

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Disertační práce

2014

Mgr. Jan Frýzl

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Disertační práce

**ŘÍMSKO-PROVINCIALNÍ SPONY Z OBLASTI
SEVERNĚ OD STŘEDNÍHO DUNAJE A JEJICH
VÝZNAM V TEHDEJŠÍ ŽIVÉ KULTUŘE**

Mgr. Jan Frýzl

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra archeologie

Studijní program - Archeologie

Studijní obor - Archeologie

Disertační práce

**ŘÍMSKO-PROVINCIALNÍ SPONY Z OBLASTI
SEVERNĚ OD STŘEDNÍHO DUNAJE A JEJICH
VÝZNAM V TEHDEJŠÍ ŽIVÉ KULTUŘE**

Mgr. Jan Frýzl

Školitel:

Prof. PhDr. Martin Gojda, CSc.

Katedra archeologie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

*Tuto disertační práci jsem zpracoval samostatně a vyznačil jsem použité
prameny tak, jak je to ve vědecké práci obvyklé.*

V Plzni

Na tomto místě bych chtěl poděkovat všem, kteří mi poskytli cenné rady a přínosné konzultace, díky kterým mohla tato práce vzniknout. Jmenovitě děkuji svému školiteli prof. PhDr. M. Gojdovi, CSc., dále Mgr. I. Bazovskému, Ph.D., doc. PhDr. E. Droberjarovi, Ph.D., PhDr. K. Elschekovi, CSc., prof. PhDr. E. Krekovičovi, CSc., Mgr. P. Kubínovi a doc. PhDr. J. Musilovi, Ph.D. Dále bych chtěl poděkovat své rodině a přátelům za velkou podporu a pochopení.

OBSAH

1 ÚVOD	1
2 CÍLE DISERTAČNÍ PRÁCE.....	2
3 METODOLOGICKÝ RÁMEC DISERTAČNÍ PRÁCE.....	4
3.1 Vymezení zájmového území.....	5
3.2 Teoretická východiska.....	6
3.3 Struktura databáze.....	7
3.4 Zdroje dat.....	7
4 SOUČASNÝ STAV POZNÁNÍ ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY..	9
5 PROBLÉM PRAMENNÉ ZÁKLADNY ŘÍMSKO- PROVINCIALNÍCH SPON	13
6 VARIABILITA A EXPRESE ŘÍMSKO-PROVINCIALNÍCH SPON	15
6.1 Názvosloví spon.....	15
6.2 Typologie římsko-provinciálních spon	19
6.2.1 Spony typu Okorág	19
6.2.2 Podunajské výrazně profilované spony	20
6.2.3 Podunajské spony se zvířecí hlavičkou (Demetz TKF I)	27
6.2.4 Noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku	28
6.2.5 Noricko-panonské spony s křídélky (Almgren 238)	30
6.2.6 Panonské trubkovité spony.....	32
6.2.7 Kotvovité spony	33
6.2.8 Dvojdílné nečleněné spony s křídélky nad vinutím	34
6.2.9 Spony typu Alesia	35

6.2.10	Spony s límcem	36
6.2.11	Bodlákovité spony (Almgren 240).....	37
6.2.12	Spony typu Aucissa (Almgren 242)	39
6.2.13	Porýnské výrazně členěné spony	40
6.2.14	Spony typu Almgren 22a	42
6.2.15	Spony typu Nertomarus (Riha 4.3)	43
6.2.16	Spony typu Langton Down (Riha 4.4).....	43
6.2.17	Tzv. Höckerfibern (Demetz TKF II)	44
6.2.18	Galské spony s křídélky (Feugère 13b)	45
6.2.19	Jednoduché galské spony typu Almgren 241	46
6.2.20	Uzlíkovité spony typu Riha 1.5	46
6.2.21	Spony s očky typu Haltern	47
6.2.22	Tzv. vojenské spony	47
6.2.23	Kruhové spony.....	48
6.2.24	Šarnýrové spony.....	49
6.2.25	Spony s ledvinkovitě prolamovanou záhlavní destičkou.	51
6.2.26	Spony s emailem na lučíku.....	52
6.2.27	Souměrné spony.....	54
6.2.28	Destičkovité spony.....	55
6.2.29	Kolínkovité spony.....	57
6.2.30	Ramínkovité spony s válcovitým pouzdem.....	60
6.2.31	Spony s cibulovitými knoflíky	61
6.2.32	Spony z Ostrovan	62

6.3 Materiál římsko-provinciálních spon..... 62

7 ÚČEL ŘÍMSKO-PROVINCIALNÍCH SPON V MINULÉM LIDSKÉM SVĚTĚ..... 66

7.1 Spona jako artefakt živé kultury 66

7.2 Vektorová syntéza nálezových celků 69

7.2.1 Dobřichov-Piňhora (okr. Kolín, kraj Středočeský)..... 69

7.2.2 Abrahám (okr. Galanta, kraj Trnavský)..... 72

7.2.3 Kostolná pri Dunaji (okr. Senec, kraj Bratislavský)	75
7.2.4 Sládkovičovo I (okr. Galanta, kraj Trnavský)	78
7.2.5 Oblast I (Čechy).....	81
7.2.6 Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko)	82
7.2.7 Oblast I a II (Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko)	84
7.3 Interpretace.....	85
8 ZÁVĚR	91
9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	93
10 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	108
11 SUMMARY	109
12 ZUSAMMENFASSUNG	110
13 PŘÍLOHY	111

1 ÚVOD

Spony doby římské představují téma, kterému se v minulé době věnovala již celá řada badatelů z různých evropských zemí. Díky relativně početnému zastoupení jednotlivých kusů a poměrně velké typologické variabilitě těchto artefaktů byly na jejich základě vypracovány četné stupně a fáze doby římské. Tato práce je zaměřena na spony, jejichž původ je spatřován v provinciích římské říše a které proto označujeme jako spony římsko-provinciální. Tyto artefakty je možné studovat nejen jako součást oděvu tehdejších obyvatel, ale jelikož se v relativně velkém množství dostávaly za hranice římského impéria, lze se v jejich souvislosti zabývat také problematikou kontaktů mezi římskou říší a tzv. barbarikem.

Hlavní téma celé práce představuje studium římsko-provinciálních spon z oblasti severně od středního Dunaje z pohledu jejich účelu v tehdejší živé kultuře, přičemž určitá pozornost je věnována také analogiím z římské říše a sousedních oblastí. V centru zájmu jsou otázky spojené s významem římsko-provinciálních spon v tzv. barbarském světě. Ve studii je navázáno na autorovu diplomovou práci (Frýzl 2010), jejíž převážně typologické zaměření představuje určitý základ pro následující analýzy a zodpovězení níže popsáných otázek.

Výše zmíněnou oblast severně od středního Dunaje představují v této práci následující území: Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a Slovensko. Z takto definované oblasti jsou sledovány pouze takové artefakty, které nepocházejí z prokazatelně římských kontextů. Z hlediska časového vymezení se tato studie zabývá výše zmíněnými sponami doby římské, kterou můžeme na základě současného stavu badání vymežit přibližně absolutními daty 40/20 př. Kr. – 380/400 po Kr.

2 CÍLE DISERTAČNÍ PRÁCE

Bezesporu jedny ze základních otázek týkajících se zvoleného tématu souvisejí s variabilitou a expresí římsko-provinciálních spon. Pod pojmem variabilita artefaktů chápeme jejich různorodost, která je způsobena faktem, že lidé neudržují formy artefaktů stále stejné (Neustupný 2007b, 18). Na druhé straně exprese artefaktů vyjadřuje nějakou obvyklost, která nevyplývá z jejich účelu, ale představuje něco, co je vlastní příslušné komunitě (Neustupný 2007b, 20). Tyto dva aspekty je možné na sponách doby římské sledovat hned z několika důvodů. V první řadě představuje tato doba období trvající přibližně čtyři staletí, ve kterém je možné pozorovat určité změny ve vytváření popisovaných artefaktů, jež nepochybně souvisejí s expresí. V případě variability spon doby římské je pak velmi důležitá jejich bohatá typologická škála, jejímž studiem je možné vysledovat změny určitých prvků, které mohou být důsledkem postupného vývoje či výsledkem vzájemného působení různých kulturních oblastí. Velmi důležitým pohledem je proto hodnocení početního zastoupení a geografického rozšíření zmíněných artefaktů. Římsko-provinciální spony představují takové předměty, jejichž početní zastoupení je ve sledované oblasti relativně vysoké, a je proto možné pozorovat určité změny v rozšíření jednotlivých skupin, typů a variant spon v průběhu doby římské. Při sledování jejich početního zastoupení a geografického rozšíření je možné řešit otázky spojené s problematikou kontaktů mezi římskou říší a územím obývaným tzv. barbarským obyvatelstvem.

Další významné otázky je možné klást při snaze rekonstruovat účel spon v minulém lidském světě. Do účelu artefaktů řadíme jejich praktickou funkci, společenský význam a symbolický smysl (Neustupný 2010, 83-91). Jedná se o otázky, k jejichž zodpovězení je nutné se sledovanými artefakty zabývat velmi intenzivně a získat tak co nejlepší představu o způsobu nošení jednotlivých skupin spon, o chápání jejich významu v někdejší živé kultuře a také o sděleních, kterými tyto předměty měly za úkol informovat své okolí. Tyto kategorie účelu lze však jen stěží hodnotit

bez detailního rozboru nálezových kontextů, případně bez sledování analogií nejen v římském, ale také v tzv. barbarském světě. Dalším z cílů této práce je proto hodnocení popisovaných spon ve vztahu k dalším artefaktům, které společně s těmito vytvářejí archeologický kontext a které jsou proto velmi cenným a důležitým pramenem pro studium výše zmíněných kategorií účelu artefaktů.

V souvislosti s problematikou pramenné základny však narážíme na nemalý problém spojený s publikováním nalezených archeologických pramenů. Bohužel pozornost badatelů se zatím v naprosté většině případů zaměřovala na publikování pohřebišť, což do značné míry dává nepřesný pohled na zastoupení jednotlivých typů spon z hlediska jejich nálezových okolností. V souvislosti s množstvím stavebních aktivit a předstihových a záchranných výzkumů je však v současné době známo již poměrně velké množství římsko-provinciálních spon také ze sídlištních kontextů. Velmi vysoké procento těchto nálezů pochází také z povrchových sběrů, u kterých je však velmi problematické určit blíže kontext, ze kterého daný artefakt pochází. V této souvislosti se tato práce zabývá také hodnocením nálezových okolností zkoumaných artefaktů ze sledovaného území.

3 METODOLOGICKÝ RÁMEC DISERTAČNÍ PRÁCE

Po stránce metodologické vychází tato práce z archeologické metody, kterou pro potřeby archeologie navrhl E. Neustupný (2007a) a jejíž jednotlivé kroky jsou: analýza, syntéza struktur a interpretace. Před samotnou analýzou bylo nutné vytvořit určitá teoretická východiska, která byla odvozena jednak z archeologických pramenů a také z lépe poznaného minulého lidského světa na území římské říše (viz kapitola 3.2). V průběhu zpracovávání této práce byla celá metoda několikrát iterativně opakována, aby bylo docíleno co možná nejpřesnějších a nejpravdivějších výsledků.

Veškerá důležitá data potřebná pro splnění výše uvedených cílů a zodpovězení kladených otázek byla shromažďována do databáze, pro jejíž vypracování byl použit program Microsoft Access Professional Edition 2003 a která je podrobněji popsána dále (viz kapitola 3.3). Součástí příloh této práce jsou také grafy a tabulky, které byly vytvořeny v programu Microsoft Excel Professional Edition 2003.

Geografická znázornění lokalit s nálezy římsko-provinciálních spon jsou zobrazena na mapách, které jsou rovněž součástí příloh této práce a pro jejichž vytvoření byl použit program ArcGIS (geografický informační systém) od společnosti ESRI, konkrétně jeho softwarová aplikace ArcView 9.3. Do tohoto programu byly zadávány souřadnice středů obcí v souřadnicovém systému UTM (Universal Transverse Mercator; Kuna 2004, 381).

Velmi důležitou metodu použitou při vyhodnocování nálezových celků představuje vektorová syntéza aplikovaná v programu Statistica verze 7.0 od společnosti StatSoft. Tato metoda je vhodná pro vyhledávání archeologických struktur v získaných datech (podrobněji k metodě např. Neustupný 1997; 2005; 2007a). Konkrétní provedené kroky vektorové syntézy jsou popsány pro jednotlivé lokality a oblasti zvlášť (viz kapitola 7.2). Výše zmíněné postupy byly použity především na analýzu hrobové výbavy vybraných pohřebišť doby římské. Sledovány byly hlavně vztahy

římsko-provinciálních spon k ostatním artefaktům hrobové výbavy na určitých lokalitách a ve zvolených oblastech. Získané výsledky byly následně validovány pohřebním ritem, způsobem uložení, datací, případně prostorovým uspořádáním jednotlivých hrobů na pohřebištích nebo pohlavím a věkem pohřbených jedinců.

3.1 Vymezení zájmového území

Práce se zabývá širším územím, které je možné souhrnně označit za oblast severně od středního Dunaje. Konkrétně sem patří čtyři územní celky, jejichž vzájemné oddělování je z hlediska historického vývoje v době římské velmi problematické. Z důvodu lepšího přehledu přesto dodržuji rozdělení na politické, případně správní jednotky. Jedná se o oblast Čech, Moravy, naddunajské části Dolního Rakouska a Slovenska. Jelikož vztahy mezi těmito čtyřmi územními celky byly v době římské do určité míry velmi těsné, nebylo by správné je od sebe striktně oddělovat. Proto je nutné dívat se na celé zkoumané území jako na víceméně jednotnou oblast, jejíž jednotnost spočívá minimálně v jejím charakteru jakožto té části střední Evropy, která nebyla Římany trvale obsazena a která se nachází v relativně blízkém sousedství římského impéria. Můžeme ji proto také označit v širším smyslu jako jižní středoevropskou část tzv. barbarika.

Zároveň je nutné zdůraznit, že celá sledovaná oblast není v žádném případě z hlediska kulturního a historického vývoje jednotná. Je proto vhodné rozdělit ji do třech hlavních oblastí podle vzájemných kulturních a prostorových odlišností: oblast I, oblast II a oblast III. Oblast I představuje dnešní Čechy, které v době římské patřily k území obývaném především germánským kmenem Markomanů. Oblast II zahrnuje tři regiony, a to Moravu, naddunajskou část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko, a obecně ji můžeme zařadit ke kvádskému území, které je kulturně blízké předchozímu (Kolník 1971, 508). Obě oblasti patří k tzv. labsko-germánskému kulturnímu okruhu. Na druhé straně oblast III tvoří

střední a východní Slovensko, ve kterém se v době římské setkáváme především s púchovskou a przeworskou kulturou (Kolník 1980a, 199).

Kulturní vývoj v oblasti severně od středního Dunaje byl bezpochyby ovlivňován nejen územím obývaným germánskými i negermánskými kmeny, ale také provinciemi římské říše. K nejvýznamnějším oblastem, které poměrně intenzivně působily například na kulturní dění v Čechách, patří oblast Pomohani a středního Německa, areál przeworské kultury a střední Podunají (Droberjar 1999b, 1).

3.2 Teoretická východiska

Při zkoumání významu římsko-provinciálních spon pro tehdejší živou kulturu v oblasti jižní středoevropské části tzv. barbarika bylo vycházeno z předpokladu, že vzhledem k již nalezenému množství těchto artefaktů za hranicemi římské říše pravděpodobně nepředstavovaly všechny tyto předměty v obecné rovině „zvláštní“ nebo dokonce „luxusní“ zboží. Do jaké míry se jejich „výjimečnost“ v cizím prostředí mohla projevovat u konkrétních skupin nebo typů spon je otázka, kterou je nutné řešit společně s jejich zastoupením v tzv. barbariku a analýzami jednotlivých nálezových celků.

Praktickou funkcí spony bylo bezpochyby spínání oděvu. Vzhledem k mnohdy bohaté a rozmanité výzdobě je zřejmé, že sloužily také k ozdobě jako určitý druh šperku. V této souvislosti je možné předpokládat, že tyto předměty plnily svou praktickou funkci na sledovaném území podobně jako v místě svého původu. Pokud se však zaměříme na jejich společenský význam a symbolický smysl, je možné si všimnout, že některé typy spon byly v provinciích římské říše charakteristické pro ženskou módu nebo naopak jiné typy se v současné době při archeologických výzkumech nacházejí nejvíce v římských táborech. Zůstává proto otázkou, zda tyto dvě kategorie účelu artefaktů (tj. jejich společenský význam a symbolický smysl) mohly být totožné ve

zkoumané oblasti jako v provinciích římské říše. Další předpoklad, který je v této práci testován, představuje tedy hypotéza, že společně se změnou místa výskytu římsko-provinciálních spon došlo také ke změně jejich společenského významu a symbolického smyslu, které byly podřízeny kulturním normám domácích komunit.

3.3 Struktura databáze

Celá databáze se skládá celkem z pěti tabulek, které jsou navzájem propojeny relacemi. Jedná se o tabulky *Lokalita*, *Objekt*, *Artefakt*, *Literatura* a *Citace*. Hlavní tabulku představuje tabulka *Lokalita*, ve které jsou shromážděny základní údaje o příslušné lokalitě (název lokality, katastr, obec, okres, oblast, geografické souřadnice a nadmořská výška).

Tabulka *Lokalita* je propojena relací 1:N s tabulkou *Objekt*, která obsahuje nejdůležitější informace vztahující se k danému objektu (číslo objektu, kontext, datace, poloha, v případě hrobu také pohřební ritus, způsob uložení, poloha a orientace těla, pohlaví a věk pohřbených jedinců a míra narušení). Tabulka *Objekt* je opět propojena relací 1:N s tabulkou *Artefakt*, která shromažďuje údaje o artefaktech nalezených v příslušném objektu (druh artefaktu, materiál, počet, v případě spon také jejich typ, skupina, délka, stav zachování, uložení a inventární číslo).

Hlavní tabulka *Lokalita* je dále propojena relací N:N s tabulkou *Literatura* pomocí propojovací tabulky *Citace*, která odkazuje na kompletní seznam literatury, jež byla použita při vyplňování databáze.

3.4 Zdroje dat

Data vyplněná ve výše popsané databázi se zakládají především na práci s literaturou. Nejdůležitější tituly jsou blíže popsány dále (viz kapitola 4). Opomenout nelze také publikace, ze kterých byly čerpány informace zejména o novějších nálezech. Jedná se především o následující periodika: *Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku*, *Archeologie ve*

středních Čechách, Fundberichte aus Österreich, Přehled výzkumů, Slovenská archeológia a Výzkumy v Čechách. Pro získání informací o kompletních nálezových celcích určitých lokalit byly využity především publikace konkrétních terénních archeologických výzkumů pohřebišť doby římské: Abrahám (Kolník 1980b), Dobřichov-Pičhora (Droberjar 1999a), Kostolná pri Dunaji (Kolník 1980b), Sládkovičovo I (Kolník 1980b). Doplnující seznam literatury použité pro tvorbu databáze, která nebyla zároveň citována v textu, je uveden v samostatné části v seznamu použité literatury a pramenů (viz kapitola 9).

4 SOUČASNÝ STAV POZNÁNÍ ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY

Problematikou římsko-provinciálních spon se v minulosti zabývala již celá řada badatelů z různých evropských zemí, přesto v dosavadním bádání prozatím chybí nová a komplexní studie, která by hodnotila nálezy z celé oblasti jižní středoevropské části tzv. barbarika v průběhu doby římské.

Za zakladatele systematického studia spon doby římské je považován švédský archeolog O. Almgren (1923), který ve své práci shrnul dosavadní poznatky o těchto artefaktech a navrhl systém jejich třídění, který je platný dodnes. Objevováním nových nálezů a získáváním dalších poznatků byla Almgrenova typologie postupně doplňována a rozpracována dalšími badateli. Z českých archeologů položil základy pro zkoumání spon doby římské B. Svoboda (1948), který na základě podrobného rozboru těchto artefaktů rozdělil dobu římskou v Čechách na tři stupně (starší, střední a mladší). Toto pojetí chronologie se sice neujalo, přesto monografie B. Svobody zůstává jednou ze základních prací o těchto artefaktech v Čechách. Její význam spočívá mimo jiné také v navržené české terminologii jednotlivých skupin a částí spon.

Již od samých počátků studia spon doby římské byly tyto artefakty chápány jako významný prvek především pro zkoumání chronologických a kulturních otázek. Vznikaly proto rozsáhlé práce, které komplexně hodnotily výskyt a zastoupení jednotlivých skupin a typů spon v jednotlivých oblastech naddunajské části střední Evropy. Zde je nutné jmenovat monografii M. Lamiové-Schmiedlové (1961), která shromáždila nálezy ze Slovenska a velmi detailní publikaci I. Peškaře (1972) zabývající se sponami doby římské z území Moravy. Z novějších studií představují významná díla především diplomová práce P. Kubína (2002), který vypracoval podrobný soupis spon starší doby římské z Moravy a naddunajské části Dolního Rakouska, a také disertační práce I. Bazovského (2005) pojednávající o sponách doby římské ze slovenského barbarika, který výrazným způsobem rozšířil a o nové nálezy doplnil práci

M. Lamiové-Schmiedlové. Opomenout nelze ani bakalářskou práci M. Pecinovské (2008), která pojednává o římsko-provinciálních sponách starší doby římské z Čech.

Mezi další velmi důležité a nepostradatelné studie patří práce, které se věnují především římsko-provinciálním sponám pocházejícím přímo z římských lokalit na provinciálním území. Zde je nutné jmenovat především W. Jobsta (1975), který shromáždil nálezy římsko-provinciálních spon z Lauriaca, a především velmi propracované a v mnoha ohledech nenahraditelné monografie od E. Rihy (1979; 1994), která vytvořila jednu ze základních typologií římsko-provinciálních spon na základě vyhodnocení nálezů z Augstu. Do výčtu těchto prací patří bezpochyby také publikace římských spon z jižní Galie, kterou napsal M. Feugère (1985). Mezi novější práce pojednávající o tomto tématu náleží autorské dílo od Ch. Gugla (1995) popisující spony nalezené ve Virunu a monografie od H. Sedlmayer (1995; 2009), která se zabývala sponami z Welsu a z Magdalensbergu. Seznam těchto prací doplňují studie od S. Demetze (1999), detailně se zabývající sponami pozdní doby laténské a časné doby římské v alpských zemích, a také autorské dílo od U. Boelickeho (2002), jež vyhodnocuje spony nalezené v oblasti Colonia Ulpia Traiana.

Vedle výše zmíněných souhrnných prací představují velmi důležitou skupinu také takové studie, které se zabývají velmi detailním rozбором konkrétních skupin nebo typů spon. Zde je nutné jmenovat především K. Exnera (1941), který se ve své práci podrobně věnuje římsko-provinciálním sponám zdobeným emailem z Porýní. B. Svoboda (1946) ve jednom ze svých příspěvků zpracoval české nálezy destičkovitých spon. Zajímavý článek od G. Behrense (1950) se věnuje římským sponám s nápisy a monografie od J. Garbsche (1965) pojednávající o noricko-panonské ženské módě v 1. a 2. století se velmi detailně dotýká také noricko-panonských spon se dvěma uzlíky na lučíku. T. Kolník (1964a; 1965) velmi výrazně přispěl ke studiu spon doby římské především svými příspěvky o honosných sponách mladší doby římské na jihozápadním

Slovensku a také studií, která se věnovala typologii a chronologii slovenských nálezů spon mladší doby římské. Římsko-provinciálními destičkovitými sponami ze Svobodné Germánie se ve svém článku zabývá S. Thomas (1966) a příspěvek od P. M. Pröttela (1991) velmi detailně vyhodnocuje spony s cibulovitými knoflíky. Další významnou práci představuje studie J. Andrzejowského (1992), která se věnuje výrazně profilovaným sponám s lichoběžníkovitou nožkou. Jmenovat je nutné také příspěvek T. Völlinga (1994), jenž se zabývá typologií spon od závěru doby železné do počátku doby římské. Ve sborníku *Festschrift für Otto-Herman Frey zum 65. Geburtstag* vyšel příspěvek od A. Böhme-Schönberger (1994), který se týká spon s límcem, a také nové zpracování noricko-panonských spon s křídélky od C. von Carnap-Bornheima a V. Salače (1994). E. Droberjar (1997; 2012) zpracoval jednak nálezy časně římských spon západní provenience v Čechách a také výrazným způsobem doplnil soupis římských kolínkovitých spon z území Čech. Mezi novější studie náleží článek od M. Maczyńskiej (2001), která shrnula nálezy spon typu Almgren 67/68 a Almgren 68 v barbariku, a také příspěvek od A. Böhme-Schönberger (2002), jenž pojednává o bodlákovitých sponách v germánském prostředí.

Mezi další významná díla patří takové práce, které se zmíněnou problematikou zabývají v souvislosti s dalšími otázkami doby římské. K. Motyková-Šneidrová (1963, 1967) vypracovala velmi cenné soupisy archeologických nálezů doby římské v Čechách. V souvislosti s chronologií počátku doby římské se sponám věnuje studie opět od K. Motykové-Šneidrové (1965). V. Sakař (1970; 1991) zpracoval římské importy v Čechách, mezi kterými mají římsko-provinciální spony velmi významné postavení. M. Gebühr (1976) se ve své práci zabýval módou starší doby římské v oblasti mezi dolním Labem a Odrou. Římské importy na Slovensku byly publikovány E. Krekovičem (1987, 2001). Římsko-provinciálním sponám a jehlicím v Čechách a na Moravě se věnovali také J. Musil a I. Ondřejová (2001) a E. Droberjar (2007) zpracoval přehledný soupis římských importů stupně B1 v Čechách.

Jedno ze základních děl věnující se sponám doby římské v širším evropské kontextu představuje sborník ke 100. výročí disertace O. Almgrena, kde jsou shrnuty dosavadní poznatky o tomto tématu (Kunow ed. 1998). Mezi další významné studie, které se mimo jiného věnují také typologii římských spon, patří příspěvky E. Droberjara (2006a; 2006b) o hornolabských Svébech a o plaňanské skupině v Čechách. Opomenout nelze ani souborné vydání doby římské v rámci Archeologie pravěkých Čech (Salač ed. 2008).

5 PROBLÉM PRAMENNÉ ZÁKLADNY ŘÍMSKO-PROVINCIALNÍCH SPON

Ze sledovaného území je známo již velké množství jednotlivých skupin, typů a variant římsko-provinciálních spon doby římské. Je tedy zřejmé, že tyto artefakty představují velmi významnou část určité skupiny artefaktů, které souhrnně označujeme jako římské importy. Jedná se o artefakty, které se dostávaly do Římany neobsazených částí střední Evropy v relativně hojném počtu, na základě čehož můžeme uvažovat o určitých vztazích mezi římskou říší a jejími tzv. barbarskými sousedy. Oblast severně od středního Dunaje, ležící v bezprostřední blízkosti římského impéria, představuje bezpochyby jeden z regionů, který byl do určité míry ovlivněn římskou kulturou. Tato skutečnost je bezpochyby způsobena velmi blízkou geografickou polohou zkoumané oblasti k hranicím římské říše. Celkem bylo shromážděno 1270 kusů římsko-provinciálních spon z vymezeného území, jejichž kompletní soupis je součástí příloh této práce (tab. 2–33).

Jednou ze základních otázek při zkoumání jakýchkoliv archeologických pramenů jsou nálezové kontexty (graf 1). Na základě shromážděných dat je zřejmé, že nejvyšší počet římsko-provinciálních spon pochází z kontextů pohřebních (38,20 %). Poměrně velká část sledovaných artefaktů byla nalezena při povrchových sběrech (29,50 %), u nichž je určení nálezových kontextů problematické. Relativně nízkou hodnotu vykazují nálezy ze sídlišť (9,10 %), kdežto neznámé kontexty představují zastoupení o poznání vyšší (23,20 %).

Na základě výše popsaného grafu je patrné, že naprostá většina sledovaných artefaktů pochází z pohřebního kontextu. Tato skutečnost je způsobena především nedostatečným stavem publikování, jelikož, jak se v současné době začíná ukazovat, nemalá část těchto artefaktů je nalézána také na sídlištích. Tomu by do určité míry odpovídal i vysoký počet spon nalezených při povrchových sběrech, které byly často prováděny poblíž někdejších germánských sídlišť. V takových případech

je možné předpokládat souvislost nalezených artefaktů se sídlištní aktivitou. Tato skutečnost je patrná především při povrchových průzkumech v oblasti naddunajské části Dolního Rakouska.

V případě pohřebních kontextů je možné nalezené artefakty hodnotit také z hlediska pohřebního ritu a způsobu uložení (graf 2). Nejvyšší procento představují římsko-provinciální spony, které byly nalezeny v žárových hrobech popelnicových (55,90 %). Méně zastoupeny jsou potom takové artefakty, které pocházejí ze žárových hrobů jamkových (33,80 %). Vzhledem k tomu, že v době římské převažoval žárový ritus nad kostrovým, je nízký podíl římsko-provinciálních spon z kostrových hrobů očekávatelný (10,30 %).

Zajímavým porovnáním je hodnocení římsko-provinciálních spon z hlediska jejich dochování (graf 3). Jako celé artefakty jsou brány takové předměty, které jsou vcelku zachovány. Takových spon je ve sledovaném souboru 20,10 %. Jednoznačně nejvyšší hodnoty nabývají artefakty neúplné, tj. spony, u nichž pozorujeme absenci některých částí, přesto však můžeme jejich stav hodnotit přibližně jako zachování nadpoloviční většiny příslušného artefaktu. Těchto předmětů pochází ze sledovaného souboru 48,20 %. Poměrně zvláštní kategorii představují artefakty deformované, jejichž celkový podíl činí 3,70 %. Mezi tyto předměty jsou zařazeny takové spony, jejichž tvar je z různých důvodů deformován do nepřírodných podob. Jako fragmenty jsou označeny takové spony, ze kterých se prokazatelně dochovala méně než polovina celého artefaktu. Takových je známo 14,10 %. Poslední skupinu představují artefakty, u kterých nebylo možné zjistit stav jejich dochování. Jejich podíl činí celkem 13,90 %.

6 VARIABILITA A EXPRESE ŘÍMSKO-PROVINCIALNÍCH SPON

Mezi velmi důležité kategorie všech artefaktů bezesporu patří jejich variabilita a exprese (Neustupný 2007b, 18-20). Na základě objevených římsko-provinciálních spon ze sledovaného území můžeme konstatovat, že právě tyto artefakty patří do skupiny těch předmětů, které mezi archeologickými prameny vykazují poměrně značnou variabilitu. Tento fakt může být způsoben celou řadou různých faktorů (Neustupný 2007b, 19), přičemž v případě námi sledovaných artefaktů je možné shrnout, že jejich variabilita je pravděpodobně způsobena především různými oblastmi původu jednotlivých typů a skupin a určitými změnami v čase, které souvisejí s typologickým vývojem.

Kromě čistě instrumentálního účelu artefaktů hraje v lidském světě velmi důležitou úlohu také kategorie jejich expresivního účelu (Neustupný 2010, 91-92). Expresi artefaktů, neboli vyjadřování něčeho obvyklého (Neustupný 2010, 56), můžeme v případě římsko-provinciálních spon shledat například ve způsobu zhotovování těl těchto předmětů. Známe například spony lučikovité, kruhové, souměrné či destičkovité. Tyto rozdíly není možné jednoduše přiřadit funkčním potřebám, i když pravdou bezesporu zůstává, že tělo spony v podobě destičky je lepším nositelem výzdoby než lučík. Přesto se jedná o rozdíly, které z nějakého důvodu odpovídaly tehdejšími normám a které by pravděpodobně nebylo správné spojovat výlučně s instrumentálním účelem artefaktů.

6.1 Názvosloví spon

Spona představuje artefakt, který se skládá z několika částí (obr. 1). Některé z těchto částí plní funkci užitkovou, jiné zase funkci ozdobnou a na některých částech tohoto artefaktu se můžeme setkat s oběma těmito funkcemi zároveň. České názvosloví spon je velmi detailně propracováno především díky práci B. Svobody (1948). Tato studie se kromě zmíněné terminologie zabývá také typologicko-chronologickým vývojem popisovaných artefaktů.

Ve velmi obecné rovině dělíme spony podle charakteru svého těla na lučikovité a destičkovité. V případě lučikovitých spon je jejich charakteristickým rysem lučík, který nabývá různých tvarů a na kterém také může být aplikována různorodá výzdoba (Svoboda 1948, 96). Vedle lučikovitých spon představují významnou kategorii také spony destičkovité. Pro tyto artefakty je typická destička, pod kterou je skryto užitkové zařízení a která je zároveň klasickým příkladem ryze ozdobné části spony. V souvislosti s větším prostorem, který destička oproti lučíku nabízí, se u těchto spon setkáváme s velmi bohatou a rozličnou formou výzdoby (Svoboda 1948, 96). Zvláštním druhem spon jsou taková spínadla, která bývají označována jako spony kruhové. Ve své podstatě se nejedná ani o spony lučikovité, jelikož zmíněné artefakty nevykazují charakteristické znaky lučikovitých spon, a v žádném případě není možné tyto předměty označit ani za spony destičkovité. Jedná se v podstatě o jeden drát stočený do kružnice (tělo spony), jehož oba konce jsou ohnuty a na němž je pak volně navlečena jehla.

Z jiného úhlu pohledu je možné spony dělit také na jednodílné a dvojdílné. Jednodílné spony vycházejí ještě ze starších tvarů laténských a mohou být celé tvořeny jedním kusem drátu. Druhou možností je, že drát jejich vinutí přecházející v jehlu, je pevně spojen s vlastním tělem spony (Svoboda 1948, 35). Na druhé straně pro spony dvojdílné je charakteristické vzájemné spojení dvou částí. Vlastní tělo spony je mohutnější a je také hlavním nositelem výzdoby. Druhá část, která je tvořena vinutím s vybíhající jehlou, představuje ryze užitkové zařízení tohoto artefaktu (Svoboda 1948, 35). Zmíněné dělení spon na jednodílné a dvojdílné se stalo také jedním z hlavních kritérií pro typologicko-chronologické třídění spon nalezených v Augstu, které provedla E. Riha (1979, 12).

Jak bylo zmíněno již výše, tělo spony u lučikovitých spon je tvořeno lučíkem, na němž se často setkáváme s prvkem, kterému se říká uzlík. Ten rozděluje lučík na horní a dolní část. Na horní část lučíku navazuje hlavice spony a dolní část lučíku postupně přechází v nožku. Nožka

spony může být rovně odříznuta nebo zakončena patkou, která postupně nabývá na významu a v době stěhování národů se stává významným nositelem výzdoby (Svoboda 1948, 37). Na nožku spony nasedá zachycovač se západkou nebo také lůžkem jehly (Svoboda 1948, 37-40). U některých typů spon se vyskytuje určitý spoj mezi lučíkem a hlavicí spony, který bývá označován jako záhlavní destička (Riha 1979, 112). Například u spon typu *Aucissa* se právě na této části objevuje značka výrobce (Behrens 1950, 6-8).

Poměrně důležitým a pro typologii často nepostradatelným článkem na těle spony je již zmíněný zachycovač. Podle základního třídění E. Rihové (1979, 16-18) můžeme rozlišovat čtyři základní typy zachycovačů. Patrně nejstarším typem zachycovače je zachycovač rámcový (obr. 2:1), který podle B. Svobody (1948, 37) vznikl postupným spojováním ohnuté patky pozdně laténských spon k tělu lučíku. O něco mladší a typologicky mnohem variabilnější je zachycovač prolamovaný (obr. 2:2). U římsko-provinciálních spon se můžeme setkat s mnoha různými možnostmi prolamování zachycovače, jako je například stupňovité prolamování či kruhové prolamování. Dalším typem zachycovače, jehož hlavní výskyt spadá především do 2. století, je zachycovač plný (obr. 2:3). Narozdíl od předchozích tvarů se u tohoto zachycovače setkáváme s poměrně častým a výrazným protahováním do výšky, což vede zároveň k jeho výraznému zkracování. Poslední typ zachycovače označuje B. Svoboda (1948, 40) jako hranolovitý zachycovač se štěrbínovitou západkou (obr. 2:4).

Další velmi důležitou částí spony, zajišťující zároveň její správnou funkci, je vinutí, které je tvořeno drátem stočeným do spirály s určitým počtem závitů. Tento prvek vznikal takovým způsobem, že drát vinutí byl navíjen nejprve od středu na jednu stranu a poté pomocí třetivy převeden na stranu druhou, odkud byl opět stáčen do závitů směrem ke středu (Svoboda 1948, 36). Delší část drátu tvoří jehlu.

Výše zmíněná třetiva, která zajišťuje převedení drátu vinutí z jedné strany na druhou, se dělí do tří základních typů: třetiva horní, dolní a

ovinutá (Svoboda 1948, 36). Rozdíl mezi horní a dolní tětivou spočívá v tom, že horní tětíva (obr. 3:1) je vedena před vlastní spirálou, kdežto dolní tětíva (obr. 3:2) se nachází pod hlavici spony. V takovém případě se často můžeme setkat s termínem samostřílové vinutí (Svoboda 1948, 36). Poslední zmíněnou variantou je tětíva ovinutá, která představuje poměrně zvláštní řešení převodu drátu vinutí z jedné strany na druhou. Jedná se o případ, kdy drát tětivy je ovinut kolem horní části lučičku. V souvislosti s tětivou je nutné zmínit se ještě o jednom prvku, který se na některých typech spon vyskytuje a kterým je háček pro zachycení tětivy. Jedná se o prvek, jenž obvykle vychází z hlavice spony společně s drátem vinutí a jehož funkcí je přidržování tětivy (Svoboda 1948, 36).

Další důležitou částí spony je osa vinutí. Osu vinutí tvoří tyčinka, která je spirálou volně prostrčena a jejíž funkcí je zpevňování spirály. U mladších typů spon se můžeme setkat se zakončením osy vinutí v podobě knoflíků (Svoboda 1948, 36). V případě dvojdílných spon se spirálou je právě osa vinutí tím prvkem, který drží obě části spony pohromadě (obr. 3:3).

U některých spon se můžeme také setkat se zařízením, které se označuje jako tzv. křídélka nad vinutím (Svoboda 1948, 38). V německé literatuře bývá tento prvek označován jako tzv. „Stützplatte“. Jedná se v podstatě o dva obdélníkovité výběžky, které vystupují nad vlastní vinutí z hlavice spony. Jejich funkce je pravděpodobně ochranná, což dosvědčuje také fakt, že v některých případech došlo k rozšíření křidélek na tzv. válcovitý kryt vinutí (obr. 3:4; Svoboda 1948, 38).

Vedle klasického vinutí bývá u některých typů spon jehla uchycena poněkud odlišným způsobem. Jedná se o případ, kdy jehla není vyztužena spirálou, ale je uchycena pouhým očkem, které B. Svoboda (1948, 36) označuje jako stěžejku. Obecně se pro tato spínadla užívá termín šarnýrové spony (obr. 3:5; Riha 1979, 15-16). V případě některých destičkovitých spon je jehla uchycena velmi podobným způsobem, kdy

dvěma přídržnými destičkami prochází osa, na kterou je navlečeno očko jehly (obr. 3:6).

6.2 Typologie římsko-provinciálních spon

Římsko-provinciální spony jsou v oblasti severně od středního Dunaje nalézány v relativně velkém množství (tab. 1). Z hlediska jejich původu rozlišujeme dvě základní kategorie. Jedná se o spony podunajské řady (viz kapitoly 6.2.1–6.2.8; obr. 4), které mají svůj původ v římských provinciích podél Dunaje, a o spony západního původu (viz kapitoly 6.2.9.–6.2.27; obr. 5; obr. 6), jež byly zhotovovány především v porýnských provinciích. Obě kategorie se skládají z množství rozdílných skupin a typů spon, kterým jsou přisuzovány různorodý vývoj a doba užívání. Vedle výše zmíněných skupin se setkáváme ve velké míře také se sponami destičkovitými (viz kapitola 6.2.28; obr. 7) a kolínkovitými (viz kapitola 6.2.29; obr. 7), jejichž původ není vždy jednoznačný. Některé jejich typy pravděpodobně pocházejí z podunajských provincií, jiné zase z provincií ležících podél Rýna. Za charakteristické spony římsko-provinciálního původu 3.–4. století jsou považovány ramínkovité spony s válcovitým pouzdrem (viz kapitola 6.2.30; obr. 7) a spony s cibulovitými knoflíky (viz kapitola 6.2.31; obr. 7). Zvláštní skupinu představují římské importované spony z knížecích hrobů z Ostrovan (viz kapitola 6.2.32).

Z pohledu geografického rozšíření lokalit s nálezy římsko-provinciálních spon je zřejmé (mapa 1), že se jejich nálezy koncentrují především ve středních, severozápadních a východních Čechách, na jižní a střední Moravě, v celé naddunajské části Dolního Rakouska a na jihozápadním a středním Slovensku. Ojedinele se s jejich nálezy můžeme setkat také v západních a jižních Čechách a na východním Slovensku.

6.2.1 Spony typu Okorág

Pro spony tohoto typu je charakteristická jednodílná konstrukce a vysoce klenutý lučík, který je ve svém středu kolínkovitě zalomený a

rozdělený uzlíkem (Jobst 1975, 28). Hlavice spony se zužuje směrem k dlouhé a úzké záhlavní destičce a na nožku spony, která je zakončená patkou, nasedá nízký plný zachycovač (Jobst 1975, 28). Vinutí bývá zpravidla delší a je převedeno pomocí horní tětivy (Jobst 1975, 28; Pieta 1982, 42).

Spony typu Okorág vycházejí z podunajských výrazně profilovaných spon, ale jejich poměrně výrazné znaky a omezené územní rozšíření bývají důvodem jejich samostatného vyčleňování (Bazovský 2005, 20). Původ těchto spínadel je spatřován v jižní části provincie Panonie a v provincii Dacie a pojmenována jsou podle lokality Okorág jižně od Pécsu v jižní Panonii (Bazovský 2005, 20). Ojediněle jsou tyto spony doloženy také v sousedních oblastech, například na Moravě a Slovensku (Jobst 1975, 28; Krekovič 1987, 255). Spony tohoto typu bývají datovány do období druhé čtvrtiny 1. století po konec 1. století (Bazovský 2005, 20; Jobst 1975, 29).

V námi sledované oblasti se spony této skupiny vyskytují pouze ve třech exemplářích (graf 4; mapa 2; tab. 2). V oblasti I není doložen ani jeden zástupce spon typu Okorág, na druhé straně z oblasti II jsou známy 2 kusy a z oblasti III pochází pouze 1 exemplář.

6.2.2 Podunajské výrazně profilované spony

Skupina spon označovaná jako podunajské výrazně profilované či výrazně členěné spony vykazuje určité charakteristické znaky, které dávají těmto typům spon poměrně specifický vzhled. Jedná se především o výrazně profilovaný lučík, jehož součástí je vždy přítomný uzlík a jehož horní část přecházející v hlavici spony je značně rozšířena. Na nožku spony nasedá delší trojhranný až lichoběžníkovitý zachycovač a celá spona bývá zakončená patkou (Jobst 1975, 29; Riha 1979, 72). Vinutí je tvořeno zpravidla osmi závitů a horní tětivu přidržuje háček pro zachycení tětivy (Boelicke 2002, 73; Riha 1979, 72).

Pro spony této skupiny jsou charakteristické ještě poměrně dobře patrné pozdně laténské prvky a jako oblast jejich původu bývá označována především severní Itálie a východní Alpy (Motyková-Šneidrová 1965, 117; Svoboda 1948, 46). Podunajské výrazně profilované spony představují určitou vůdčí formu spon oblasti východních Alp a Podunají v 1. a 2. století (Gugl 1995, 11) a jejich výskyt je typický především pro provincie Noricum a Panonie (Sakař 1970, 58).

Na základě dobře patrného původu těchto spon označil již J. L. Píč spony této skupiny jako tzv. norické (Sakař 1991, 17) a také B. Svoboda (1948, 46) se ve své práci přidržuje stejného označení. Velký význam této skupiny spon rozpoznal také O. Almgren (1923, 35), který tato spínadla zařadil do své IV. skupiny a rozdělil na dvě základní podskupiny: spony s křídélky nad vinutím (spony typu Almgren 67–73) a spony bez křidélek nad vinutím (spony typu Almgren 74–84).

V oblasti jižní středoevropské části tzv. barbarika jsou spony této skupiny zastoupeny ve vůbec největším množství (graf 4; mapa 3; tab. 3). V oblasti I je známo celkem 122 podunajských výrazně profilovaných spon. Nejvyšší počet jich je doložen z oblasti II, odkud pochází 397 těchto artefaktů. Vůbec nejméně jsou zastoupeny v oblasti III, kam náleží pouze 53 kusů. Z hlediska geografického rozšíření lokalit s nálezy podunajských výrazně profilovaných spon jsou patrné jejich koncentrace především ve středních, severozápadních a východních Čechách, dále na jižní a střední Moravě, v Dolním Rakousku a na jihozápadním a středním Slovensku.

Spony typu Almgren 67

Spony tohoto typu stojí na samém počátku vývoje výrazně profilovaných spon s jedním uzlíkem na lučíku (Krekovič 1987, 256; Sakař 1991, 17) a jejich charakteristickým znakem je jednoduchá konstrukce, výrazně profilovaný lučík, jednoduchý nebo několikadílný uzlík a široká horní část lučíku přecházející v hlavici spony (Jobst 1975, 30; Kubín 2002, 27). Na úzkou a protáhlou nožku, která je často zakončena patkou, nasedá stupňovitě prolamovaný zachycovač (Gugl 1995, 11; Jobst 1975,

31). Spirála je tvořená většinou osmi závitů a horní tětivu přidržuje háček pro zachycení tětivy (Jobst 1975, 30).

Původ spon typu Almgren 67 je spatřován v oblasti východních Alp, odkud se šířily především do podunajských provincií římské říše a také do Porýní, kam se dostávaly pravděpodobně přes provincii Raetie (Jobst 1975, 30). Spony tohoto typu se vyskytují také v jižních Alpách, na Balkáně a dokonce se s nimi můžeme setkat na východě a jihovýchodě jižního Ruska (oblast Dněstru a Dněpru; Jobst 1975, 30). V západní Evropě se tyto spony vyskytují velmi málo (Jobst 1975, 30-31), ale poměrně hojný je jejich počet v tzv. naddunajském barbariku, kde jsou doloženy především z oblasti mezi Labem a Vislou (Droberjar 2007, 49). Známé jsou z Čech, Moravy, ze Slovenska, z Dolního Rakouska, Polska a také Německa, kam se dostávaly pravděpodobně přes českou oblast (Gugl 1995, 11; Jobst 1975, 30-31; Krekovič 1987, 256; Kubín 2002, 27-29; Peškař 1972, 76-77; Sakař 1991, 17). Podle E. Rihové (1979, 73) byla tato spínadla nošena minimálně do čtyřicátých let 1. století.

Podrobnějšímu členění spon typu Almgren 67 se v poslední době věnoval především S. Demetz (1999, 127-137). Dělení těchto spínadel na spony typu Almgren 67a, Almgren 67b a Almgren 67c je založeno především na tvaru a velikosti lučíku a nožky spony, přičemž pro spony typu Almgren 67a je charakteristický natažený lučík a dlouhá nožka (Demetz 1999, 128) a spony typu Almgren 67b vynikají velmi krátkou nožkou (Demetz 1999, 129). Variantu Almgren 67c někteří badatelé ztotožňují se sponami typu Almgren 67/68 (Bazovský 2005, 21).

Spony typu Almgren 67/68

Pro jednodílné spony typu Almgren 67/68 je charakteristický určitý vývojový přechod mezi sponami typu Almgren 67 a Almgren 68. Tvar a profilování lučíku odpovídají sponám typu Almgren 67, avšak prolamování zachycovače, tvořené většinou třemi kruhovými otvory, se shoduje se sponami typu Almgren 68 (Droberjar 1999a, 141). Jednoznačné vymezení spon tohoto typu však naráží v mnoha ohledech na určité těžkosti. E.

Krekovič zařazuje mezi tato spínadla spony se stupňovitě prolamovaným zachycovačem, jejichž celková stavba těla je však blízká sponám typu Almgren 68 (Bazovský 2005, 22). Podobně M. Mączyńska (2001, 165) uvádí jako jejich charakteristický znak zachycovač prolamovaný většinou dvěma až třemi pravoúhlými otvory.

Spony typu Almgren 68

Tyto jednodílné spony se vyznačují poměrně výrazným esovitým prohnutím lučíku a zpravidla bývají kratší než spony typu Almgren 67 (Gugl 1995, 12). Hlavice spony bývá zploštělá a v některých případech fasetovaná (Peškař 1972, 78). Jedním z hlavních poznávacích znaků v porovnání se sponami typu Almgren 67 je zcela jistě prolamování zachycovače. Pro spony typu Almgren 67 byl charakteristický stupňovitě prolamovaný zachycovač, kdežto u spon typu Almgren 68 je běžný kruhovitě prolamovaný zachycovač se dvěma nebo se třemi otvory (Lamiová-Schmiedlová 1961, 15; Motyková-Šneidrová 1965, 117). Starší kusy mají delší nožku a zachycovač prolamovaný třemi kruhovými otvory, kdežto pro mladší exempláře je typická kratší nožka a prolamování zachycovače jen dvěma kruhovými otvory (Bazovský 2005, 22).

Spony typu Almgren 68 se vyvinuly ze spon typu Almgren 67 a podobně jako jejich předchůdci se šířily i mimo oblast provincií Noricum a Panonie (Boelicke 2002, 73; Sakař 1970, 85). Na východ od podunajských provincií římské říše jsou doloženy u pobřeží Černého moře a v jižním Rusku a směrem na západ je patrné jejich ubývání (Jobst 1975, 33). Na sever od Dunaje se s nimi můžeme setkat v Čechách, na Moravě, Slovensku, v Dolním Rakousku, Polsku, Německu a dokonce u Baltského moře a ve Skandinávii (Gugl 1995, 12; Jobst 1975, 33; Krekovič 1987, 256; Kubín 2002, 29-31). Tyto spony se objevují pouze v 1. století a největšího rozšíření dosáhly v období druhé a třetí čtvrtiny téhož století (Jobst 1975, 33).

Spony tohoto typu patří mezi nejčastěji zastoupené římsko-provinciální spony starší doby římské v tzv. barbariku (Mączyńska 2001,

165). Je otázkou, zda všechny zmíněné kusy tohoto typu spon jsou bezpečně římsko-provinciálního původu, či zda se v některých případech nemůže jednat o germánské napodobeniny (Bazovský 2005, 22; Maćczyńska 2001, 168). Například v oblasti jižní Moravy a severní části Dolního Rakouska je jejich počet značně vysoký a zároveň některé typy vykazují jak římsko-provinciální tak germánské prvky. Na tomto základě je možné o případných germánských napodobeninách těchto spon vážně uvažovat (Kubín 2010, ústní sdělení).

Spony typu Almgren 69

Charakteristickým znakem těchto spon je již méně vyklenutý lučík, často fasetovaná hlavice a lichoběžníkovitý plný zachycovač (Kubín 2002, 31-32; Sedlmayer 1995, 17). Zpočátku bývají tyto spony jednodílné, ovšem později se setkáváme také s konstrukcemi dvojdílnými (Kubín 2002, 31).

Tyto spony se přímo vyvinuly ze spon typu Almgren 68. Jedná se o jedny z nejčastěji zastoupených spon v provinciích Noricum a Panonie a jejich poměrně hojný počet je možné pozorovat i za hranicemi římské říše (Kubín 2002, 31). O. Almgren (1923, 108) uvádí jejich relativně častý výskyt ve východních částech tzv. barbarika, zatímco v Německu jsou doloženy spíše ojediněle. Podle W. Jobsta (1975, 33) se tento typ spínadel objevuje v poslední třetině 1. století a jejich výskyt je doložen také ve 2. století.

Spony typu Almgren 70

Pro spony typu Almgren 70 je typický postupný ústup esovitého prohnutí lučíku, na spodní straně plochý uzlík a zploštělá hlavice, která bývá často fasetovaná (Kubín 2002, 33). Zpočátku lichoběžníkovitý plný zachycovač postupně nabývá vysoké a obdélné až čtvercové podoby (Riha 1979, 79). Starší formy těchto spínadel bývají jednodílné, zatímco mladší konstrukce mohou být dvojdílné (Kubín 2002, 32-33).

Za oblast jejich hlavního rozšíření je možné označit provincie Noricum a Panonie (Riha 1979, 79). Podobně jako v případě spon typu Almgren 69 je možné se setkat s častým zastoupením těchto spínadel ve východní části tzv. barbarika, kdežto na území dnešního Německa je jejich výskyt spíše ojedinělý (Almgren 1923, 108). Podle W. Jobsta (1975, 33), E. Rihové (1979, 79) i U. Boelickeho (2002, 75) se tyto spony vyráběly na konci 1. století a je možné se s nimi setkat i v období 2. století.

Spony typu Almgren 73

Poměrně zvláštním znakem tohoto typu spon je zahnutí spodního okraje hlavice spony směrem k nožce, na kterou nasedá často zdobený zachycovač (Kubín 2002, 33). Spony tohoto typu dále charakterizuje rozšíření a zploštění háčku pro zachycení tětiny, což vede k vytvoření určitého pouzdra (Almgren 1923, 37; Jobst 1975, 34), které P. Kubín (2002, 33) označuje jako límec. Konstrukce těchto spon může být jednodílná i dvojdílná (Riha 1979, 74).

Spony typu Almgren 73 jsou rozšířeny především v provincii Noricum (Sakař 1970, 59) a vyskytují se od první poloviny 1. století po druhou polovinu 2. století (Jobst 1975, 34; Kubín 2002, 33).

Spony typu Almgren 83

Pro tyto dvojdílné spony je charakteristický relativně masivnější a zesponu odříznutý lučík, který přechází v širší hlavici (Jobst 1975, 41; Kubín 2002, 36). Na nožku spony nasedá vyšší zachycovač a delší vinutí nese stopy vlivu trubkovitých spon (Jobst 1975, 41). Poměrně často se u tohoto typu spínadel můžeme setkat s gravírováním, což bývá chápáno jako snaha napodobovat germánské spony zdobené stříbrným a perličkovým drátem (Kubín 2002, 36).

Typologický vývoj těchto spon velmi úzce souvisí se sponami typu Almgren 84 (Jobst 1975, 41). Oba typy byly pravděpodobně odvozeny od severoevropských spon typu Almgren 77–80 (Jobst 1975, 41) a jako

římsko-provinciální formy určil tato spínadla již O. Almgren (1923, 42). Jejich koncentrace je patrná zejména v severovýchodní části provincie Noricum a v provincii Panonie (Jobst 1975, 42). Na základě dvojdílné konstrukce a vysokého zachycovače jsou tyto spony datovány do 2. století (Jobst 1975, 41).

Spony typu Almgren 84

Spony tohoto typu jsou opět dvojdílné konstrukce a vykazují podobné znaky jako předchozí spony typu Almgren 83 (Jobst 1975, 40). Určité rozdíly jsou patrné v lučíku, který je stále zesponu odříznutý, ale jeho tvar je o něco štíhlejší (Kubín 2002, 36). Hlavice je u těchto spon mnohem plošší (Kubín 2002, 36). Další rozdíly je možné spatřovat také ve výzdobě. U spon tohoto typu postrádáme doklady výraznější výzdoby, přesto se můžeme setkat například s klikatkou, která se vyskytuje především na zachycovači (Kubín 2002, 36).

Jak bylo řečeno již výše, tato spínadla se společně se sponami typu Almgren 83 vyvinula ze severoevropských spon typu Almgren 77–80 (Jobst 1975, 40-41). Jejich největší rozšíření je patrné v severní části provincie Panonie a v provincii Dacie a o něco méně také v provinciích Raetie a Noricum (Jobst 1975, 41). V porýnských provinciích římské říše jsou tato spínadla evidována jen vzácně (Jobst 1975, 41; Riha 1979, 80) a jejich výskyt za hranicemi římského impéria je doložen například v Čechách, na Moravě, Slovensku, v Dolním Rakousku a Polsku (Bazovský 2005, 23-24; Droberjar 1999a, 142; Jobst 1975, 41; Kubín 2002, 36-38; Peškař 1972, 80-81; Riha 1979, 80). Podle W. Jobsta (1975, 41) je možné tyto spony datovat do druhé poloviny 2. století.

Spony typu Jobst 4F

Spony typu Jobst 4F bývají také označovány jako výrazně profilované spony s lichoběžníkovitou nožkou. Lučík je členěný jednostranným uzlíkem a spodní okraj úzké a často fasetované hlavice bývá zahnutý směrem k nožce spony (Jobst 1975, 36; Kubín 2002, 38),

na kterou nasedá čtyřhranný zachycovač (Riha 1979, 75). Jak ze samotného názvu vyplývá, jejich charakteristickým znakem je nožka ve tvaru lichoběžníku, na které se často setkáváme s výzdobou v podobě klikatek (Riha 1979, 75). Konstrukce těchto spon může být jednodílná i dvojdílná (Kubín 2002, 38; Riha 1979, 75).

Spony tohoto typu bývají na základě tvaru hlavičky považovány za deriváty spon typu Almgren 70/73 (Andrzejowski 1992, 111). Výroba těchto spínadel je předpokládána v provinciích Noricum, Panonie a Dacie, kde jsou také nejvíce rozšířeny (Bazovský 2005, 26). V římském městě Cluj-Napoca v severní Dacii je dokonce doložena dílna na výrobu těchto spon (Bazovský 2005, 26). V menším množství pocházejí tato spínadla z provincie Raetie, ale v západních provinciích římské říše jejich rozšíření doloženo není (Gugl 1995, 19; Jobst 1975, 36). V tzv. barbariku se vyskytují především v sarmatské oblasti, méně potom na Moravě, Slovensku a v Dolním Rakousku (Bazovský 2005, 26; Kubín 2002, 38-40; Peškař 1972, 81-82). Podle Ch. Gugla (1995, 20) se tyto spony začínají objevovat na přelomu 1. a 2. století a W. Jobst (1975, 37) uvádí možnost jejich výskytu ještě ve třetí čtvrtině 2. století.

6.2.3 Podunajské spony se zvířecí hlavičkou (Demetz TKF I)

Třetí významnou skupinu spon římsko-provinciálního původu představují podunajské spony se zvířecí hlavičkou. Mezi spínadla této skupiny patří takové typy, které mají svůj základ v podunajských výrazně profilovaných sponách, konkrétně ve sponách typu Almgren 67 (Gugl 1995, 10; Sakař 1970, 59) a které tudíž pocházejí z podunajských provincií římské říše. Na druhé straně se můžeme setkat také se sponami se zvířecí hlavičkou, které náležejí galskému okruhu a které proto řadíme mezi spony západního původu. Tato druhá skupina spon se zvířecí hlavičkou, označovaná také jako tzv. „Höckerfibel“, vychází z porýnských výrazně členěných spon typu Almgren 19 (Gugl 1995, 10; Sakař 1970, 59) a je podrobněji popsána dále (viz kapitola 6.2.17).

Podle S. Demetze (1999, 137) patří podunajské spony se zvířecí hlavičkou mezi tzv. „Tierkopffibeln-TKF I“. Specifickým znakem této skupiny spon je zvláštní ozdobný prvek, který se vyvinul z uzlíku. Jedná se o stylizovanou zvířecí hlavičku (Sakař 1991, 18). Spony tohoto typu dále charakterizuje opět výrazně profilovaný lučík, pouze nepatrné rozšíření hlavice spony, stupňovitě prolamovaný zachycovač, křídélka nadvinutím a horní tětíva s háčkem pro zachycení tětivy (Gugl 1995, 10).

Tyto spony mají svůj původ v provinciích Raetie a Noricum a jejich velké rozšíření je možné pozorovat v severní Itálii a ve východních Alpách (Motyková-Šneidrová 1965, 119; Sakař 1970, 59). Jejich výskyt je doložen také v Čechách, oblastech przeworské a púchovské kultury, na Balkánském poloostrově, dolním Dunaji a v Porýní (Droberjar 2007, 50; Gugl 1995, 10). Podle V. Sakaře (1970, 59) byly tyto spony vyráběny v období první poloviny 1. století a Ch. Gugl (1995, 10) se domnívá, že některé pozdní typy mohou být datovány do třetí čtvrtiny 1. století.

S. Demetz (1999, 137-139) rozděluje tato spínadla na tři varianty. Jedná se o spony typu Demetz TKF Ia s dlouhou nožkou, Demetz TKF Ib s krátkou nožkou a Demetz TKF Ic s kruhovitě prolamovaným zachycovačem.

V námi sledované oblasti se spony této skupiny nevyskytují v příliš hojném počtu (graf 4; mapa 4; tab. 4). V oblasti I je známo celkem 8 exemplářů podunajských spon se zvířecí hlavičkou, na druhé straně z oblasti II je doložen pouze 1 artefakt a z oblasti III další 2 exempláře.

6.2.4 Noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku

Narozdíl od předchozích skupin spon podunajské řady se u noricko-panonských spon se dvěma uzlíky na lučíku setkáváme s poměrně zvláštním charakteristickým znakem. Jak již ze samotného názvu vyplývá, jedná se o dva uzlíky na lučíku, které jsou od sebe v relativně velké vzdálenosti. Tento prvek dává těmto sponám poměrně specifický vzhled.

Mezi další významné znaky patří poměrně široká kyjovitá hlavice, patka na nožce spony, spirála tvořená většinou osmi závity, horní tětíva a háček pro zachycení tětivy (Jobst 1975, 44; Riha 1979, 75). Starší varianty těchto spínadel bývají jednodílné, ale od 2. století se setkáváme také s dvojdílnými exempláři těchto typů spon (Bazovský 2005, 31).

Na základě výše popsaných znaků je zřejmé, že tyto spony mají svůj původ ve sponách pozdně laténských. Tohoto faktu si všiml již O. Almgren (1923, 109), který celou popisovanou skupinu spon rozdělil do dvou hlavních chronologických typů: spony typu Almgren 236 a Almgren 237. Na základě rovné dolní části lučíku s rámcovým zachycovačem, který ve starší době římské působí již částečně archaicky, přisoudil také B. Svoboda (1948, 46) těmto sponám pozdně laténské dědictví.

Noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku mají svůj původ a oblast hlavního rozšíření v jihovýchodní části provincie Noricum a v jihozápadní části provincie Panonie (Jobst 1975, 45; Krekovič 1987, 257). V tzv. barbariku se můžeme se sponami této skupiny setkat zejména v Čechách, na Moravě, Slovensku, v Dolním Rakousku a také v Německu a Polsku (Krekovič 1987, 257; Kubín 2002, 25-26; Peškař 1972, 73-76; Riha 1979, 76; Sakař 1970, 58-59). Spony typu Almgren 236 a Almgren 237 byly vyráběny přes dvě staletí (Jobst 1975, 45; Sakař 1991, 18). Již v poslední třetině 1. století př. Kr. se setkáváme se sponami typu Almgren 236, naproti tomu spony typu Almgren 237 se objevují až v první třetině 1. století a doklady užívání těchto spínadel pocházejí i z konce 2. století (Jobst 1975, 45; Riha 1979, 76).

Spony těchto typů jsou v podunajských provinciích římské říše charakteristické pro ženský oděv a nošeny byly zpravidla v páru na obou ramenou (Kvetánová 2006, 380-381). J. Garbsch (1965, 26-49) rozdělil oba popisované typy spon do celkem sedmnácti variant (spony typu Almgren 236a–n a Almgren 237a–d), které se od sebe liší rozdílnými velikostmi jednotlivých kusů, odlišnými tvary zachycovačů a různým sestavením vinutí.

V oblasti severně od středního Dunaje představují spony této skupiny jednu z více zastoupených skupin římsko-provinciálních spon (graf 4; mapa 5; tab. 5). V oblasti I je známo celkem 68 noricko-panonských spon se dvěma uzlíky na lučíku, z oblasti II pochází celkem 28 kusů a nejméně jsou tyto spony zastoupeny v oblasti III, kam náleží pouze 8 artefaktů. Z hlediska geografického rozšíření lokalit s nálezy noricko-panonských spon se dvěma uzlíky na lučíku jsou patrné jejich koncentrace především ve středních, severozápadních a východních Čechách, dále v Dolním Rakousku a na jihozápadním Slovensku.

Spony typu Almgren 236

Podle J. Garbsche (1965, 27-36) náležejí mezi starší varianty tohoto typu spon spony typu Almgren 236a–f s typickým rámcovým zachycovačem, který je u nejstarších variant (zejména u spon typu Almgren 236a) stupňovitě prolamovaný. Na druhé straně pro mladší varianty těchto spínadel je charakteristický zachycovač výrazně protažený do výšky, který se objevuje u spon typu Almgren 236g–n (Garbsch 1965, 36-43).

Spony typu Almgren 237

Pro spony typu Almgren 237a–d je typický kruhovitě prolamovaný nebo také řešetovitý zachycovač (Jobst 1975, 44). Tyto spony mívají také často zachycovač doplněný o další motivy, jako je například čtvercové prolamování či roseta (Garbsch 1965, 43-49).

6.2.5 Noricko-panonské spony s křídélky (Almgren 238)

Další významnou skupinu spon podunajské řady představují noricko-panonské spony s křídélky. Je však důležité si uvědomit, že tato skupina spon není jedinou, kterou označujeme jako spony s křídélky. Kromě již zmíněných noricko-panonských spon s křídélky, které mají svůj původ v podunajských provinciích římské říše (Sakař 1970, 59), se můžeme setkat také s tzv. galskými sponami s křídélky, které byly

vyráběny v galsko-helvetském prostředí (Sakař 1970, 59). O této skupině spon bude řeč na jiném místě této práce (viz kapitola 6.2.18).

Noricko-panonské spony s křídélky vykazují poměrně charakteristický znak, kterým jsou dva tenké k sobě ohnuté články po obou stranách relativně malého uzlíku. Tyto články bývají označovány jako křídélka (Jobst 1975, 47-48). Na zmíněných křídélkách se mohou objevit ještě přinýtované popřípadě přitavené výběžky, které J. Garbsch (1965, 49) popisuje jako knoflíky. Na nožku spony nasedá prolamovaný zachycovač (Gugl 1995, 21) a vinutí většinou s osmi závitů doplňuje horní tětíva s háčkem pro zachycení tětivy (Jobst 1975, 48). Spony tohoto typu jsou jednodílné konstrukce a mladší varianty těchto spínadel bývají dvojdílné (Bazovský 2005, 32).

Spony typu Almgren 238 jsou rozšířeny především v provincii Noricum a v severozápadní a severovýchodní části provincie Panonie (Jobst 1975, 49; Riha 1979, 76). V tzv. barbariku bylo několik kusů těchto spínadel nalezeno především v Čechách, na Moravě, Slovensku, v Dolním Rakousku, Polsku, Německu a Pobaltí (Carnap-Bornheim – Salač 1994, 132-134; Droberjar 2007, 50; Krekovič 1987, 257-258; Kubín 2002, 24; Peškař 1972, 74-75). Jedná se o spony, které vycházejí z pozdně laténských spon typu Almgren 65, na jejichž lučíku je možné poprvé pozorovat určité výrůstky, z kterých v pozdějších dobách vznikla křídélka (Jobst 1975, 48). Noricko-panonské spony s křídélky bývají, podobně jako noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku, datovány do 1. a 2. století (Carnap-Bornheim – Salač 1994, 132). Je také zřejmé, že spony typu Almgren 238 mají velmi blízký vztah k podunajským výrazně profilovaným sponám a k noricko-panonským sponám se dvěma uzlíky na lučíku (Jobst 1975, 48).

Spony této skupiny představují, podobně jako noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku, významnou součást ženského oděvu v podunajských provinciích římské říše a byly nošeny často v kombinaci se sponami typu Almgren 236 a Almgren 237 (Kvetánová 2006, 380-381).

Velmi podrobně se sponami tohoto typu zabýval J. Garbsch (1965, 49-77), který je rozdělil celkem do jednadvaceti variant. Jedná se o spony typu Almgren 238a–v, jejichž základní rozdíly spočívají v různých velikostech jednotlivých kusů, v odlišných typech zachycovačů a v různých počtech výše zmíněných knoflíků na křídélkách (Garbsch 1965, 49-77).

V námi sledované oblasti se spony této skupiny vyskytují v relativně vyšším počtu (graf 4; mapa 6; tab. 6). V oblasti I je známo celkem 10 exemplářů noricko-panonských spon s křídélky, z oblasti II je doloženo 13 artefaktů a z oblasti III pouze 5 exemplářů.

6.2.6 Panonské trubkovité spony

Panonské trubkovité spony představují skupinu dvojdílných spon, která vyniká zejména trubkovitě rozšířenou hlavicí, jež je velmi často nositelem bohaté výzdoby nejčastěji v podobě stříbrného filigránu (Bazovský 2005, 27-28; Jobst 1975, 42). Lučík je členěn mnohdy velmi variabilním uzlíkem a na nožku spony nasedá relativně vysoký čtyřhranný plný zachycovač (Jobst 1975, 42; Kubín 2002, 40). Již zmíněná široká hlavice nese poměrně dlouhé vinutí, které bývá opatřeno nejčastěji horní, případně ovinutou tětivou (Jobst 1975, 42; Kubín 2002, 40).

Spony této skupiny se nejčastěji vyskytují v provinciích Noricum a Panonie a za centrum obchodu s nimi je tradičně považována panonská Siscia (Jobst 1975, 42-43; Peškař 1972, 87). Mimo zmíněné oblasti jsou tato spínadla doložena spíše ojediněle (Jobst 1975, 42), například E. Riha (1979, 81; 1994, 73) eviduje z Augstu pouze dva exempláře a H. Sedlmayer (1995, 30) uvádí pouze jeden příklad z Welsu. Podle I. Peškaře (1972, 87) i W. Jobsta (1975, 42) je možné tuto skupinu spon datovat do 2. století.

Panonské trubkovité spony rozdělil již O. Almgren (1923, 44) na spony bez křidélek nad vinutím (spony typu Almgren 85) a spony

s křídélky nad vinutím (spony typu Almgren 86). Narozdíl od spon typu Almgren 85, které jsou doložené z Čech, Moravy, ze Slovenska, z Dolního Rakouska, ze Sedmihradska a dokonce i z jižního Ruska, jsou spony typu Almgren 86 omezené pouze na provincie Noricum a Panonie (Droberjar – Řezáč 2009, 869; Jobst 1975, 44; Krekovič 2001, 95-98; Kubín 2002, 40-42).

V oblasti jižní středoevropské části tzv. barbarika jsou spony této skupiny zastoupeny ve větším množství (graf 4; mapa 7; tab. 7). Z oblasti I jsou známy pouze 3 kusy panonských trubkovitých spon. Nejvyšší počet jich je doložen z oblasti II, odkud pochází 27 těchto artefaktů. Na druhé straně v oblasti III se nepodařilo nalézt ani jeden exemplář.

Trubkovité spony s fasetovanou hlavicí

Jedná se o dvojdílné spony, které je možné označit za určitý derivát panonských trubkovitých spon (Peškař 1972, 88). Jejich charakteristickým znakem je fasetovaná hlavice, která přechází v širší esovitě prohnutý lučík (Kubín 2002, 42). Ten bývá členěn uzlíkem a na relativně širokou nožku nasedá vysoký čtyřhranný plný zachycovač (Peškař 1972, 88).

Spony tohoto typu byly s velkou pravděpodobností ovlivněny dvěma různými skupinami římsko-provinciálních spon. Podle I. Peškaře (1972, 88) měly na tvar jejich široké hlavice vliv panonské trubkovité spony a podoba dolní části lučíku s nožkou, která je výrazně rozšířená, odkazuje spíše na římsko-provinciální kolínkovité spony s polokruhovitou záhlavní destičkou. Obecně je pak tento typ spon datován do 2. století (Peškař 1972, 88).

6.2.7 Kotvovité spony

Spony této skupiny dostaly svůj název podle charakteristických výběžků na hlavici, které jsou někdy zakončeny zakulaceným knoflíkem. Esovitě prohnutý lučík je rozdělen uzlíkem a nožka spony bývá

zakončena velkým kulovitým knoflíkem. Vinutí je kryto křídélky (Kubín 2002, 42).

Kotvovité spony byly běžné v podunajských provinciích římské říše a vyznačují se celou řadou místních variant (Kubín 2002, 42; Sakař 1991, 19), zatímco z oblasti západních provincií římského impéria známé nejsou (Kubín 2002, 43). Obecně bývá tento typ spon datován od 2. až do počátku 3. století (Kubín 2002, 43; Sakař 1970, 59).

V oblasti severně od středního Dunaje se spony této skupiny nevyskytují příliš často (graf 4; mapa 8; tab. 8). V oblasti I je doložen 1 zástupce kotvovitých spon a z oblasti II jsou známy 4 kusy. V oblasti III se nepodařilo nalézt ani jednoho zástupce.

6.2.8 Dvojdílné nečleněné spony s křídélky nad vinutím

Tyto dvojdílné spony charakterizuje asymetricky vyklenutý lučík, který se zužuje směrem k nožce spony a který bývá hraněný a zdobený (Bazovský 2005, 56). Na nožku spony nasedá vyšší čtyřhranný zachycovač a spirála tvořená zpravidla osmi závity je převedena pomocí horní tětiny, kterou přidržuje háček pro zachycení tětiny (Jobst 1975, 55). Kolmo na křídélka nad vinutím je upevněna destička, která zpevňuje spirálu (Kubín 2002, 45).

Tato skupina spon byla poprvé vyčleněna I. Peškařem (1972, 89). Podle jeho názoru je jejich původ nejasný. Na základě horní části spony a způsobu utváření vinutí předpokládá vliv starších římsko-provinciálních spon, zatímco tvar dolní části spony a zachycovače odkazuje spíše na tzv. vojenské spony (Pekař 1972, 89). Na druhé straně W. Jobst (1975, 55) se domnívá, že na základě tvaru hlavice spony s křídélky nad vinutím a s háčkem pro zachycení tětiny je pravděpodobnější vznik těchto spínadel ze spon typu Almgren 20.

Spony této skupiny jsou doloženy z provincie Noricum, především z Lauriaca (Jobst 1975, 55-57). Z Viruna uvádí Ch. Gugl (1995, 33-34)

pouze jeden exemplář a jediným dokladem těchto spon na západě je podle E. Rihové (1979, 80) nález z Augstu. Tyto spony jsou datovány především do druhé poloviny 2. století, ale některé kusy jsou doložené také z první poloviny 3. století (Jobst 1975, 56).

V námi sledované oblasti se spony této skupiny vyskytují v malém počtu (graf 4; mapa 9; tab. 9). V oblasti I není znám žádný exemplář dvojdílných nečleněných spon s křídélky nad vinutím, z oblasti II je doloženo 8 artefaktů a v oblasti III se, podobně jako v oblasti I, nepodařilo nalézt ani jednoho zástupce.

6.2.9 Spony typu Alesia

Dvojdílné spony typu Alesia charakterizuje plochý široký lučík, který se směrem dolů zužuje a jehož horní část je velmi často zdobená mřížkováním (Venclová 1975, 418, 422). Patka spony bývá zakončena zploštělým knoflíkem a uchycení jehly je vždy šarnýrové (Kubín 2002, 8).

Původ těchto spon je spatřován v Hispánii, odkud se pak spolu s Caesarovým vojskem dostaly do Galie v 50. letech 1. století př. Kr. (Droberjar 1997, 277). Spony typu Alesia jsou rozšířeny především v oblastech, kde působila římská armáda, jako je například již zmiňovaná Hispánie a Galie, dále severní Itálie, Porýní a Dalmácie (Droberjar 1997, 277). Z tzv. barbarského prostředí jsou známy nálezy z Čech, Moravy, ze Slovenska, z Dolního Rakouska, Pomohání, Braniborska, ale také ze středního Podněstří (Droberjar 1997, 277; Kubín 2002, 9). Spony tohoto typu bývají datovány do období mezi roky 52 až 15 př. Kr. a jejich velká koncentrace je patrná v prostředí porýnských římských táborů datovaných do období 15–9 př. Kr. (Droberjar 1997, 277; Kubín 2002, 8).

V oblasti severně od středního Dunaje se spony této skupiny vyskytují ve velmi malém počtu (graf 5; mapa 10; tab. 10). V oblasti I jsou známy 3 nálezy spon typu Alesia (z toho jsou 2 deriváty), z oblasti II jsou

doloženy pouze 2 artefakty a v oblasti III se nepodařilo nalézt ani jednoho zástupce.

Deriváty spon typu Alesia

Dva exempláře tohoto typu spon byl nalezen na lokalitě Třebusice (okr. Kladno; Droberjar 1997, 277). Tyto dvojdílné spony mají velmi blízko ke sponám typu Alesia, od kterých se liší především uzlíkem, jenž rozděluje lučík na dvě části, patkou v podobě kuličky a jiným tvarem zachycovače (Droberjar 1997, 277).

6.2.10 Spony s límcem

Spony s límcem, v německé literatuře označované jako tzv. „Kragenfibeln“, charakterizuje masivnější klenutý lučík, na kterém se objevuje štítek kruhovitého, polokruhovitého či oválného tvaru (Böhme-Schönberger 1994, 113). Na většinou hladkou a relativně dlouhou nožku nasedá prolamovaný nebo plný zachycovač a spirála s horní třívou je chráněna háčkem pro zachycení třívou nebo válcovitým krytem vinutí (Böhme-Schönberger 1994, 113).

Spony této skupiny se vyskytují v západních provinciích římské říše, především v Porýní, a obecně jsou datovány zejména do první poloviny 1. století př. Kr. (Böhme-Schönberger 1994, 114-116).

V námi sledované oblasti se spony s límcem objevují pouze ve dvou exemplářích (graf 5; mapa 11; tab. 11). Oba nálezy spon této skupiny pocházejí z oblasti I.

Spony typu Bern-Gergovia

V období kolem poloviny 1. století př. Kr. vznikají z pozdně laténské tradice tzv. „geschweifte Fibeln“ spony s límcem typu Bern-Gergovia (Böhme-Schönberger 1994, 116). Je pro ně charakteristické trojúhelníkovité rozšíření hlavice spony a vinutí s horní třívou, která je přidržována háčkem pro zachycení třívou (Böhme-Schönberger 1994,

116). Na základě výše popsaných znaků je možné přiřadit jediný nález těchto spínadel z námi sledovaného území právě k jednomu z nejstarších typů spon s límcem, k typu Bern-Gergovia (Droberjar 1997, 278; Droberjar 2006b, 31-32). Podle zakončení patky spony kuličkou a prolamování zachycovače soudí E. Droberjar (1997, 278), že spona z Tišic (okr. Mělník) je o něco mladší než polovina 1. století a na základě nálezového kontextu ji klade do horizontu plaňanských pohárů.

Spony typu Titelberg

V našem prostředí byla nalezena pouze jediná spona tohoto typu, a to na lokalitě Třebusice (okr. Kladno; Pecinová 2008, 8). Pro tyto spony je charakteristická méně strmá část lučíku, jehož zalomení pod uzlíkem není tak výrazné jako u klasických spon s límcem. Navíc uzlík je u těchto spon o něco níže k nožce (Pecinová 2008, 8).

6.2.11 Bodlákovité spony (Almgren 240)

Spony této skupiny bývají v německé literatuře označovány jako tzv. „Distelfibeln“ a charakterizuje je ohnutý lučík se zdobeným štítkem, který mívá většinou kruhovitý, popřípadě kosočtverečný tvar (Böhme-Schönberger 2002, 215). Na lichoběžníkovitou nožku nasedá prolamovaný zachycovač a spirála je umístěna ve válcovitém krytu vinutí (Böhme-Schönberger 2002, 215).

Původ těchto spon je hledán v severní Galii (Böhme-Schönberger 2002, 216), odkud se šířily do dalších oblastí římské říše, především do porýnských provincií a do provincií Británie, Raetie a Noricum (Gugl 1995, 8-9; Riha 1979, 101). Naopak ve východní části římské říše téměř chybějí (Böhme-Schönberger 2002, 217). Bodlákovité spony se vyskytují mimo území římského impéria velmi vzácně (Droberjar 1997, 278), pouze několik exemplářů je známo z Čech, ze Slovenska, z Durynska, Dolního Saska a Dánska (Droberjar 2007, 47; Kolníková – Kolník 2004, 23). Podle

A. Böhme-Schönbergerové (2002, 215) jsou tyto spony obecně datovány do 1. století.

V prostředí římské říše byla tato spínadla součástí ženského oděvu, o čemž svědčí hrobové nálezy se dvěma (případně i se třemi či čtyřmi) kusy těchto spon a také nízký počet ve vojenském prostředí (Böhme-Schönberger 2002, 217-218; Droberjar 2007, 46). Otázkou však zůstává způsob jejich nošení v tzv. barbariku, jelikož příslušnost těchto spínadel k ženskému oděvu mimo území římské říše nelze jednoznačně prokázat (Droberjar 2007, 46).

Poslednímu podrobnému členění spon této skupiny se věnovala A. Böhme-Schönberger (2002, 215-216), která rozlišuje celkem devět typů. E. Droberjar (2007, 47) propracoval toto dělení a ve výsledném zhodnocení tedy můžeme hovořit o celkem deseti základních typech těchto spínadel.

V oblasti jižní střeoevropské části tzv. barbarika se spony této skupiny vyskytují v malém počtu (graf 5; mapa 12; tab. 12). Zvláště výrazný je jejich počet v oblasti I, odkud je známo 10 nálezů bodlákovitých spon. Na druhé straně z oblasti II nemáme doložen ani jediný jejich nález a z oblasti III pochází pouze 1 exemplář.

Spony typu Böhme-Schönberger 4

Pro spony typu Böhme-Schönberger 4 je typický odlitý štítek. Velmi často jsou tato spínadla nalézána v Galii a jižní Anglii a také je možné se s nimi setkat v tzv. barbariku (Böhme-Schönberger 2002, 215).

Spony typu Böhme-Schönberger 5

Typologicko-chronologicky mladší než výše zmíněná spínadla jsou spony typu Böhme-Schönberger 5, pro které je charakteristický široký žebrovaný lučík a klenutý kruhový štítek, na kterém bývá aplikován tepaný plech (Böhme-Schönberger 2002, 216).

Spony typu Böhme-Schönberger 6

Spony typu Böhme-Schönberger 6 vykazují velmi podobné znaky jako spony předchozího typu s tím rozdílem, že pro zmiňované spony je typický kosočtverečný štítek, který je rovněž zdobený tepaným plechem (Böhme-Schönberger 2002, 216).

Spony typu Böhme-Schönberger 7b

Pro spony typu Böhme-Schönberger 7 jsou charakteristické zvířecí figurky na lučíku (Böhme-Schönberger 2002, 216) a podle E. Droberjara (2007, 46) je možné tato spínadla rozdělit na dvě varianty: spony typu Böhme-Schönberger 7a a Böhme-Schönberger 7b. První varianta má štítek ve tvaru kosočtverce a druhá varianta vyniká diskovitým tvarem štítku.

6.2.12 Spony typu Aucissa (Almgren 242)

Dvojdílné spony této skupiny charakterizuje půlkruhovitě ohnutý páskovitý lučík, který bývá často zdobený a v horní části zakončený kolmou záhlavní destičkou (Jobst 1975, 26). Na kratší zalomenou nožku, která je zakončená kulovitou patkou, nasedá trojhranný plný zachycovač a celá konstrukce je šarnýrová (Riha 1979, 114). Název těchto spon je odvozen od výrobní značky keltského výrobce – AVCISSA (Riha 1979, 114). Toto označení se nachází na záhlavní destičce velkého množství těchto spínadel, ale známé jsou i další výrobní značky keltských a římských výrobců (Behrens 1950, 6-8; Riha 1979, 114).

Spony této skupiny jsou rozšířené ve všech římských provinciích od Anglie po Sýrii a Afriku (Riha 1979, 114) a jejich nálezy jsou známé také z tzv. barbarika (Droberjar 1997, 282; Peškař 1972, 66-67). Velké rozšíření těchto spínadel je bezpochyby dáno faktem, že velká část těchto spon byla zhotovována pro římské legionáře (Riha 1979, 114), jejichž pohyb po provinciích římské říše byl značný (Gugl 1995, 9). Podle I. Peškaře (1972, 66) je možné spatřovat počátky těchto spínadel ještě na

konci 1. století př. Kr. a E. Riha (1979, 114-115) uvažuje o jejich užívání ještě ve třetí čtvrtině 1. století po Kr.

Podrobnému dělení spon typu Aucissa se věnovala E. Riha (1979, 114-121), která rozlišuje celkem čtyři základní varianty těchto spon. Aucissu typu Riha 5.2.1 charakterizuje lučík s vystouplým středovým žebrem, Aucissa typu Riha 5.2.2 vyniká plochým páskovitým lučíkem, pro Aucissu typu Riha 5.2.3 je typický lučík s vnitřním žlábkem a Aucissa typu Riha 5.2.4 má tyčinkovitý lučík.

Kromě klasických spon Aucissa typu Riha 5.2 se objevují i další varianty tohoto typu spínadel. Mezi takovéto artefakty patří Aucissa typu Riha 5.3, na jejímž lučíku se objevují ozdobné knoflíky (Riha 1979, 121), a Aucissa typu Riha 5.5, která je E. Rihovou (1979, 123) označována jako určitá napodobenina klasických spon typu Aucissa.

V námi sledované oblasti se spony této skupiny vyskytují v relativně malém počtu (graf 5; mapa 13; tab. 13). Z oblasti I je známo celkem 12 kusů spon typu Aucissa a z oblasti II pochází 10 nálezů těchto artefaktů. Z oblasti III je doložen pouze 1 exemplář.

6.2.13 Porýnské výrazně členěné spony

Pro tyto spony existuje několik různých označení. Například v německé literatuře se můžeme setkat s termínem „Knickfibeln“ (Riha 1979, 71-72; Völling 1994, 207). E. Drobejrar (1997, 284) navrhuje užívání termínu „porýnské výrazně členěné spony“ jako důsledné odlišení od podunajských výrazně profilovaných spon. Spony této skupiny charakterizuje především zlom na lučíku, který je zpočátku ostrý a postupně se vytrácí (Riha 1979, 71).

V oblasti jižní středoevropské části tzv. barbarika jsou spony této skupiny zastoupeny v relativně velkém množství (graf 5; mapa 14; tab. 14). Z oblasti I je známo celkem 78 porýnských výrazně členěných spon. Mnohem nižší zastoupení vykazuje oblast II, odkud jsou doloženy pouze 4

exempláře. V oblasti III nebyla nalezena ani jedna spona této skupiny. Z hlediska geografického rozšíření lokalit s nálezy porýnských výrazně členěných spon je patrná jejich koncentrace především v oblasti středních a severozápadních Čech.

Spony typu Almgren 19a

Spony tohoto typu charakterizuje uzlíkem členěný lučík, který v horní části přechází v krátkou vyklenutou hlavici (Kubín 2002, 6) a jehož dolní část je tvořena nožkou, na kterou nasedá protáhlý plný zachycovač (Völling 1994, 207-210). Spirála, chránění křídélky nad vinutím, je tvořena šesti závitů a horní tětivu přidržuje háček pro zachycení tětivy (Völling 1994, 207-210).

Spony typu Almgren 19a, v německé literatuře označované také jako tzv. „Fibeln mit deutlich geschweifter Bügelführung“ (Völling 1994, 207), patří k nejčastějším sponám západní proveniencí časné doby římské a jejich největší rozšíření se koncentruje v oblasti Porýní (Droberjar 1997, 284). Jejich výskyt je doložen také například z provincie Raetie. V tzv. barbariku jsou známy především z oblasti polabských Germánů, wesersko-rýnských Germánů a z Posálí (Droberjar 1997, 284). Spony tohoto typu jsou datovány do období od posledního desetiletí př. Kr. do třicátých let 1. století po Kr. (Völling 1994, 216).

Typologicko-chronologicky je možné rozlišit dvě varianty: spony typu Almgren 19aI a Almgren 19aII. Spony typu Almgren 19aI vykazují obloukovitý lučík bez ostrého zlomu a pro spony typu Almgren 19aII je typický ostře zalomený lučík (Droberjar 1997, 284; Völling 1994, 207-210).

Spony typu Almgren 20

Hlavním charakteristickým znakem tohoto typu spon je jemnější zlom na lučíku, jehož součástí je uzlík a jehož horní část je vyklenutá (Kubín 2002, 7; Riha 1979, 71). Na úzkou nožku nasedá plný lichoběžníkovitý zachycovač (Riha 1979, 71). Spirála je tvořena šesti

závity a chráněna křídélky nad vinutím a horní tětivu přidržuje háček pro zachycení tětivy (Kubín 2002, 7).

Spony tohoto typu se vyvinuly ze spon typu Almgren 19, ale zároveň vykazují určité podobné znaky jako spony s očky (Riha 1979, 71). Vyskytují se především v porýnských provinciích římské říše, zatímco v podunajských provinciích jsou doloženy jen zřídka (Kubín 2002, 7). Počátek těchto spon je datován nejdříve do raně tiberiovského období, neboť chybějí v augustovských legionářských táborech Haltern a Oberhausen (Riha 1979, 71). Obecně bývají vymezovány obdobím vlády císařů Tiberia až Nerva (Kubín 2002, 8).

6.2.14 Spony typu Almgren 22a

Spony tohoto typu charakterizuje vysoce klenutý většinou tyčinkovitý lučík, který je na horní straně zdoben lištou a který se za uzlíkem ostře lomí a přechází v nožku spony. Ta bývá zakončená patkou a nasedá na ni většinou plný (v některých případech také prolamovaný) zachycovač (Droberjar 1997, 282; Völling 1994, 216). Spirála je tvořena šesti závity a horní tětivu přidržuje úzký háček pro zachycení tětivy, který je často zakončen knoflíkem (Völling 1994, 216).

Spony typu Almgren 22a se vyskytují především v Porýní, ale ojedinělé nálezy jsou známy také například z Polabí či Posálí (Droberjar 1997, 282; Völling 1994, 218). Podle T. Völlinga (1994, 222) je možné tato spínadla datovat do období poslední čtvrtiny 1. století př. Kr. až po 1. čtvrtinu 1. století po Kr.

V námi sledované oblasti se spony typu Almgren 22a objevují pouze ve dvou exemplářích (graf 5; mapa 15; tab. 15). Oba nálezy spon této skupiny pocházejí z oblasti I.

6.2.15 Spony typu Nertomarus (Riha 4.3)

Pro spony tohoto typu je charakteristický stejnoměrně rozšířený lučík, který je v horní části oble zalomen (Droberjar 1997, 279). Těmito znaky se spony typu Nertomarus odlišují od jim velmi podobných spon typu Langton Down. Zachycovač je u těchto spon rámcový (Riha 1979, 97) a spirála je umístěna ve válcovitém krytu vinutí, na kterém se zpravidla objevuje výzdoba nebo značka výrobce (Behrens 1950, 5; Riha 1979, 97).

Tyto spony dostaly své pojmenování podle nejčastěji se vyskytující značky keltského výrobce – NERTOMAR (Behrens 1950, 5). Spony tohoto typu se vyskytují od provincie Británie po provincii Panonie (Droberjar 1997, 279) a za centrum jejich výroby je považována oblast středního Porýní, konkrétně město Trevír (Behrens 1950, 5). Podle E. Rihové (1979, 97) byly tyto spony užívány především v období první poloviny 1. století.

V oblasti severně od středního Dunaje se spony této skupiny vyskytují pouze ve třech exemplářích (graf 5; mapa 16; tab. 16). Všechny nálezy spon typu Nertomarus pocházejí z oblasti I.

6.2.16 Spony typu Langton Down (Riha 4.4)

Spony tohoto typu jsou velmi podobné předchozím sponám typu Nertomarus. Oproti výše zmíněným sponám se však u spon typu Langton Down setkáváme s rozšířenou a ostře zalomenou horní částí lučíku (Droberjar 1997, 279). Lučík bývá často podélně rýhovaný (Bazovský 2005, 13) a zachycovač je prolamovaný (Riha 1979, 98). Určité rozdíly oproti sponám typu Nertomarus jsou patrné také v nezdobeném válcovitém krytu vinutí (Droberjar 1997, 279).

Tyto spony mají svůj původ v západní Evropě a vyskytují se především v Anglii, ve Francii, v Porýní a ve Švýcarsku (Riha 1979, 98).

Podobně jako spony typu Nertomarus jsou také spony typu Langton Down datované do první poloviny 1. století (Riha 1979, 98).

V námi sledované oblasti se spony této skupiny vyskytují v relativně malém počtu (graf 5; mapa 17; tab. 17). Z oblasti I jsou známy 2 kusy spon typu Langton Down a z oblasti II pochází pouze 1 nález těchto artefaktů. Na druhé straně v oblasti III jsou doloženy celkem 4 exempláře.

6.2.17 Tzv. Höckerfibeln (Demetz TKF II)

V jedné z předchozích kapitol (viz kapitola 6.2.3) jsme se věnovali podunajským sponám s poměrně zvláštním charakteristickým znakem, kterým je stylizovaná zvířecí hlavička. Tyto spony se vyvinuly z podunajských výrazně profilovaných spon typu Almgren 67 (Gugl 1995, 10; Sakař 1970, 59). V této části práce se budeme zabývat takovými sponami se zvířecí hlavičkou, které náležejí galskému okruhu a které mají svůj původ v porýnských výrazně členěných sponách typu Almgren 19 (Gugl 1995, 10; Sakař 1970, 59). Spony tohoto typu označuje S. Demetz (1999, 137, 140) jako tzv. „Tierkopffibeln-TKF II“.

Pro tyto jednoduché spony jsou typické dva hrbolky, které se nacházejí na zesíleném zalomení lučíku (Jobst 1975, 31). Dalším charakteristickým znakem je dlouhý a úzký lučík, který je v horní části stupňovitě zalomený (Riha 1979, 77). Na nožku spony, která je zakončená patkou, nasedá stupňovitě prolamovaný zachycovač a vinutí je převedeno pomocí horní tětiny (Riha 1979, 77).

Původ spon tohoto typu není přesně znám, ale jejich výskyt je patrný v jižním Německu a ve Švýcarsku, kdežto v Podunají se s nimi setkáváme mnohem méně (Droberjar 1997, 282; Riha 1979, 77). Podle W. Jobsta (1975, 32) představují tato spínadla určitou variantu výrazně členěných spon. E. Riha (1979, 77) je datuje do období první poloviny 1. století a podobně jako noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku

a noricko-panonské spony s křídélky byly i tyto spony nošen v páru na obou ramenou.

V oblasti jižní středoevropské části tzv. barbarika se spony této skupiny vyskytují pouze ve třech exemplářích (graf 5; mapa 18; tab. 18). V oblasti I jsou doloženy 2 zástupci tzv. Höckerfibeln, na druhé straně z oblasti II není znám ani jeden kus. Z oblasti III pochází pouze 1 exemplář.

6.2.18 Galské spony s křídélky (Feugère 13b)

Již v jedné z předešlých kapitol (viz kapitola 6.2.5) jsme se zabývali noricko-panonskými sponami s křídélky, které mají svůj původ v podunajských provinciích římské říše (Sakař 1970, 59). V této části práce se budeme věnovat galským sponám s křídélky, jejichž typologická odlišnost souvisí s rozdílným původem (Sakař 1964, 183), jelikož byly vyráběny v galsko-helvetském prostředí (Sakař 1970, 59).

Ze sledovaného území je znám pouze jeden exemplář tohoto typu spon (graf 6; mapa 19; tab. 19), který byl nalezen na lokalitě Dobřichov-Pičhora (okr. Kolín; Droberjar 1997, 279). Tato jednoduchá spona vyniká páskovým lučíkem, na kterém je navlečen diskovitý uzlík obklopený dvěma dvojicemi páskovitých křidélek (Sakař 1964, 183; Sakař 1970, 59). Poškozený zachycovač byl původně rámcový a vinutí je převedeno pomocí horní tětivy (Sakař 1964, 183).

Spony tohoto typu jsou typické pro západní provincie římské říše a jejich výskyt je doložen především ve Francii a Švýcarsku a ojediněle také v Porýní a Rakousku (Feugère 1985, 258-259). V tzv. barbariku se s těmito spínadly setkáváme jen velmi zřídka (Feugère 1985, 258-259). V západní Evropě jsou datovány mezi roky 10 př. Kr. až 30 po Kr. (Droberjar 1997, 279).

6.2.19 Jednoduché galské spony typu Almgren 241

Pro jednodílné spony tohoto typu je charakteristický protažený a nečleněný lučík, který je v horní části ostře zalomený. Na relativně dlouhou nožku nasedá trojhranný mřížkovitý zachycovač (Droberjar 1997, 278; Riha 1979, 64). Vinutí je tvořeno šesti až osmi závity a horná tětivu předrzuje háček pro zachycení tětivy (Riha 1979, 64).

Již O. Almgren (1923, 108) označil spony tohoto typu jako porýnské. Jejich hlavní rozšíření je patrné v západní části římské říše, konkrétně v Porýní, Sársku, ve Francii, Švýcarsku a také v Anglii (Riha 1979, 64). V oblasti tzv. barbarika jsou velmi vzácné (Droberjar 2007, 48). Podle E. Rihové (1979, 64) jsou tato spínadla datována do první poloviny 1. století.

V námi sledované oblasti se spony této skupiny vyskytují ve velmi malém počtu (graf 6; mapa 20; tab. 20). Z oblasti I jsou známy 4 kusy jednoduchých galských spon s křídélky typu Almgren 241, kdežto z oblasti II a z oblasti III není doložen ani jeden exemplář.

6.2.20 Uzlíkovité spony typu Riha 1.5

Pro jednodílné spony tohoto typu je typický relativně masivní a v horní části ostře zalomený lučík, který ve své spodní části přímočaře směřuje ke konci nožky spony (Riha 1979, 59). Dalším charakteristickým znakem je uzlík, který se postupně mění na pouhé naznačení příčnými rýhami (Riha 1979, 59). Na dlouhou a rovnou nožku nasedá trojhranný zachycovač a vinutí je převedeno pomocí dolní tětivy (Gugl 1995, 29; Riha 1979, 59).

Na základě celkového tvaru a umístění dolní tětivy jsou tyto spony dávány do určité příbuznosti s tzv. vojenskými sponami (Riha 1979, 59). Spony tohoto typu se vyskytují především v oblasti dolního Porýní a v tzv. barbariku patří mezi vzácné kusy (Droberjar 2007, 48). Jejich datování se pohybuje v rozmezí 1. století (Droberjar 1997, 281; Riha 1979, 59).

V oblasti jižní středoevropské části tzv. barbarika se spony této skupiny vyskytují pouze ve třech exemplářích (graf 6; mapa 21; tab. 21). Všechny nálezy uzlíkovitých spon typu Riha 1.5 pocházejí z oblasti I.

6.2.21 Spony s očky typu Haltern

Charakteristickým znakem těchto jednoduchých spon je ostré a téměř pravouhlé zalomení lučíku pod uzlíkem, prolamovaný zachycovač a dvě očka na hlavici spony (Droberjar 1997, 281).

Spony tohoto typu jsou pojmenovány podle eponymní lokality Haltern a například E. Cosack (1979, 58-59) řadí nálezy tohoto typu spon do tzv. časných spon s očky. Pravděpodobně nejsou tyto spony jediným typem spon očky, které jsou římsko-provinciálního původu (Droberjar 1997, 281). Určité diskuze jsou vedeny například u spon s očky typu Kalkriese (Droberjar 2007, 48). Spony s očky typu Haltern se v Čechách vyskytují jen v oblasti levobřežního Labe a Vltavy (Droberjar 2007, 47) a bývají datovány do první třetiny 1. století (Droberjar 1997, 281-282).

V námi sledované oblasti se spony této skupiny vyskytují ve velmi malém počtu (graf 6; mapa 22; tab. 22). Z oblasti I jsou známy 4 kusy spon s očky typu Haltern, kdežto z oblasti II a z oblasti III není doložen ani jeden exemplář.

6.2.22 Tzv. vojenské spony

Tyto spony jsou charakteristické jednoduchou konstrukcí, která je tvořena jednoduchým drátem nebo tyčinkou (Kubín 2002, 43). Jejich lučík bývá nepravidelně vyklenutý a na nožku spony nasedá plný lichoběžníkovitý až čtvercový zachycovač (Kubín 2002, 43; Riha 1979, 59). Spirála je tvořená čtyřmi závití a převedena dolní tětivou (Jobst 1975, 51-52).

Spony tohoto typu jsou označovány za tzv. vojenské podle mnohem častějšího výskytu ve vojenských táborech než na civilních místech (Jobst

1975, 51). Jejich název je trochu zavádějící, protože by se mohlo zdát, že byly nošeny pouze muži. Ve skutečnosti však tato spínadla byla nošena také ženami (Jobst 1975, 51). Původ těchto spon je přepokládán v Porýní, odkud se šířily východním a jižním směrem do oblasti Alp a Podunají. Z tzv. barbarika jsou doloženy nálezy z Čech, Moravy, ze Slovenska a z Polska (Riha 1979, 60). Tento typ spon se pravděpodobně objevuje již v první polovině 1. století a podle E. Rihové (1979, 60) se s ním můžeme setkat ještě na počátku 3. století.

V oblasti severně od středního Dunaje se spony této skupiny vyskytují v relativně malém počtu (graf 6; mapa 23; tab. 23). Z oblasti I je známo celkem 9 kusů tzv. vojenských spon a z oblasti II pochází 7 nálezů těchto artefaktů. Na druhé straně z oblasti III není doložen ani jeden exemplář.

6.2.23 Kruhové spony

Z jižní střeoevropské části tzv. barbarika pochází pouze dva exempláře této skupiny spon (graf 6; mapa 24; tab. 24). První z nich byl nalezen na lokalitě Dobřichov-Pičhora (okr. Kolín; Droberjar 1999a, 143). Jedná se o kruhovou sponu s trojúhelníkovitou destičkou, jejíž analogie pochází z dolnorakouských lokalit Bentumersiel a Westdorf (Droberjar 2007, 48-49).

Druhým zástupcem této skupiny spon v tzv. naddunajském barbariku je spona nalezená na výšinné poloze Hradisko u obce Bojná (okr. Topoľčany; Bazovský 2005, 82). Její tvar představuje uzavřený kruh, z kterého vybíhá destička s výčnělkem na konci. Právě na základě této destičky se tato spona řadí ke skupině Sellye III (Bazovský 2005, 82). Kruhové spony s destičkou se nacházejí především v římské provincii Panonie a bývají datovány od druhé poloviny 3. století do 1. poloviny 4. století (Sellye 1990, 26).

6.2.24 Šarnýrové spony

Tato skupina dvojdílných spon zahrnuje taková spínadla, pro která je typická šarnýrová konstrukce a které vycházejí z již zmiňovaných spon typu Aucissa (Riha 1979, 111-113). Podle třídění E. Rihové (1979, 114-123) jsou spony typu Aucissa zařazeny společně se šarnýrovými sponami této skupiny do tzv. „Hülsenscharnierfibeln“.

V námi sledované oblasti se spony této skupiny vyskytují v relativně vyšším počtu (graf 6; mapa 25; tab. 25). Z oblasti I je známo celkem 5 kusů šarnýrových spon a z oblasti II pochází 16 nálezů těchto artefaktů. Z oblasti III je doložen pouze 1 exemplář.

Šarnýrové spony s příčně profilovaným lučíkem typu Riha 5.6

Spony tohoto typu charakterizuje lučík, který je zdoben střídáním příčných asymetrických žlábků a žeber (Riha 1979, 123). Na nožku spony, která je zakončena patkou v podobně zploštělého knoflíku, nasedá plný nebo prolamovaný trojhranný zachycovač (Kubín 2002, 17).

Tyto spony se vyskytují především v severní Itálii, v Porýní a ve Švýcarsku (Riha 1979, 124). V podunajských provinciích římské říše známé téměř nejsou (Kubín 2002, 18). E. Riha (1979, 124) datuje tato spínadla do období druhé poloviny 1. století po první polovinu 2. století.

Šarnýrové spony s postranními křídélky typu Riha 5.7

Charakteristickým znakem tohoto typu spon jsou dva nebo výjimečně čtyři výčnělky vycházející z podélně profilovaného lučíku, jehož povrch byl často puncován a v některých případech snad i zdoben emailem nebo nielem (Kubín 2002, 19). Na nožku spony, jejíž patka má tvar zesponu zploštělé kuličky, nasedá plný nebo prolamovaný trojhranný zachycovač (Riha 1979, 126).

Těžištěm rozšíření těchto spínadel jsou západní provincie římské říše, především provincie Británie, Galie a Porýní, a ojedinělé nálezy

pocházejí také z podunajských provincií římského impéria (Riha 1979, 127). Spony tohoto typu datuje E. Riha (1979, 127) již do první poloviny 1. století a období jejich největšího rozšíření spadá do třetí čtvrtiny 1. století.

Šarnýrové spony s nečleněným lučíkem typu Riha 5.9

Spony tohoto typu vynikají masivním lučíkem, který se v místě hlavice spony ostře lomí a pokračuje směrem ke krátké nožce, jež je zakončena kulovitou patkou a na kterou nasedá plný, případně prolamovaný zachycovač (Riha 1979, 133).

Tato spínadla se vyskytují především v severní Galii, v Británii, Porýní a ve Švýcarsku (Droberjar 1997, 279) a jsou známé z celého období 1. století, přičemž hlavní období jejich výskytu spadá do třetí čtvrtiny 1. století (Riha 1979, 134).

Šarnýrové spony s podélně zdobeným lučíkem typu Riha 5.12

Pro spony tohoto typu je charakteristický plochý páskovitý a podélně zdobený lučík, který je od nožky spony oddělen příčnou lištou. Zachycovač může být opět plný nebo prolamovaný (Riha 1979, 137).

Hlavní rozšíření těchto spon je patrné v Galii, Porýní a ve Švýcarsku (Droberjar 1997, 280). E. Riha (1979, 138) datuje tato spínadla do druhé poloviny 1. století po počátek 2. století.

Šarnýrové spony se střežovitým lučíkem typu Riha 5.13

Základním znakem těchto spon je poměrně masivní střežovitý lučík, který nese výzdobu v podobě nielu, emailu, puncování či žlábkování. Většinou krátká a úzká nožka s naznačenou patkou ve tvaru příčné lišty nese plný zachycovač (Riha 1979, 143).

Tato spínadla nejsou příliš častá ani v západních provinciích římské říše, ale přesto jsou doložena z Galie, Porýní, Británie a ze Švýcarska (Droberjar 1997, 180). E. Riha (1979, 144) je datuje obecně do 1. století.

Šarnýrové spony zdobené nielem typu Riha 5.15

Pro tyto spony je typický páskovitý až destičkový lučík, který je nositelem výzdoby v podobě nielu. Na nožku spony zakončenou zespodu plochou patkou nasedá plný nebo prolamovaný zachycovač (Riha 1979, 149).

Spony tohoto typu jsou doloženy ze severní Galie, ze středního Porýní a ze Švýcarska (Riha 1979, 149). E. Riha (1979, 149) datuje tyto spony do 1. století.

Šarnýrová spona z Dobřichova-Pičhory

Jedná se o neobvyklý typ spony z lokality Dobřichov-Pičhora (okr. Kolín) nejen u nás, ale také v oblasti římských provincií (Droberjar 1997, 280). Tato šarnýrová spona vyniká širokým lučíkem, vysoko položeným zachycovačem a osou vinutí zakončenou knoflíky (Droberjar 1999a, 139).

6.2.25 Spony s ledvinkovitě prolamovanou záhlavní destičkou

Jediný zástupce spon této skupiny v jižní středoevropské části tzv. barbarika (graf 6; mapa 26; tab. 26) pochází z rozrušeného sídlištního objektu 3/1960 na lokalitě Pobedim (okr. Nové Mesto nad Váhom; Krekovič 1987, 260). Plochý nízký lučík je tvořen obdélníkovou destičkou s rámovitě zvýšeným okrajem a s peltovitými kováními po stranách (Kolník 1964b, 217-218). Na vysoké záhlavní destičce se objevuje ledvinkovitě prolamování, které dalo této skupině spon jméno.

Spony s ledvinkovitě prolamovanou záhlavní destičkou se v podunajských provinciích římské říše vyskytují jen výjimečně a jejich původ je možné hledat v prostředí hornogermánského-raetského limitu (Bazovský 2005, 72). V této oblasti jsou považovány za vojenské spony (Krekovič 1987, 260). Spony této skupiny jsou datovány do období před polovinou 2. století do konce téhož století (Böhme 1972, 21). T. Kolník

(1965, 218) datoval sponu z Pobodimi na konec 2. až do první poloviny 3. století.

6.2.26 Spony s emailem na lučíku

Pro spony této skupiny je charakteristická dvojdílná konstrukce a emailem zdobený lučík, jehož tvar se postupně vyvíjí. Zpočátku bývá úzký a později se, pravděpodobně pod vlivem destičkovitých spon, rozšiřuje, až nakonec získává podobu různých geometrických tvarů (Riha 1979, 155). Jehla může být uchycena pomocí spirály nebo šarnýru (Exner 1941, 46-48).

Spony s emailem na lučíku jsou doloženy především z porýnských provincií římské říše, kde se předpokládá také jejich výroba. Za určité centrum jejich rozšíření je možné označit oblast mezi městy Kolín nad Rýnem, Mohuč a Trevír (Exner 1941, 40). Jejich výskyt je ve velké míře doložen také v severní Francii a v Anglii (Exner 1941, 40) a určité procento těchto spon bylo nalezeno také v provincii Panonie, kde je však předpokládána pouze jejich distribuce (Kubín 2002, 52). Z tzv. naddunajského barbarika jsou známy nálezy například z Čech, Moravy, ze Slovenska nebo z Dolního Rakouska (Bazovský 2005, 44-47; Kubín 2002, 52-57; Musil – Ondřejová 2001, 90; Svoboda 1948, 111). Spony této skupiny jsou datovány do období 2. století, přičemž již ve druhé třetině téhož století je patrný jejich úbytek. Tato skutečnost bývá zdůvodňována postupným převažováním spon destičkovitých ve druhé polovině 2. století (Riha 1979, 155).

Velmi podrobně se těmito sponám věnoval K. Exner (1941, 48-55), který je zařadil do své skupiny I s celkem pětapadesáti typy. V pozdější době se touto problematikou zabývala E. Riha (1979, 154-161), u níž jsou tato spínadla zahrnuta ve skupině 5.17 a která zjednodušila Exnerovo třídění na celkem šest základních typů.

V oblasti severně od středního Dunaje se spony této skupiny vyskytují v relativně nižším počtu (graf 6; mapa 27; tab. 27). Z oblasti I je znám 1 exemplář spon s emailem na lučíku. Nejvíce jich pochází z oblasti II, kde bylo nalezeno 15 těchto artefaktů. Z oblasti III jsou doloženy 2 kusy.

Spony s malými emailovanými políčky typu Riha 5.17.3

Spony tohoto typu charakterizuje výzdoba lučíku v podobě malých emailovaných políček střídajících se barev, které jsou umístěny v řadách. Zmíněná políčka bývají zpravidla pravoúhlá, ale v některých případech se můžeme setkat také s políčky trojúhelníkovitými. Lučík je zpočátku úzký a později dochází k jeho rozšiřování (Riha 1979, 157).

Anglické spony s emailem na lučíku typu Riha 5.17.4

Tyto spony představují anglickou paralelu výše zmíněných spon typu Riha 5.17.3. Jejich výzdoba se však může lišit, což je způsobeno poněkud odlišnými místními tradicemi. Vedle pravoúhlých až trojúhelníkovitých emailovaných políček, která bývají opět umístěná v řadách, se můžeme setkat také například s pletenci či s kosočtverci (Riha 1979, 158).

Spony s děleným lučíkem typu Riha 5.17.5

Mezi tento typ spon náleží množství velmi rozdílných forem spínadel. Jejich společným znakem je destičkový lučík s vícebarevnou emailovanou výzdobou, který přechází v různě tvarovanou nožku, jež je také zdobená emailem. Lučík může nabývat různých tvarů, například čtverců, obdélníků, kosočtverců, lichoběžníků či kruhů (Riha 1979, 159).

Spony typu Riha 7.18

Poněkud zvláštní exemplář představuje spona nalezená na lokalitě Velký Meder (okr. Dunajská Streda), za jejíž nejbližší analogii označil I. Bazovský (2005, 47) jednu ze spon typu Riha 7.18 nalezenou v Augstu a

publikovanou E. Rihovou (1979, 196), jejíž číslo je 1682. Dvojdílná bronzová spona ze slovenské lokality má lučík zdobený páskami střídajícího se modrého a červeného emailu, polokruhovitou záhlavní destičku s ouškem a trojnásobně profilovanou nožku (Bazovský 2005, 47).

Spony typu Almgren 243

Dalším v tzv. barbariku málo častým nálezem je spona typu Almgren 243 z lokality Mikulčice (okr. Hodonín; Kubín 2002, 57). Jedná se o dvojdílnou bronzovou sponu, jejíž lučík je příčně členěný na obdélníkovitá pole vyplněná emailem. Hlavice spony přechází v polokruhovitou záhlavní destičku a nožka spony má tvar stylizované zvířecí hlavičky (Kubín 2002, 57).

6.2.27 Souměrné spony

Pro souměrné spony je typický lučík v podobě destičky, která může nabývat různých geometrických tvarů. Na lučíku se objevuje výzdoba v podobě emailu nebo nielu a jeho hlavice i nožka spony jsou členěny stejným způsobem, což vytváří výše zmíněnou souměrnost (Exner 1941, 56). Zachycovač bývá u těchto spon většinou trojhranný (Exner 1941, 57).

Spony této skupiny vycházejí ze spon s emailem na lučíku a těžiště jejich rozšíření je patrné opět v porýnských provinciích římské říše a v Galii. Ojedinele se s těmito sponami můžeme setkat také v ostatních provinciích římského impéria a také v tzv. barbariku, například na Moravě, Slovensku nebo v Dolním Rakousku (Bazovský 2005, 46; Kubín 2002, 58). V námi sledovaném území jsou známy nálezy souměrných spon typu Exner II 1, Exner II 6, Exner II 14 a Exner II 19 (Bazovský 2005, 46-47; Kubín 2002, 57-59).

V oblasti jižní střeoevropské části tzv. barbarika se spony této skupiny vyskytují ve velmi malém počtu (graf 6; mapa 28; tab. 28). Z oblasti I je znám 1 kus souměrných spon, kdežto z oblasti II pochází 4

tyto artefakty. V oblasti III je, podobně jako v oblasti I, doložen pouze 1 exemplář.

6.2.28 Destičkovité spony

Narozdíl od všech předchozích skupin spon jsou spony této skupiny charakterizovány destičkou, která bývá nositelem velmi bohaté a různorodé výzdoby a pod kterou je skryto užitkové zařízení (Svoboda 1948, 98). Zároveň může destička nabývat různých tvarů, což může být jedním z kritérií pro dělení této skupiny spon.

V oblasti severně od středního Dunaje jsou spony této skupiny zastoupeny v relativně velkém množství (graf 7; mapa 29; tab. 29). Z oblasti I je známo celkem 22 destičkovitých spon. Mnohem vyšší zastoupení vykazuje oblast II, odkud je doloženo 54 exemplářů. Z oblasti III pochází pouze 4 tyto artefakty. Z hlediska geografického rozšíření lokalit s nálezy destičkovitých spon je patrná jejich koncentrace především v oblasti středních a severozápadních Čech, dále v Dolním Rakousku a na jihozápadním Slovensku.

Spona typu Augst/Dobřichov

Z lokality Dobřichov-Pičhora (okr. Kolín) pochází bronzová spona, která je unikátem nejen na území tzv. barbarika, nýbrž i na území celé římské říše (Droberjar 2007, 47). Co se týče podoby tohoto spínadla, jde o tutulovitou destičkovitou sponu s horní prolamovanou destičkou, v jejímž středu je za pomoci drátů uchycen modrý skleněný korálek (Droberjar 1997, 280).

Spony typu tutulus

Pro spony tohoto typu je charakteristické kuželovité vytažení jádra destičky, které může být i stupňovité, a prostor destičky může být zdoben emailem (Kubín 2002, 60). Tyto spony jsou nejvíce rozšířeny v Galii a

Porýní a jejich datování se pohybuje od druhé poloviny 1. století po počátek 3. století (Riha 1979, 186).

Spony s kruhovitou destičkou

U spon tohoto typu je destička plochá a jednotlivá pole bývají rozdělena přepážkami. Jejich okraj bývá často členěn většinou šesti kruhovými lalůčky, které mohou být zdobeny emailem (Kubín 2002, 63). Mnohem častěji se tato spínadla vyskytují v Panonii než v Porýní a hlavním obdobím jejich výskytu je druhá polovina 2. století a první polovina 3. století (Thomas 1966, 128, 132).

Spony s kosočtverečnou destičkou

Pro tyto spony je typická kosočtverečná destička, přičemž dva protilehlé okraje jsou vždy stejné a v delší ose rozpůlené a zakulacené. Ve středové části destičky je knoflík, kolem něhož může být destička koncentricky profilovaná (Kubín 2002, 65). Nejstarší stratifikované nálezy jsou podle E. Rihové (1979, 182) datovány do 2. čtvrtiny 1. století a rozšířené jsou takřka po všech provinciích římské říše (Kubín 2002, 65-66).

Prolamované spony

Jedná se o spínadla, pro něž je charakteristické prolnutí dvou i více trubkovitých motivů, jež mohou být plasticky vystouplé i ploché (Kubín 2002, 67). W. Jobst (1975, 120) rovněž upozorňuje, že A. Riegl viděl v tomto ornamentu pozůstatek keltské tradice. Tyto spony bývají datovány od druhé poloviny 2. století až do počátku století 3., známy jsou však i nálezy z pozdního 3. století (Kubín 2002, 68).

Spony typu svastika

Spony tohoto typu bývají opatřeny zpravidla vinutím s horní třívou a je možné je dělit na pravotočivé a levotočivé (Kubín 2002, 66). Jejich datování se pohybuje v rozmezí od třetí čtvrtiny 2. století po polovinu 3.

století a těžiště jejich výskytu se nachází na hornogermánském-raetském limitu a v Panonii (Riha 1979, 89).

Zvířecí spony

Podoba těchto typů spon se částečně liší v závislosti na jejich dataci. Spony 1. a 2. století jsou spíše plochého tvaru a bývají zdobeny emailem, kdežto v období 3. a 4. století jsou naopak spíše plastické a často se objevují výzdobné prvky v podobě puncování nebo gravírování (Kubín 2002, 68). Nejčastěji zobrazovanými tématy jsou zvířecí motivy, například vyobrazení ptáků (labuť, holub, husa atd.), ale i jiných zvířat (kůň, jelen, prase atp.). Ojedinelé nejsou ani jejich kombinace v různých výjevech (Kubín 2002, 68-69).

Kromě výše zmíněných destičkovitých spon jsou ze sledovaného území známy další čtyři typy těchto spínadel zastoupené vždy po jednom kusu. Jedná se o spony s oválnou destičkou (Sakař 1970, 60), spony s trojúhelníkovitou destičkou, spony s lunicovitou destičkou a spony s vícero destiček (Bazovský 2005, 49-53).

6.2.29 Kolínkovité spony

Charakteristickým znakem této skupiny dvojdílných spon je kolínkovitý zlom mezi horní částí lučíku a hlavicí spony (Jobst 1975, 59), na kterou často navazuje schodovitě odsazená záhlavní destička polokruhovitěho nebo čtyřúhelníkového tvaru (Kubín 2002, 46). Tato záhlavní destička je v některých případech opatřena výzdobou, nejčastěji v podobě klikatek či teček, a zároveň slouží jako ochrana spirály, která může být v některých případech umístěna ve válcovitém krytu vinutí (Kubín 2002, 46). Na poměrně krátkou nožku nasedá plný zachycovač, jehož tvar bývá vždy relativně úzký a vysoký (Gugl 1995, 34). Nožka spony je pak zakončena buď knoflíkem, nebo může být rovně odříznuta (Bazovský 2005, 58).

Kolínkovité spony se vyskytují od Británie přes porýnské a podunajské provincie římské říše až po Sýrii (Jobst 1975, 59). V Lauriacu patří podle W. Jobsta (1975, 59) společně se sponami s cibulovitými knoflíky k nejpočetněji zastoupené skupině spon. V poměrně velkém počtu se vyskytují také v naddunajské části tzv. barbarika a znatelně méně v severnějších oblastech střední Evropy (Peškař 1972, 95). Vzhledem k patrnému míšení římsko-provinciálních a germánských typologických znaků není dodnes jejich původ jednoznačně vyřešen (Kubín 2002, 45). Vzhledem k jejich hojnému výskytu na území římské říše a k faktu, že se jedná o spínadla, která byla ve velké míře nošena římskými vojáky (Gugl 1995, 35), řadí se tyto spony mezi spony římské provenience. Spony této skupiny bývají datovány ve velmi širokém rozpětí 2. až 4. století, ale největšího významu se těšily ve druhé polovině 2. století (Krekovič 1987, 259). Ch. Gugl (1995, 35) se domnívá, že v germánském prostředí se tyto spony přestaly používat na přelomu 2. a 3. století.

Jak již bylo řečeno výše, kolínkovité spony mohou mít spirálu krytou záhlavní destičkou či válcovitým krytem vinutí. Na základě těchto prvků provedl O. Almgren (1923, 110-111) rozdělení těchto spínadel na kolínkovité spony se čtyřúhelníkovou záhlavní destičkou (spony typu Almgren 246), s polokruhovitou záhlavní destičkou (spony typu Almgren 247) a s válcovitým krytem vinutí (spony typu Almgren 248). W. Jobst (1975, 59-68) tyto typy dále podrobněji rozdělil na základě tvaru a výzdoby záhlavních destiček.

V oblasti jižní středoevropské části tzv. barbarika jsou spony této skupiny zastoupeny ve velkém množství (graf 7; mapa 30; tab. 30). V oblasti I je známo celkem 33 kolínkovitých spon. Nejvyšší počet jich je doložen z oblasti II, odkud pochází 115 těchto artefaktů. Vůbec nejméně jsou zastoupeny v oblasti III, kam náleží pouze 5 kusů. Z hlediska geografického rozšíření lokalit s nálezy kolínkovitých spon jsou patrné jejich koncentrace především ve středních Čechách, dále na jižní a střední Moravě, v Dolním Rakousku a na jihozápadním Slovensku.

Spony se čtyřúhelníkovou záhlavní destičkou typu Jobst 13A

Jak již samotný název vypovídá, pro spony tohoto typu je typická čtyřúhelníková záhlavní destička, která je ve většině případů zdobena klikatkami nebo tečkami. Jsou zastoupeny ve velké míře také na germánském území a jejich datování se pohybuje v rozmezí druhé poloviny 2. století až první třetiny 3. století (Jobst 1975, 64).

Spony s profilovanou čtyřúhelníkovou záhlavní destičkou typu Jobst 13B

Charakteristickými znaky tohoto typu spon je poměrně velká záhlavní destička, která je ve velké míře zdobena puncovanými kruhovými důlky. Za hlavní oblast rozšíření těchto spínadel je označován Balkánský poloostrov, ale je možné se s nimi setkat v relativně hojném počtu také v tzv. naddunajském barbariku (Jobst 1975, 65).

Spony s nezdobenou polokruhovitou záhlavní destičkou typu Jobst 13C

Kolínkovité spony s polokruhovitou záhlavní destičkou patří mezi nejznámější a nejpočetněji zastoupená spínadla tohoto typu. Patrný je jejich výskyt nejen v oblasti podunajských provincií římské říše, především Norica, kde je předpokládán jejich původ, ale také v Británii a porýnských provinciích římského impéria (Jobst 1975, 65).

Spony se zdobenou polokruhovitou záhlavní destičkou typu Jobst 13D

Narozdíl od předchozího typu vynikají kolínkovité spony typu Jobst 13D klikatkovitou výzdobou polokruhovité záhlavní destičky a jejich výskyt je patrný v provinciích Noricum, Panonie a Raetie (Jobst 1975, 66).

Spony se zdobenou polokruhovitou záhlavní destičkou typu Jobst 13E

Podobně jako kolínkovité spony typu Jobst 13D je také pro spony se zdobenou polokruhovitou záhlavní destičkou typu Jobst 13E typická výzdoba, kterou ovšem narozdíl od předchozího typu představuje především vlnovka a cimbuří (Jobst 1975, 67).

Spony s válcovitým krytem vinutí typu Jobst 12

Ve srovnání s předchozími typy kolínkovitých spon se u spon typu Jobst 12 neseťkáváme se záhlavní destičkou, ale s poněkud odlišnou ochranou spirály, kterou je válcovitý kryt vinutí. Tento prvek má tvar trubičky a podobně jako záhlavní destička bývá nositelem výzdoby (Jobst 1975, 59-63).

Kromě výše zmíněných kolínkovitých spon jsou ze sledovaného území známy další dva typy těchto spínadel zastoupené vždy po jednom kusu. Jedná se o spony typu Bojović 21, Var. 2 a Bojović 22, Var. 1 (Droberjar 2012, 122).

6.2.30 Ramínkovité spony s válcovitým pouzdrém

Pro spony této skupiny je charakteristické válcovité pouzdro, kterým prochází osa šarnýrového zavěšení jehly (Svoboda 1948, 164) a které je zakončeno knoflíky (Riha 1979, 166). Úzký lučík má půlkruhovitý tvar a na jeho čelní straně je umístěn knoflík (Riha 1979, 166). Na úzkou a poměrně krátkou nožku spony nasedá zachycovač, který může být přehnutý nebo žlábkovitý (Svoboda 1948, 166).

Spony tohoto typu jsou nalézány od Anglie přes porýnské a podunajské provincie římské říše až po výhodní Evropu (Jobst 1975, 87; Riha 1979, 167). Datované jsou v rámci 3. století a koncem 3. a počátkem 4. století byly nahrazeny sponami s cibulovitými knoflíky (Jobst 1975, 87).

V oblasti severně od středního Dunaje se spony této skupiny vyskytují ve velmi malém počtu (graf 7; mapa 31; tab. 31). Z oblasti I je znám 1 kus ramínkových spon s válcovitým pouzdrem, kdežto z oblasti II pochází 5 těchto artefaktů. V oblasti III se nepodařilo nalézt ani jeden exemplář.

6.2.31 Spony s cibulovitými knoflíky

Charakteristickým znakem těchto spon jsou relativně masivní lučíc, který má půlkruhovitý tvar a jehož průřez je lichoběžníkovitý, a velmi často vyzdobená nožka spony, která je v pravém úhlu k lučíku (Riha 1979, 169). Z hlavice spony vychází delší válcovité pouzdro zakončené poměrně velkými cibulovitými knoflíky, jež daly tomuto typu spon název. Jeden knoflík, který může být stejný jako ty na stěžejce, se nachází také na čelní straně hlavice spony (Riha 1979, 169). Účelové zařízení je, podobně jako u ramínkových spon s válcovitým pouzdrem, šarnýrové a zachycovač bývá zpravidla hranolovitý, zřídka ohnutý (Svoboda 1948, 167).

Spony s cibulovitými knoflíky patří do 4. století (Sakař 1961, 432). Podle P. M. Pröttela (1991, 350-352) byly nošeny již od poslední třetiny 3. století. Spony tohoto typu se vyskytují po celém území římské říše a byly nošeny způsobem typickým pro muže. Na pravém rameni spínaly oděv a byly umístěny nožkou spony směrem nahoru (Riha 1979, 171). Přesně v takovéto pozici bývají většinou nalézány v kostrových hrobech římských provincií (Riha 1979, 171).

V oblasti jižní středoevropské části tzv. barbarika jsou spony této skupiny zastoupeny v relativně velkém množství (graf 7; mapa 32; tab. 32). Z oblasti I je známo celkem 23 spon s cibulovitými knoflíky. V oblasti II je doloženo 22 exemplářů a z oblasti III pochází pouze 7 těchto artefaktů. Z hlediska geografického rozšíření lokalit s nálezy spon s cibulovitými knoflíky je jejich rozšíření patrné především v Čechách, na jižní Moravě a na jihozápadním a středním Slovensku.

6.2.32 Spony z Ostrovan

Zvláštní skupinu římsko-provinciálních spon nalezených na sledovaném území představují spony z knížecích hrobů ze slovenské lokality Ostrovany (okr. Sabinov; graf 7; mapa 33; tab. 33). Jedná se celkem o tři spínadla, která se svým provedením poněkud vymykají ostatním importovaným sponám (viz např. Krekovič 1992, 58).

V hrobě 1 byla nalezena zlatá spona s polokruhovitou hlavicí a prolamovaným nápisem na lučíku – VTERE FELIX (Lamiová-Schmiedlová 1961, 24, tab. IX:2). Tato spona představuje pozdní variantu římsko-provinciálních spon s dvakrát pravouhle zalomeným lučíkem a dlouhým šarnýrovým ramenem, jejichž nálezy se koncentrují v prostoru hornogermánského-raetského limitu (Bazovský 2005, 86). Jedná se vojenské spony používané v první polovině 3. století (Krekovič 1987; 260).

V tom samém hrobě se našla také zlatá spona s oválnou destičkou se vsazeným onyxem (Lamiová-Schmiedlová 1961, 24, tab. IX:1), kterou však bohužel nelze blíže datovat (Krekovič 1987; 261).

Poslední nález římsko-provinciálních spon z Ostrovan pochází z hrobu 2. Jedná se o zlatou sponu se dvěma gombíky na konci ramen (Lamiová-Schmiedlová 1961, 25, tab. IX:3), kterou lze typologicky jen těžko klasifikovat (Krekovič 1987; 261). I. Bazovský (2005, 84) ji řadí k ozdobené variantě ramínkovitých spon s válcovitým pouzdrem.

6.3 Materiál římsko-provinciálních spon

Spony představují kovové artefakty, které byly vyráběny především z bronzu, mosazi a ze železa. Někdy se můžeme setkat také s aplikací stříbra a zlata. V případě římsko-provinciálních spon jednoznačně převažují výše zmíněné slitiny mědi, přičemž naprostá většina těchto předmětů na námi sledovaném území je označena jako artefakty vyrobené z bronzu. V poslední době se však na základě nových studií a

analýz zjišťuje, že nemalá část těchto předmětů byla ve skutečnosti vyráběna z mosazi.

Pravděpodobně nejběžnějším materiálem pro výrobu římsko-provinciálních spon byl tedy bronz. Bronz je slitina mědi a cínu, popřípadě dalších prvků (zinek, olovo ad.). Je možné rozlišovat různé druhy bronzu: klasický (tzv. cínový) bronz s obsahem cínu 1–10 %, olovnatý bronz s 1–20 % zastoupením olova, arzénový bronz, zinkový bronz ad. (Droberjar 2002a, 30).

Druhou významnou slitinu mědi představuje mosaz. Mosaz je slitina mědi a zinku (od 1 až do 30 %; Droberjar 2002a, 188). Klasická antická mosaz (aurichalcum) obsahovala 5–28 (30) % zinku (alfa mosaz) a ve velmi malém procentu cín a olovo (Droberjar – Frána 2004, 442). Podle poměru zastoupení mědi a zinku se mění také výsledná barva mosazi. Mosaz s obsahem 10 % zinku má barvu zlatě červenou, s obsahem 15 % zinku zlatě žlutou a s obsahem 30 % zinku zeleně žlutou (Droberjar – Frána 2004, 442). Je více než pravděpodobné, že barva mosazi hrála velmi důležitou roli pro zhotovování různých předmětů, především šperků, jakožto náhražka drahého kovu.

Velmi důležitou a málo prozkoumanou problematikou zůstává otázka metalurgie barevných kovů v Římány neobsazené části střední Evropy. Na námi sledovaném území jsou doklady této výroby velmi torzovité a bezpochyby bude nutné se tímto tématem v budoucí době ve větší míře zabývat (Bazovský 2009, 433). Na základě poměrně velkého množství předmětů slitin mědi v našich nálezech a oprávněných názorů, že některé typy mosazných artefaktů byly vyráběny ve starší době římské na našem území (Droberjar – Frána 2004, 441), je možné předpokládat mnohem rozvinutější stupeň tohoto výrobního procesu v někdejší živé kultuře, než jaký se nám dosud jeví v archeologických pramenech. Tuto skutečnost dokládají i nové nálezy objektů metalurgie barevných kovů a polotovarů na území Moravy, naddunajské části Dolního Rakouska a jihozápadního Slovenska (Bazovský 2009, 433-436). Určitou paralelu

podobných závěrů je možné vidět v sousedním Německu, kde je situace díky stavu bádání v tomto směru mnohem uspokojivější. Na některých germánských sídlištích starší doby římské na území Německa byly nalezeny tyglíky, bronzovina (slitky bronzu), polotovary, fragmenty plechů a ojediněle tavící pece, což svědčí o výrobě předmětů ze slitin mědi, nejčastěji bronzu (Droberjar – Frána 2004, 442).

Určitým vrcholem v technologii zpracování mosazi v římských provinciích bylo 1. století po Kr., kdy v době Augustově mělo aurichalcum vysokou kvalitu, jelikož obsahovalo až 28 % zinku (Droberjar – Frána 2004, 442). V průběhu vlády dalších císařů se toto množství postupně snižovalo, až v polovině 3. století kleslo na 5–7 % (Droberjar – Frána 2004, 443). Pro výrobu mosazi hrála důležitou roli velká ložiska zinkových rud, například v oblasti Cách, v Porýní, Korutanech, Řecku nebo na Sardinii (Droberjar – Frána 2004, 442). V největší míře byla mosaz uplatňována při výrobě mincí (nominály sestercius a dupondius), spon, součástí opasků a částí militárií (Droberjar – Frána 2004, 444).

Je zřejmé, že vlivem kontaktů mezi římskou říší a tzv. barbarikem se mosazné předměty dostávaly i za hranice římského impéria. Určité nejasnosti se však objevují u množství mosazných artefaktů germánského (domácího) původu. Mezi takové předměty patří například některé typy spon s očky. Zároveň je pozoruhodné, že analýzy některých kovových předmětů z Dobřichova-Piřchory a Třebusic ukázaly velmi podobné složení mosazi u římsko-provinciálních (importovaných) artefaktů jako u předmětů germánské (domácí) provenience (Droberjar – Frána 2004, 445, 457). Otázkou zůstává, kde brali Germáni surovinu pro výrobu zmíněných artefaktů, když pravděpodobně nedokázali vyrobit tak kvalitní mosaz. Zdá se být pravděpodobné, že jako zdroj suroviny byly užívány jiné mosazné předměty římsko-provinciálního původu formou určité recyklace (Droberjar – Frána 2004, 459). Zajímavý je také fakt, že doklady dílen metalurgie barevných kovů se objevují v blízkosti římských vojenských i civilních stanic, jako je například římské opevnění v Mušově-Burgstallu, římské pochodové tábory v Olomouci-Neředíně a Cífer-Páci, římská

stanice ve Stupavě nebo výšinná poloha v Bratislavě-Devíně (Bazovský 2009, 436). V této souvislosti je tedy nezbytné doplnit výčet importovaných předmětů denní potřeby do Římany neobsazené části střední Evropy o mosaz jako surovinu a to v podobě ingotů či polotovarů i v podobě šrotu a nepoužitelných předmětů (Droberjar – Frána 2004, 459).

Na základě sledování materiálu získaného souboru římsko-provinciálních spon ze sledovaného území je zřejmé (graf 8), že jednoznačně naprostá většina těchto artefaktů byla vyrobena z bronzu (93,80 %). Ostatní materiály jsou zastoupeny jen nepatrným podílem: mosaz (1,80 %), železo (0,20 %), stříbro (0,90 %) a zlato (0,50 %). Určité procento bohužel představují také takové artefakty, u kterých je jejich materiál neznámý (2,80 %).

Z výše popsaných výsledků tedy vyplývá, že římsko-provinciální spony byly zhotovovány především ze slitin mědi. Je zároveň možné předpokládat, že některá spínadla, u kterých nebyl jejich materiál s jistotou určen, patří také do skupiny těchto artefaktů. Velkou otázkou však zůstává poměr mezi sponami vyrobenými z bronzu a sponami zhotovenými z mosazi. Do skupiny artefaktů vyrobených z mosazi jsou v této práci zahrnuty víceméně pouze artefakty z lokalit Dobřichov-Pičhora a Třebusice, u kterých byly prováděny analýzy za účelem přesného zjištění jejich materiálu (Droberjar – Frána 2004, 446-456). Tyto analýzy pak překvapivě ukazují poměrně vysoké procento mosazi v rámci zkoumaných souborů, a to nejen v případě římsko-provinciálních spon, ale také v případě spon germánské (domácí) provenience (Droberjar – Frána 2004, 445; Frýzl v tisku).

7 ÚČEL ŘÍMSKO-PROVINCIÁLNÍCH SPON V MINULÉM LIDSKÉM SVĚTĚ

Do instrumentálního účelu artefaktů řadíme jejich praktickou funkci, společenský význam a symbolický smysl (Neustupný 2010, 83-91). Praktickou funkcí spony bylo bezpochyby především spínání oděvu, což však není její jediná praktická funkce. Velká variabilita a často různorodá výzdoba vytvářely z těchto artefaktů určitý druh ozdoby, díky němuž plnily také funkci šperku. Na druhé straně možné způsoby nošení určitých skupin spon či jejich vazby pouze na některé jedince nebo sociální skupiny mohou svědčit o jejich nezanedbatelném společenském významu. Stejně tak je nutné počítat i s jejich symbolickým smyslem. Výše zmíněná a mnohdy velmi propracovaná výzdoba odkazuje na symbolické systémy příslušných komunit.

7.1 Spona jako artefakt živé kultury

Po zhodnocení variability a exprese spon v živé kultuře je nezbytné zmínit se také o konkrétním způsobu jejich užívání, tedy o sponách jakožto součástech oděvů. Pro pokusy o rekonstrukce krojů hrají významnou úlohu kostrové hroby a ikonografické prameny (obr. 8). Například podle nálezů spon v hrobech je zřejmé, že tyto drobné artefakty byly nošeny opačným způsobem, než jakým se obvykle dokumentují v odborných publikacích, tedy vinutím dolů (Svoboda 1948, 37).

Informace o krojích v podunajských provinciích římské říše nám poskytují především již zmíněné ikonografické prameny v podobě náhrobních stél a zároveň množství hrobů se součástmi oděvů, především spon a kování opasků (Böhme-Schönberger 1997, 37). Muži nosili tunikový spodní oděv a svrchní čtvercový kus látky, který byl většinou na pravém rameni sepnut jednou sponou. Jako ochrana před nepříznivým počasím mohl být užíván plášť s kápí (Kvetánová 2006, 380). Na druhé straně pro ženy byl charakteristický tzv. noricko-panonský kroj (obr. 9). Ten se skládal z dlouhého spodního pláště s krátkými nebo

dlouhými rukávy a z kratšího svrchního oděvu, jenž byl na obou ramenou sepnut párem spon (Kvetánová 2006, 380). Charakteristickými typy těchto spínadel jsou noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku a noricko-panonské spony s křídélky (obr. 10; Böhme-Schönberger 1997, 38-39; Garbsch 1965, 26). V některých případech byl celý kroj doplněn ještě o jednu menší sponu na hrudi (Kvetánová 2006, 380). Mužský i ženský oděv se skládal také z koženého opasku, který byl často zdoben kováním a prolamováním (Böhme-Schönberger 1997, 36-37; Kvetánová 2006, 381).

Velmi podobnou situaci můžeme pozorovat také v provinciích podél Rýna. Základním oděvem mužů byla tunika s krátkými rukávy, přes kterou se oblékal přehoz s kápí a šátkem (Böhme-Schönberger 1997, 34). Ženy nosily halenu s dlouhými rukávy, přes kterou byl přehozen svrchní oděv dlouhý po kotníky, jenž se opět spínal na obou ramenou párem spon. Podobně jako v podunajských provinciích římské říše se také zde můžeme setkat se třetí sponou na hrudi (Böhme-Schönberger 1997, 31). V této oblasti se však často objevují spony s límcem a bodlákovité spony (Böhme-Schönberger 1997, 34). Součástí mužského i ženského svrchního oděvu byl jako v předešlých případech také opasek zdobený kováním (Böhme-Schönberger 1997, 31, 34).

Narozdíl od oblastí podunajských a porýnských provincií římské říše jsme v tzv. barbariku odkázáni pouze na nálezy z pohřebišť, jelikož vyobrazení Germánů v římském umění je nutné brát s určitou rezervou. Jako příklad je možné uvést znázornění tzv. středodunajských barbarů na sloupu Marca Aurelia v Římě, která však byla vytvořena umělci, jež žili velmi daleko od míst vojenských střetnutí (Bazovský 2005, 96). Je však důležité si uvědomit, že určitá nepřesnost v zobrazení na podobných ikonografických pramenech se týká například i římských militárií (Musil 2010, ústní sdělení). V případě nálezů z hrobů však pro změnu narážíme na problémy spojené se žárovým pohřebním ritem, který neumožňuje sledovat rozmístění jednotlivých součástí oděvu na těle zemřelého. Jedinými možnostmi ve zkoumání zmíněné problematiky v tzv. barbariku

tak zůstává pouze sledování skladby jednotlivých artefaktů v žárových hrobech.

Přes tato úskalí je možné alespoň rámcově nastínit způsob odívání v tzv. barbarickém prostředí. Germánští muži nosili dlouhé nebo pod koleny ukončené kalhoty, které byly přidržovány opaskem. Zbytek těla pokrývaly různě dlouhé haleny s přehozeným pláštěm, který byl vpředu na pravém rameni sepnut pomocí spony (Droberjar 2002a, 222). Pro germánské ženy byla typická dlouhá roucha, která se na obou ramenou spínala párem spon, a jako spodní oděv byly často užívány lehké halenky (Droberjar 2002a, 222). Poměrně zajímavou problematikou jsou také otázky, do jaké míry působily módní zvyky podunajských provincií římské říše na oblast tzv. středodunajského barbarika. Na základě rozboru nálezů součástí noricko-panonského kroje ze zmíněného území je patrná jejich neúplnost a pozměněný způsob jejich nošení (například výskyt typicky ženských součástí oděvu v mužských germánských hrobech), což podle I. Kvetánové (2006, 392) může svědčit o přebírání pouze jednotlivých módních prvků.

Důležitou otázkou tedy zůstávají změny společenského významu sledovaných artefaktů. Pokud budeme opět uvažovat o poměrně značném importu římsko-provinciálních spon do tzv. barbarika, zjistíme, že s velkou pravděpodobností muselo docházet ke změnám společenského významu těchto předmětů. Pokud se například na území římské provincie jednalo o celkem běžná spínadla, tak v prostředí germánských kmenů mohly být tyto artefakty chápány jako vzácné zboží a určeny z větší části elitě či vysoce postaveným jedincům. Tyto úvahy se pravděpodobně nevztahují na často nalézaná spínadla římsko-provinciálního původu v tzv. barbariku, ale týkají se spíše ojedinělých nálezů určitých typů spon, jako jsou například západořímské bodlákovité spony. Výše zmíněná změna společenského významu pak může způsobit jiné zacházení s příslušným artefaktem, než k jakému byl vytvořen, či dokonce změnu jeho praktické funkce.

7.2 Vektorová syntéza nálezových celků

V této části práce je pozornost věnována vztahu římsko-provinciálních spon k ostatním artefaktům, které společně s těmito vytvářejí archeologický kontext. Tuto problematiku je vhodné řešit na základě uzavřených nálezových celků, jakými jsou hroby. Nejprve jsou analyzována čtyři významná pohřebiště z území Čech a Slovenska, na kterých bylo nalezeno dostatečné množství římsko-provinciálních spon. Jedná se o následující lokality: Dobřichov-Pičhora, Abrahám, Kostolná pri Dunaji a Sládkovičovo I. Poté je pozornost věnována souhrnnému zhodnocení větších územních celků.

7.2.1 Dobřichov-Pičhora (okr. Kolín, kraj Středočeský)

Pohřebiště, které leželo jižně od obce Dobřichov v poloze Pičhora, se nacházelo na labské terase v nadmořské výšce 221 m n. m. a bylo objeveno při těžbě stěrku v roce 1896 (Droberjar 1999, 31). Téhož roku zde byl proveden archeologický výzkum pod vedením J. Waňka. V následujících letech byly objeveny další jednotlivé hroby a lokalita byla postupně publikována (Píč 1897; 1905; 1906; Sakař 1970; nejnověji a nejuceleněji Droberjar 1999). S celkovým počtem 160 žárových hrobů patří tato lokalita mezi největší pohřebiště starší doby římské v Čechách.

Analýza pohřebiště

Na základě publikace od E. Droberjara (1999) bylo pohřebiště zadáno do databáze, ve které jednotlivé objekty představují konkrétní hrobové celky. Tyto objekty byly následně popsány pomocí deskriptorů, mezi které patří především artefaktová výbava. Pozornost zde byla věnována pouze prezenci či absenci konkrétních artefaktů v hrobech, nikoli tedy jejich absolutnímu počtu v příslušných objektech. Z výše zmíněných deskriptorů byly pro potřeby samotné vektorové syntézy vybrány pouze ty, které svojí četností dosáhly dostatečných hodnot (graf

9). Deskriptory uvedené v následujících odstavcích byly následně použity pro potřeby externí evidence (tab. 37).

Z celkového počtu 160 hrobových celků bylo při samotné vektorové syntéze pracováno s celkem 128 hroby. Důvodem bylo především značné narušení některých nálezových celků. Zároveň je nutné zmínit, že zbylá část hrobů byla z velké části také narušena. Všechny uvedené hrobové celky byly žárové a zhruba polovinu těchto hrobů představují hroby popelnicové a přibližně druhou polovinu potom hroby jamkové. V ojedinělých případech byl pohřeb uložen do bronzové nádoby.

Z důvodu absence plánu pohřebiště nebylo možné vysledovat případné koncentrace některých nálezových celků či jinak zhodnotit možnou prostorovou diferenciaci lokality. V případě antropologického určení pohlaví není možné rozlišit, o jaké hroby se jedná. Antropologické analýzy věku pohřbených jedinců pak ukazují, že u sledovaných hrobových celků převažují hroby dospělých. Je ovšem nutné zmínit fakt, že naprostou většinu hrobů nebylo možné antropologicky blíže identifikovat.

Aplikace vektorové syntézy

Na výše popsaný soubor dat byla aplikována jedna z metod vektorové syntézy, konkrétně analýza hlavních komponent (podrobný postup např. Neustupný 2005). První krok představoval výpočet korelační matice (tab. 34). Následně byly zjištěny hodnoty vlastních čísel vektorů (tab. 35), na jejichž základě bylo podrženo celkem pět faktorů, které byly následně rotovány metodou Varimax (normalizovaný). Výsledná matice faktorových zátěží (tab. 36) udává, jak je který deskriptor typický pro daný faktor. Poté následoval výpočet tzv. faktorových skóre, která udávají typičnost každého faktoru pro jednotlivý objekt deskriptivního systému. Na základě těchto hodnot bylo možné přistoupit k validaci (tab. 37).

První faktor (tab. 36; tab. 37) je bipolárním faktorem. Ke kladnému pólu faktoru se váže porýnská výrazně členěná spona a k zápornému

pólu faktoru picí roh. Tyto artefakty mají tedy tendenci se v jednotlivých hrobových celcích navzájem vylučovat. Jasně vysvětlení tohoto faktoru je velmi problematické. Na základě externí evidence je možné si všimnout, že picí roh se více váže k pohřbům uloženým v bronzové nádobě než porýnská výrazně členěná spona.

Faktor 2 (tab. 36; tab. 37) je opět faktorem bipolárním, přičemž ke kladnému pólu faktoru se tentokrát váže deskriptor jehlice a k zápornému pólu faktoru naopak deskriptor kopí. Velmi nízká korelace těchto artefaktů v jednotlivých nálezových celcích může odrážet rozdíl mezi mužskými a ženskými hroby. Tyto závěry však bohužel vzhledem k nedostatečnému určení pohlaví zemřelých nelze externě ověřit.

Ve třetím faktoru (tab. 36; tab. 37) spolu výrazně korelují štít a podunajská výrazně profilovaná spona. Zda má tato skutečnost souvislost s výbavou mužských bojovníckých hrobů je opět problematické ověřit pomocí externí evidence.

Faktor 4 (tab. 36; tab. 37) vytváří silnou vazbu mezi opaskem, noricko-panonskou sponou se dvěma uzlíky na lučíku a sponou s očky. Zde se pravděpodobně jedná o vzájemnou korelaci mezi jednotlivými součástmi oděvu. Zajímavé je zjištění, že právě noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku, které byly v podunajských provinciích římské říše nošeny ženami v páru na obou ramenou (např. Garbsch 1965, 26), výrazněji korelují s germánskými sponami s očky. Externí evidence v tomto případě opět nenabízí bližší vysvětlení.

Posledním faktorem je faktor 5 (tab. 36; tab. 37), který je, podobně jako faktor 1 a faktor 2, bipolární. Zde se navzájem vylučují deskriptory nůžky a spona pozdnělaténského typu. Jaký je význam tohoto vzájemného vztahu však není zcela jasné.

Dále je nutné zmínit, že na základě korelační matice (tab. 34) spolu také výrazně korelují následující předměty: bronzová nádoba a opasek,

bronzová nádoba a picí roh a v neposlední řadě také opasek a štít. Tyto vztahy se však na základě faktorových zátěží nepodařilo prokázat.

Závěr

Ve výsledcích vektorové syntézy bylo na pohřebišti Dobřichov-Pičhora zjištěno pět faktorů, přičemž z hlediska sledování římsko-provinciálních spon je důležitý faktor 1, faktor 3 a faktor 4. V těchto faktorech tato spínadla výrazněji korelují se štítem, s opaskem a se sponou s očky a naopak se do určité míry vylučují s picími rohy.

Pokud vzájemný vztah mezi jednotlivými typy a skupinami římsko-provinciálních spon a dalšími artefakty hrobové výbavy na lokalitě Dobřichov-Pičhora analyzujeme poněkud jednodušším způsobem, je možné do analýzy zahrnout také deskriptory s velmi nízkým zastoupením na pohřebišti (tab. 64). Z důvodu vysokého počtu podunajských výrazně profilovaných spon a norickopanonských spon se dvěma uzlíky na lučíku (graf 4) byly tyto skupiny podrobněji rozčleněny na jednotlivé typy. Narozdíl od multidimenzionální vektorové syntézy se v tomto případě musíme bohužel spokojit pouze s dvojrozměrným prostorem. Popisovaná tabulka ukazuje, v kolika hrobech byly jednotlivé typy a skupiny římsko-provinciálních spon nalezeny společně s některým z dalších artefaktů hrobové výbavy. Zde je patrné, že jednotlivé typy a skupiny římsko-provinciálních spon se častěji vyskytují v hrobech společně s bronzovou nádobou, jehlicí, kopím, nožem, nůžkami, opaskem, picím rohem, se štítem a s další germánskou sponou. Vyšší hodnoty u jednotlivých typů, popř. skupin, římsko-provinciálních spon jsou spíše odrazem jejich vyššího počtu na lokalitě.

7.2.2 Abrahám (okr. Galanta, kraj Trnavský)

Na severozápadním okraji obce Abrahám se nacházelo pohřebiště, které leželo na jih od vyvýšeniny v nadmořské výšce 127 m n. m. a které bylo narušené zemědělskou činností (Kolník 1980b, 13-14).

Archeologický výzkum zde proběhl v letech 1966–1968 (Kolník 1980b, 14-15). S celkovým počtem 237 žárových a kostrových hrobů patří tato lokalita mezi největší pohřebiště doby římské na Slovensku.

Analýza pohřebiště

Data byla do databáze zanesena na základě publikace od T. Kolníka (1980b). Objekty byly opět popsány pomocí deskriptorů především na základě dichotomických proměnných ano/ne. Pro potřeby samotné vektorové syntézy byly vybrány pouze deskriptory s dostatečnou četností (graf 10) a externí evidence byla provedena na základě deskriptorů popsaných níže (tab. 41).

Z celkového množství 237 hrobů bylo nutné vybrat pouze takové nálezové celky, které nebyly výrazným způsobem narušeny. To vedlo ke konečnému počtu 123 hrobů použitých ve vektorové syntéze. Přesto byla velká část vybraných hrobových celků nějakým způsobem narušena. Kromě žárových hrobů, které jednoznačně převažují, se zde setkáváme také s hroby kostrovými. Z hlediska způsobu uložení potom představují naprostou většinu hroby popelnicové.

Celkovou plochu pohřebiště bylo možné rozdělit do tří zřetelnějších skupin (západní, střední a východní), v rámci kterých je možné předpokládat určité vztahy mezi jejich objekty. V případě antropologického určení pohlaví se setkáváme s problémem, že značnou část kosterních pozůstatků nebylo možné s jistotou stanovit. I přes tuto skutečnost je však patrné, že mezi vybranými hrobovými celky převažují hroby žen. Antropologické analýzy věku pak ukázaly naprostou většinu pohřbených jako dospělé jedince.

Aplikace vektorové syntézy

Postup při aplikaci vektorové syntézy realizované pomocí metody analýza hlavních komponent byl proveden obdobným způsobem jako v předchozím případě. Po výpočtu korelační matice (tab. 38) byly zjištěny hodnoty vlastních čísel vektorů (tab. 39), na jejichž základě bylo podrženo

celkem pět faktorů, které byly rotovány metodou Varimax (normalizovaný). Následovalo získání matice faktorových zátěží (tab. 40) a vypočítání tzv. faktorových skóre, díky kterým bylo možné přistoupit k validaci (tab. 41).

V prvním faktoru (tab. 40; tab. 41) spolu výrazně korelují bronzová nádoba, nůžky a podunajská výrazně profilovaná spona. V případě bronzových nádob a podunajských výrazně profilovaných spon se jedná o importy z prostředí římské říše. Na základě externí evidence je pak patrné, že většinu nálezových celků s těmito artefakty představují hroby popelnicové datované vesměs do stupně B1c, které se koncentrují především v západní části pohřebiště.

Druhý faktor (tab. 40; tab. 41) je faktorem bipolárním, přičemž ke kladnému pólu faktoru se váže deskriptor jehlice a k zápornému pólu faktoru deskriptor kopí. Velmi nízká korelace těchto artefaktů v jednotlivých nálezových celcích může odrážet rozdíl mezi mužskými a ženskými hroby, což je patrné v externí evidenci. Je proto možné označit tento faktor jako faktor podmíněný pohlavím pohřebních jedinců.

Faktor 3 (tab. 40; tab. 41) a faktor 4 (tab. 40; tab. 41) v sobě neobsahují žádné výraznější korelace mezi jednotlivými artefakty hrobové výbavy. Jejich interpretace je tudíž za stávající situace nemožná.

Posledním faktorem je faktor 5 (tab. 40; tab. 41), který je opět faktorem bipolárním. Zde se navzájem vylučují deskriptory keramická nádoba a spona s očky. Význam tohoto faktoru zůstává nejasný a ani jeho srovnání s tabulkou externí evidence nepoukazuje na jednoznačnější interpretaci.

Je také nutné zmínit, že na základě korelační matice (tab. 38) spolu silně korelují následující deskriptory: bronzová nádoba a nůžky a dále také nůž a nůžky. Tyto vztahy však na základě faktorových zátěží nebylo možné prokázat.

Závěr

Vektorová syntéza odhalila na pohřebišti Abrahám celkem pět faktorů, přičemž pouze ve faktoru 1 výrazněji korelovala podunajská výrazně profilovaná spona s bronzovou nádobou a nůžkami.

Pokud bychom chtěli do analýzy lokality Abrahám zahrnout také deskriptory, které nefigurovaly ve vektorové syntéze z hlediska jejich nízkého zastoupení, je možné opět přistoupit ke sledování společného výskytu určitých typů a skupin římsko-provinciálních spon a dalších artefaktů hrobové výbavy v nálezových celcích (tab. 65). Tato analýza ukazuje, v kolika hrobech byly jednotlivé typy a skupiny římsko-provinciálních spon nalezeny společně s některým z dalších artefaktů hrobové výbavy. Zde je zřejmé, že jednotlivé typy a skupiny římsko-provinciálních spon se častěji vyskytují v hrobech společně s bronzovou nádobou, nožem, nůžkami a další germánskou sponou. Vyšší zastoupení jednotlivých typů, popř. skupin, římsko-provinciálních spon jsou opět spíše odrazem jejich vyššího počtu na pohřebišti.

7.2.3 Kostolná pri Dunaji (okr. Senec, kraj Bratislavský)

Jižně od obce Kostolná pri Dunaji se nacházelo pohřebiště, které leželo na levém břehu Malého Dunaje. Jeho značná část byla zničena v důsledku zemědělské činnosti (Kolník 1980b, 92). Záchranný výzkum zde proběhl v roce 1960 a podle autora výzkumu je pravděpodobné, že se na celé ploše mohlo původně nacházet 250 až 300 hrobových celků (Kolník 1980b, 92). Celkem zde bylo nalezeno 68 žárových hrobů.

Analýza pohřebiště

Data byla do databáze zanesena na základě katalogu od T. Kolníka (1980b). Při popisu objektů pomocí deskriptorů bylo opět využíváno dichotomických proměnných ano/ne. Pro potřeby vektorové syntézy byly vybrány pouze deskriptory s dostatečnou četností (graf 11). Externí

evidence byla provedena pomocí deskriptorů, které jsou popsány níže (tab. 45).

Z celkového počtu 68 hrobů bylo nutné vypustit takové objekty, které byly do velké míry zničeny nebo byly pomíchány jejich inventáře, což vedlo ke konečnému počtu 55 hrobů použitých ve vektorové syntéze. Přesto byla většina zkoumaných hrobových celků narušena. Setkáváme se zde s naprostou převahou hrobů popelnicových nad jamkovými. V ojedinělých případech byl pohřeb uložen do bronzové nádoby.

Z prostorového hlediska se na pohřebišti v Kostolné pri Dunaji vytvořily tři významné hrobové skupiny (skupina 1, skupina 2 a skupina 3). Z hlediska antropologického určení pohlaví pohřbených jedinců nebylo možné naprostou většinu kosterních pozůstatků blíže určit. Pouze v případě věku prokázaly antropologické analýzy, že se ve většině případů jedná o dospělé jedince.

Aplikace vektorové syntézy

Postup vektorové syntézy realizovaný pomocí metody analýza hlavních komponent byl proveden obdobným způsobem jako v předchozích případech. Po výpočtu korelační matice (tab. 42) byly zjištěny hodnoty vlastních čísel vektorů (tab. 43), na jejichž základě bylo podrženo celkem pět faktorů, které byly rotovány metodou Varimax (normalizovaný). Následovalo získání matice faktorových zátěží (tab. 44) a vypočítání tzv. faktorových skóre, díky kterým mohla být provedena externí evidence (tab. 45).

V prvním faktoru (tab. 44; tab. 45) je zastoupeno pět deskriptorů, které spolu korelují, a to kopí, meč, ostruha, pochva meče a štít. Tato hrobová výbava s největší pravděpodobností poukazuje na tzv. hroby bojovníků (k problematice hrobů s výzbrojí doby římské např. Gojda 1984). Na základě externí evidence je možné říci, že jsou typické pro hroby dospělých.

V případě faktoru 2 (tab. 44; tab. 45), kde spolu korelují deskriptory bronzová nádoba a opasek, byl na základě externí evidence zjištěn vztah k dospělým jedincům.

Třetí faktor (tab. 44; tab. 45), pro který jsou typické jehlice a trubkovitá spona, poukazuje na součásti oděvu. V tomto případě však validace nepoukázala na jednoznačnější interpretaci.

Na druhé straně faktor 4 (tab. 44; tab. 45), kde spolu korelují deskriptory keramická nádoba, kopí, nůž a štít, je blízký výše zmíněnému faktoru 1. I tento faktor tak může souviset s tzv. bojovnickými hroby, přičemž jeho určitou podmíněnost můžeme opět vidět na základě externí evidence v hrobech dospělých.

Situace v pátém faktoru (tab. 44; tab. 45), který vykazuje vysoké hodnoty pouze pro deskriptor nůžky, je obdobná jako ve faktoru třetím. Ani v tomto případě není možné vzniklou strukturu na základě externí evidence interpretovat.

Na základě sledování jednotlivých faktorů nebyly odhaleny výraznější korelace mezi určitými artefakty, které je možné doložit pomocí korelační matice (tab. 42). Zde je možné si všimnout mimo výše zmíněných vztahů především výraznější korelace mezi jehlicí a podunajskou výrazně profilovanou sponou.

Závěr

Vektorová syntéza odhalila na pohřebišti v Kostolné pri Dunaji celkem pět faktorů. Ani v jednom faktoru nefigurovala římsko-provinciální spona jako jeden z deskriptorů, který by se výrazněji vztahoval k dalším artefaktům hrobové výbavy. Určitá korelace mezi podunajskou výrazně profilovanou sponou a jehlicí však byla patrná na základě korelační matice.

Pokud vzájemný vztah mezi jednotlivými typy a skupinami římsko-provinciálních spon a dalšími artefakty hrobové výbavy na lokalitě

Kostolná pri Dunaji analyzujeme i s přihlédnutím k deskriptorům, které nefigurovaly ve vektorové syntéze z hlediska jejich nízkého zastoupení (tab. 66), je možné si všimnout, že jednotlivé typy a skupiny římsko-provinciálních spon se častěji vyskytují v hrobech společně s bronzovou nádobou, jehlicí, kopím, mečem, nožem, pochvou meče, se štítem a s další germánskou sponou. Vyšší zastoupení jednotlivých typů, popř. skupin, římsko-provinciálních spon jsou opět spíše odrazem jejich vyššího počtu na lokalitě.

7.2.4 Sládkovičovo I (okr. Galanta, kraj Trnavský)

Západním směrem od obce Sládkovičovo v nadmořské výšce 125 m n. m. se nacházelo pohřebiště, které leželo v poloze „Nové diely“ (Kolník 1980b, 126). Celá oblast nekropole byla v minulosti narušena zemědělskou činností (Kolník 1980b, 126). Při archeologickém výzkumu, který zde proběhl v letech 1966–1967, bylo odkryto celkem 86 žárových a kostrových hrobových celků.

Analýza pohřebiště

Potřebná data byla získána z publikace od T. Kolníka (1980b). U jednotlivých deskriptorů artefaktové výbavy je pozornost opět věnována pouze jejich prezenci či absenci v příslušném objektu, nikoli tedy jejich absolutnímu počtu v hrobě. Z těchto deskriptorů byly pro potřeby samotné vektorové syntézy vybrány jen ty, které svojí četností dosáhly dostatečných hodnot (graf 12). Níže popisované deskriptory byly následně užity pro potřeby externí evidence (tab. 49).

Z celkového množství 86 hrobů bylo pro vektorovou syntézu vybráno celkem 68 hrobových celků z důvodu vysoké míry jejich zničení či pomíchání inventáře části jednotlivých objektů. Je důležité, že i ze zbývajících počtu 68 hrobů je jejich velký podíl narušen. Kromě žárových hrobů, které jednoznačně převažují, se zde setkáváme také s hroby

kostrovými. Z hlediska způsobu uložení potom představují naprostou většinu hroby popelnicové.

Celou plochu pohřebiště bylo možné rozdělit celkem do tří skupin (západní, jižní a východní), v rámci kterých je možné předpokládat určité vztahy mezi jejich objekty. V případě antropologického určení pohlaví se setkáváme s problémem, že značnou část kosterních pozůstatků nebylo možné s jistotou stanovit. I přes tuto skutečnost je však patrné, že mezi vybranými hrobovými celky převažují hroby žen. Antropologické analýzy věku pak ukázaly naprostou většinu pohřbených jako dospělé jedince.

Aplikace vektorové syntézy

Na výše popsaný soubor dat byla opět aplikována jedna z metod vektorové syntézy, konkrétně analýza hlavních komponent. Nejprve byl proveden výpočet korelační matice (tab. 46) a následně byly zjištěny hodnoty vlastních čísel vektorů (tab. 47). Na jejich základě bylo podrženo celkem pět faktorů, které byly rotovány metodou Varimax (normalizovaný). Následovalo získání matice faktorových zátěží (tab. 48) a vypočítání tzv. faktorových skóre, díky kterým mohlo být přistoupeno k validaci (tab. 49).

V případě faktoru 1 (tab. 48; tab. 49), kde spolu korelují deskriptory kopí a opasek, nebyla na základě externí evidence zjištěna výrazná podmíněnost.

Druhý faktor (tab. 48; tab. 49) představují především tři deskriptory, které spolu korelují. Jedná se o nůž, nůžky a trubkovitou sponu. Vzájemný vztah artefaktů nůž a nůžky jakožto významných a častých nástrojů doby římské není nijak překvapující. Na základě externí evidence vykazuje tento faktor velký vztah k chronologickému stupni B1c.

Ve třetím faktoru (tab. 48; tab. 49) jsou zastoupeny především dva významné deskriptory, a to bronzová nádoba a podunajská výrazně profilovaná spona. V případě bronzových nádob a podunajských výrazně profilovaných spon se jedná o importy z prostředí římské říše. Na základě

externí evidence je pak patrné, že většinu nálezových celků s těmito artefakty představují hroby datované vesměs do stupně B1c.

Čtvrtý faktor (tab. 48; tab. 49), který vykazuje vysoké hodnoty pouze pro deskriptor jehlice, nelze ani na základě externí evidence jednoznačněji interpretovat.

Faktor 5 (tab. 48; tab. 49) je bipolárním faktorem, přičemž ke kladnému pólu faktoru se vztahuje deskriptor spona s očky a k zápornému pólu faktoru deskriptor keramická nádoba. Ani v tomto případě však validace nepoukázala na jednoznačnější interpretaci.

Dále je nutné zdůraznit, že na základě korelační matice (tab. 46) spolu silně korelují deskriptory kopí a nůž. Tento vztah však při sledování faktorových zátěží nebyl patrný.

Závěr

Ve výsledcích vektorové syntézy bylo na pohřebišti Sládkovičovo I zjištěno pět faktorů, přičemž z hlediska sledování římsko-provinciálních spon je důležitý faktor 3. Pro tento faktor je typická silná korelace mezi podunajskou výrazně profilovanou sponou a bronzovou nádobou.

Pokud bychom chtěli do analýzy lokality Sládkovičovo I zahrnout také deskriptory, které nefigurovaly ve vektorové syntéze z hlediska jejich nízkého zastoupení, je možné opět přistoupit ke sledování společného výskytu určitých typů římsko-provinciálních spon a dalších artefaktů hrobové výbavy v nálezových celcích (tab. 67). Tato analýza ukazuje, v kolika hrobech byly jednotlivé typy římsko-provinciálních spon nalezeny společně s některým z dalších artefaktů hrobové výbavy. Je patrné, že jednotlivé typy římsko-provinciálních spon se častěji vyskytují v hrobech společně s bronzovou nádobou, nožem, nůžkami a další germánskou sponou. Vyšší zastoupení jednotlivých typů římsko-provinciálních spon jsou opět spíše odrazem jejich vyššího počtu na pohřebišti.

7.2.5 Oblast I (Čechy)

Analýza oblasti

Do oblasti I bylo zahrnuto území dnešních Čech. Z celé oblasti byly vybrány určité hrobové celky, v jejichž kontextu se nacházely římsko-provinciální spony (tab. 50). Objekty byly opět popsány pomocí deskriptorů především na základě dichotomických proměnných ano/ne. Pro potřeby samotné vektorové syntézy byly vybrány pouze deskriptory s dostatečnou četností (graf 13) a externí evidence byla provedena na základě deskriptorů popsaných níže (tab. 54).

Celkový počet hrobů použitý při aplikaci vektorové syntézy činil 166 nálezových celků. Mezi těmito objekty jednoznačně převažují žárové hroby popelnicové. Z hlediska antropologického určení pohlaví a věku pohřbených jedinců nebylo možné naprostou většinu kosterních pozůstatků blíže určit.

Aplikace vektorové syntézy

Postup při aplikaci vektorové syntézy realizovaný pomocí metody analýza hlavních komponent byl proveden stejným způsobem jako v případech jednotlivých lokalit. Po výpočtu korelační matice (tab. 51) byly zjištěny hodnoty vlastních čísel vektorů (tab. 52), na jejichž základě bylo podrženo celkem šest faktorů, které byly rotovány metodou Varimax (normalizovaný). Následovalo získání matice faktorových zátěží (tab. 53) a vypočítání tzv. faktorových skóre, díky kterým mohla být provedena validace (tab. 54).

Ze všech vypočítaných faktorů vykazují pouze dva vyšší faktorové zátěže pro skupiny římsko-provinciálních spon (tab. 53; tab. 54). Jedná se o faktor 4 a faktor 5. Pro faktor 4 je typické vzájemné vylučování podunajské výrazně profilované spony a porýnské výrazně členěné spony. Na druhé straně faktor 5 vytváří silné hodnoty pouze pro deskriptor noricko-panonská spona se dvěma uzlíky na lučíku. Při srovnání s externí

evidencí je patrné, že se kladný pól faktoru 4 vztahuje spíše k hrobům datovaným do stupňů B1 a B1a, kdežto záporný pól faktoru 4 více inklinuje k nálezovým celkům pocházejícím ze stupňů B1a a B1b.

Závěr

Pokud vzájemný vztah mezi jednotlivými typy a skupinami římsko-provinciálních spon a dalšími artefakty hrobové výbavy v oblasti I analyzujeme i s přihlédnutím k deskriptorům, které nefigurovaly ve vektorové syntéze z hlediska jejich nízkého zastoupení (tab. 68), je možné si všimnout, že jednotlivé typy a skupiny římsko-provinciálních spon se častěji vyskytují v hrobech společně s bronzovou nádobou, jehlicí, kopím, nožem, nůžkami, opaskem, picím rohem, se štítem a s další germánskou sponou. I v tomto případě je vyšší zastoupení jednotlivých typů, popř. skupin, římsko-provinciálních spon opět spíše odrazem jejich vyššího počtu v celé oblasti I.

7.2.6 Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko)

Analýza oblasti

Oblast II byla definována tak, že představuje území dnešní Moravy, naddunajské části Dolního Rakouska a jihozápadního Slovenska. Z celé oblasti byly opět vybrány takové hrobové celky, v jejichž kontextu se nacházely římsko-provinciální spony (tab. 55). Objekty byly opět popsány pomocí deskriptorů především na základě dichotomických proměnných ano/ne. Pro potřeby samotné vektorové syntézy byly vybrány pouze deskriptory s dostatečnou četností (graf 14) a validace byla provedena na základě deskriptorů popsaných níže (tab. 59).

Při aplikaci vektorové syntézy byl použit soubor nálezových celků, který čítal 110 hrobů. Mezi těmito objekty opět jednoznačně převažují žárové hroby popelnicové. Z hlediska antropologického určení pohlaví pohřbených jedinců nebylo možné naprostou většinu kosterních

pozůstatků blíže identifikovat, přesto pravděpodobné ženské hroby převažují více než dvojnásobně nad mužskými. Na druhé straně na základě antropologických analýz věku zemřelých je zřejmé, že se v této oblasti setkáváme s vysokým počtem dospělých jedinců.

Aplikace vektorové syntézy

Aplikace vektorové syntézy realizované pomocí metody analýza hlavních komponent byla provedena opět stejným způsobem jako v předešlých případech. Po výpočtu korelační matice (tab. 56) byly zjištěny hodnoty vlastních čísel vektorů (tab. 57), na jejichž základě byly podrženy celkem čtyři faktory, které byly rotovány metodou Varimax (normalizovaný). Následovalo získání matice faktorových zátěží (tab. 58) a vypočítání tzv. faktorových skóre, díky kterým bylo možné přistoupit k externí evidenci (tab. 59).

Na základě vypočítaných faktorů je zřejmé, že pouze jeden faktor vykazuje vyšší faktorové zátěže pro skupinu římsko-provinciálních spon (tab. 58; tab. 59). Jedná se o faktor 3, ve kterém výrazně korelují deskriptory jehlice a podunajská výrazně profilovaná spona. Na základě externí evidence je zřejmé, že se většina těchto hrobů vztahuje ke stupni B1c.

Závěr

Pokud bychom chtěli do analýzy oblasti II zahrnout také deskriptory, které nefigurovaly ve vektorové syntéze z hlediska jejich nízkého zastoupení, je možné opět přistoupit ke sledování společného výskytu určitých typů a skupin římsko-provinciálních spon a dalších artefaktů hrobové výbavy v nálezových celcích (tab. 69). Tato analýza ukazuje, v kolika hrobech byly jednotlivé typy a skupiny římsko-provinciálních spon nalezeny společně s některým z dalších artefaktů hrobové výbavy. Je patrné, že jednotlivé typy a skupiny římsko-provinciálních spon se častěji vyskytují v hrobech společně s bronzovou nádobou, keramickou nádobou, jehlicí, kopím, nožem, nůžkami, opaskem, se štítem a s další germánskou

sponou. I v tomto případě je vyšší zastoupení jednotlivých typů, popř. skupin, římsko-provinciálních spon opět spíše odrazem jejich vyššího počtu v celé oblasti II.

7.2.7 Oblast I a II (Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko)

Analýza oblasti

V této části je pozornost věnována kompletnímu zhodnocení všech hrobových celků s římsko-provinciálními sponami analyzovaných v předchozích kapitolách (viz kapitoly 7.2.5–7.2.6; tab. 50; tab. 55). Objekty byly opět popsány pomocí deskriptorů především na základě dichotomických proměnných ano/ne a při aplikaci samotné vektorové syntézy byly zohledněny pouze deskriptory s dostatečnou četností (graf 15). Validace byla opět provedena na základě deskriptorů popsaných níže (tab. 63).

Celkový počet analyzovaných hrobů z oblasti I a II čítal 276 objektů. Opět zde převažují žárové hroby popelnicové a z hlediska antropologického určení pohlaví a věku pohřbených jedinců je většina nálezových celků neidentifikována.

Aplikace vektorové syntézy

Postup vektorové syntézy realizovaný pomocí metody analýza hlavních komponent byl proveden opět stejným způsobem jako v předchozích případech. Po výpočtu korelační matice (tab. 60) byly zjištěny hodnoty vlastních čísel vektorů (tab. 61), na jejichž základě bylo podrženo celkem sedm faktorů, které byly rotovány metodou Varimax (normalizovaný). Následovalo získání matice faktorových zátěží (tab. 62) a vypočítání tzv. faktorových skóre, díky kterým mohla být provedena validace (tab. 63).

Ze všech vypočítaných faktorů se pouze dva výrazněji vztahují ke skupinám římsko-provinciálních spon (tab. 62; tab. 63). Jedná se o faktor 2 a faktor 7. Ve faktoru 2 dochází ke vzájemnému vylučování podunajské výrazně profilované spony a porýnské výrazně členěné spony, kdežto pro faktor 7 je typická velmi nízká korelace mezi keramickou nádobou a noricko-panonskou sponou se dvěma uzlíky na lučíku.

Závěr

Pokud vzájemný vztah mezi jednotlivými typy a skupinami římsko-provinciálních spon a dalšími artefakty hrobové výbavy v oblasti I a II analyzujeme i s přihlédnutím k deskriptorům, které nefigurovaly ve vektorové syntéze z hlediska jejich nízkého zastoupení (tab. 70), je možné si všimnout, že jednotlivé typy a skupiny římsko-provinciálních spon se častěji vyskytují v hrobech společně s bronzovou nádobou, keramickou nádobou, jehlicí, kopím, nožem, nůžkami, opaskem, picím rohem, se štítem a s další germánskou sponou. I v tomto případě je vyšší zastoupení jednotlivých typů, popř. skupin, římsko-provinciálních spon opět spíše odrazem jejich vyššího počtu na celém území.

7.3 Interpretace

Na základě výše popsaných vektorových syntéz, které byly aplikovány na vybrané lokality a také na větší územní celky, bylo zjištěno několik faktorů a vzájemných korelací, které vykazují vztahy mezi určitými skupinami římsko-provinciálních spon a některými dalšími artefakty hrobové výbavy. V případě jednotlivých lokalit se jedná o následující faktory: Dobřichov-Pičhora (faktor 1, faktor 3 a faktor 4; tab. 36), Abrahám (faktor 1; tab. 40), Kostolná pri Dunaji (korelace na základě korelační matice; tab. 44) a Sládkovičovo I (faktor 3; tab. 48). Při aplikaci vektorové syntézy na větší územní celky byly odhaleny tyto faktory: oblast I představující dnešní Čechy (faktor 4 a faktor 5; tab. 53), oblast II zahrnující dnešní Moravu, naddunajskou část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko (faktor 3; tab. 58) a společná syntéza oblastí I a II

(faktor 2 a faktor 7; tab. 62). Ze zmíněných faktorů a korelací lze vysledovat alespoň tři struktury, které se více či méně v jednotlivých analýzách opakovaly.

Struktura 1

První struktura je reprezentována vysokými faktorovými zátěžemi mezi deskriptory podunajská výrazně profilovaná spona a bronzová nádoba, které byly odhaleny ve faktoru 1 z lokality Abrahám (tab. 40) a ve faktoru 3 z lokality Sládkovičovo I (tab. 48). V případě faktoru 1 z Abrahámu patří do zmíněné struktury ještě deskriptor nůžky. Podunajské výrazně profilované spony a bronzové nádoby představují římské importy, jejich častý výskyt ve společných hrobových celcích by mohl svědčit o určité výjimečnosti pohřbeného jedince. Zde je však nutné poznamenat, že pohřební ritus jednoduše neodráží společenský systém, ale vyjadřuje spíše to, co si minulí lidé o sobě mysleli, než čím skutečně byli (Neustupný 2010, 257).

Struktura 2

Druhou strukturu představuje vzájemná korelace mezi deskriptory podunajská výrazně profilovaná spona a jehlice. Ta byla patrná v korelační matici lokality Kostolná pri Dunaji (tab. 42) a ve faktoru 3 oblasti II (tab. 58). Zmíněný vztah by mohl poukazovat na výbavu ženských hrobů.

Struktura 3

Pro třetí strukturu je charakteristické vzájemné vylučování deskriptorů podunajská výrazně profilovaná spona a porýnská výrazně členěná spona, které bylo zjištěno ve faktoru 4 z oblasti I (tab. 53) a ve faktoru 2 ze společné syntézy oblastí I a II (tab. 62). Popisovaná struktura zřejmě odráží chronologické a chorologické aspekty výskytu těchto skupin spon. Porýnské výrazně členěné spony byly v naprosté většině nalezeny v Čechách a pocházejí především z první poloviny 1. století, kdežto podunajské výrazně profilované spony se vyskytují v celé sledované

oblasti v průběhu starší doby římské (velmi vysoký je například výskyt spon typu Almgren 68 v oblasti Moravy, naddunajské části Dolního Rakouska a jihozápadního Slovenska, které pocházejí především z druhé poloviny 1. století).

Význam římsko-provinciálních spon v jižní střeoevropské části tzv. barbarika

Na základě získaného souboru dat je zřejmé, že římsko-provinciální spony představují takové artefakty, které se ve sledované oblasti vyskytují ve velmi vysokém počtu (mapa 1; tab. 1). Již na základě tohoto zjištění se zdá být nepravděpodobné, že by tyto artefakty představovaly pro domácí komunity výjimečné nebo dokonce „luxusní“ zboží. Přesto byly na základě provedených analýz odhaleny struktury, jež poukazují na určité vztahy mezi některými typy a skupinami římsko-provinciálních spon a dalšími artefakty hrobové výbavy, které nejsou v prostředí domácích komunit zcela běžné.

Mezi takové artefakty, které vstupovaly do jednotlivých analýz, patří především deskriptor bronzová nádoba. Jak ukazuje struktura 1 (viz výše), jedná se o vzájemnou korelaci deskriptorů podunajská výrazně profilovaná spona a právě bronzová nádoba, která se projevila nezávisle na sobě ve dvou případech: Abrahám (faktor 1) a Sládkovičovo I (faktor 3). Stejně tak při porovnávání počtu jednotlivých hrobů, ve kterých byly nalezeny římsko-provinciální spony společně s některým z dalších artefaktů hrobové výbavy (tab. 64–70), je patrné, že bronzové nádoby v tomto ohledu představují jedny z artefaktů, které se společně s římsko-provinciálními sponami nacházejí v relativně větším množství. U naprosté většiny případů však bronzové nádoby nebyly nalezeny ani v polovině počtu hrobů s některým z typů či ze skupin římsko-provinciálních spon (tab. 70).

Určitou výjimku v tomto případě představují bodlákovité spony, které byly ze sledovaného souboru dat nalezeny ve třech hrobech, přičemž ve dvou z nich se vyskytly společně právě s bronzovou nádobou

(tab. 68; tab. 70). Vzhledem k velmi nízkému počtu těchto spon v celé sledované oblasti (graf 5; mapa 12; tab. 12) by se o jejich zvláštním významu snad dalo uvažovat.

Na druhé straně je možné si všimnout, že v případě spon typu Almgren 236 a porýnských výrazně členěných spon se, vzhledem k jejich relativně vysokému zastoupení v pohřebním kontextu, jejich společný výskyt z bronzovými nádobami v hrobech jeví jako velmi nízký (tab. 68; tab. 70). V případě spon typu Almgren 68, které patří k nejvíce se vyskytujícím římsko-provinciálním sponám ve sledovaném území, je jejich vazba k bronzovým nádobám z hlediska počtu hrobů přibližně poloviční (tab. 69; tab. 70).

Pro společenský význam římsko-provinciálních spon představuje velmi důležitou roli také jejich vazba na různé společenské skupiny či podmíněnost z hlediska pohlaví pohřbených jedinců. Díky relativně dobře známé situaci v římských provinciích, která je založena především na ikonografických a archeologických pramenech, je možné odvodit určité modely (viz kapitola 7.1), které lze určitým způsobem testovat na datech získaných z námi sledované oblasti.

V podunajských a porýnských provinciích římské říše jsou známy skupiny spon, které jsou charakteristické pro ženský oděv. Jedná se především o noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku, noricko-panonské spony s křídélky, spony s límcem a bodlákovité spony. Na druhé straně některé skupiny spon bývají spojovány s římskými vojáky a také s mužskou módou. Sem patří především spony typu Alesia, spony typu Aucissa, kolínkovité spony a spony s cibulovitými knoflíky. Vzhledem k celkově nízkému počtu jednotlivých kusů zmíněných skupin spon v celé sledované oblasti, popřípadě k nízkému počtu těchto artefaktů nalezených v hrobových celcích, nemohly spony těchto skupin ve většině případů vstoupit do vektorové syntézy.

Na základě porovnávání počtu jednotlivých hrobů, ve kterých byla nalezena některá z výše zmíněných skupin římsko-provinciálních spon

společně s některým z dalších artefaktů hrobové výbavy (tab. 64–70), si můžeme všimnout, že se noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku (spony typu Almgren 236 a Almgren 237) vyskytují častěji v hrobech společně s nožem nebo opaskem (tab. 70). Objevují se však i hroby, kde se tyto spony vyskytují s jehlicí nebo kopím, popřípadě s mečem nebo se štítem. Zdá se být tedy pravděpodobné, že noricko-panonské spony v oblasti severně od středního Dunaje nejsou z hlediska pohřební výbavy podmíněny pohlavně a nevyskytují se výlučně buď v ženském, nebo v mužských hrobech. Tyto závěry potvrzují zjištění např. I. Kvetánové (2006, 392).

Na druhé straně je zajímavé, že spony typu Aucissa, jejichž velká část byla zhotovována pro římské legionáře, se ve sledované oblasti neobjevují společně se žádným druhem zbraní (tab. 68; tab. 70). I přes velmi nízký počet těchto spon v námi sledované oblasti v hrobech, je možné říci, že změna jejich společenského významu je zde patrná, podobně jako v případě noricko-panonských spon se dvěma uzlíky na lučíku.

Jak dále ukazuje struktura 2 (viz výše), deskriptor podunajská výrazně profilovaná spona výrazněji koreluje s deskriptorem jehlice, což je doloženo v těchto případech: Kostolná pri Dunaji (korelace na základě korelační matice) a oblasti II (faktor 3). Na druhé straně je však možné si všimnout, že nemalý počet těchto spínadel byl nalezen v hrobě také společně s některým z druhů zbraní (tab. 64–70). Vazba podunajských výrazně profilovaných spon na mužské či ženské hroby proto není jednoznačně prokazatelná a zdá se být pravděpodobné, že tato podmíněnost pro spony tohoto typu v živé kultuře neexistovala.

Podunajské výrazně profilované spony nejsou jedinou skupinou římsko-provinciálních spon, která se výrazněji váže k jehlicím. Takovou skupinu představují také porýnské výrazně členěné spony, jejichž společný výskyt s jehlicemi je v hrobovém inventáři relativně častý (tab.

68; tab. 70). Na druhé straně se zbraněmi se spony této skupiny vyskytují spíše ojediněle.

8 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zhodnocení římsko-provinciálních spon doby římské, nalezených na území Čech, Moravy, naddunajské části Dolního Rakouska a Slovenska, především z pohledu jejich variability a účelu v minulém lidském světě. Na základě zkoumaného souboru římsko-provinciálních spon ze sledovaného území bylo zjištěno, že tyto artefakty představují v jižní středoevropské části tzv. barbarika relativně početné předměty. Jejich značná část pochází ze žárových hrobů, přičemž v poslední době výrazně přibývají nové nálezy učiněné ve velké míře při povrchových průzkumech, především pomocí detektorů kovů. Celkový obraz jejich rozšíření se tak velmi výrazně mění a je nutné počítat s tím, že jejich množství bude v budoucí době nadále výrazně přibývat.

Na základě sledování zastoupení a rozšíření jednotlivých skupin, popřípadě typů římsko-provinciálních spon ze sledovaného území je zřejmé, že některé skupiny a typy jsou zastoupeny ve velmi vysokém počtu, kdežto mnohé se objevují pouze ojediněle. Velmi dobře patrný je například vysoký podíl porýnských výrazně členěných spon v Čechách, které se naopak ve zbylé části sledovaného území (tj. Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a Slovensko) vyskytují pouze ojediněle. Z hlediska materiálového složení jednoznačně převažují spony bronzové nad ostatními materiály, ačkoliv v poslední době se zjišťuje, že pravděpodobně nemalá část těchto artefaktů byla vyráběna také z mosazi.

Jako jedna z hlavních metod byla použita vektorová syntéza tak, jak ji pro potřeby archeologie navrhl E. Neustupný (2007a). Tento postup byl použit na analýzu inventáře hrobových celků vybraných pohřebišť doby římské. Sledovány byly hlavně vztahy římsko-provinciálních spon k ostatním artefaktům hrobové výbavy na určitých lokalitách a ve zvolených oblastech. Na základě získaných výsledků se nepodařilo prokázat výraznou podmíněnost některých z typů či ze skupin římsko-provinciálních spon k určitým společenským skupinám, přestože některé

získané struktury byly velmi výrazné. Nelze tedy předpokládat, že by římsko-provinciální spony představovaly ve sledované oblasti výrazně „zvláštní“ či dokonce „luxusní“ zboží. Zároveň je pravděpodobné, že společně se změnou jejich výskytu (tj. přemístěním z provincií římské říše do oblasti tzv. naddunajského barbarika) docházelo také ke změnám jejich společenského významu. Některé skupiny římsko-provinciálních spon, které jsou v podunajských a porýnských provinciích římské říše typické pro ženský oděv, se ve sledované oblasti objevují v hrobech s relativně rozličným inventářem, typickým v některých případech spíše pro hroby žen, v jiných spíše pro hroby mužů. Zde je však nutné podotknout, že je otázkou, do jaké míry odráží pohřební ritus příslušných komunit skutečnou pozici pohřbených jedinců v minulém lidském světě (viz Neustupný 2010, 257).

Zároveň je nutné poznamenat, že uvedené závěry nelze brát jako konečné, jelikož v budoucnu bude bezpochyby přibývat nových archeologických pramenů, které mohou velmi výrazně změnit dosavadní poznatky. Důležitý je také fakt, že nových výsledků lze dosáhnout i jinou volbou deskriptivního systému a vstupních objektů.

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Almgren, O. 1923: Studien über nordeuropäische Fibelformen der ersten nachchristlichen Jahrhunderte mit Berücksichtigung der provinzialrömischen und südrussischen Formen. Mannus-Bibliothek 32. Leipzig.

Andrzejowski, J. 1992: Strongly profiled brooches with triangular foot in the roman provinces and in barbaricum. In: K. Godłowski (Hrsg.), Probleme der relativen und absoluten Chronologie ab Latènezeit bis zum Frühmittelalter, Kraków, 111-120.

Bazovský, I. 2005: Spony z doby rímskej v slovenskom barbariku. Bratislava: Univerzita Komenského. Nepubl. disert. práce.

Bazovský, I. 2009: Doklady výroby spôn v naddunajskom barbariku. In: M. Karwowski – E. Droberjar (edd.), Archeologia Barbarzyńców 2008: powiązania i kontakty w świecie barbarzyńskim, Collectio Archaeologica Resoviensis 13, Rzeszów, 433-438.

Behrens, G. 1950: Römische Fibeln mit Inschrift. In: G. Behrens – J. Werner (Hrsg.), Reinecke Festschrift zum 75. Geburtstag von Paul Reinecke am 25. 9. 1947, Mainz, 1-12.

Boelicke, U. 2002: Die Fibeln aus dem Areal der Colonia Ulpia Traiana. Xantener Berichte. Grabung – Forschung – Präsentation 10. Mainz.

Böhme, A. 1972: Die Fibeln der Kastelle Saalburg und Zugmantel, Saalburg-Jahrbuch 29, 5-112.

Böhme-Schönberger, A. 1994: Die Kragenfibel – eine treverische Fibelform? In: C. Dobiak (Hrsg.), Festschrift für Otto-Herman Frey zum 65. Geburtstag. Marburger Studien zur Vor- und Frühgeschichte 16, Marburg, 111-126.

Böhme-Schönberger, A. 1997: Kleidung und Schmuck in Rom und den Provinzen. Stuttgart.

Böhme-Schönberger, A. 2002: Die Distelfibel und die Germanen. In: K. Kuzmová – K. Pieta – J. Rajtár (Hrsg.), Zwischen Rom und dem Barbaricum. Archaeologica Slovaca Monographiae 5, Nitra, 215-224.

Carnap-Bornheim, C. von – Salač, V. 1994: Eine norisch-pannonische Flügelfibel aus Lovosice (Bez. Litoměřice, NW-Böhmen). In: C. Dobiát (Hrsg.), Festschrift für Otto-Herman Frey zum 65. Geburtstag. Marburger Studien zur Vor- und Frühgeschichte 16, Marburg, 127-137.

Cosack, E. 1979: Die Fibeln der Älteren Römischen Kaiserzeit in der Germania libera (Dänemark, DDR, BRD, Niederlande, CSSR). Eine technologisch-archäologische Analyse. Teil I: Armbrustfibeln, Rollenkappenfibeln, Augenfibeln. Göttinger Schriften zur Vor- und Frühgeschichte 1. Neumünster.

Demetz, S. 1999: Fibeln der spätlatène- und frühen römischen Kaiserzeit in den Alpenländern. Materialien und Forschungen 4. Rahden/Westf.

Droberjar, E. 1997: Časně římské spony západní provenience v Čechách, Archeologie ve středních Čechách 1, 273-301.

Droberjar, E. 1999a: Dobřichov-Pičhora. Ein Brandgräberfeld der ältern römischen Kaiserzeit in Böhmen (Ein Beitrag zur Kenntnis des Marbod-Reichs). Fontes Archaeologici Pragenses 23. Pragae.

Droberjar, E. 1999b: Od plaňanských pohárů k vinařické skupině (Kulturní a chronologické vztahy na území Čech v době římské a v časně době stěhování národů), Sborník Národního muzea v Praze, řada A-Historie 53, 1-58.

Droberjar, E. 2002a: Encyklopedie římské a germánské archeologie v Čechách a na Moravě. Praha.

Droberjar, E. 2006a: Hornolabští Svébové – Markomani. K problematice dalšího vývoje großromstedtské kultury ve stupni Eggert B1 („Zeitgruppe

3“) v Čechách (dobřichovská skupina), *Archeologie ve středních Čechách* 10, 599-712.

Droberjar, E. 2006b: Plaňanská skupina grossromstedtské kultury. K chronologii germánských nálezů a lokalit v Čechách na sklonku doby laténské a v počátcích doby římské. In: E. Droberjar – M. Lutovský (edd.), *Archeologie barbarů 2005*, Praha, 11-90.

Droberjar, E. 2007: "Veteres illic Sueborum praedae et nostris e provinciis lixae ac negotiatores reperti..." (Tacitus, Ann. II,62,3). K interpretaci římských importů u českých Svěbů v době Marobudově. In: E. Droberjar – O. Chvojka (edd.), *Archeologie barbarů 2006*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Supplementum 3, České Budějovice, 41-91.

Droberjar, E. 2012: Římské kolínkovité spony v Čechách, *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 25, 119-131.

Droberjar, E. – Frána, J. 2004: Antická mosaz (aurichalcum) v českých nálezech časně doby římské, *Archeologie ve středních Čechách* 8, 441-462.

Droberjar, E. – Řezáč, M. 2009: Nové nálezy římských spon ze západních Čech, *Archeologie ve středních Čechách* 13, 869-873.

Exner, K. 1941: Die provinzialrömischen Emailfibeln der Rheinlande, *Bericht der Römisch-Germanischen Kommission* 29, 31-121.

Feugère, M. 1985: Les fibules en Gaule Méridionale de la Conquête à la fin du Ve s. ap. J.-C. *Revue Archéologique Narbonnaise Supplément* 12. Paris.

Frýzl, J. 2010: Římsko-provinciální spony starší doby římské z oblasti nad středním Dunajem. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. Nepubl. diplom. práce.

Frýzl, J. v tisku: Ojedinělý nález spony z doby římské u Bušovic (okr. Rokycany), *Sborník Muzea Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech* 26/2014.

- Garbsch, J. 1965: Die norisch-pannonische Frauentracht im 1. und 2. Jahrhundert. Veröffentlichungen der Kommission zur archäologischen Erforschung des spätrömischen Raetien 5. München.
- Gebühr, M. 1976: Der Trachtschmuck der älteren römischen Kaiserzeit im Gebiet zwischen unterer Elbe und Oder und auf den westlichen dänischen Inseln. Göttinger Schriften zur Vor- und Frühgeschichte 18. Neumünster.
- Gojda, M. 1984: K problematice hrobů s výzbrojí na středoevropských pohřebištích doby římské, Archeologické rozhledy 36, 67-89.
- Gugl, Ch. 1995: Die römischen Fibeln aus Virunum. Klagenfurt.
- Jobst, W. 1975: Die römischen Fibeln aus Lauriacum. Forschungen in Lauriacum 10. Linz.
- Kolník, T. 1964a: Honosné spony mladšej doby rímskej vo svetle nálezov z juhozápadného Slovenska, Slovenská archeológia 12, 409-446.
- Kolník, T. 1964b: Nový typ spony s peltovite prelamaným lúčikom a hlavicou, Študijné zvesti Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied 13, 217-222.
- Kolník, T. 1965: K typológii a chronológii niektorých spôn z mladšej doby rímskej na juhozápadnom Slovensku, Slovenská archeológia 13, 183-236.
- Kolník, T. 1971: Prehľad a stav bádania o dobe rímskej a sťahovaní národov, Slovenská archeológia 19, 499-558.
- Kolník, T. 1980a: Doba rímska a doba sťahovania národov, Slovenská archeológia 28, 197-212.
- Kolník, T. 1980b: Römerzeitliche Gräberfelder in der Slowakei. Teil I. Archaeologica Slovaca Fontes 14. Bratislava.

- Kolníková, E. – Kolník, T. 2004: Mince a spony – depot z neskoroláténskeho hradiska Rochovica pri Žiline (numizmaticko-archeologické súvislosti), *Slovenská archeológia* 52, 1-34.
- Krekovič, E. 1987: Rímske importy na Slovensku, *Památky archeologické* 78, 231-282.
- Krekovič, E. 1992: Zur Datierung der Fürstengräber der römischen Kaiserzeit in der Slowakei. In: K. Godłowski (Hrsg.), *Probleme der relativen und absoluten Chronologie ab Latènezeit bis zum Frühmittelalter*, Kraków, 55-68.
- Krekovič, E. 2001: Roman fibulas in Slovakia. In: E. Istvánovits – V. Kulcsár (edd.), *International Connections of the Barbarians of the Carpathian Basin in the 1st-5th centuries A.D.*, Aszód – Nyíregyháza, 95-100.
- Kubín, P. 2002: Římskoprovinciální spony starší doby římské z Moravy a naddunajské části Dolního Rakouska. Praha: Univerzita Karlova. Ne publ. diplom. práce.
- Kuna, M. 2004: Práce s prostorovými daty. In: M. Kuna (ed.), *Nedestruktivní archeologie. Teorie, metody a cíle*, Praha, 379-444.
- Kunow, J. ed. 1998: 100 Jahre Fibelformen nach Oscar Almgren. *Forschungen zur Archäologie im Land Brandenburg* 5. Wünsdorf.
- Kvetánová, I. 2006: Noricko-panónske súčasti odevu v germánských hroboch zo severnej časti stredného Podunajska. In: E. Droberjar – M. Lutovský (edd.), *Archeologie barbarů 2005*, Praha, 379-404.
- Lamiová-Schmiedlová, M. 1961: Spony z doby rímskej na Slovensku. *Študijné zvesti Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied* 5. Nitra.
- Mączyńska, M. 2001: Das Verbreitungsbild der Fibeln A. 67/68 und A. 68 im Barbaricum, *Slovenská archeológia* 49, 165-179.

Motyková-Šneidrová, K. 1963a: Die Anfänge der römischen Kaiserzeit in Böhmen. *Fontes Archaeologici Pragenses* 6. Pragae.

Motyková-Šneidrová, K. 1965: Zur Chronologie der ältesten römischen Kaiserzeit in Böhmen, *Berliner Jahrbuch für Vor- und Frühgeschichte* 5, 103-174.

Motyková-Šneidrová, K. 1967: Weiterentwicklung und Ausklang der älteren römischen Kaiserzeit in Böhmen. *Fontes Archaeologici Pragenses* 11. Pragae.

Musil, J. – Ondřejová, I. 2001: Die provinziäl-römischen Fibeln und Nadeln in Böhmen und Mähren, *Studia Hercynia* 5, 88-104.

Neustupný, E. 1997: Syntéza struktur formalizovanými metodami – vektorová syntéza. In: J. Macháček (ed.), *Počítačová podpora v archeologii*, Brno, 237-258.

Neustupný, E. 2005: Syntéza struktur formalizovanými metodami – vektorová syntéza. In: E. Neustupný – J. John (edd.), *Příspěvky k archeologii* 2, Plzeň, 127-152.

Neustupný, E. 2007a: *Metoda archeologie*. Plzeň.

Neustupný, E. 2007b: *Vymezení archeologie*. In: M. Kuna (ed.), *Archeologie pravěkých Čech 1. Pravěký svět a jeho poznání*, Praha, 11-22.

Neustupný, E. 2010: *Teorie archeologie*. Plzeň.

Pecinovská, M. 2008: *Provinciální spony starší doby římské v Čechách*. Praha: Univerzita Karlova. Nepubl. diplom. práce.

Peškař, I. 1972: *Fibeln aus der römischen Kaiserzeit in Mähren*. Praha.

Píč, J. L. 1897: *Žárové hroby na Pičhoře u Dobřichova (z doby císařství římského)*, *Památky archeologické* 17, 479-538.

Píč, J. L. 1905: Starožitnosti země České II/3. Žárové hroby v Čechách a příchod Čechů. Praha.

Píč, J. L. 1906: Paběrky z Pičhory u Dobřichova, Památky archeologické 21, 531-534.

Pieta, K. 1982: Die Púchov – Kultur. Studia archeologica Slovaca Instituti archaeologici Academiae scientiarum Slovaca 1. Nitra.

Pröttel, P. M. 1991: Zur Chronologie der Zwiebelknopffibeln, Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums Mainz 35, 347-372.

Riha, E. 1979: Die römischen Fibeln aus Augst und Kaiseraugst. Forschungen in Augst 3. Augst.

Riha, E. 1994: Die römischen Fibeln aus Augst und Kaiseraugst. Die Neufunde seit 1975. Forschungen in Augst 18. Augst.

Sakař, V. 1961: Spony s cibulovitými knoflíky ve střední Evropě, Památky archeologické 52, 430-435.

Sakař, V. 1964: Příspěvek k problematice spon s křídélky na lučíku, Archeologické studijní materiály 1, 182-190.

Sakař, V. 1970: Roman Imports in Bohemia. Fontes Archaeologici Pragenses 14. Pragae.

Sakař, V. 1991: Čechy a podunajské provincie Římské říše, Sborník Národního muzea v Praze, řada A-Historie 45, 1-66.

Salač, V. ed. 2008: Archeologie pravěkých Čech 8. Doba římská a stěhování národů. Praha.

Sedlmayer, H. 1995: Die römischen Fibeln von Wels. Wels.

Sedlmayer, H. 2009: Die Fibeln von Magdalensberg. Archäologische Forschungen zu den Grabungen auf dem Magdalensberg 16. Klagenfurt.

Sellye, I. 1990: Ringfibeln mit Ansatz aus Pannonien, Savaria 19, 17-102.

Svoboda, B. 1946: Destičkovité spony mladší doby císařství římského. K dějinám styků našich zemí s antickým světem, Památky archeologické 42, 40-70.

Svoboda, B. 1948: Čechy a římské Imperium, Sborník Národního muzea v Praze, řada A-Historie 2, 1-253.

Thomas, S. 1966: Die provinzialrömischen Scheibenfibeln der römischen Kaiserzeit im freien Germanien, Berliner Jahrbuch für Vor- und Frühgeschichte 6, 119-178.

Venclová, N. 1975: Sídliště laténsko-římského horizontu v Běchovicích, Archeologické rozhledy 27, 400-428, 479.

Völling, T. 1994: Studien zu Fibelformen der jüngeren vorrömischen Eisenzeit und ältesten römischen Kaiserzeit, Bericht der Römisch-Germanischen Kommission 75, 147-282.

Doplňující seznam použité literatury a pramenů pro tvorbu databáze

Beljak, J. – Pažinová, N. 2009: Osada z doby římskej v Bíni, Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2007, 35-36.

Benediková, L. – Kovár, B. – Makýš, O. – Pieta, K. 2007: Výskum a pamiatková obnova v Liptovskej Mare v rokoch 2004 a 2005, Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2005, 40-49.

Beninger, E. 1937: Die germanischen Bodenfunde in der Slowakei. Anstalt für Sudetendeutsche Heimatforschung Vorgeschichtliche Abteilung 4. Leipzig.

Břicháček, P. – Charvát, P. – Matoušek, V. 1983: Zpráva o záchranném výzkumu v Berouně 1979-1980, Archeologické rozhledy 35, 377-386.

Budinský-Krička, V. – Lamiová-Schmiedlová, M. 1990: A late 1st century B.C.-2nd century A.D. cemetery at Zemplín, Slovenská archeológia 38, 245-344.

Černý, M. 2011: Pohřebiště ze starší doby římské v Ohnišťanech, okr. Hradec Králové. In: E. Droberjar (ed.), Archeologie barbarů 2010. Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem, *Studia Archaeologica Suebica* 1, Olomouc, 65-102.

Čižmář, M. – Čižmářová, J. – Kejzlar, M. – 2011: Detektorová prospekce archeologických lokalit na Moravě v roce 2010, *Přehled výzkumů* 52, 86-95.

Čižmář, M. – Čižmářová, J. – Kejzlar, M. – Kolníková, E. 2009: Detektorová prospekce archeologických lokalit na Moravě v roce 2008, *Přehled výzkumů* 50, 139-152.

Čižmář, M. – Čižmářová, J. – Kejzlar, M. – Kolníková, E. 2010: Detektorová prospekce archeologických lokalit na Moravě v roce 2009, *Přehled výzkumů* 51, 125-137.

Droberjar, E. 1993: Germánský sídlištní objekt s římskou emailovanou sponou typu Exner I 39 z Horních Věstonic, *Přehled výzkumů* 1990, 39-54.

Droberjar, E. 2002b: Římský meč typu Biborski IV z Hradiště, okr. Louny. In: P. Čech – Z. Smrž (Hrsg.), *Sborník Drahomíru Kouteckému*, Most, 111-115.

Droberjar, E. 2005: Praha germánská. Doba římská a doba stěhování národů (konec 1. století před Kristem až 6. století po Kristu). In: M. Lutovský – L. Smejtek a kol., *Pravěká Praha*, Praha, 777-841.

Droberjar, E. – Kazdová, E. 1993: Das Brandgräberfeld aus der römischen Kaiserzeit von Šitbořice in Mähren, *Časopis Moravské muzea v Brně, Vědy společenské* 78, 97-149.

Droberjar, E. – Vích, D. 2011: Nové žárové pohřebiště z doby římské v Jevíčku-Předměstí, okr. Svitavy. In: E. Droberjar (ed.), *Archeologie*

barbarů 2010. Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem, *Studia Archaeologica Suebica* 1, Olomouc, 23-38.

Eisner, J. 1933: Slovensko v pravěku. Práce Učené Společnosti Šafaříkovy v Bratislavě 13. Bratislava.

Elschek, K. 1994: Das "Bratislavaer Tor" im 2. Jahrhundert. In: H. Friesinger – J. Tejral – A. Stuppner (Hrsg.), *Markomannenkriege. Ursachen und Wirkungen*, Brno, 203-215.

Elschek, K. 1995: Die germanische Besiedlung von Bratislava-Dúbravka während der älteren römischen Kaiserzeit. In: J. Tejral – K. Pieta – J. Rajtár (Hrsg.), *Kelten, Germanen, Römer im Mitteldonauegebiet vom Ausklang der Latène-Zivilisation bis zum 2. Jahrhundert*, Brno – Nitra, 39-52.

Elschek, K. 1997: Archeologický výskum v Zohore v roku 1995, *Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 1995*, 40-43.

Elschek, K. 2011: Veľkoplošný záchranný výskum v areáli A.S.A. Zohor, *Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2008*, 85-87.

Chleborád, M. – Chleborád, R. – Šebela, L. – Tlustá, S. 2004: „Římské“ sídliště u Vícemilic (nepublikovaný rukopis M. Chleboráda z roku 1927), *Přehled výzkumů* 45, 29-32.

Chochol, J. 1963: Antropologický rozbor žárových pozůstatků z pohřebiště římského období v Tišicích, *Památky archeologické* 54, 438-466.

Chochol, J. 1980: Lidské pozůstatky z pohřebiště římského období v Plotištích nad Labem, *Památky archeologické* 71, 335-359.

Jaklová, V. 1994: Vlastivědné muzeum v Nymburce. Katalog pravěké sbírky, *Zprávy české archeologické společnosti, Supplément* 22, Praha.

- Jedlicka, F. 2003a: KG Drösing, MG Drösing, VB Gänserndorf, Fundberichte aus Österreich 41, 2002, 648.
- Jedlicka, F. 2003b: KG Dürnkrut, MG Dürnkrut, VB Gänserndorf, Fundberichte aus Österreich 41, 2002, 648.
- Jedlicka, F. 2004a: KG Drösing, MG Drösing, VB Gänserndorf, Fundberichte aus Österreich 42, 2003, 715.
- Jedlicka, F. 2004b: KG Ringelsdorf, MG Ringelsdorf-Niederabsdorf, VB Gänserndorf, Fundberichte aus Österreich 42, 2003, 721.
- Jílek, J. 2008: Božice (okr. Znojmo), Přehled výzkumů 49, 337-341.
- Jílek, J. 2009a: Dolní Bojanovice (okr. Hodonín), Přehled výzkumů 50, 318-320.
- Jílek, J. 2009b: Prosiměřice (okr. Znojmo), Přehled výzkumů 50, 334-336.
- Jílek, J. – Klanicová, S. 2009: Dyjákovice (okr. Znojmo), Přehled výzkumů 50, 320-324.
- Jílek, J. – Vokáč, M. 2005: Božice (okr. Znojmo), Přehled výzkumů 46, 267-268.
- Karl, A. – Karl, V. 2003: KG Enzersfeld, OG Enzersfeld, VB Korneuburg, Fundberichte aus Österreich 41, 2002, 650.
- Kolník, T. 1958: Nové ojedinelé nálezy spôn z doby rímskej a sťahovania národov na juhozápadnom Slovensku, Slovenská archeológia 6, 380-387.
- Kolník, T. 1959: Germánske hroby zo staršej doby rímskej zo Zohora, Žlkoviec a Kostolnej pri Dunaji, Slovenská archeológia 7, 144-162.
- Kolník, T. 1961: Pohrebisko v Bešeňove (Príspevok k štúdiu doby rímskej na Slovensku), Slovenská archeológia 9, 219-300.
- Kolník, T. 1977: Anfänge der germanischen Besiedlung in der Südwestslowakei und das Regnum Vannianum. In: Symposium Ausklang

der Latène-Zivilisation und Anfänge der germanischen Besiedlung im mittleren Donaugebiet, Bratislava, 143-171.

Kolník, T. 1978: Nález spôn z doby rímskej v Chotíne, Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 1977, 138-139.

Kolník, T. – Mitáš, V. 2009: Ďalšie nálezy z Bohdanoviec nad Trnavou, Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2007, 110-112.

Kraskovská, Ľ. 1950: Nález rímskych pamiatok v Zohoru, Archeologické rozhledy 2, 68-70.

Kraskovská, Ľ. 1956: Popolnicové hroby v Malackoch, Archeologické rozhledy 8, 692, 731.

Kraskovská, Ľ. 1957: Nové nálezy rímskych pamiatok v Zohore, Archeologické rozhledy 9, 798, 813-814.

Kraskovská, Ľ. 1959: Hroby z doby rímskej v Zohore, Slovenská archeológia 7, 99-143.

Kraskovská, Ľ. 1977: Rímske žiarové hroby v Bratislave-Devínskej Novej Vsi, Archeologické rozhledy 29, 487-491, 597-598.

Kren, H. 2006: KG Kleinhöflein, SG Retz, VB Hollabrunn, Fundberichte aus Österreich 44, 2005, 532.

Lauermann, E. 1995: Ein neues germanisches Brandgrab aus Mannersdorf na der March, VB Gänserndorf, NÖ. In: J. Tejral – K. Pieta – J. Rajtár (Hrsg.), Kelten, Germanen, Römer im Mitteldonauegebiet vom Ausklang der Latène-Zivilisation bis zum 2. Jahrhundert, Brno – Nitra, 129-138.

Loskotová, Z. 2009: Olomouc (k. ú. Řepčín, okr. Olomouc), Přehled výzkumů 50, 329-331.

Mikulková, B. 2006: Kostrový hrob ze starší doby římské ve Vyškově, Pravěk, Nová řada 16, 483-492.

- Mitscha-Mährheim, H. 1958: Römische Zwiebelknopffibel aus Primmersdorf, Niederösterreich, *Archaeologia Austriaca* 24, 74-75.
- Motyková, K. 1981: Das Brandgräberfeld der römischen Kaiserzeit von Stehelčeves, *Památky archeologické* 72, 340-415.
- Motyková-Šneidrová, K. 1961: Nálezy z doby římské v Pečkách, *Archeologické rozhledy* 13, 33-40.
- Motyková-Šneidrová, K. 1963b: Žárové pohřebiště ze starší doby římské v Tišicích ve středních Čechách, *Památky archeologické* 54, 343-437.
- Niederle, L. 1918: Merovejská kultura v Čechách, *Památky archeologické* 30, 1-16.
- Nischer-Falkenhof, L. 1934: Germanenfunde aus Böhmen im Naturhistorischen Museum zu Wien, *Sudeta* 10, 43-48.
- Ondrouch, V. 1938: *Limes Romanus na Slovensku*. Bratislava.
- Ožďáni, O. 2009: Bronzová spona z doby rímskej z Kočina - Lančára, *Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2007*, 157-158.
- Pieta, K. 1974: Sídliisko z doby rímskej v Beluši, *Slovenská archeológia* 22, 89-106.
- Pieta, K. 1977: Zu Besiedlungsproblemen in der Slowakei an der Wende der Zeitrechnung. In: *Symposium Ausklang der Latène-Zivilisation und Anfänge der germanischen Besiedlung im mittleren Donaugebiet*, Bratislava, 283-296.
- Pieta, K. 1994: Mittel- und Nordslowakei zur Zeit der Markomannenkriege, In: H. Friesinger – J. Tejral – A. Stuppner (Hrsg.), *Markomannenkriege. Ursachen und Wirkungen*, 253-262.
- Pichlerová, M. 1961: Nové nálezy z doby rímskej na slovenskom Pomoraví, *Archeologické rozhledy* 13, 849, 855-860.

Pichlerová, M. 1992: Významné ojedinelé nálezy z doby římskej v Bratislave, Sborník Slovenského národného múzea, Archeológia 86, 83-112.

Reszczyńska, A. 2006: Současný stav zpracování sídliště z doby římské v Trmicích, okr. Ústí nad Labem. In: E. Droberjar – M. Lutovský (edd.), Archeologie barbarů 2005, Praha, 365-372.

Rybářová, K. 2012: Vyškov (okr. Vyškov), Přehled výzkumů 53, 188.

Rybová, A. 1970: Das Brandgräberfeld der jüngeren römischen Kaiserzeit von Pňov. Archeologické studijní materiály 9. Praha.

Rybová, A. 1979: Plotiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2.–5. Jahrhundert u. Z. I. Teil, Památky archeologické 70, 353-489.

Rybová, A. 1980: Plotiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2.–5. Jahrhundert u. Z. II. Teil, Památky archeologické 71, 93-224.

Říhovský, J. 1951: Hroby z římského období u Mikulova, Archeologické rozhledy 3, 37-40, 47-49.

Sedláčková, H. 1975: Žárový hrob ze starší doby římské z Kostomlat n. L., o. Nymburk, Archeologické rozhledy 27, 126-131.

Tejral, J. 1968: K otázce postavení Moravy v době kolem přelomu letopočtu, Památky archeologické 59, 488-518.

Tejral, J. 1970: Počátky doby římské na Moravě z hlediska hrobových nálezů, Študijné zvesti Archeologického ústavu Slovenskej akademie vied 18, 107-192.

Tejral, J. 1971: Příspěvek k datování moravských hrobových nálezů ze sklonku starší a z počátku mladší doby římské, Slovenská archeológia 19, 27-93.

Tejral, J. 1977: Die älteste Phase der germanischen Besiedlung zwischen Donau und March. In: Symposium Ausklang der Latène-Zivilisation und

Anfänge der germanischen Besiedlung im mittleren Donaugebiet, Bratislava, 307-342.

Tichý, R. 1957: Výzkum na pohřebišti z doby římské u Mikulova na Moravě, Archeologické rozhledy 9, 47, 60-64.

Varsik, V. 2000: Záchranné výskumy na trase diaľnice D61 v Bratislave, Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 1999, 146-150.

Varsik, V. 2002: Besiedlung in der älteren römischen Kaiserzeit am östlichen Rand von Bratislava, Slovenská archeológia 50, 127-152.

Varsik, V. – Hanuliak, M. – Kovár, B. 2006: Záchranný výskum v Beckove, Archeologické výskumy a nálezy na Slovensku v roku 2004, 204-211.

Zápotocký, M. 1969: Materiály k osídlení Litoměřicka v době římské – I. dolní Poohří, Archeologické rozhledy 21, 178-201.

Databáze archeologické sbírky Národního muzea

URL: <http://forum.nm.cz/prehistorie/index_ph.php> [cit. 2014-08-31].

10 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

GIS – geografický informační systém

TKF – Tierkopffibeln

UTM – Universal Transverse Mercator

11 SUMMARY

This doctoral thesis deals with the Roman-Provincial brooches from the Roman Period which were discovered in the north of the Middle Danube territory. This area includes the following regions: Bohemia, Moravia, Lower Austria north of the Danube, and Slovakia. First the objectives of the work and the methodology are described including the theoretical starting points and data sources. The following chapter deals with the current state of knowledge on the studied issue in the European context. The next part explores the core issues of the thesis. First it deals with the variability and expression of the Roman-Provincial brooches considering the typological-chronological classification of these artefacts. The next part of the thesis deals with the purpose of the Roman-Provincial brooches in the then animate culture, which comprises their practical function, social significance and symbolic sense. These aspects are addressed mainly on the basis of finds analysis. For this task, statistical methods were used. They were mostly correlation analysis and vector synthesis. The mentioned methods were used both for the selected sites and the individual wider areas. In this part, attention is also paid to the way of wearing these small objects and the related fashion. The presented thesis also discusses the geographical distribution and numerical representation of the Roman-Provincial brooches in the observed area. The mentioned categories are very important when examining the contacts between the Roman Empire and the part of Central Europe which never became a permanent part of the Roman Empire.

12 ZUSAMMENFASSUNG

Diese Dissertationsarbeit beschäftigt sich mit den provinzial-römischen Fibeln der römischen Kaiserzeit, die in dem Gebiet nördlich der mittleren Donau gefunden wurden. Zu diesem Bereich gehören folgende Gelände: Böhmen, Mähren, Niederösterreich nördlich der Donau und die Slowakei. Zuerst werden die Ziele und die Methoden der Arbeit gezeichnet. Hier sind die theoretische Auswege und die Quellen der Daten beschrieben. Dann folgt das Kapitel zum Thema Forschungsgeschichte dieser Problematik im europäischen Kontext. Im nächsten Teil werden die Hauptfragen bewertet. Das erste Thema beschäftigt sich mit der Variabilität und mit dem Ausdruck der provinzial-römischen Fibeln mit der Berücksichtigung zu der typologisch-chronologischen Gliederung dieser Artefakte. Das nächste Kapitel widmet sich dem Zweck der provinzial-römischen Fibeln in der vergangenen lebendigen Kultur, zu dem die praktische Funktion, die gesellschaftliche Bedeutung und der symbolische Sinn gehört. Diese Aspekte sind hauptsächlich auf Grund der Analyse der Fundkomplexe gelöst. Zu dieser Aufgabe wurden die statistische Methoden benutzt. Es handelt sich vor allem über die Korrelationsanalyse und über die Vektorsynthese. Diese Methoden wurden sowohl auf die ausgewählten Lokalitäten als auch auf die einzelnen Gebiete angewendet. In diesem Teil wird auch der Zweck und die Tragweise dieser kleinen Gegenstände und damit die verbundene Modekultur bewertet. Die vorliegende Arbeit beschäftigt sich auch mit der geografischen Verbreitung und mit der numerischen Vertretung der provinzial-römischen Fibeln aus dem beobachteten Gebiet. Diese Kategorien sind sehr wichtig für die Erforschung der Kontakte zwischen dem römischen Reich und dem Teil der Mitteleuropa, der nicht der Bestandteil des römischen Reiches war.

13 PŘÍLOHY

Seznam příloh

Obr. 1: Spona a její části (podle Svoboda 1948, 35, obr. 1).

Obr. 2: Základní typy zachycovačů spon (podle Riha 1979, 17, Abb. 2).

Obr. 3: Základní typy konstrukcí spon (podle Riha 1979, 13, Abb. 1).

Obr. 4: Příklady typů spon podunajské řady (různá měřítka; podle E. Droberjar; E. Krekovič; P. Kubín; B. Svoboda).

Obr. 5: Příklady typů spon západního původu I (různá měřítka; podle E. Droberjar; B. Svoboda).

Obr. 6: Příklady typů spon západního původu II (různá měřítka; podle E. Droberjar; T. Kolník; B. Svoboda).

Obr. 7: Příklady typů destičkových spon, kolínkových spon, ramínkových spon s válcovitým pouzdrem a spon s cibulovitými knoflíky (různá měřítka; podle E. Droberjar; P. Kubín; V. Sakař; B. Svoboda).

Obr. 8: Příklad ikonografického pramene se znázorněním spon (Mondsee, okr. Salzburg-Umgebung, Rakousko; podle Sedlmayer 1995, Tafel 24).

Obr. 9: Tzv. noricko-panonský kroj (podle Kvetánová 2006, 381, obr. 2).

Obr. 10: Noricko-panonské ikonografické prameny (dole noricko-panonská spona s křídélky; podle Musil – Ondřejová 2001, 103, Abb. 5).

Graf 1: Nálezový kontext římsko-provinciálních spon.

Graf 2: Pohřební kontext římsko-provinciálních spon.

Graf 3: Dochování římsko-provinciálních spon.

Graf 4: Skupiny římsko-provinciálních spon I.

Graf 5: Skupiny římsko-provinciálních spon II.

Graf 6: Skupiny římsko-provinciálních spon III.

Graf 7: Skupiny římsko-provinciálních spon IV.

Graf 8: Materiál římsko-provinciálních spon.

Graf 9: Dobřichov-Pičhora (zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

Graf 10: Abrahám (zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

Graf 11: Kostolná pri Dunaji (zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

Graf 12: Sládkovičovo I (zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

Graf 13: Oblast I (Čechy; zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

Graf 14: Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

Graf 15: Oblast I a II (Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

Mapa 1: Římsko-provinciální spony.

Mapa 2: Spony typu Okorág.

Mapa 3: Podunajské výrazně profilované spony.

Mapa 4: Podunajské spony se zvířecí hlavičkou.

Mapa 5: Noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku.

Mapa 6: Noricko-panonské spony s křídélky.

Mapa 7: Panonské trubkovité spony.

Mapa 8: Kotvovité spony.

Mapa 9: Dvojdílné nečleněné spony s křídélky nad vinutím.

Mapa 10: Spony typu Alesia.

Mapa 11: Spony s límcem.

Mapa 12: Bodlákovité spony.

Mapa 13: Spony typu Aucissa.

Mapa 14: Porýnské výrazně členěné spony.

Mapa 15: Spony typu Almgren 22a.

Mapa 16: Spony typu Nertomarus.

Mapa 17: Spony typu Langton Down.

Mapa 18: Tzv. Höckerfibeln.

Mapa 19: Galské spony s křídélky.

Mapa 20: Jednoduché galské spony typu Almgren 241.

Mapa 21: Uzlíkovité spony typu Riha 1.5.

Mapa 22: Spony s očky typu Haltern.

Mapa 23: Tzv. vojenské spony.

Mapa 24: Kruhové spony.

Mapa 25: Šarnýrové spony.

Mapa 26: Spony s ledvinkovitě prolamovanou záhlavní destičkou.

Mapa 27: Spony s emailem na lučíku.

Mapa 28: Souměrné spony.

Mapa 29: Destičkovité spony.

Mapa 30: Kolínkovité spony.

Mapa 31: Ramínkovité spony s válcovitým pouzdem.

Mapa 32: Spony s cibulovitými knoflíky.

Mapa 33: Spony z Ostrovan.

Tab. 1: Skupiny římsko-provinciálních spon.

Tab. 2: Spony typu Okorág.

Tab. 3: Podunajské výrazně profilované spony.

Tab. 4: Podunajské spony se zvířecí hlavičkou.

Tab. 5: Noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku.

Tab. 6: Noricko-panonské spony s křídélky.

Tab. 7: Panonské trubkovité spony.

Tab. 8: Kotvovité spony.

Tab. 9: Dvojdílné nečleněné spony s křídélky nad vinutím.

Tab. 10: Spony typu Alesia.

Tab. 11: Spony s límcem.

Tab. 12: Bodlákovité spony.

Tab. 13: Spony typu Aucissa.

Tab. 14: Porýnské výrazně členěné spony.

- Tab. 15: Spony typu Almgren 22a.
- Tab. 16: Spony typu Nertomarus.
- Tab. 17: Spony typu Langton Down.
- Tab. 18: Tzv. Höckerfibeln.
- Tab. 19: Galské spony s křidélky.
- Tab. 20: Jednoduché galské spony typu Almgren 241.
- Tab. 21: Uzlíkovité spony typu Riha 1.5.
- Tab. 22: Spony s očky typu Haltern.
- Tab. 23: Tzv. vojenské spony.
- Tab. 24: Kruhové spony.
- Tab. 25: Šarnýrové spony.
- Tab. 26: Spony s ledvinkovitě prolamovanou záhlavní destičkou.
- Tab. 27: Spony s emailem na lučíku.
- Tab. 28: Souměrné spony.
- Tab. 29: Destičkovité spony.
- Tab. 30: Kolínkovité spony.
- Tab. 31: Ramínkovité spony s válcovitým pouzdem.
- Tab. 32: Spony s cibulovitými knoflíky.
- Tab. 33: Spony z Ostrovan.
- Tab. 34: Dobřichov-Pičhora (korelační matice).
- Tab. 35: Dobřichov-Pičhora (vlastní čísla vektorů).

Tab. 36: Dobřichov-Pičhora (faktorové zátěže).

Tab. 37: Dobřichov-Pičhora (externí evidence).

Tab. 38: Abrahám (korelační matice).

Tab. 39: Abrahám (vlastní čísla vektorů).

Tab. 40: Abrahám (faktorové zátěže).

Tab. 41: Abrahám (externí evidence).

Tab. 42: Kostolná pri Dunaji (korelační matice).

Tab. 43: Kostolná pri Dunaji (vlastní čísla vektorů).

Tab. 44: Kostolná pri Dunaji (faktorové zátěže).

Tab. 45: Kostolná pri Dunaji (externí evidence).

Tab. 46: Sládkovičovo I (korelační matice).

Tab. 47: Sládkovičovo I (vlastní čísla vektorů).

Tab. 48: Sládkovičovo I (faktorové zátěže).

Tab. 49: Sládkovičovo I (externí evidence).

Tab. 50: Oblast I (Čechy; soupis hrobů použitých pro vektorovou syntézu).

Tab. 51: Oblast I (Čechy; korelační matice).

Tab. 52: Oblast I (Čechy; vlastní čísla vektorů).

Tab. 53: Oblast I (Čechy; faktorové zátěže).

Tab. 54: Oblast I (Čechy; externí evidence).

Tab. 55: Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; soupis hrobů použitých pro vektorovou syntézu).

Tab. 56: Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; korelační matice).

Tab. 57: Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; vlastní čísla vektorů).

Tab. 58: Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; faktorové zátěže).

Tab. 59: Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; externí evidence).

Tab. 60: Oblast I a II (Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; korelační matice).

Tab. 61: Oblast I a II (Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; vlastní čísla vektorů).

Tab. 62: Oblast I a II (Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; faktorové zátěže).

Tab. 63: Oblast I a II (Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; externí evidence).

Tab. 64: Dobřichov-Pičhora (společný výskyt typů a skupin římsko-provinciálních spon a ostatních artefaktů hrobové výbavy, čísla udávají počty hrobů).

Tab. 65: Abrahám (společný výskyt typů a skupin římsko-provinciálních spon a ostatních artefaktů hrobové výbavy, čísla udávají počty hrobů).

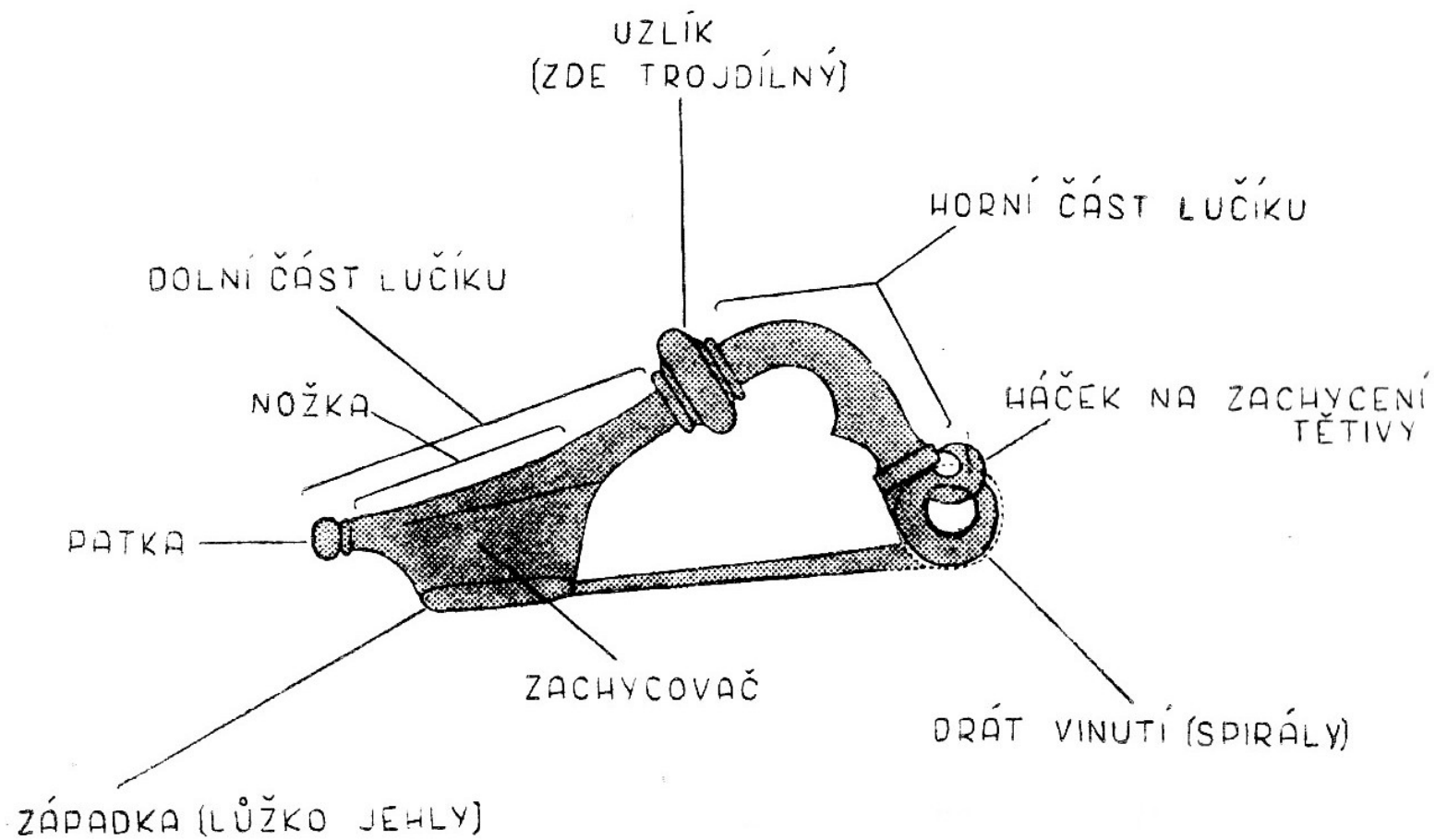
Tab. 66: Kostolná pro Dunaji (společný výskyt typů a skupin římsko-provinciálních spon a ostatních artefaktů hrobové výbavy, čísla udávají počty hrobů).

Tab. 67: Sládkovičovo I (společný výskyt typů římsko-provinciálních spon a ostatních artefaktů hrobové výbavy, čísla udávají počty hrobů).

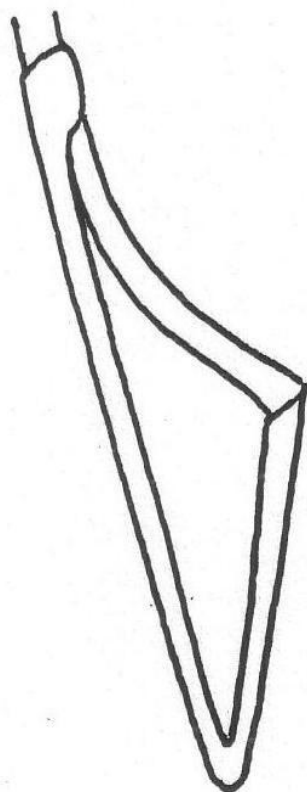
Tab. 68: Oblast I (Čechy; společný výskyt typů a skupin římsko-provinciálních spon a ostatních artefaktů hrobové výbavy, čísla udávají počty hrobů).

Tab. 69: Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; společný výskyt typů a skupin římsko-provinciálních spon a ostatních artefaktů hrobové výbavy, čísla udávají počty hrobů).

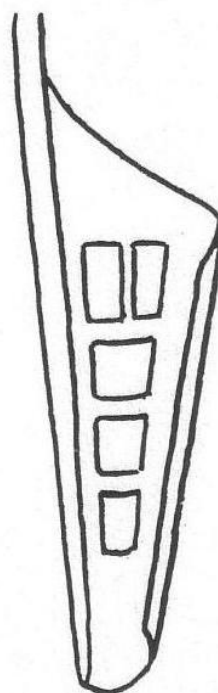
Tab. 70: Oblast I a II (Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; společný výskyt typů a skupin římsko-provinciálních spon a ostatních artefaktů hrobové výbavy, čísla udávají počty hrobů).

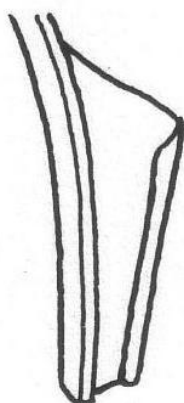
Obr. 1: Spona a její části (podle Svoboda 1948, 35, obr. 1).

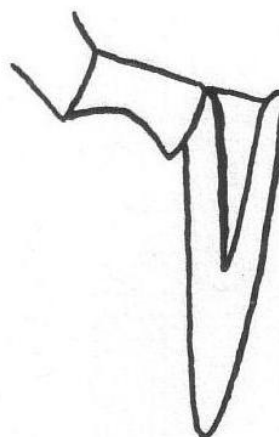
1

2

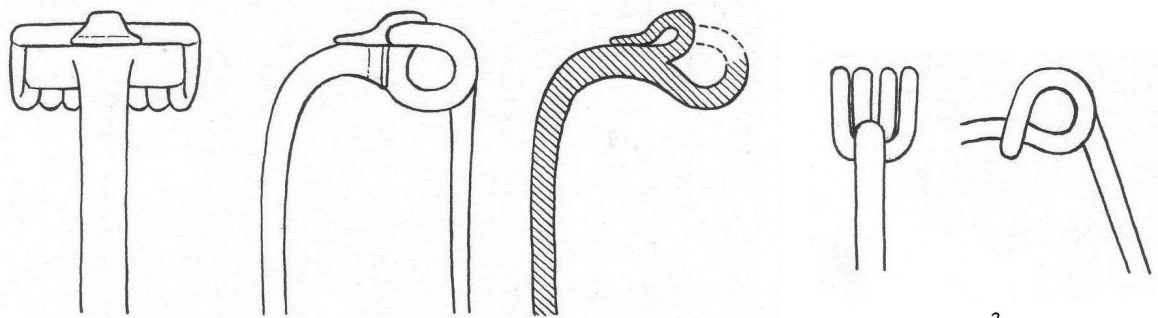

3

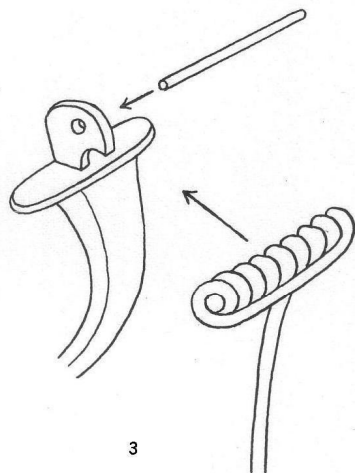
4

Obr. 2: Základní typy zachycovačů spon (podle Riha 1979, 17, Abb. 2).

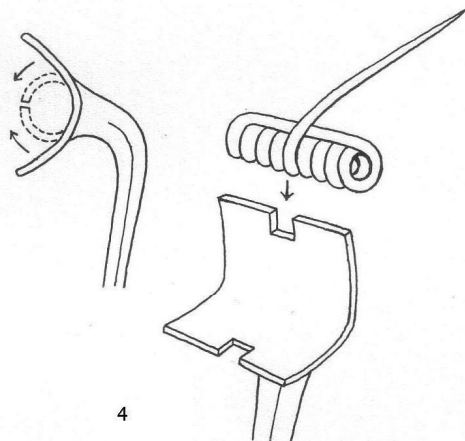

1

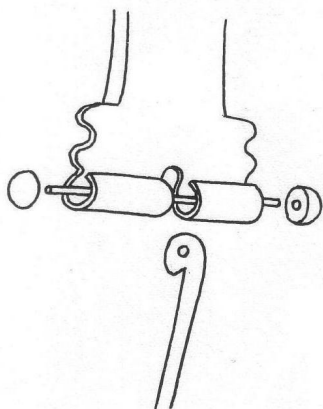
2

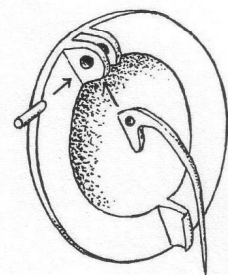
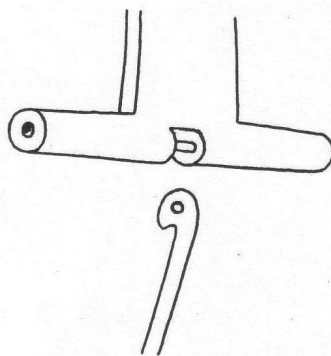
3

4

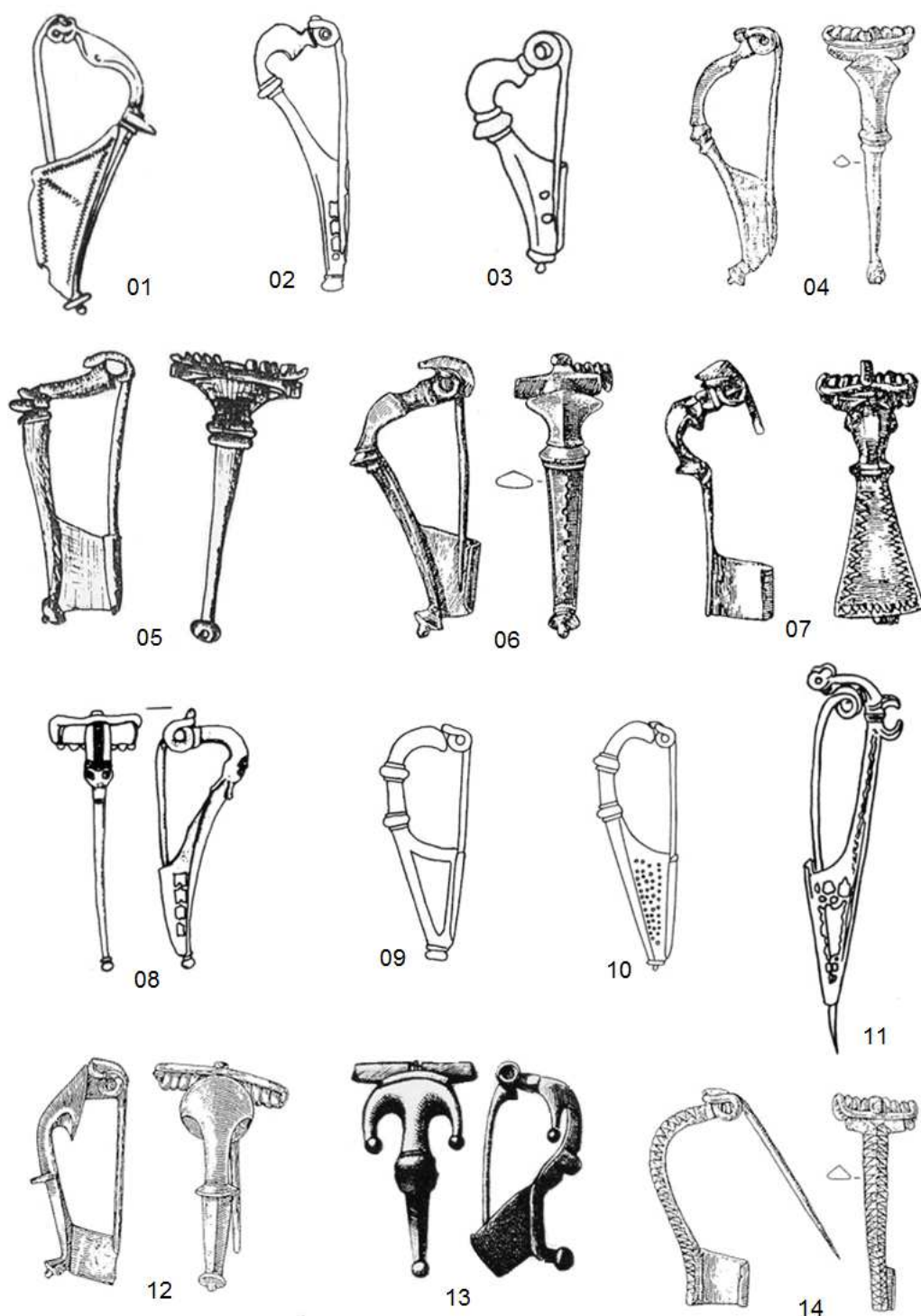

5

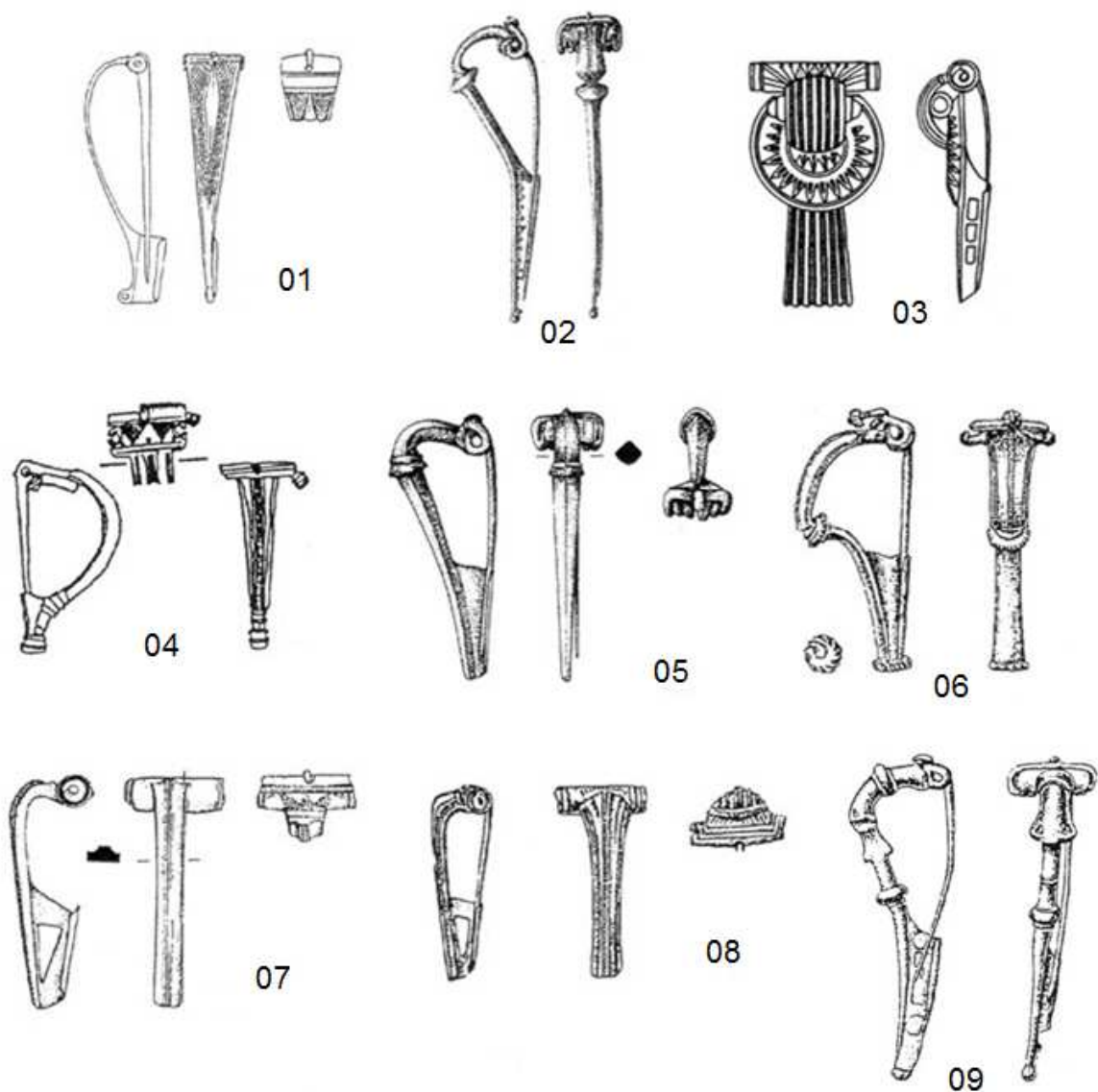
6

Obr. 3: Základní typy konstrukcí spon (podle Riha 1979, 13, Abb. 1).

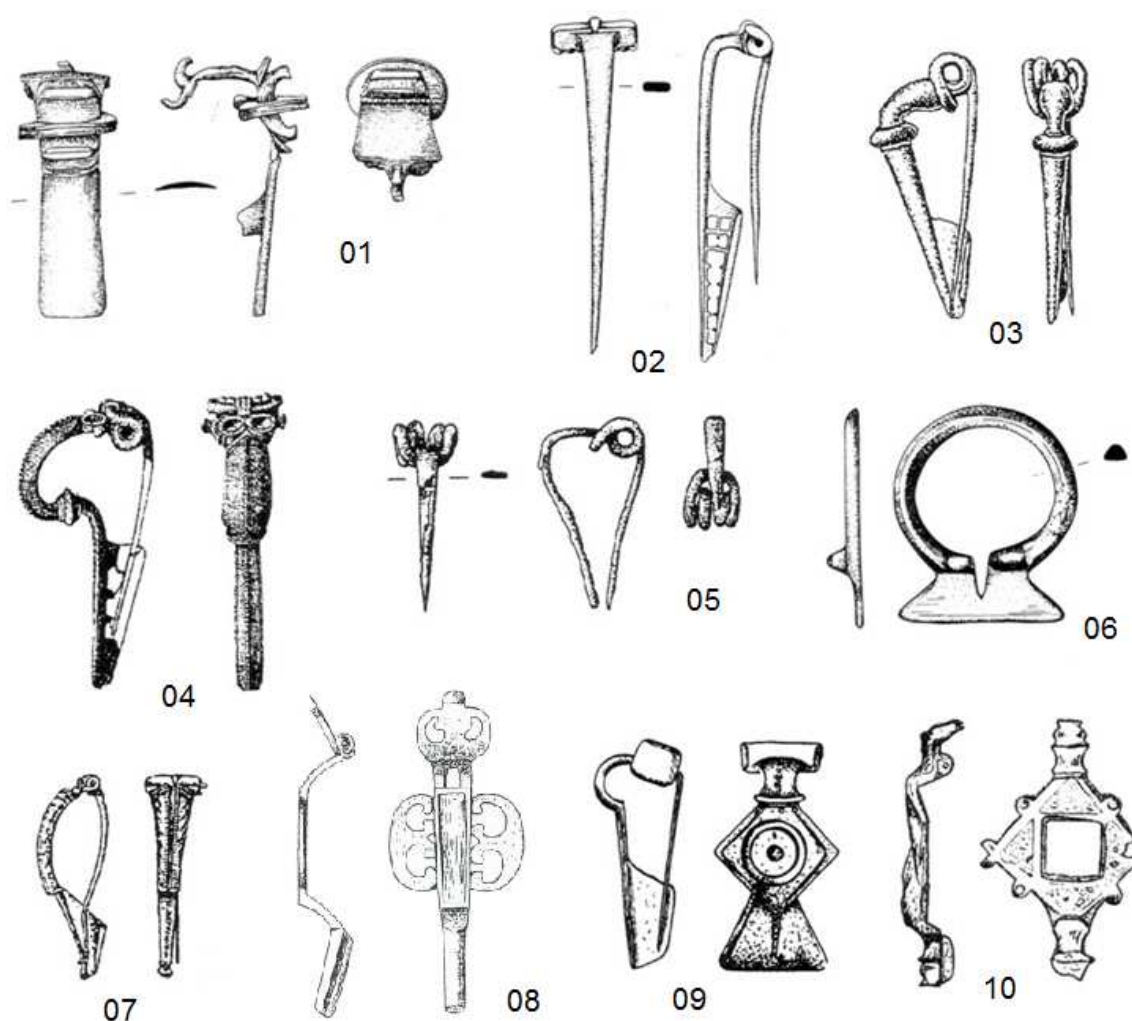
Obr. 4: Příklady typů spon podunajské řady (různá měřítka; podle E. Droberjar; E. Krekovič; P. Kubín; B. Svoboda).

01 – Okorág; 02 – Almgren 67; 03 – Almgren 68; 04 – Almgren 69; 05 – Almgren 70; 06 – Almgren 84; 07 – Jobst 4F; 08 – Demetz TKF I; 09 – Almgren 236; 10 – Almgren 237; 11 – Almgren 238; 12 – panonská trubkovitá spona; 13 – kotvovitá spona; 14 – dvojdílná nečleněná spona s křídélky nad vinutím.

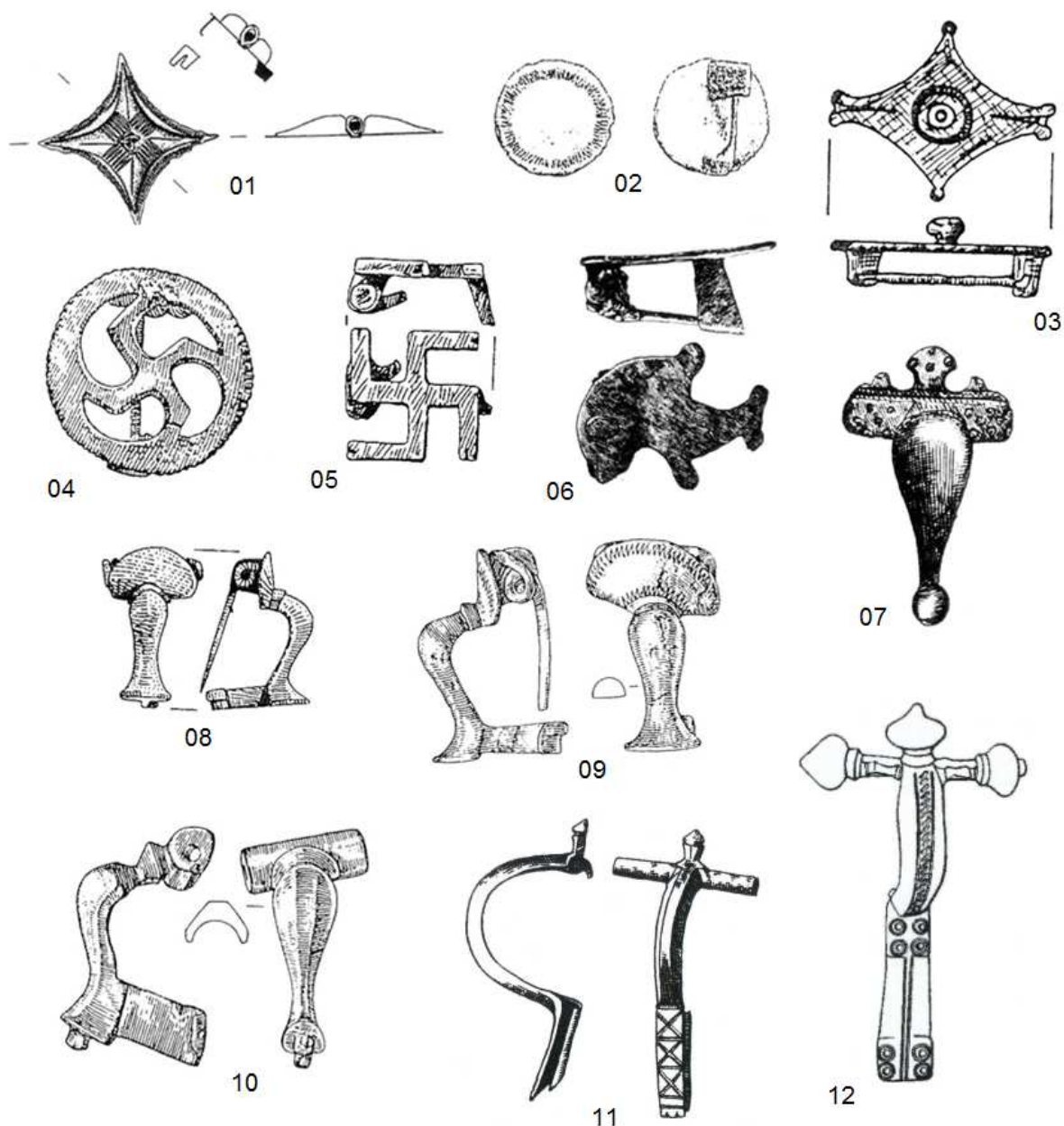
Obr. 5: Příklady typů spon západního původu I (různá měřítka; podle E. Droberjar; B. Svoboda).

01 – Alesia; 02 – Bern-Gergovia; 03 – Böhme-Schönberger 5; 04 – Aucissa typu Riha 5.2.1; 05 – Almgren 19a; 06 – Almgren 22a; 07 – Nertomarus; 08 – Langton Down; 09 – Demetz TKF II.

Obr. 6: Příklady typů spon západního původu II (různá měřítka; podle E. Droberjar; T. Kolník; B. Svoboda).

01 – Feugère 13b; 02 – Almgren 241; 03 – Riha 1.5; 04 – Haltern; 05 – Almgren 15;
 06 – Bentumersiel; 07 – šarnýrová spona typu Riha 5.13; 08 – spona s ledvinkovitě
 prolamovanou záhlavní destičkou; 09 – Riha 5.17.5; 10 – Exner II 6.

Obr. 7: Příklady typů destičkových spon, kolínkových spon, ramínkových spon s válcovitým pouzdem a spon s cibulovitými knoflíky (různá měřítka; podle E. Droberjar; P. Kubín; V. Sakař; B. Svoboda).

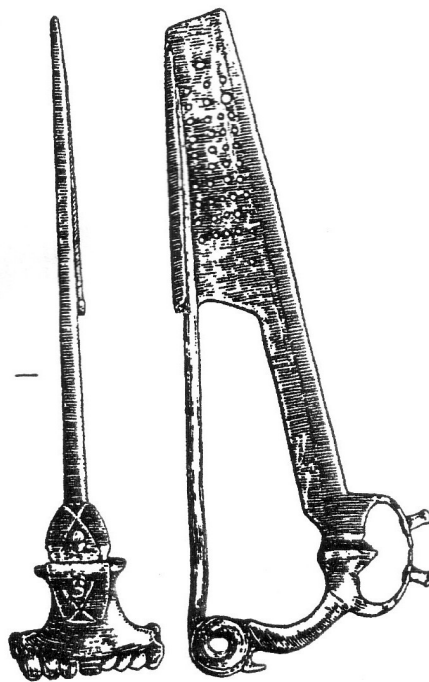
01 – Augst/Dobřichov; 02 – spona s kruhovou destičkou; 03 – spona s kosočtverečnou destičkou; 04 – prolamovaná spona; 05 – spona typu svastika; 06 – zvířecí spona; 07 – Jobst 13B; 08 – Jobst 13C; 09 Jobst 13D; 10 – Jobst 12; 11 – Riha 6.4; 12 – Pröttel 3/4B.

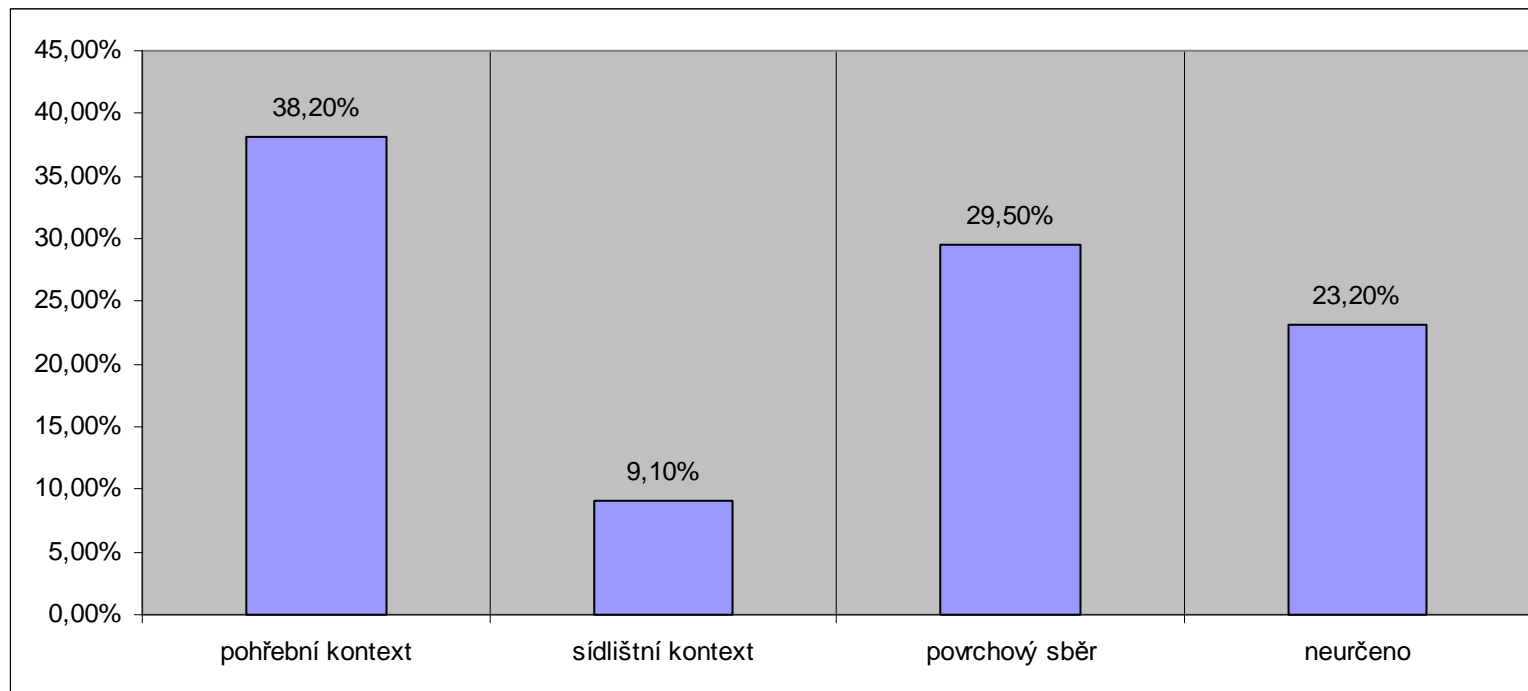
Obr. 8: Příklad ikonografického pramene se znázorněním spon (Mondsee, okr. Salzburg-Umgebung, Rakousko; podle Sedlmayer 1995, Tafel 24).

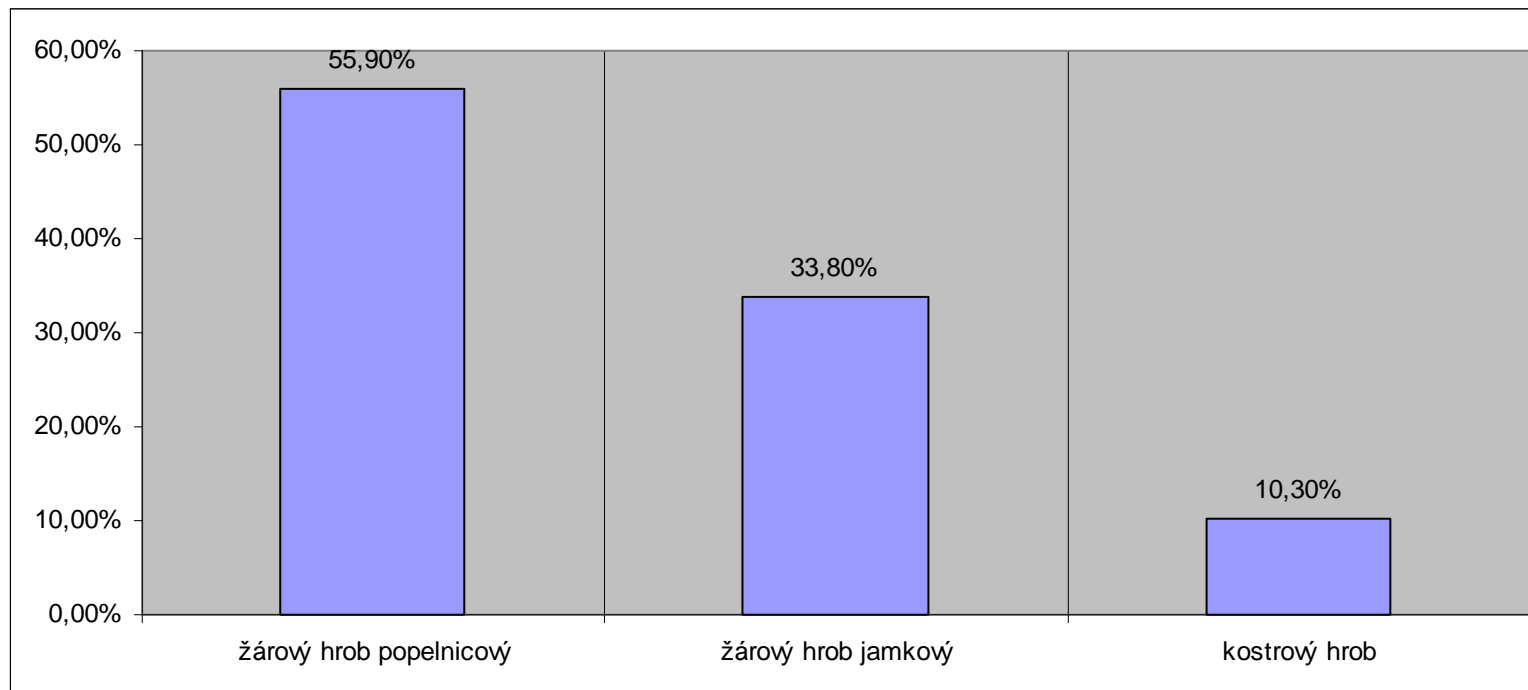
Obr. 9: Tzv. noricko-panonský kroj (podle Kvetánová 2006, 381, obr. 2).

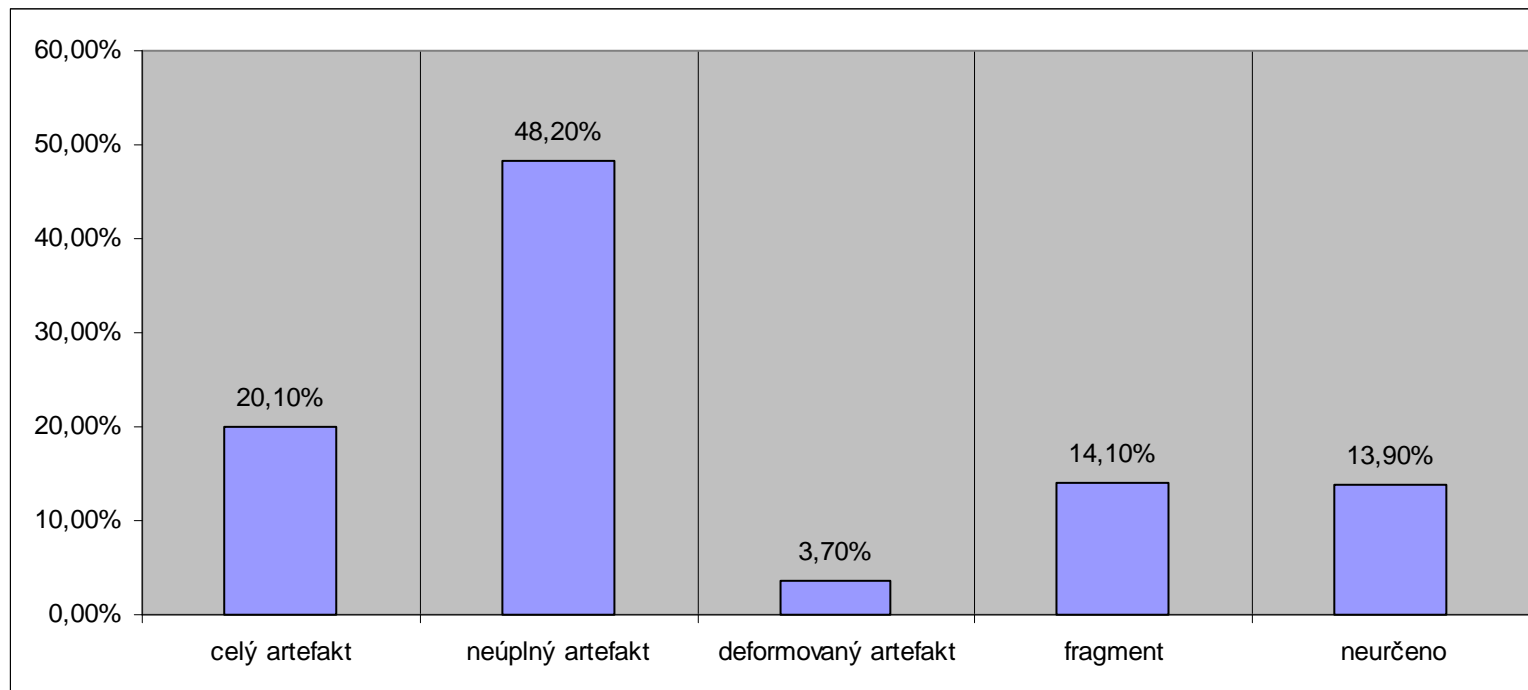
Obr. 10: Noricko-panonské ikonografické prameny (dole noricko-panonská spona s křídélky; podle Musil – Ondřejová 2001, 103, Abb. 5).

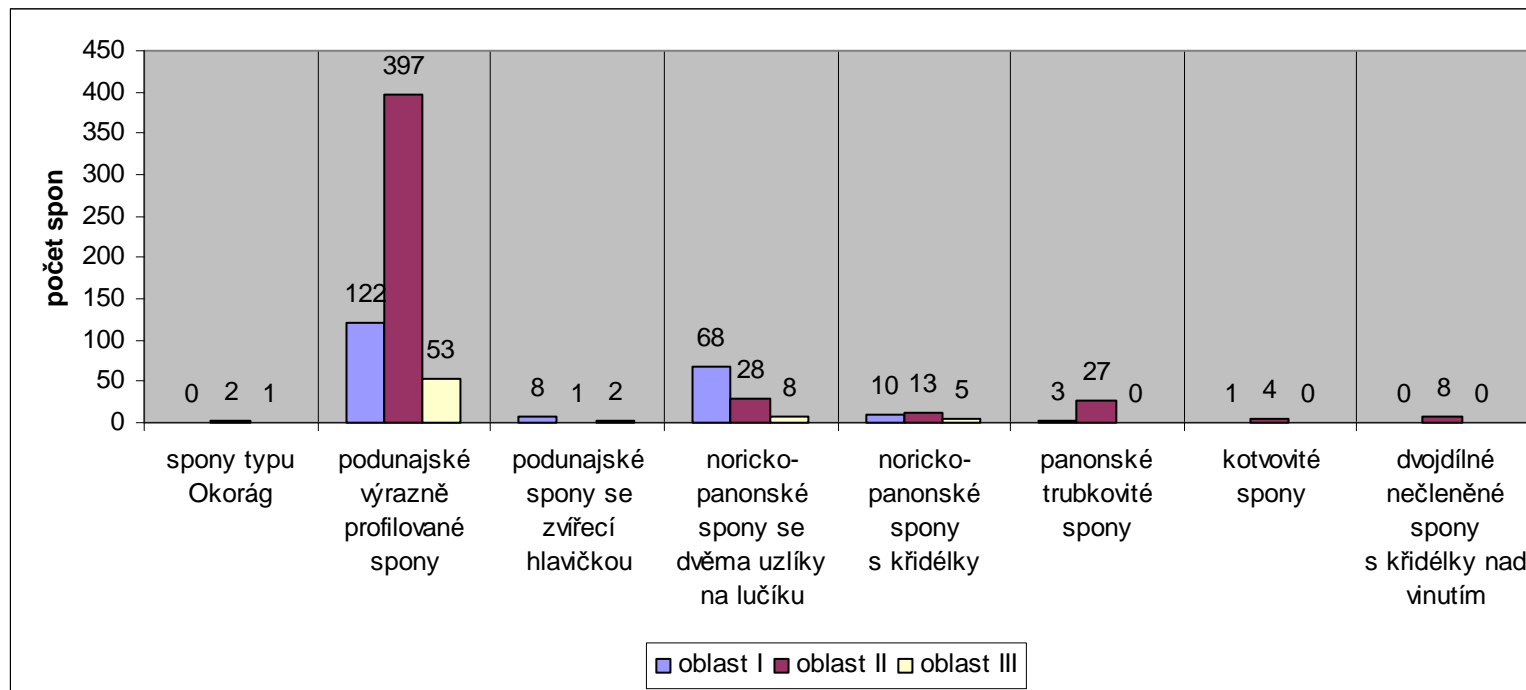
Graf 1: Nálezový kontext římsko-provinciálních spon.

Graf 2: Pohřební kontext římsko-provinciálních spon.

Graf 3: Dochování římsko-provinciálních spon.

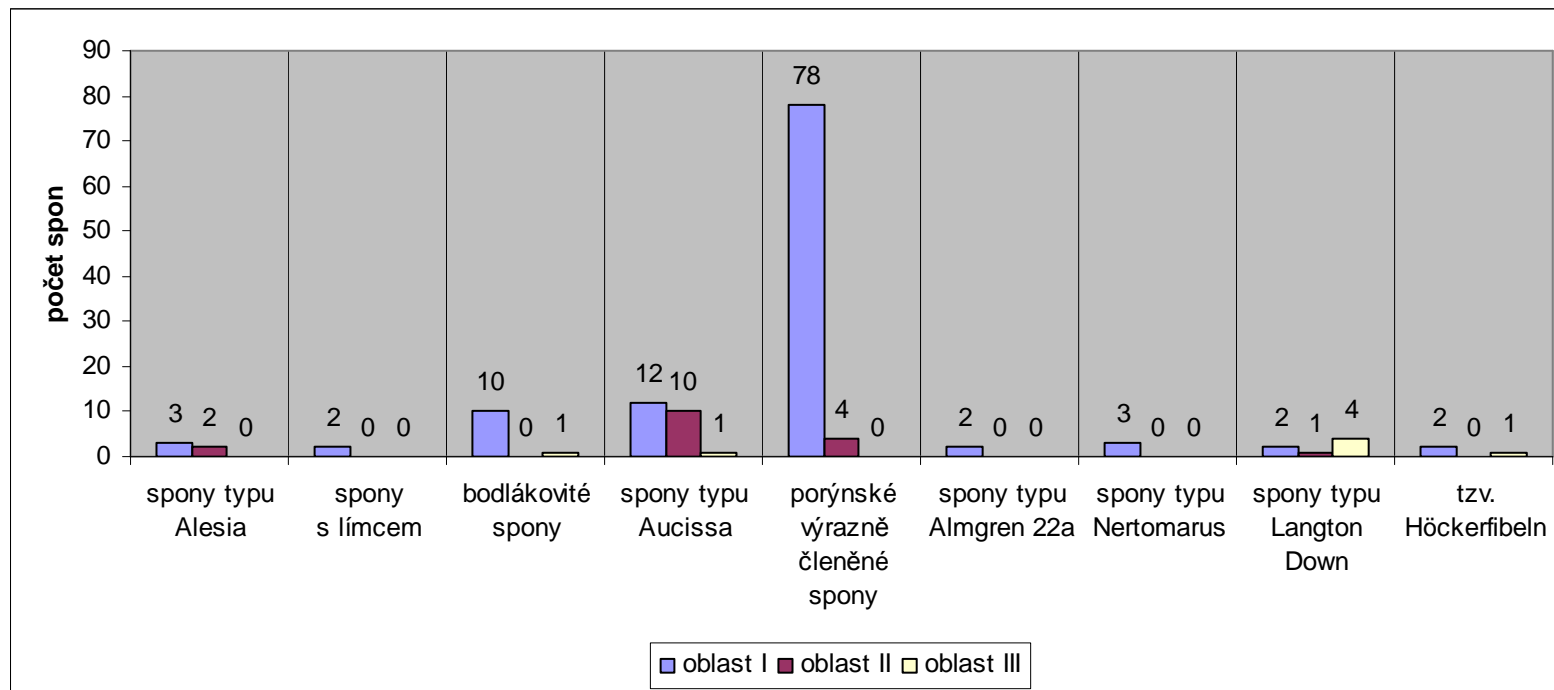

Graf 4: Skupiny římsko-provinciálních spon I.

Oblast I – Čechy;

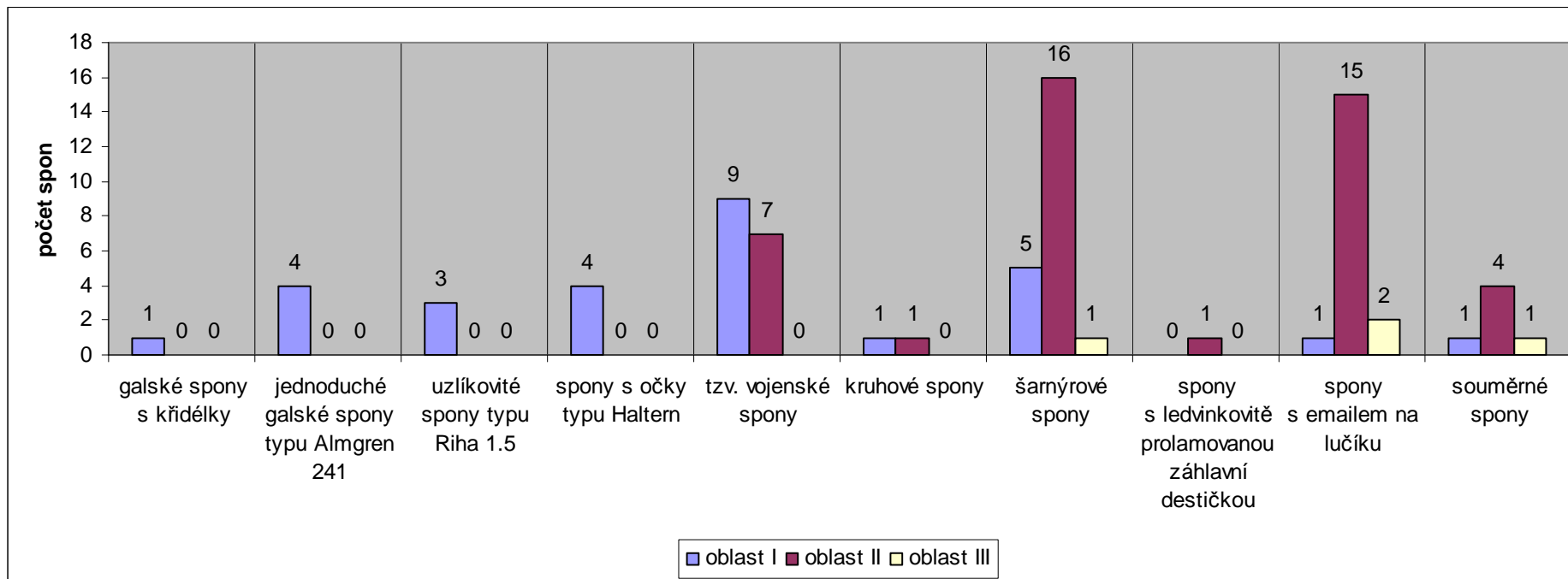
oblast II – Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko;

oblast III – střední a východní Slovensko.

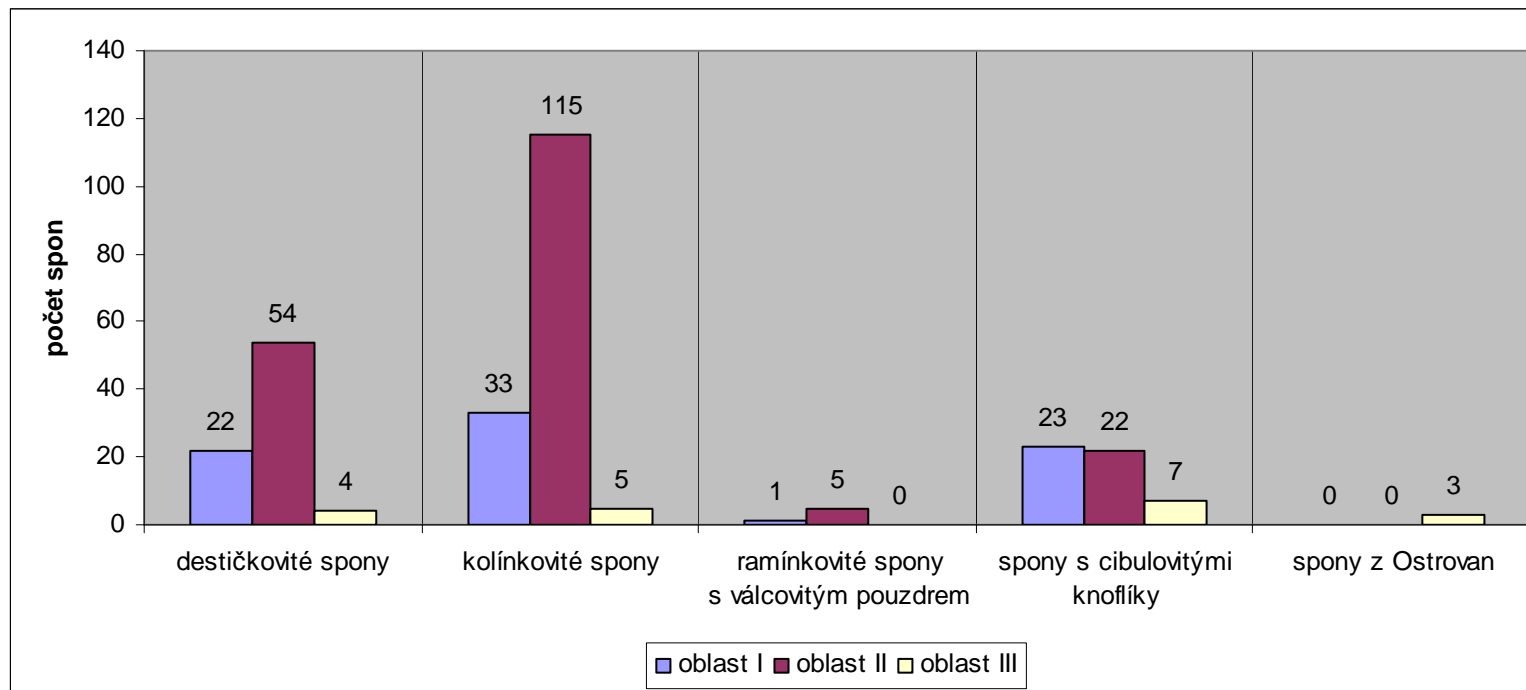
Graf 5: Skupiny římsko-provinciálních spon II.

Oblast I – Čechy;
 oblast II – Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko;
 oblast III – střední a východní Slovensko.

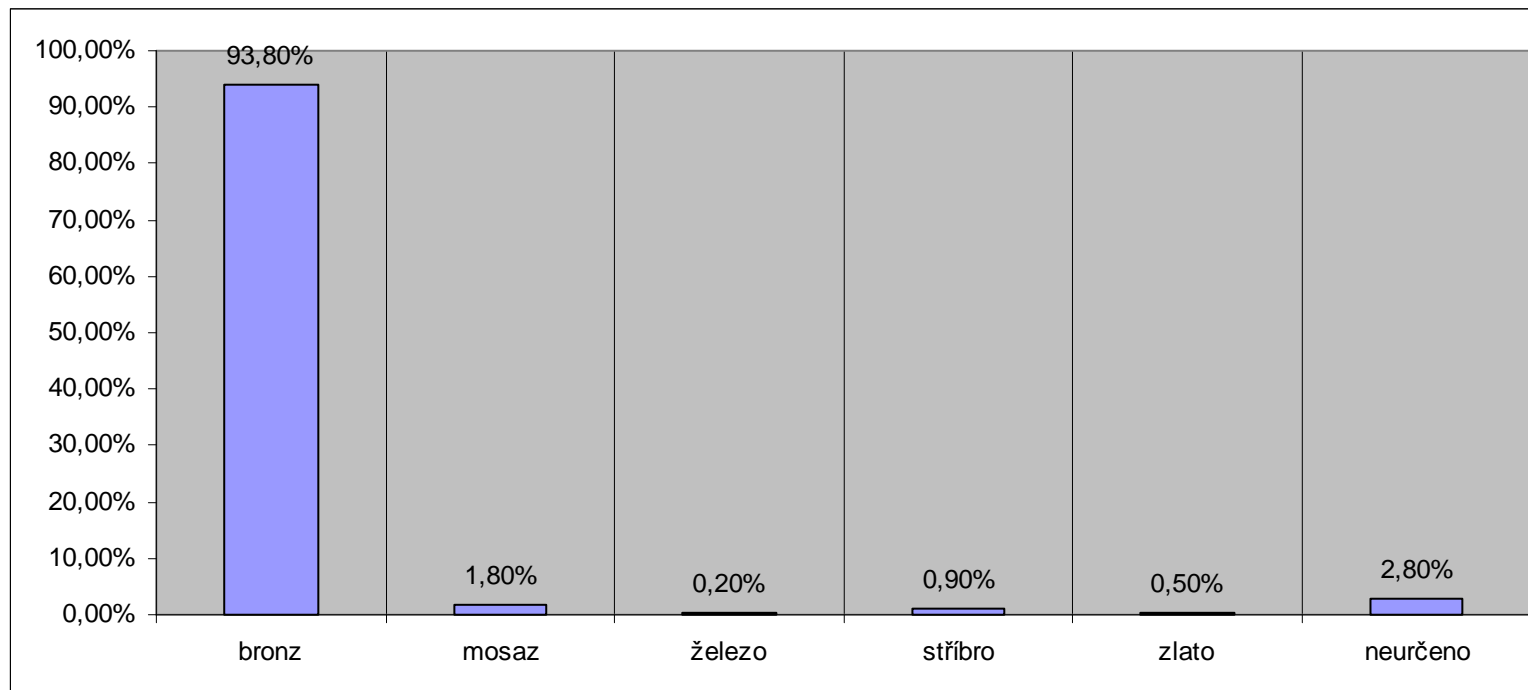
Graf 6: Skupiny římsko-provinciálních spon III.

Oblast I – Čechy;
 oblast II – Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko;
 oblast III – střední a východní Slovensko.

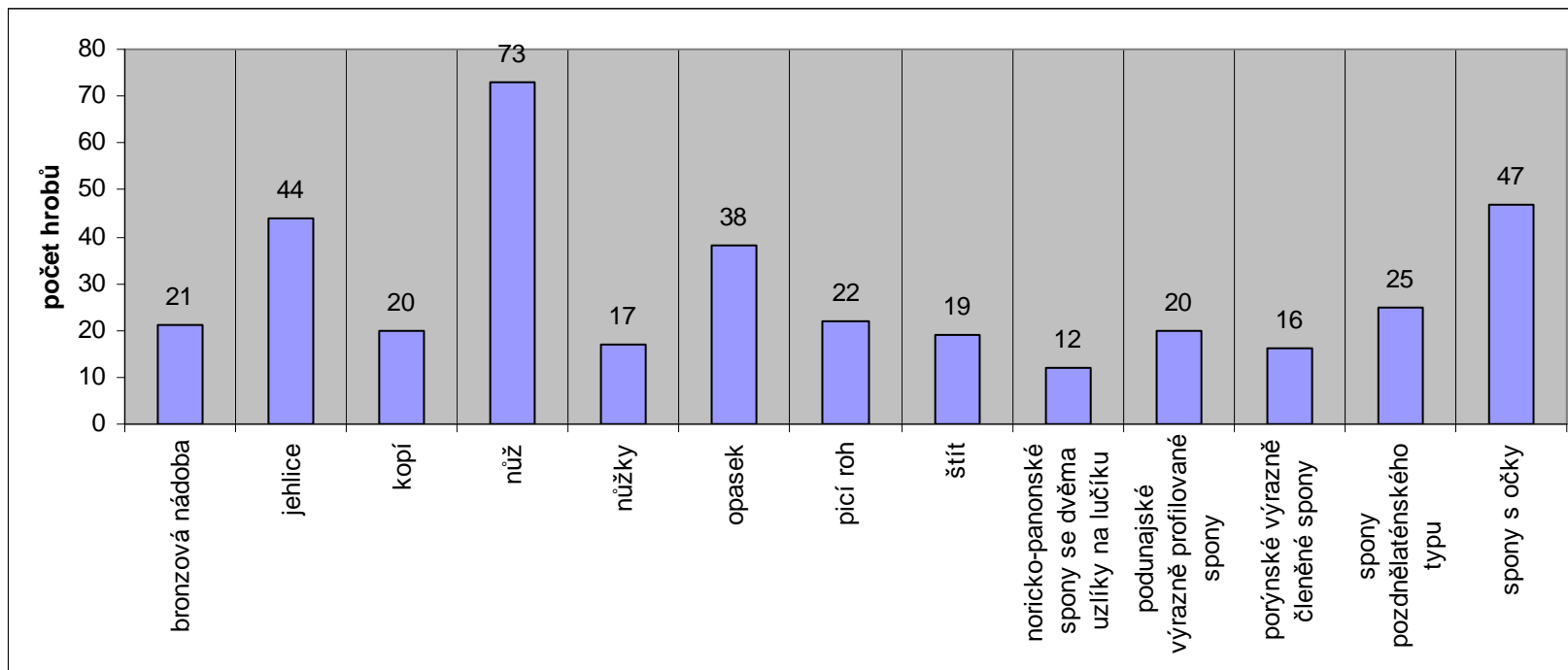

Graf 7: Skupiny římsko-provinciálních spon IV.

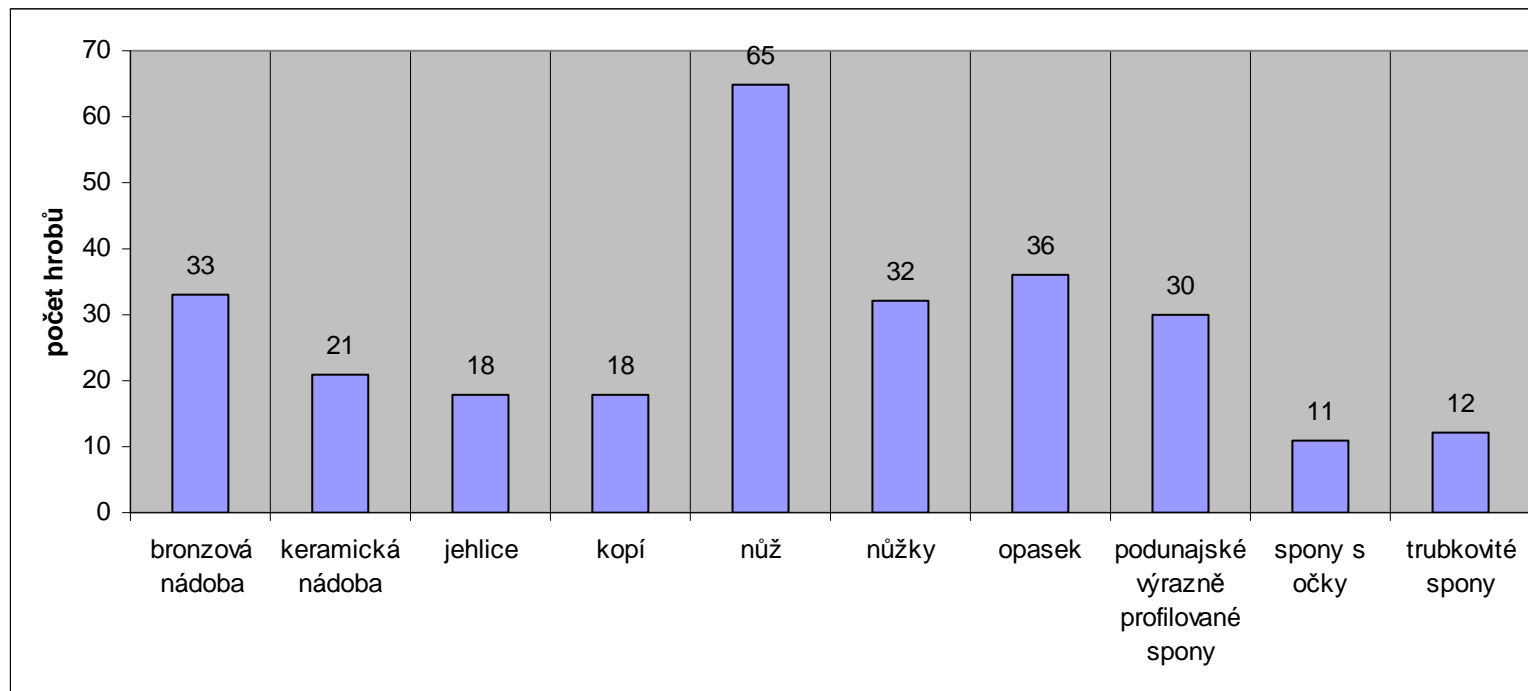
Oblast I – Čechy;
 oblast II – Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko;
 oblast III – střední a východní Slovensko.

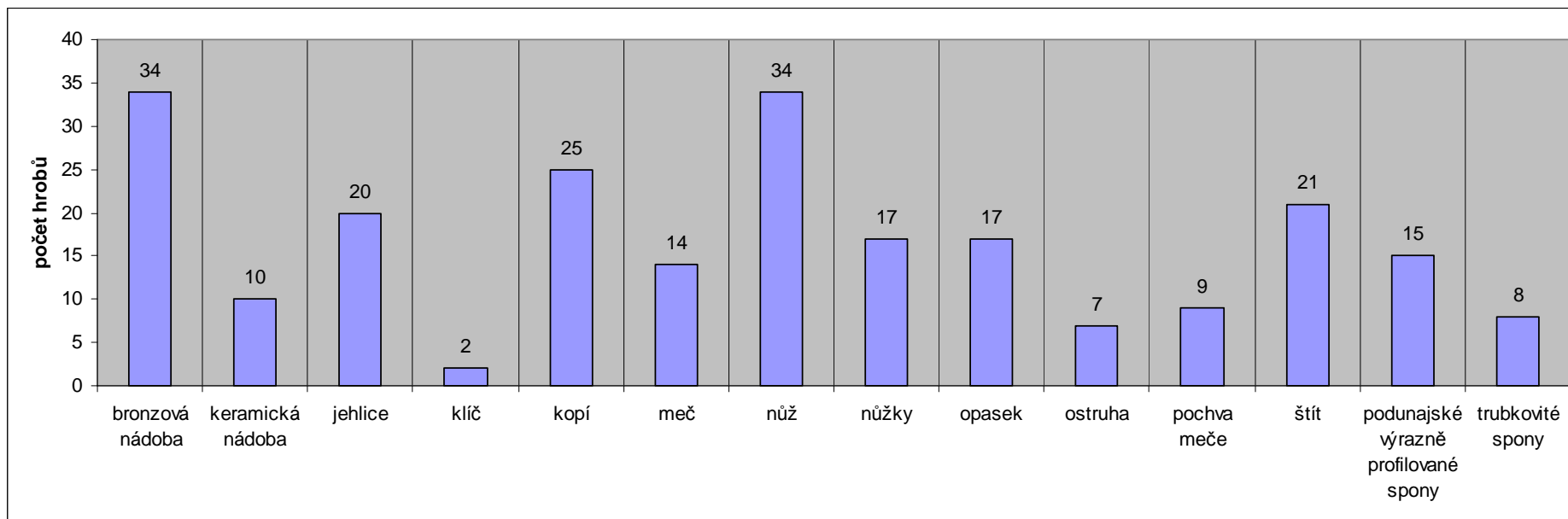
Graf 8: Materiál římsko-provinciálních spon.

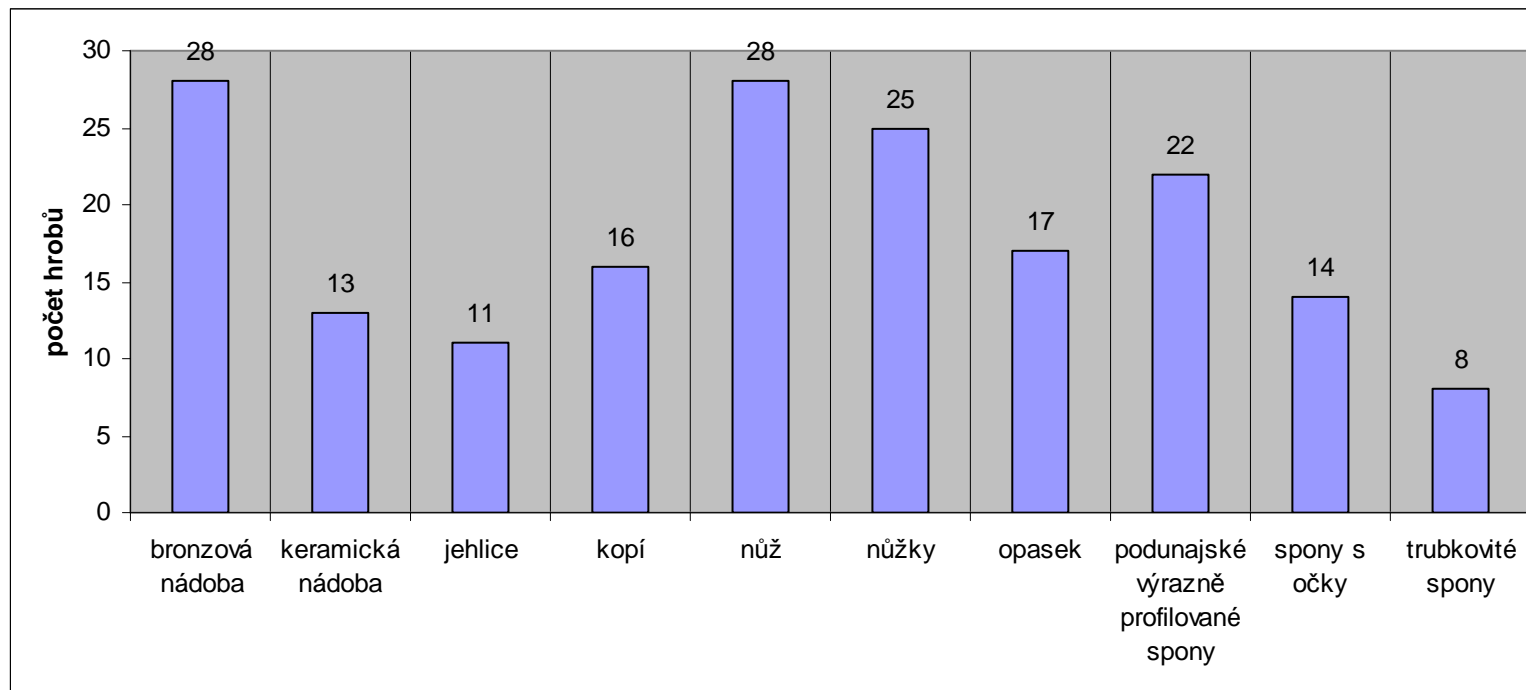
Graf 9: Dobřichov-Pičhora (zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

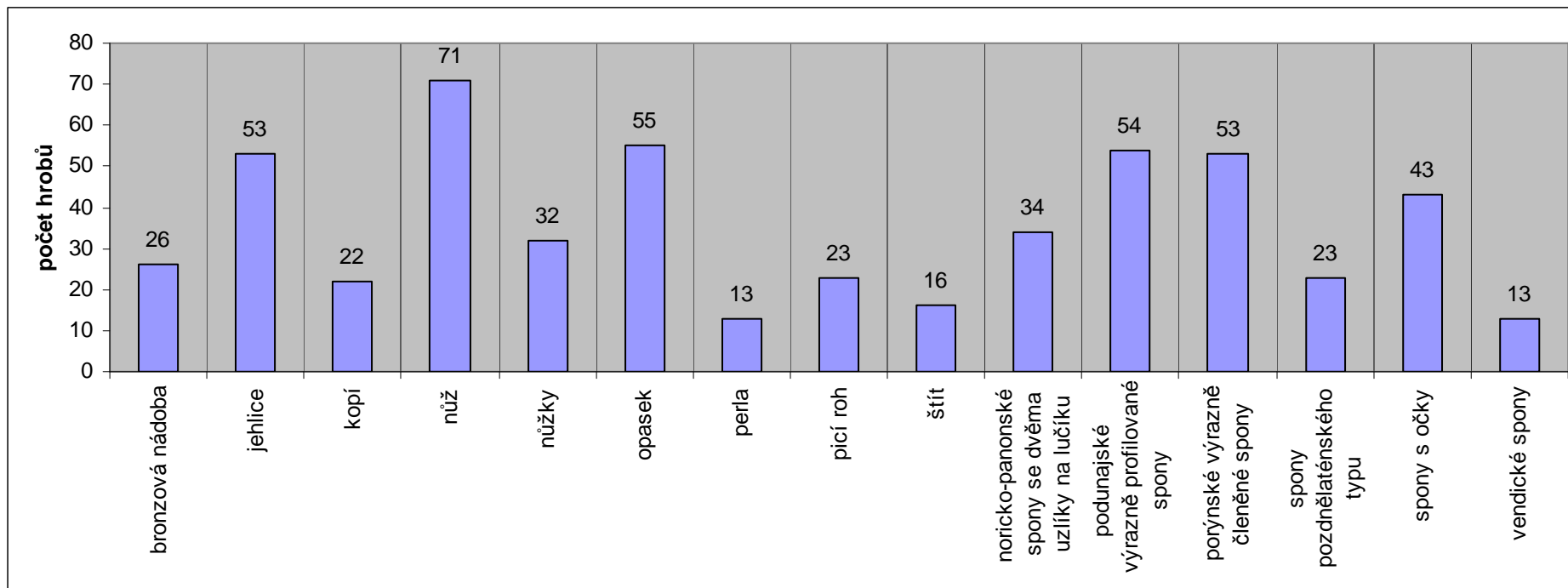
Graf 10: Abrahám (zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

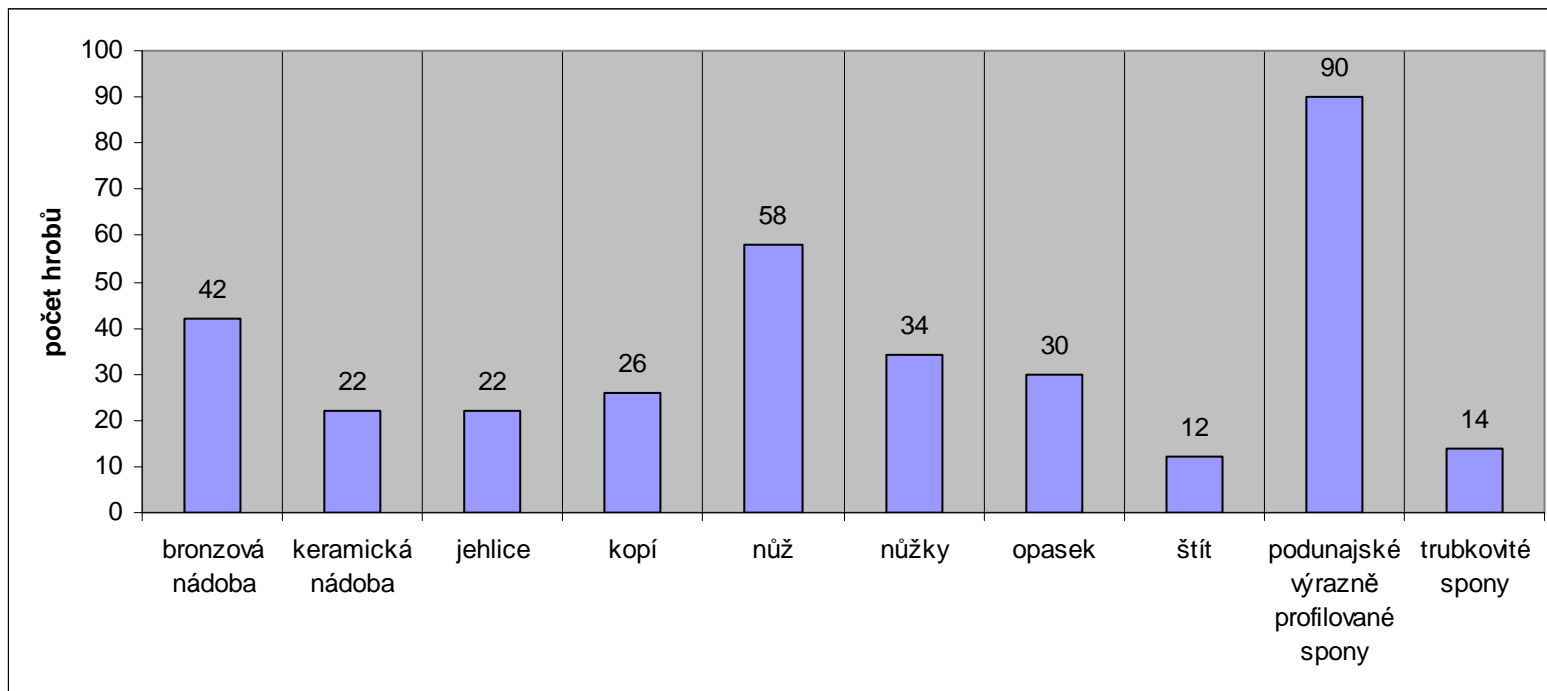
Graf 11: Kostolná pri Dunaji (zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

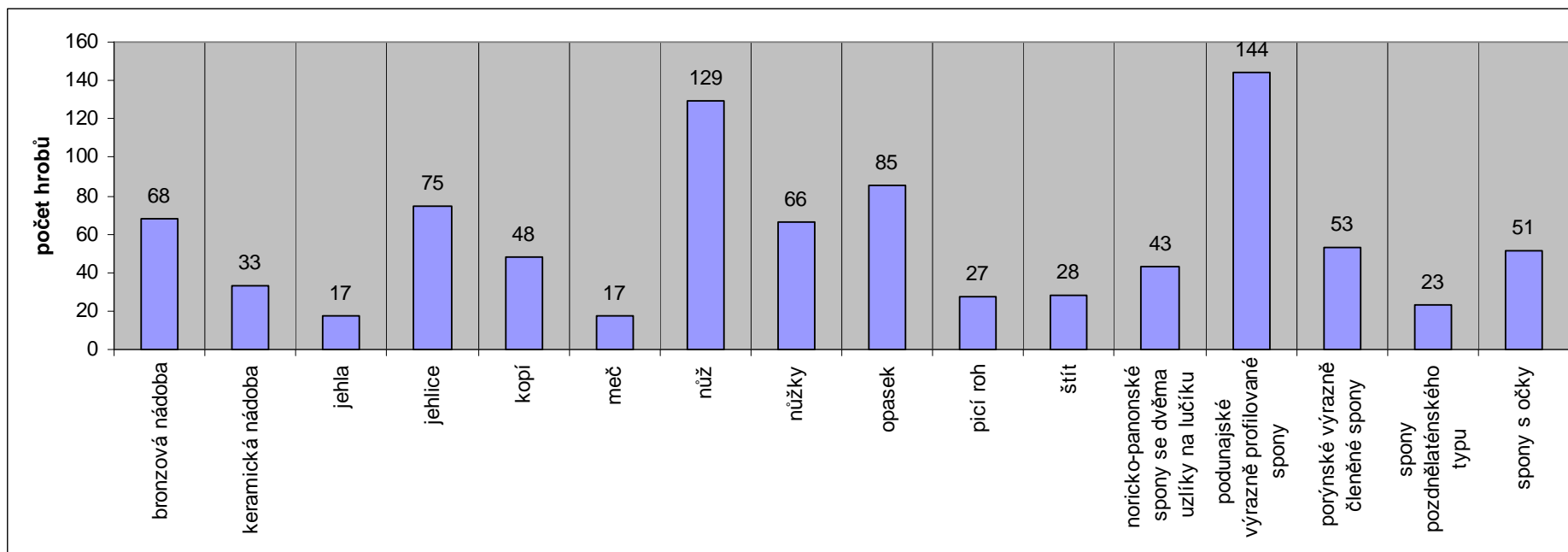
Graf 12: Sládkovičovo I (zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

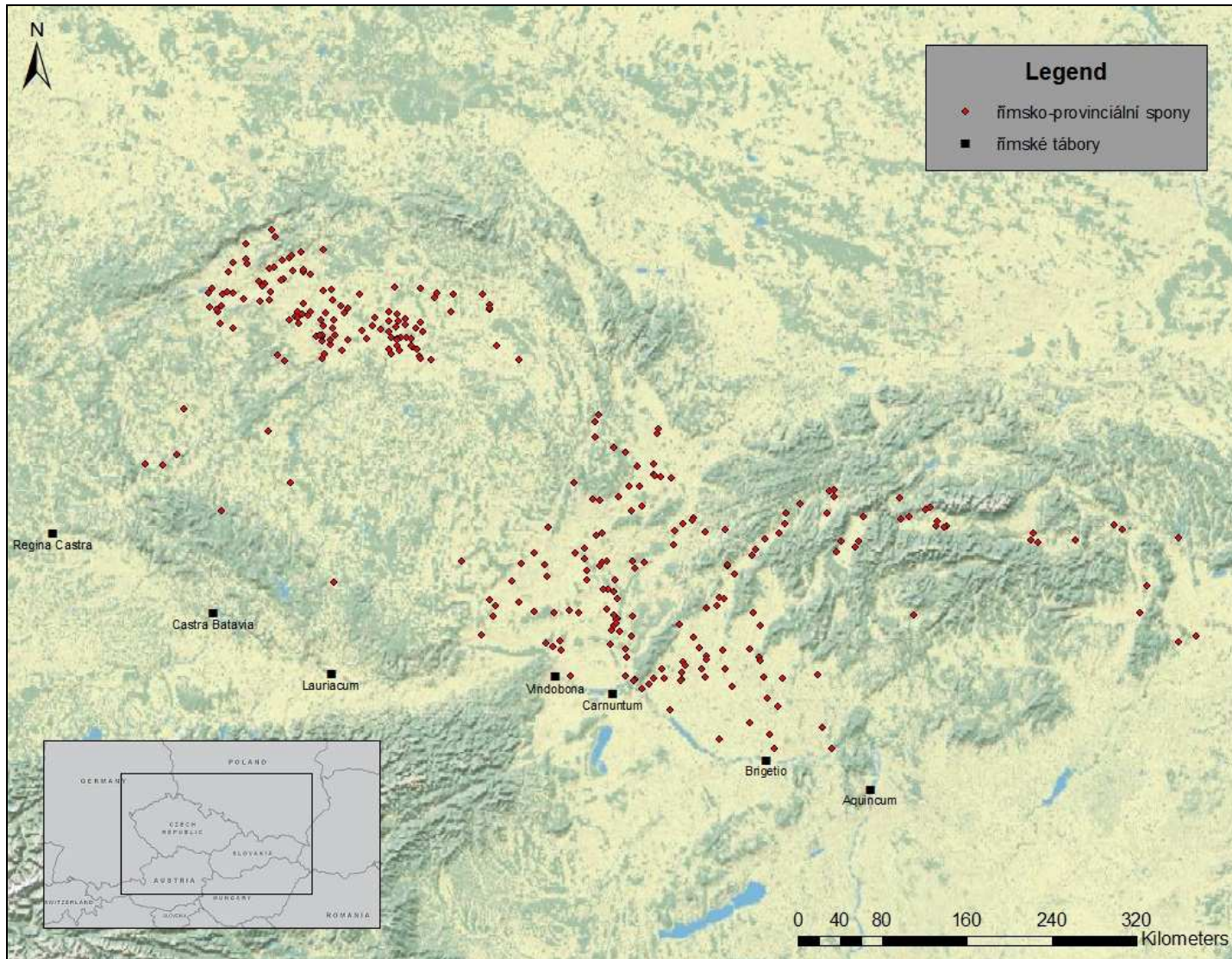
Graf 13: Oblast I (Čechy; zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

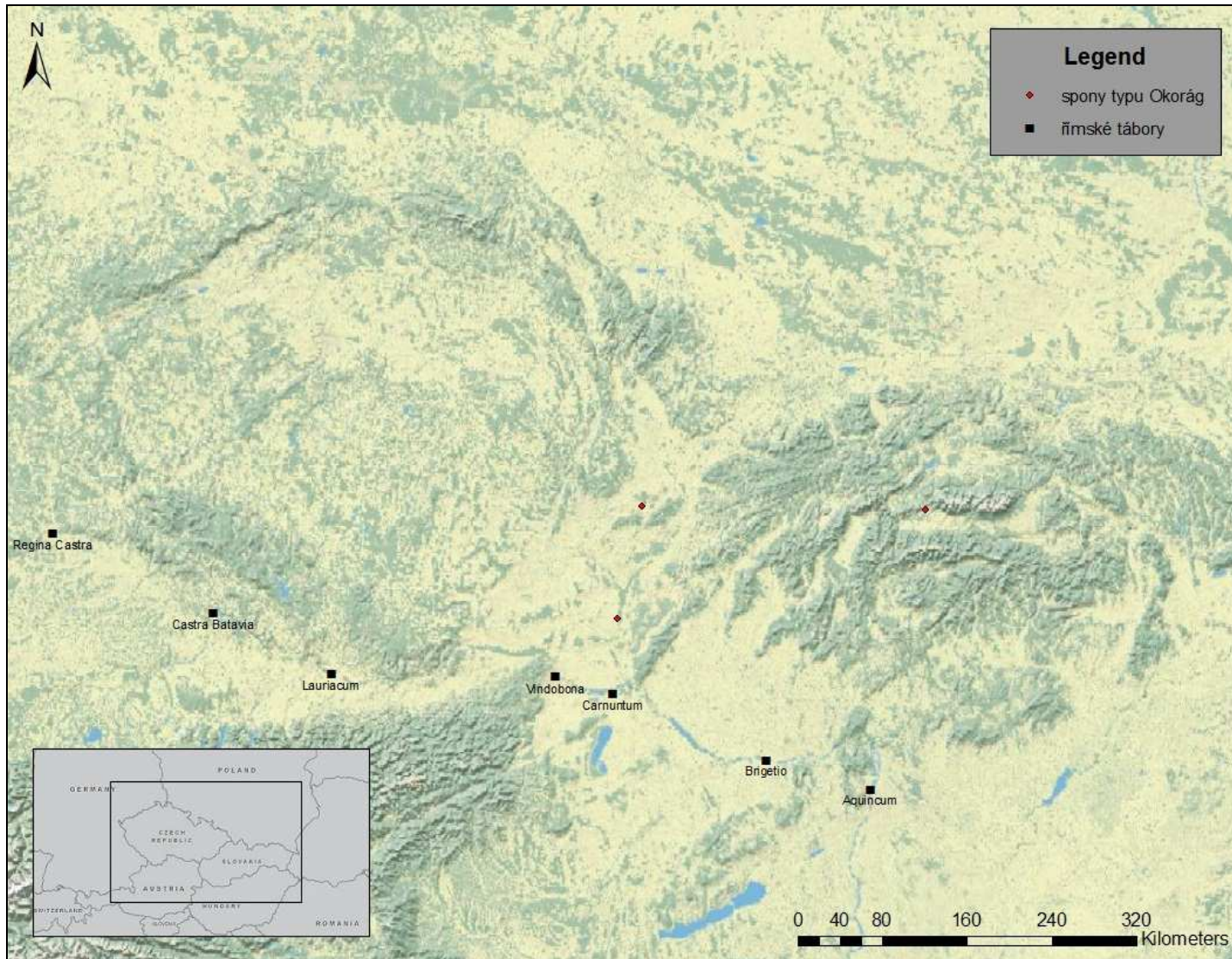
Graf 14: Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

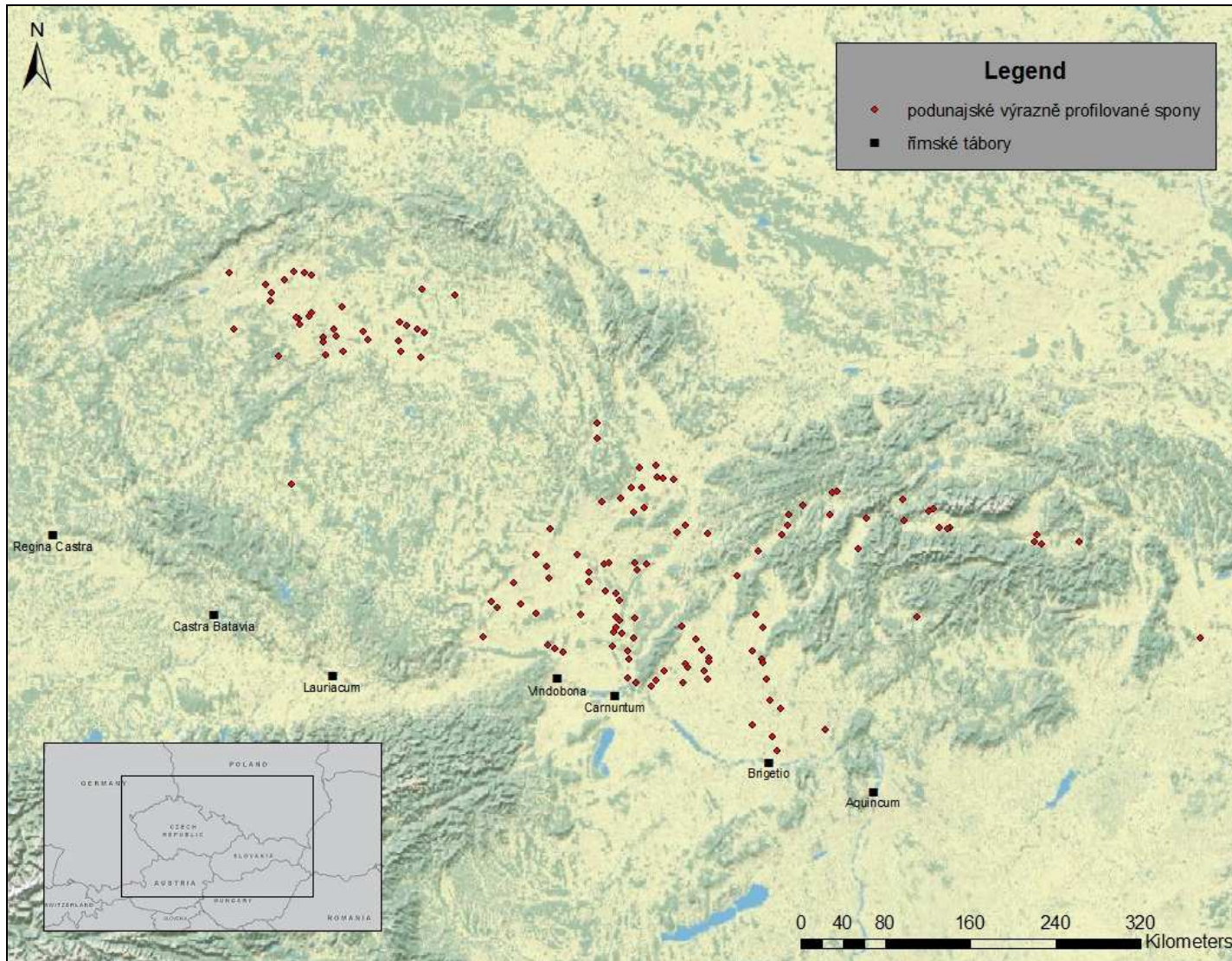
Graf 15: Oblast I a II (Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; zastoupení jednotlivých deskriptorů použitých ve vektorové syntéze).

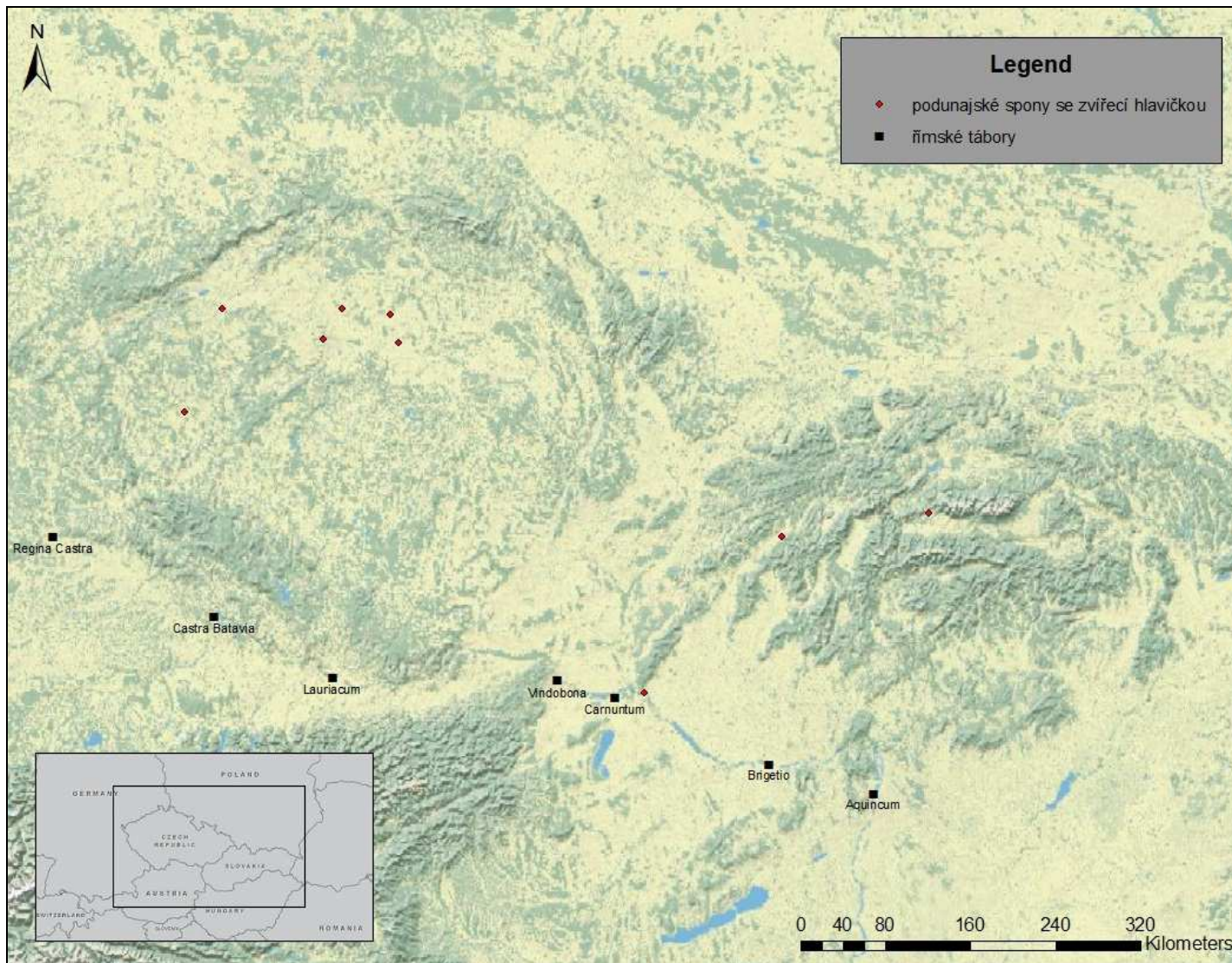
Mapa 1: Římsko-provinciální spony.

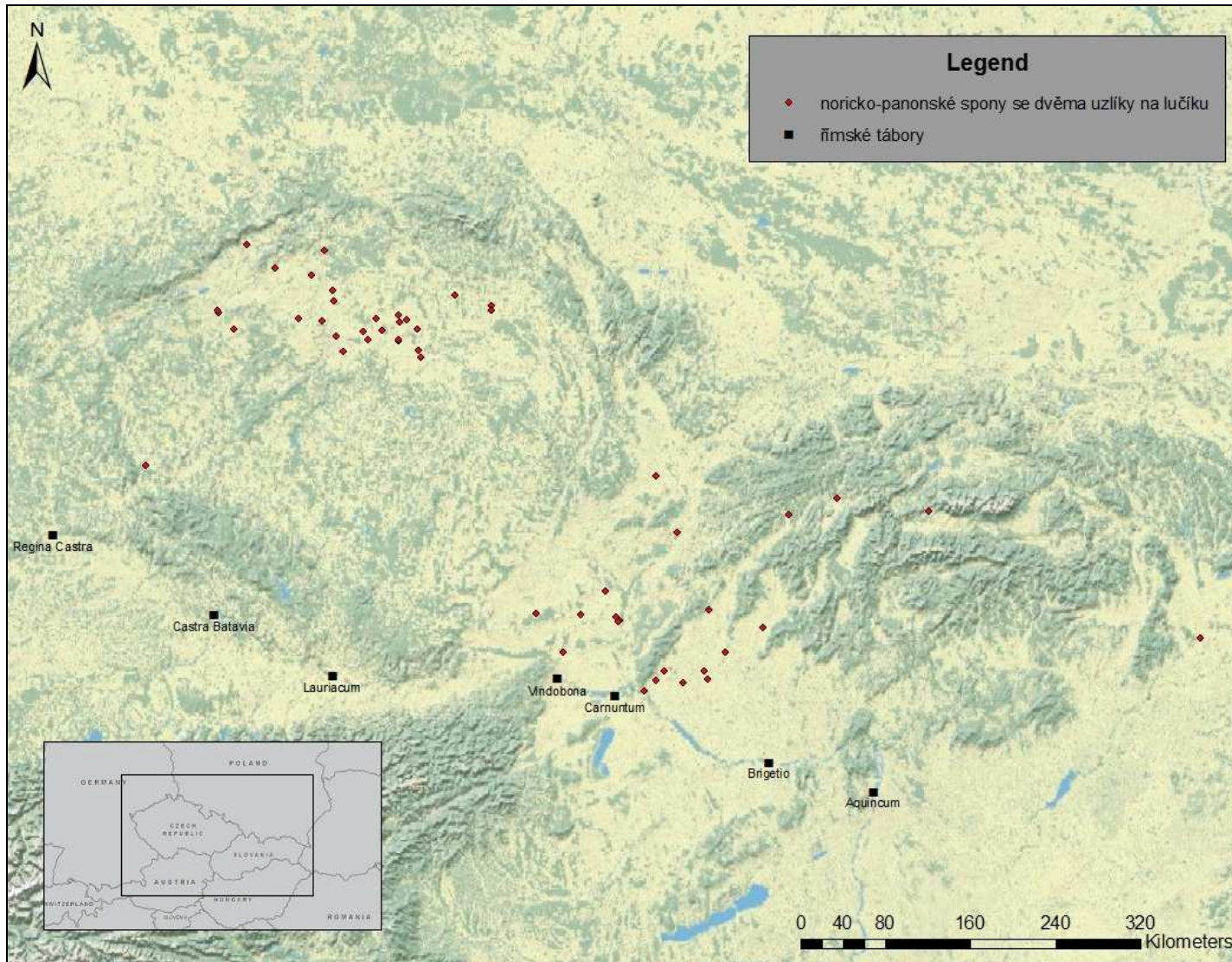
Mapa 2: Spony typu Okorág.

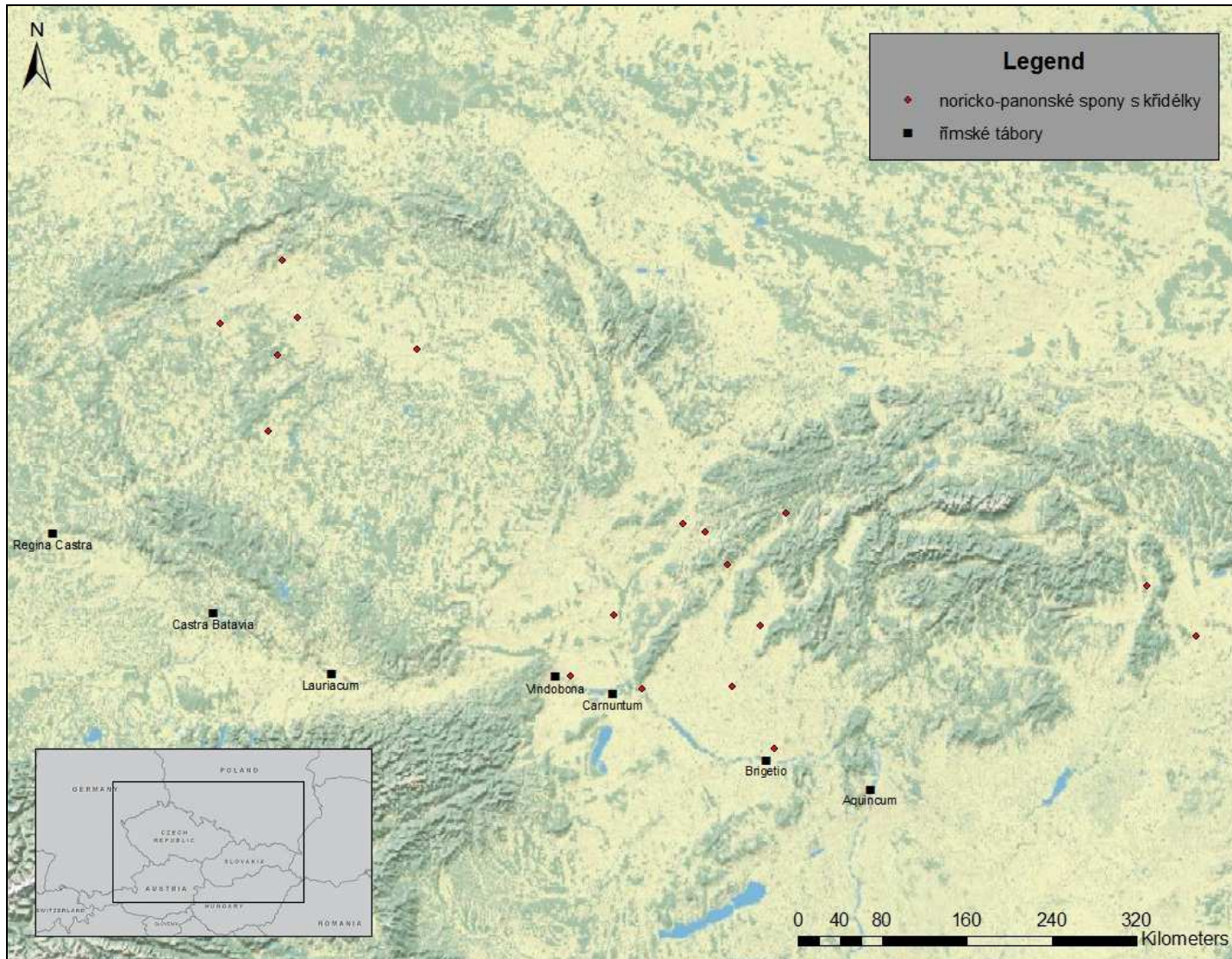
Mapa 3: Podunajské výrazně profilované spony.

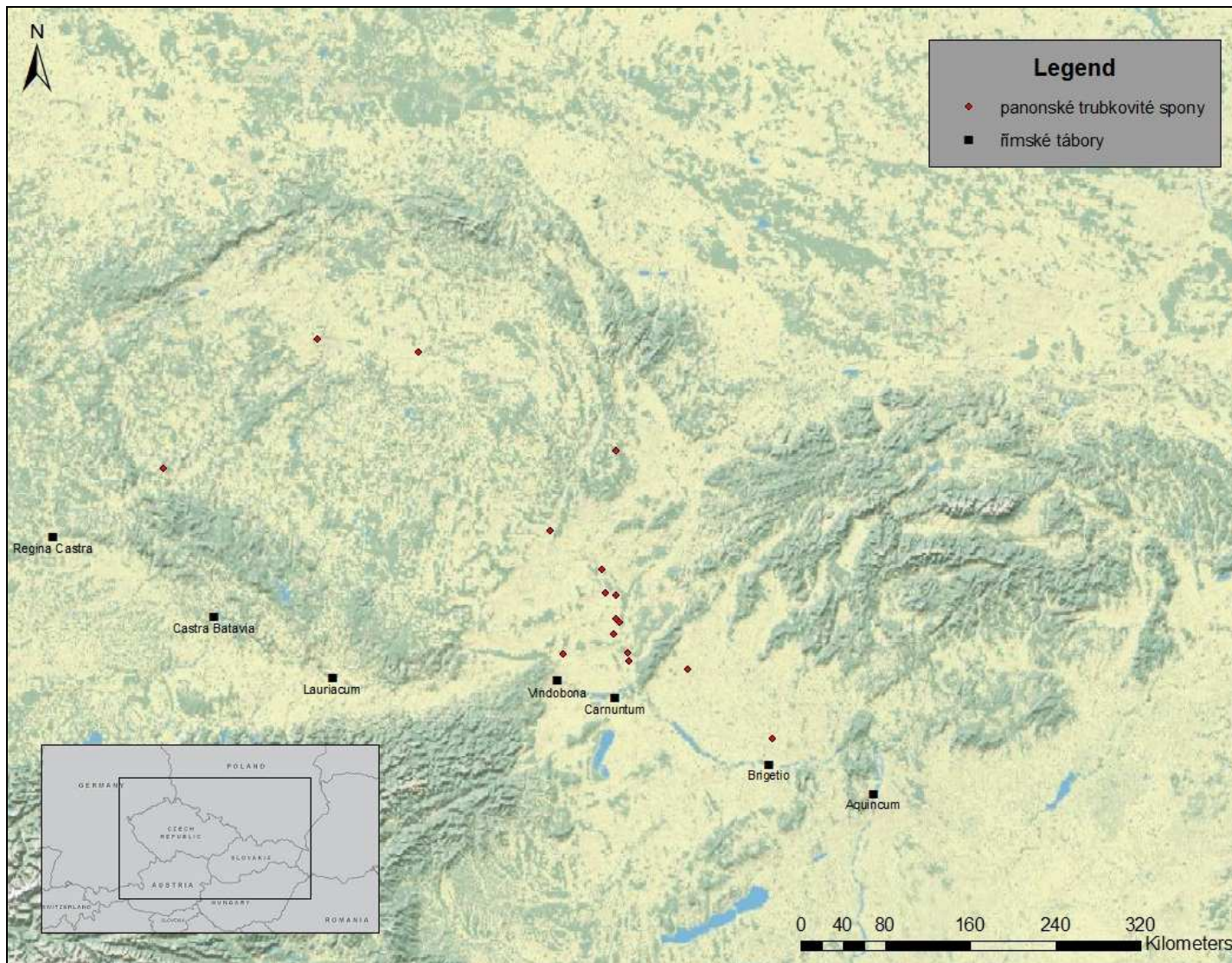
Mapa 4: Podunajské spony se zvířecí hlavičkou.

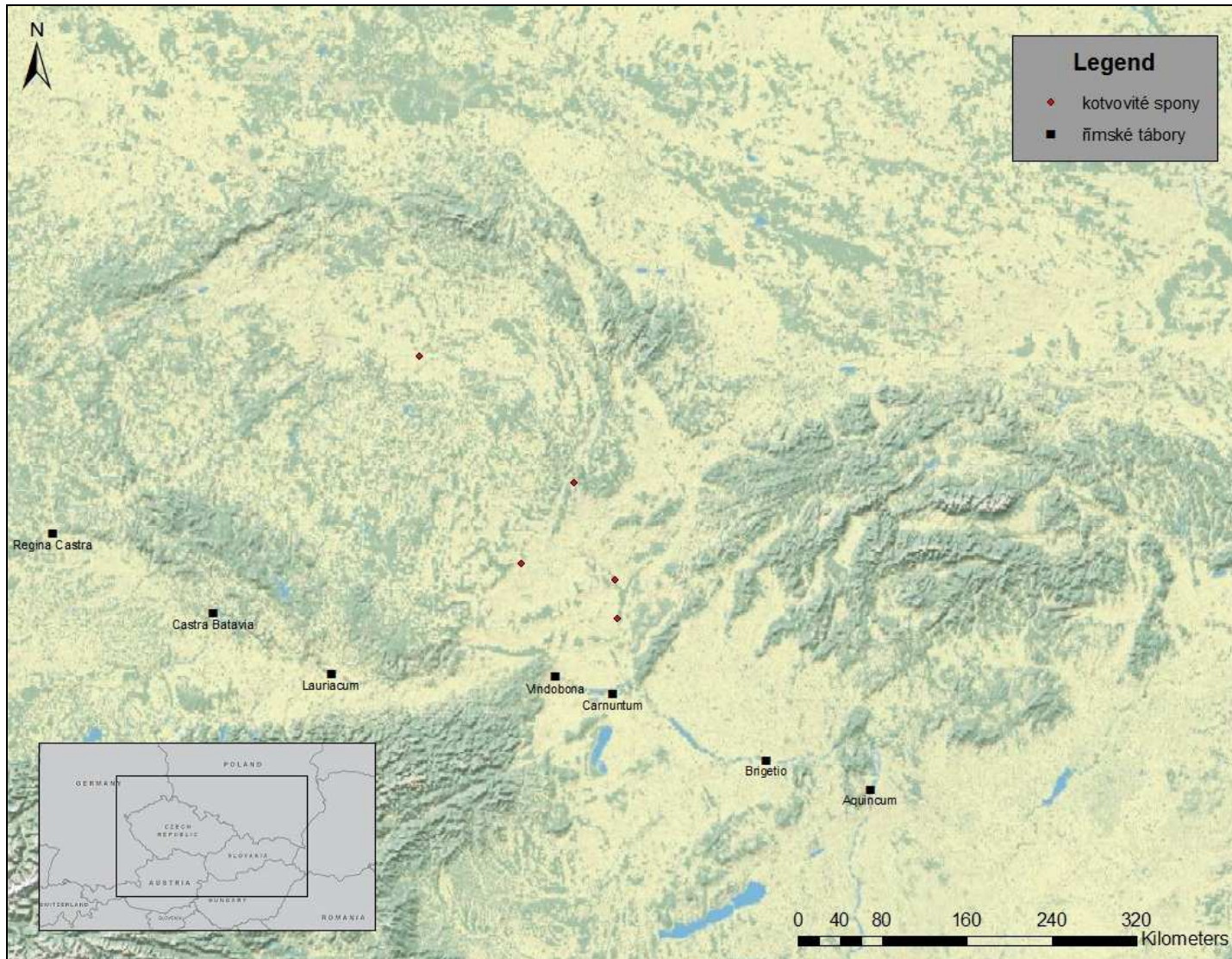
Mapa 5: Noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku.

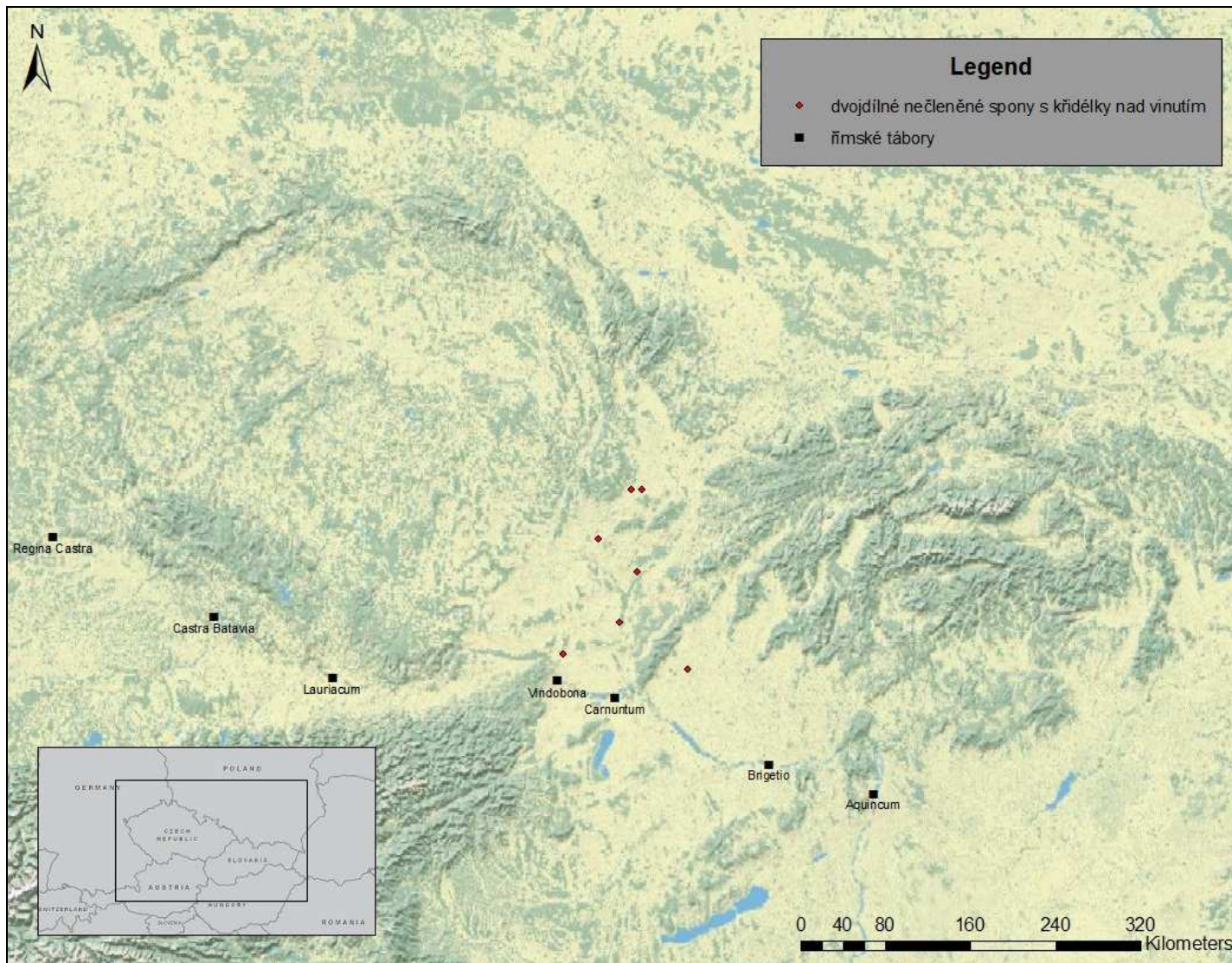
Mapa 6: Noricko-panonské spony s křídélky.

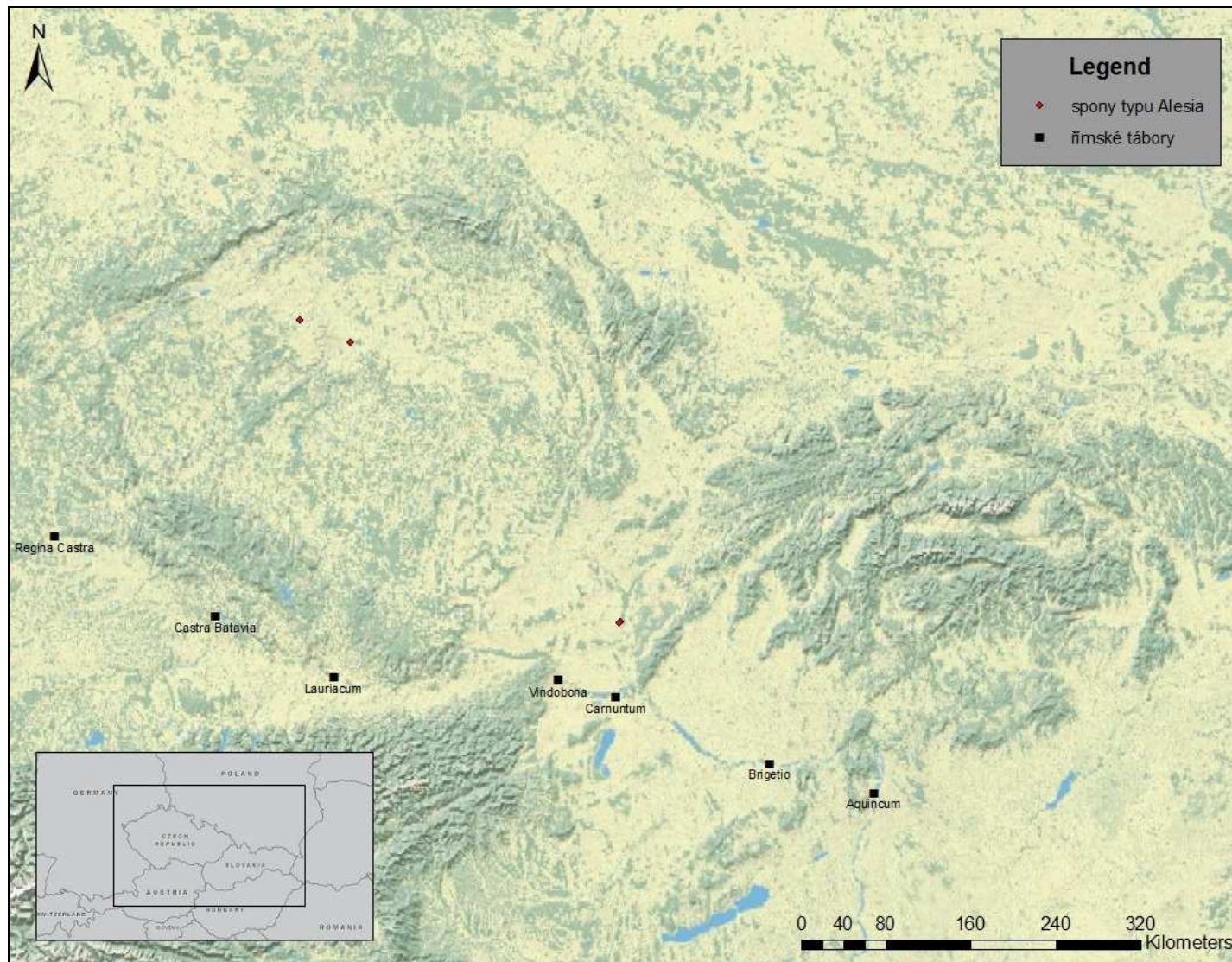
Mapa 7: Panonské trubkovité spony.

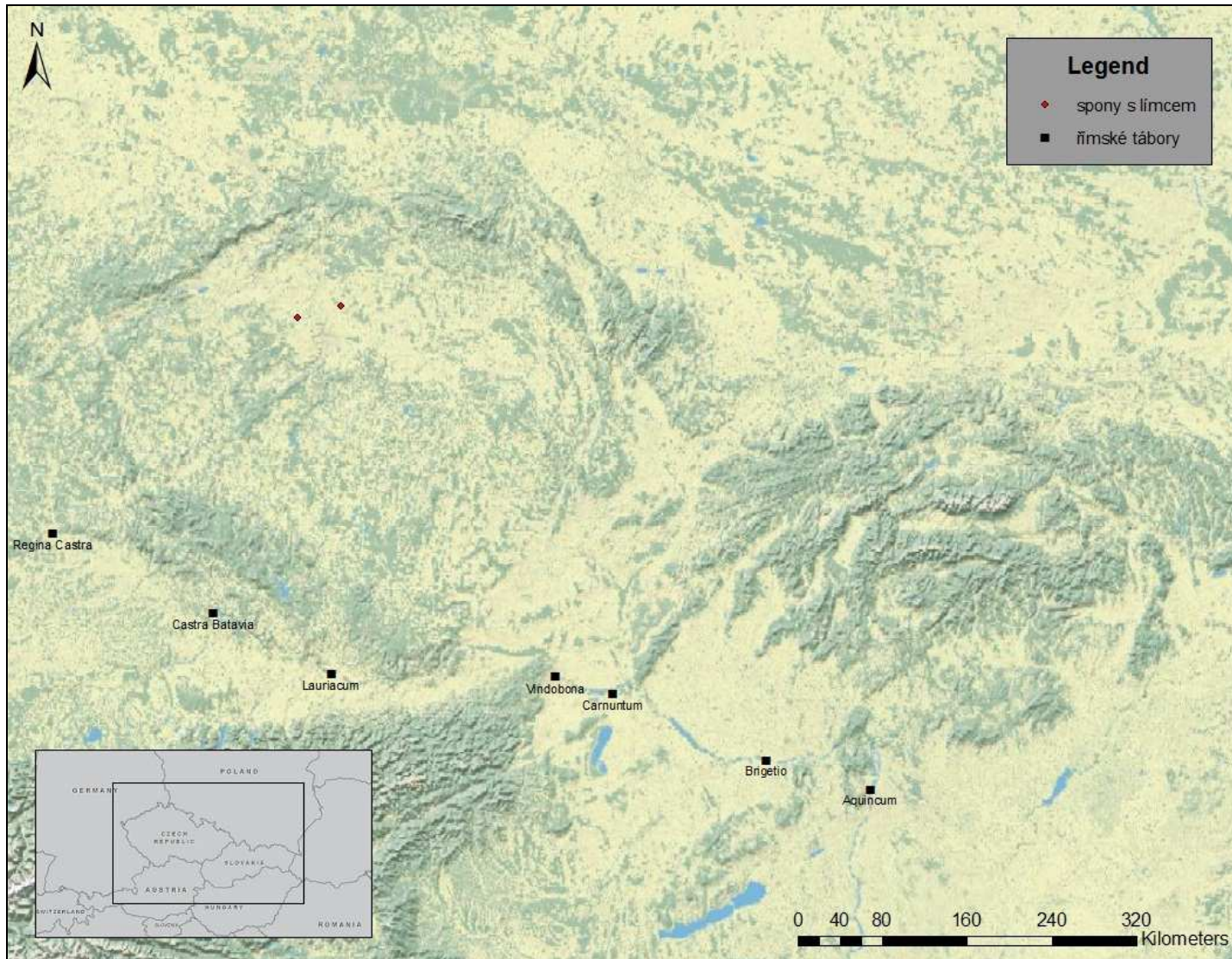
Mapa 8: Kotvovité spony.

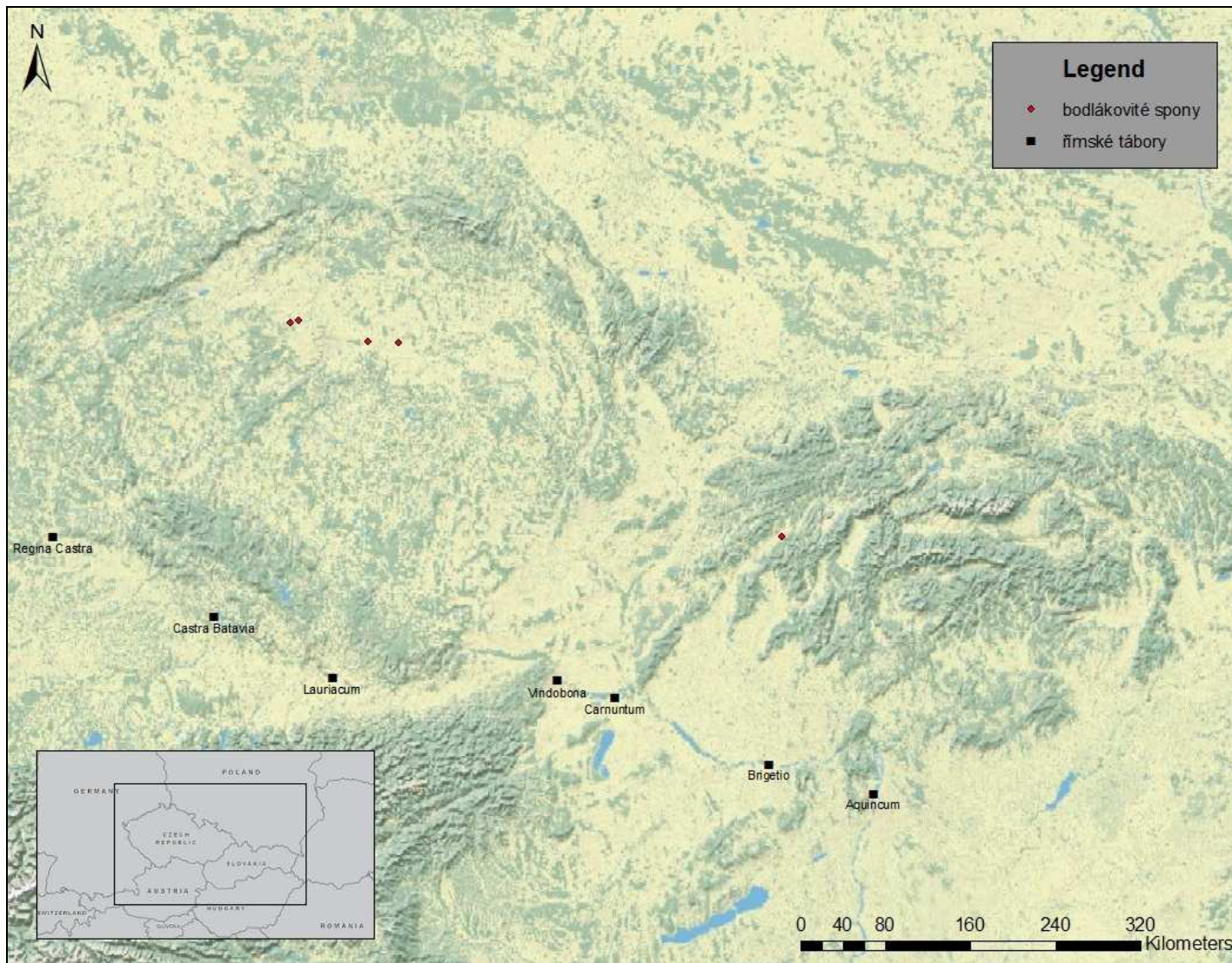
Mapa 9: Dvojdílné nečleněné spony s křídélky nad vinutím.

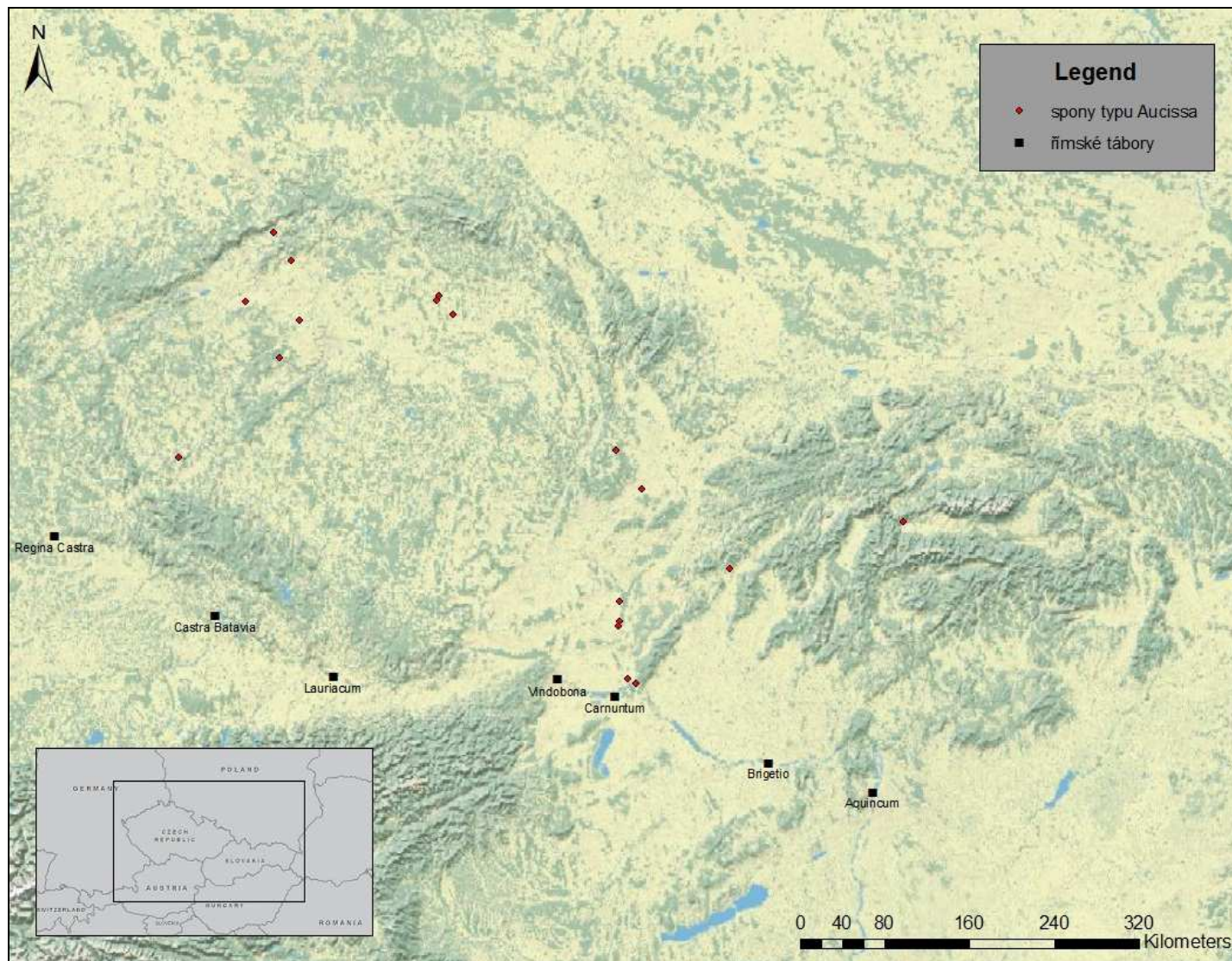
Mapa 10: Spony typu Alesia.

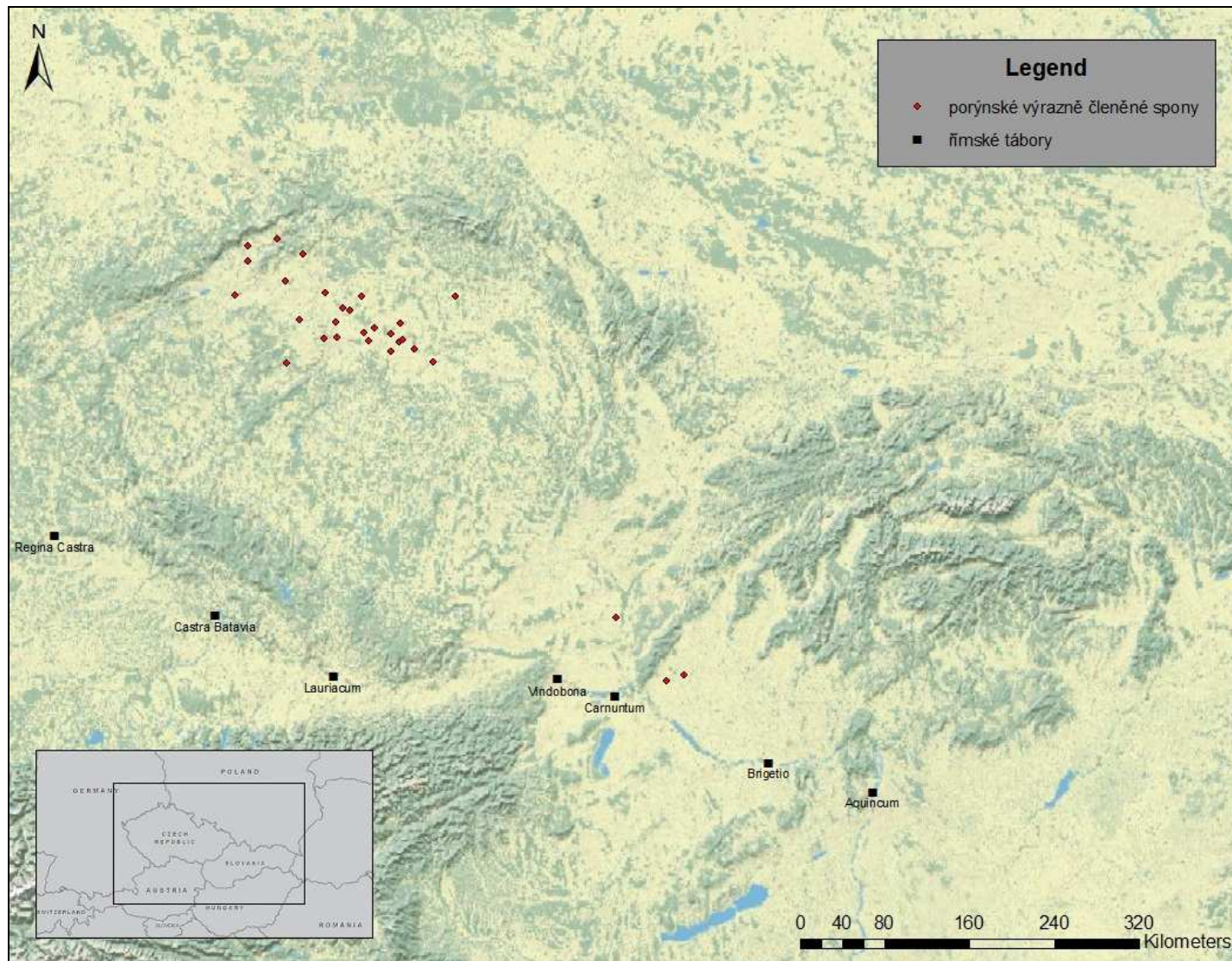
Mapa 11: Spony s límcem.

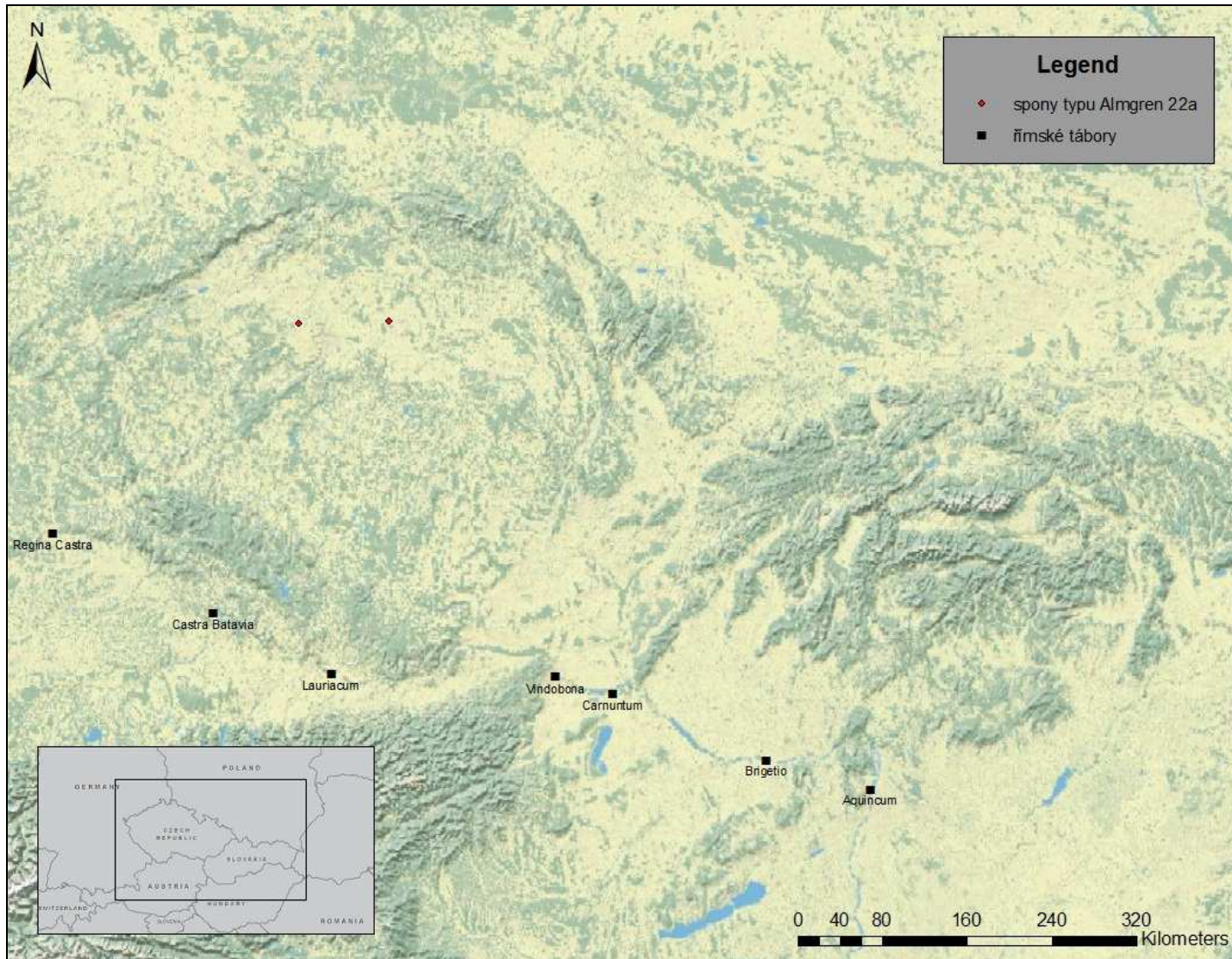
Mapa 12: Bodlákovité spony.

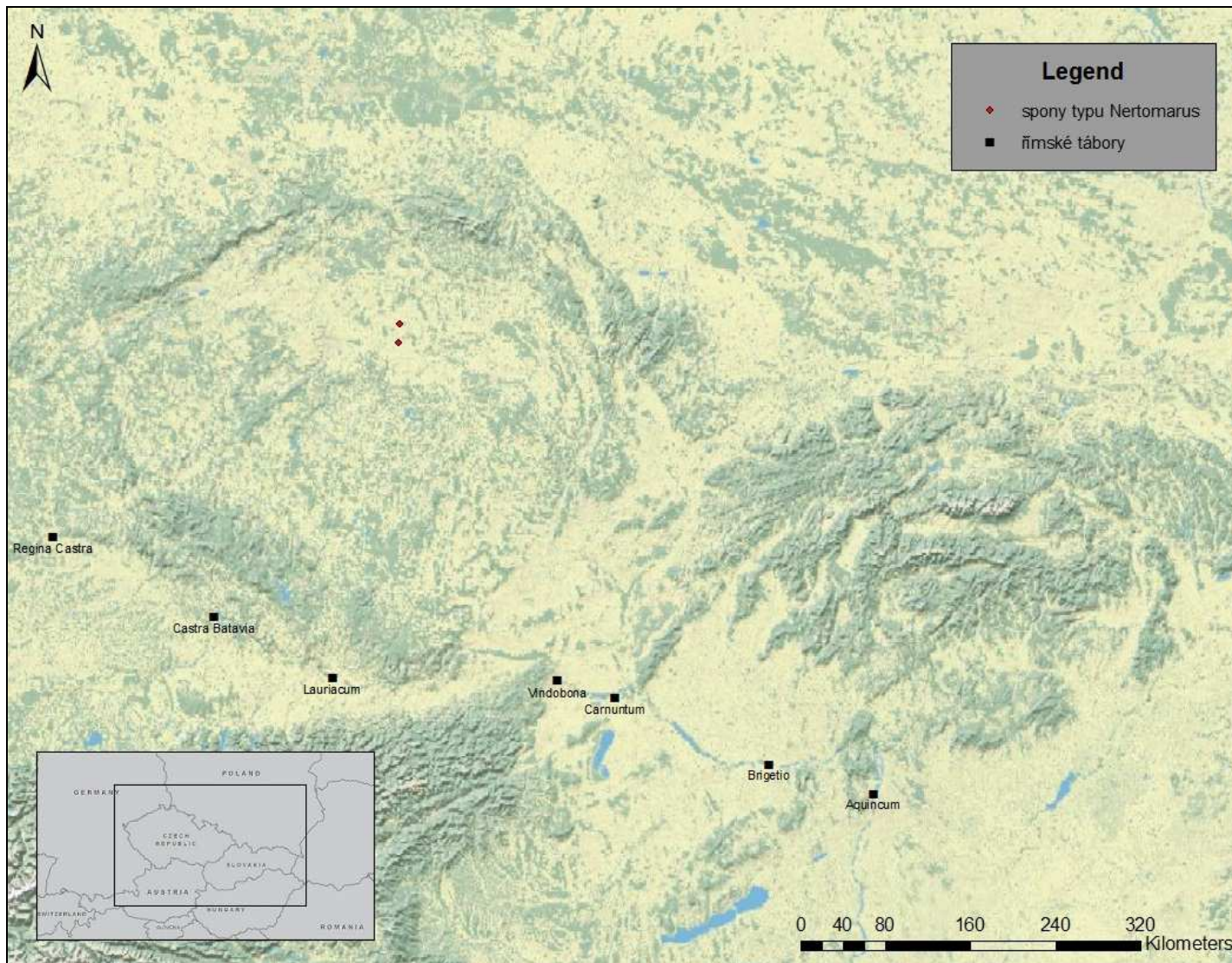
Mapa 13: Spony typu Aucissa.

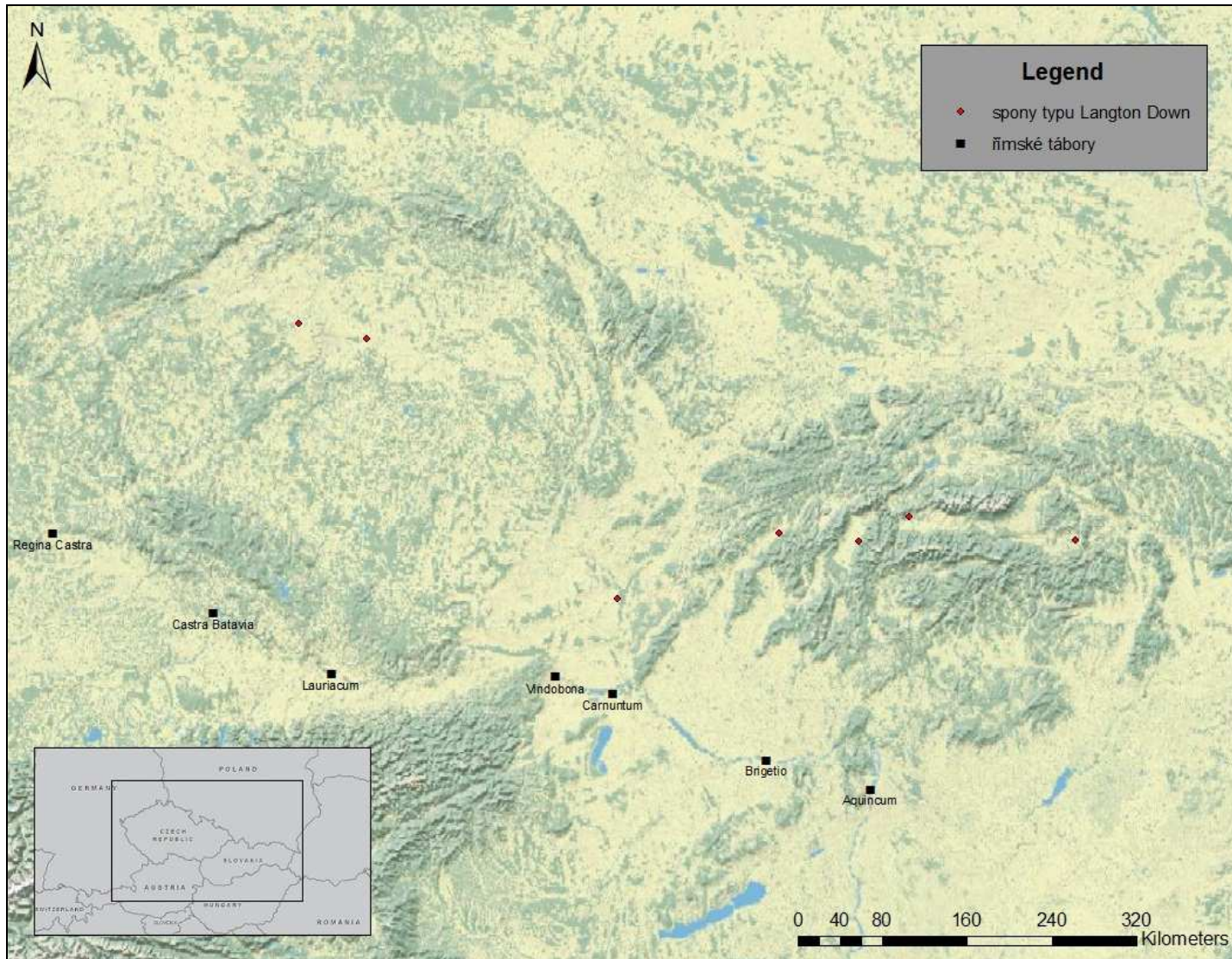
Mapa 14: Porýnské výrazně členěné spony.

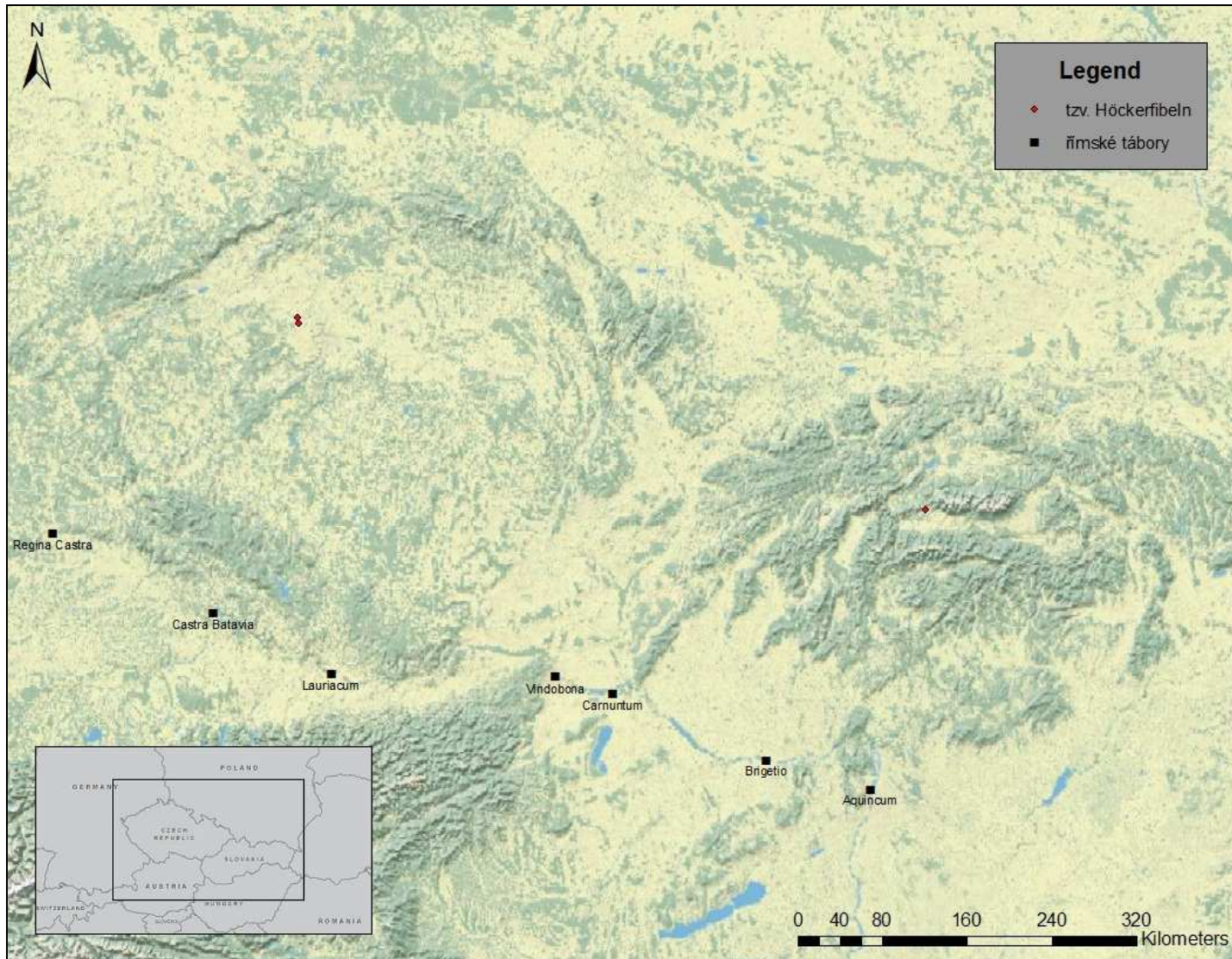
Mapa 15: Spony typu Almgren 22a.

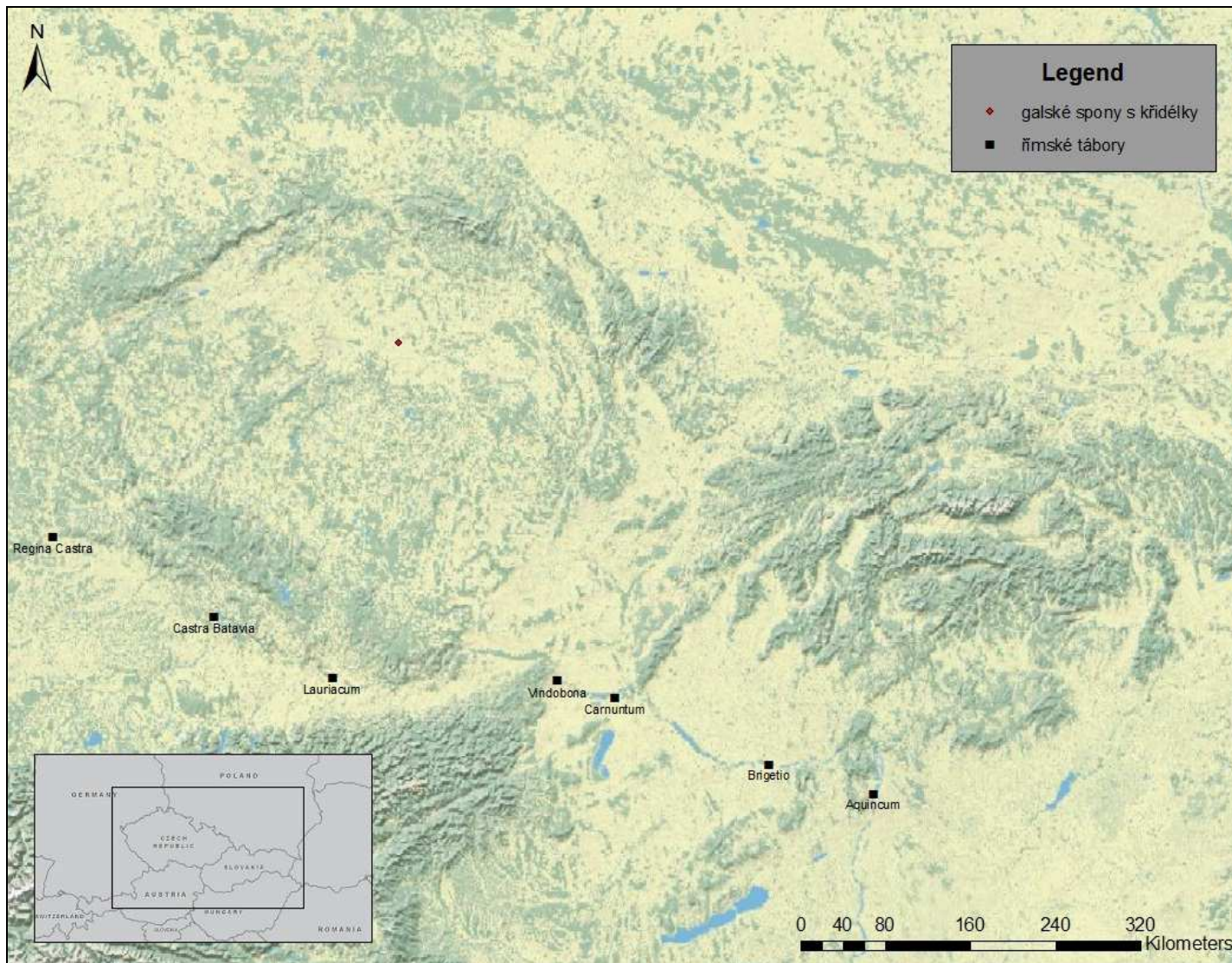
Mapa 16: Spony typu Nertomarus.

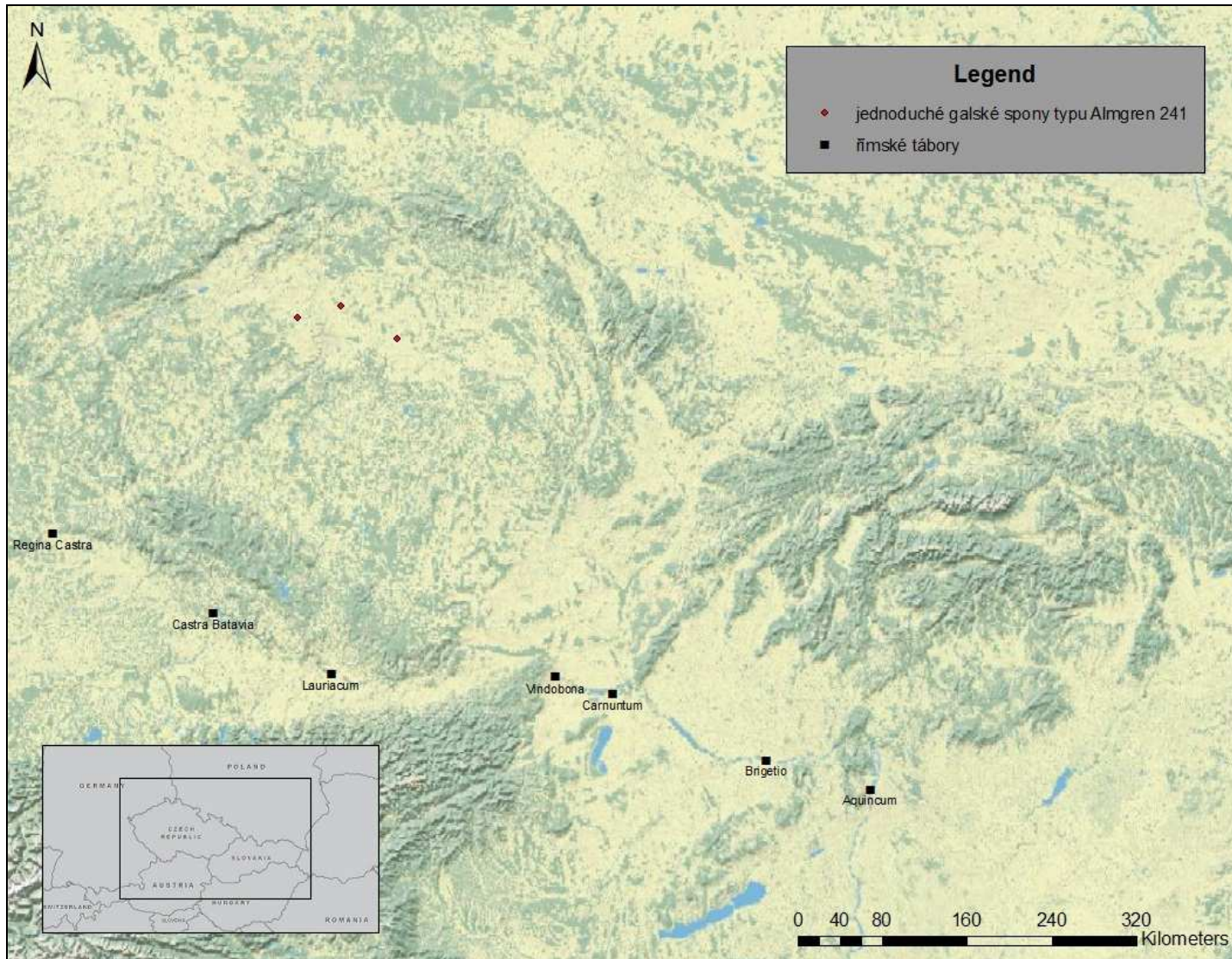
Mapa 17: Spony typu Langton Down.

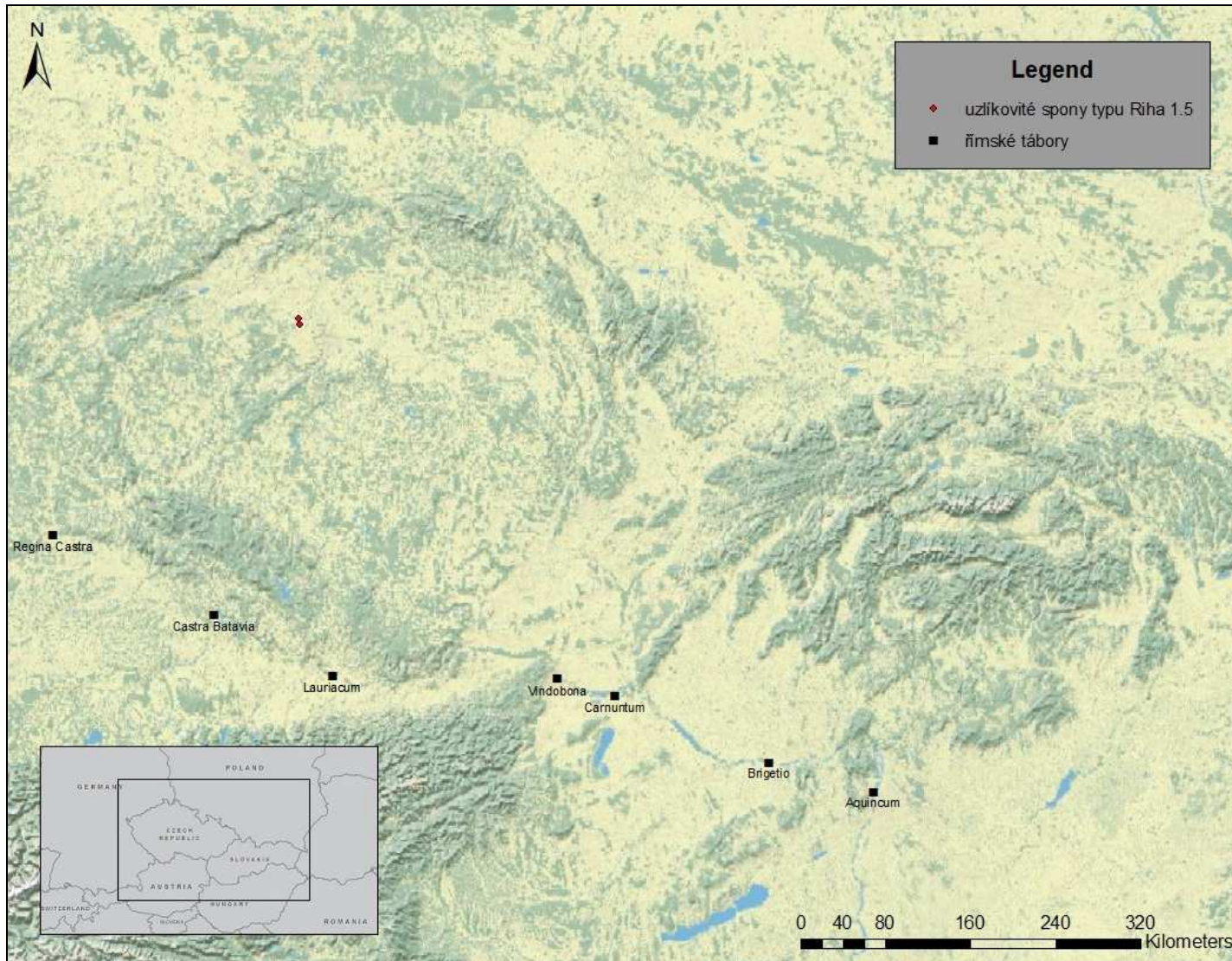
Mapa 18: Tzv. Höckerfibeln.

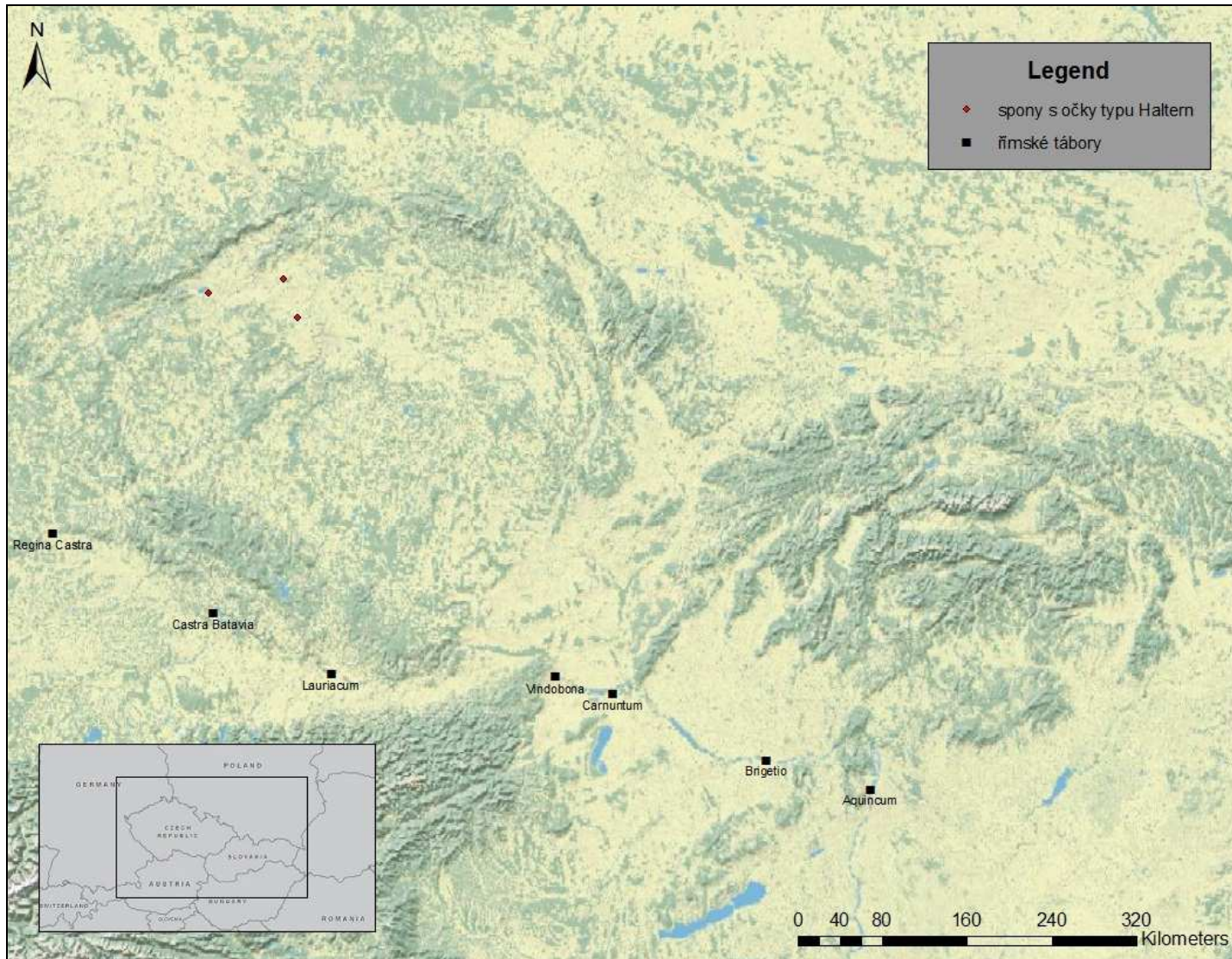
Mapa 19: Galské spony s křídélky.

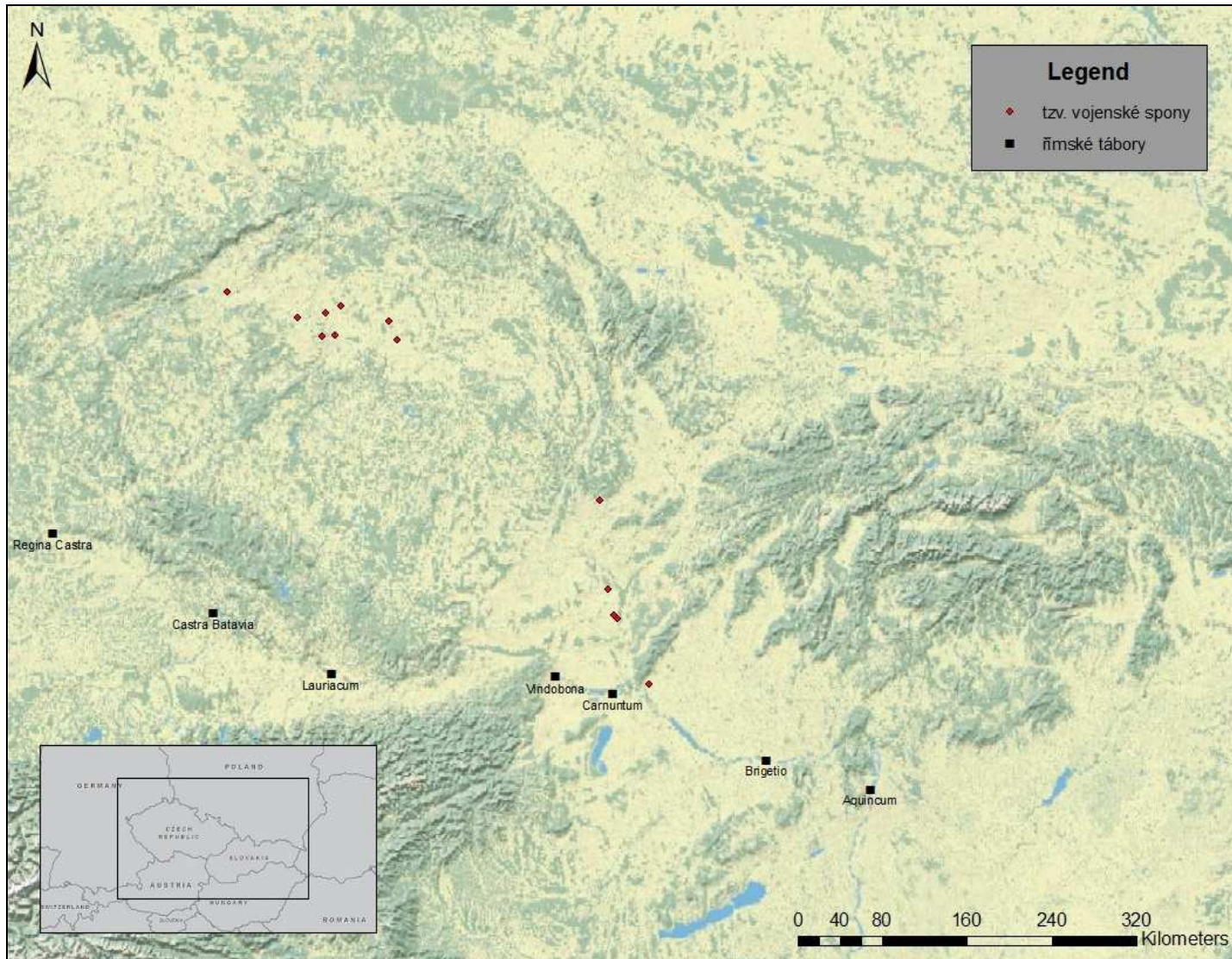
Mapa 20: Jednoduché galské spony typu Almgren 241.

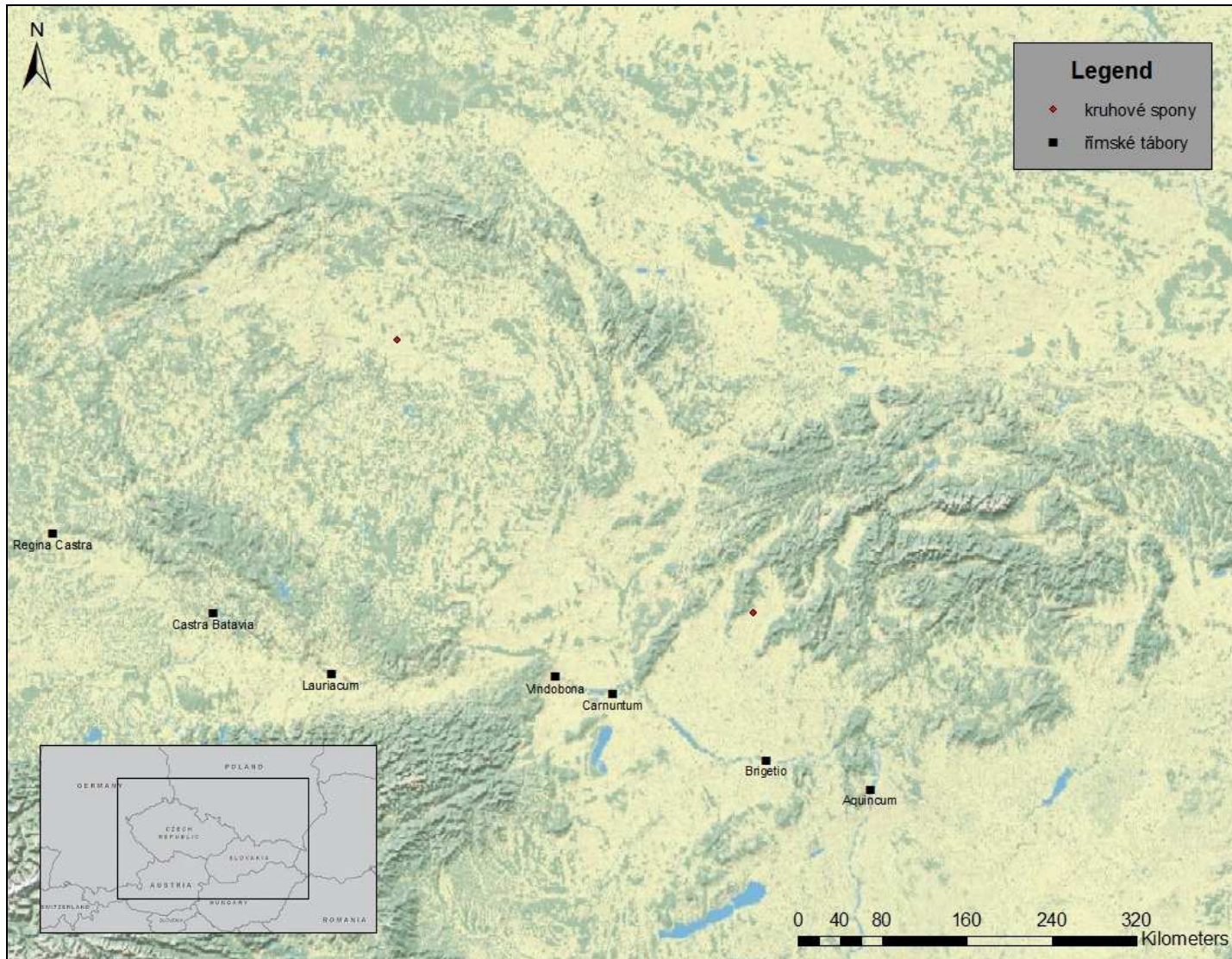
Mapa 21: Uzlíkovité spony typu Riha 1.5.

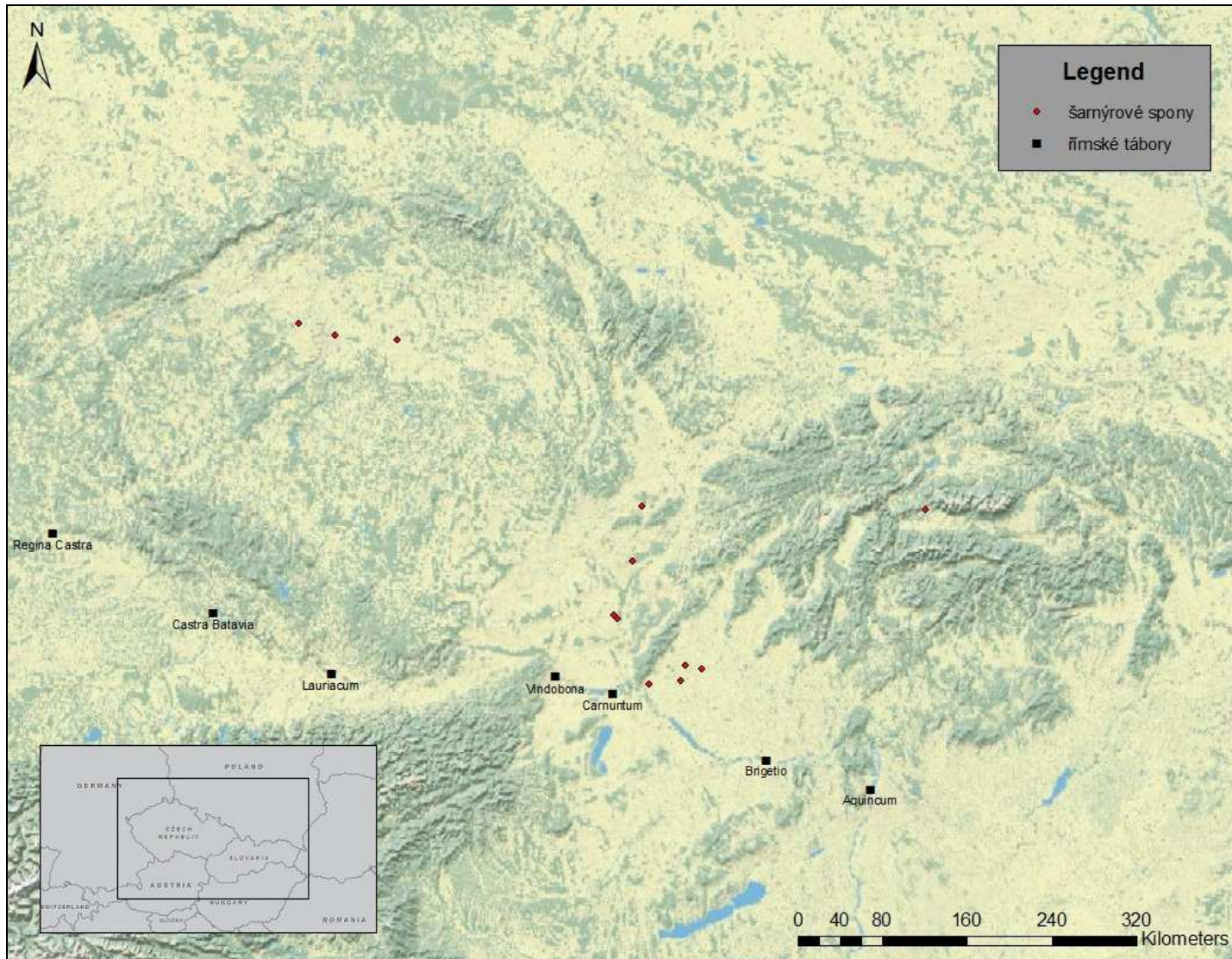
Mapa 22: Spony s očky typu Haltern.

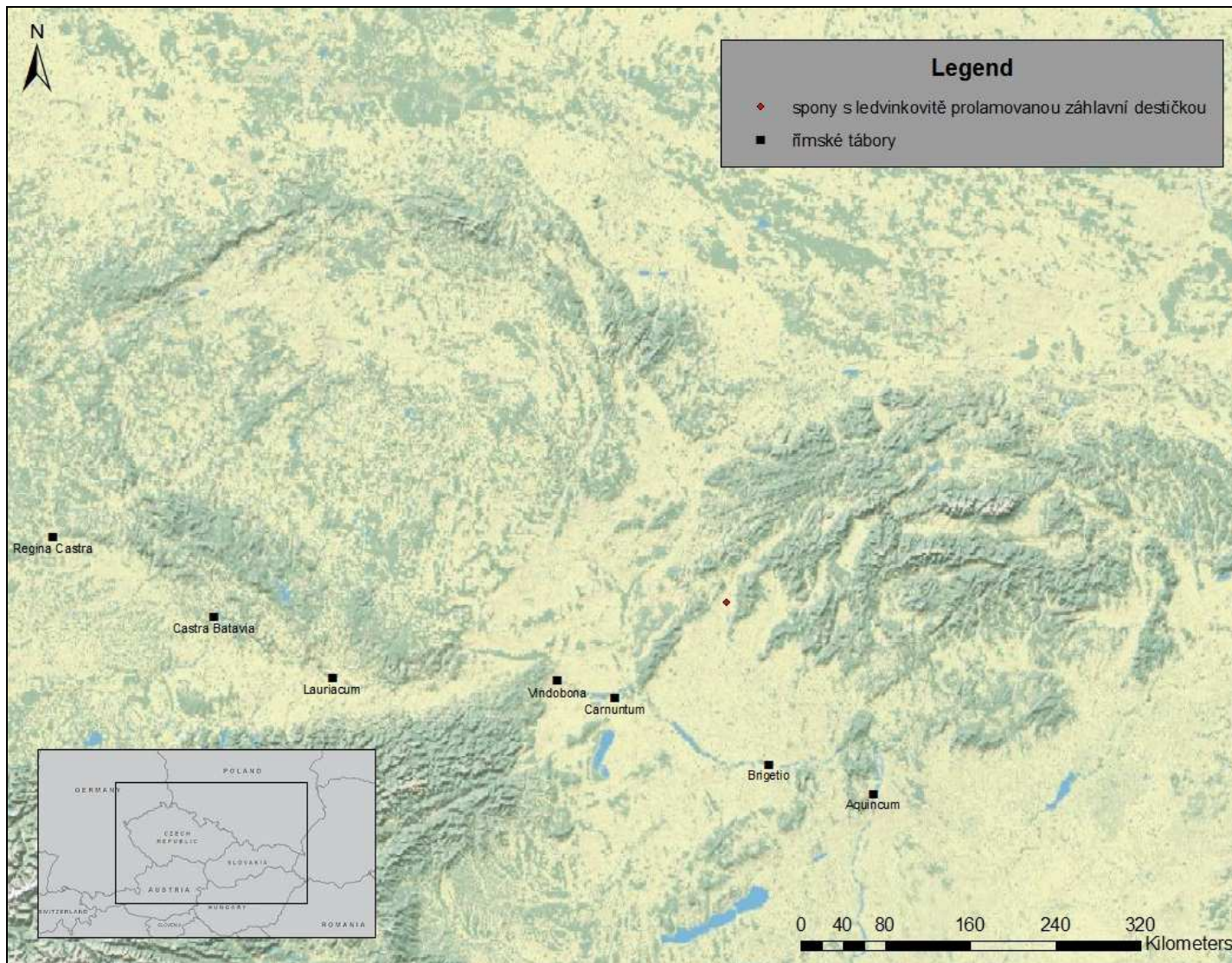
Mapa 23: Tzv. vojenské spony.

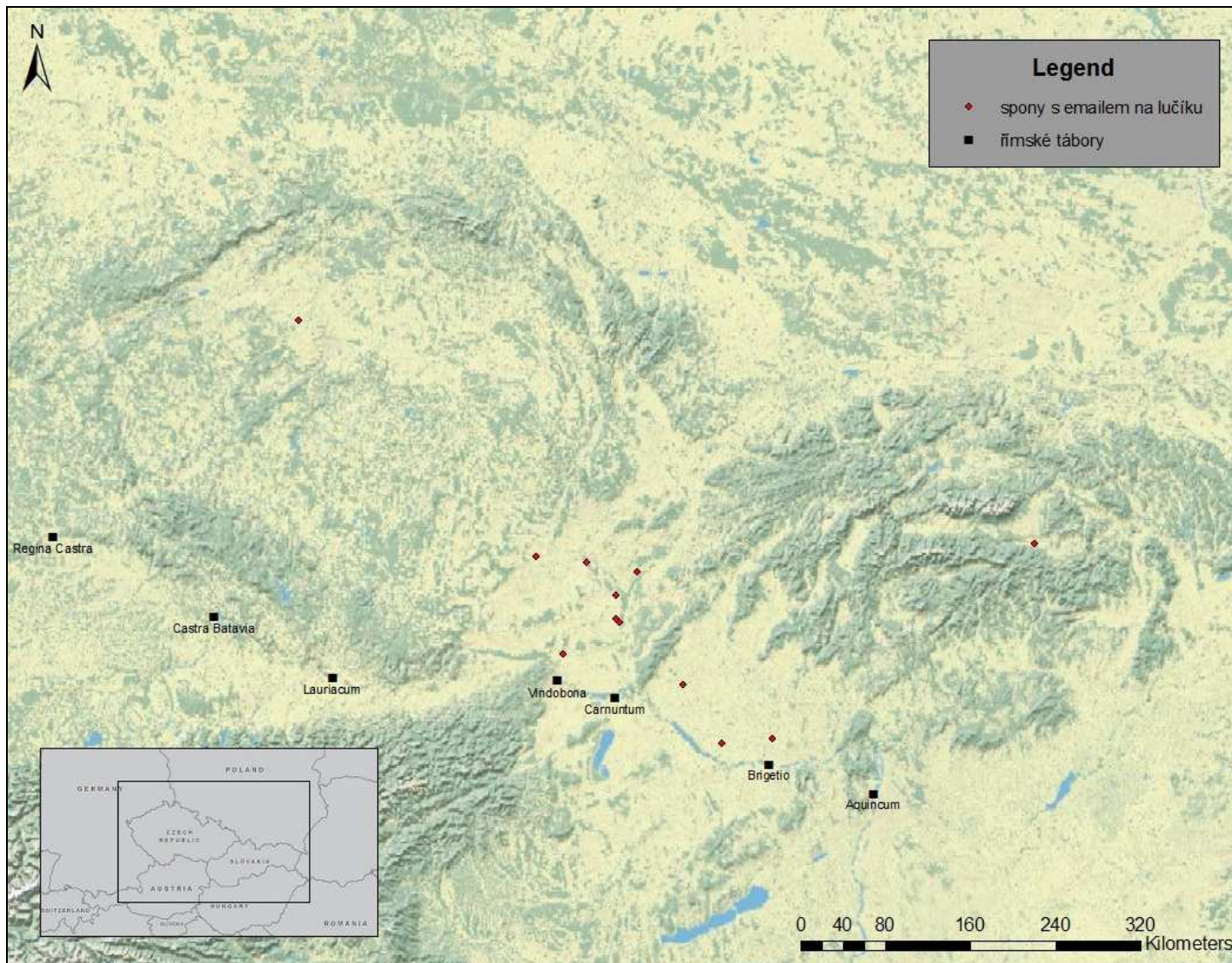
Mapa 24: Kruhové spony.

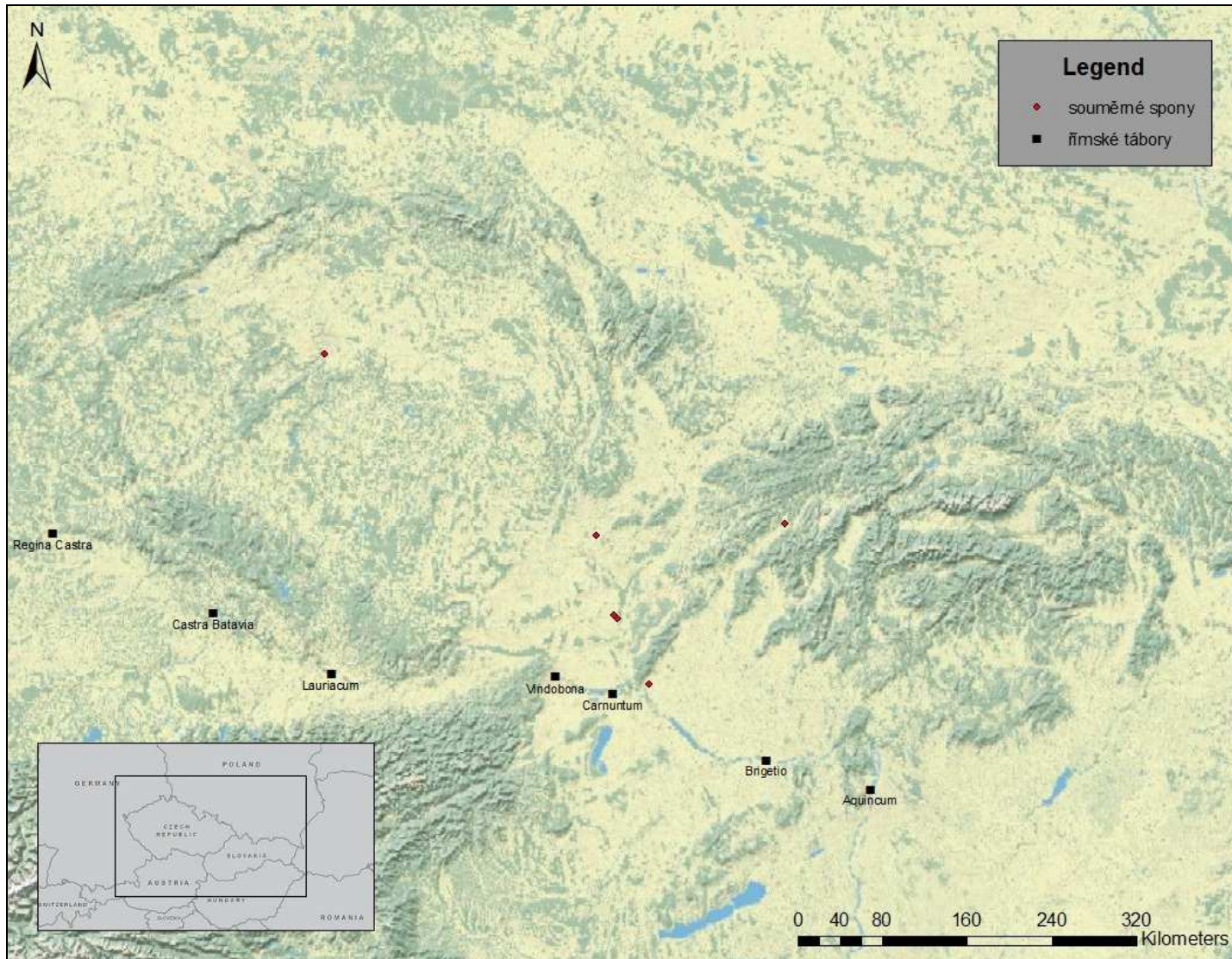
Mapa 25: Šarnýrové spony.

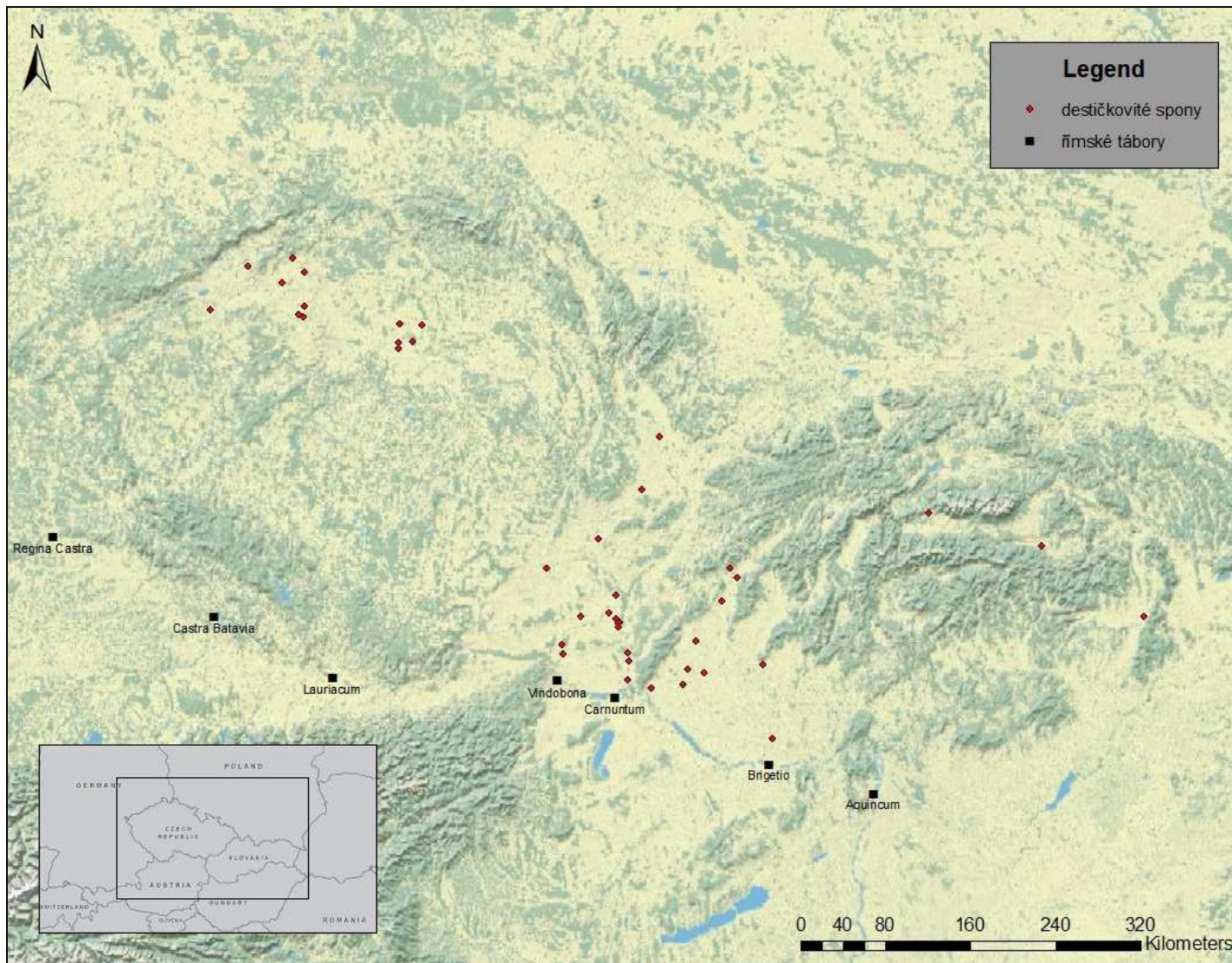
Mapa 26: Spony s ledvinkovitě prolamovanou záhlavní destičkou.

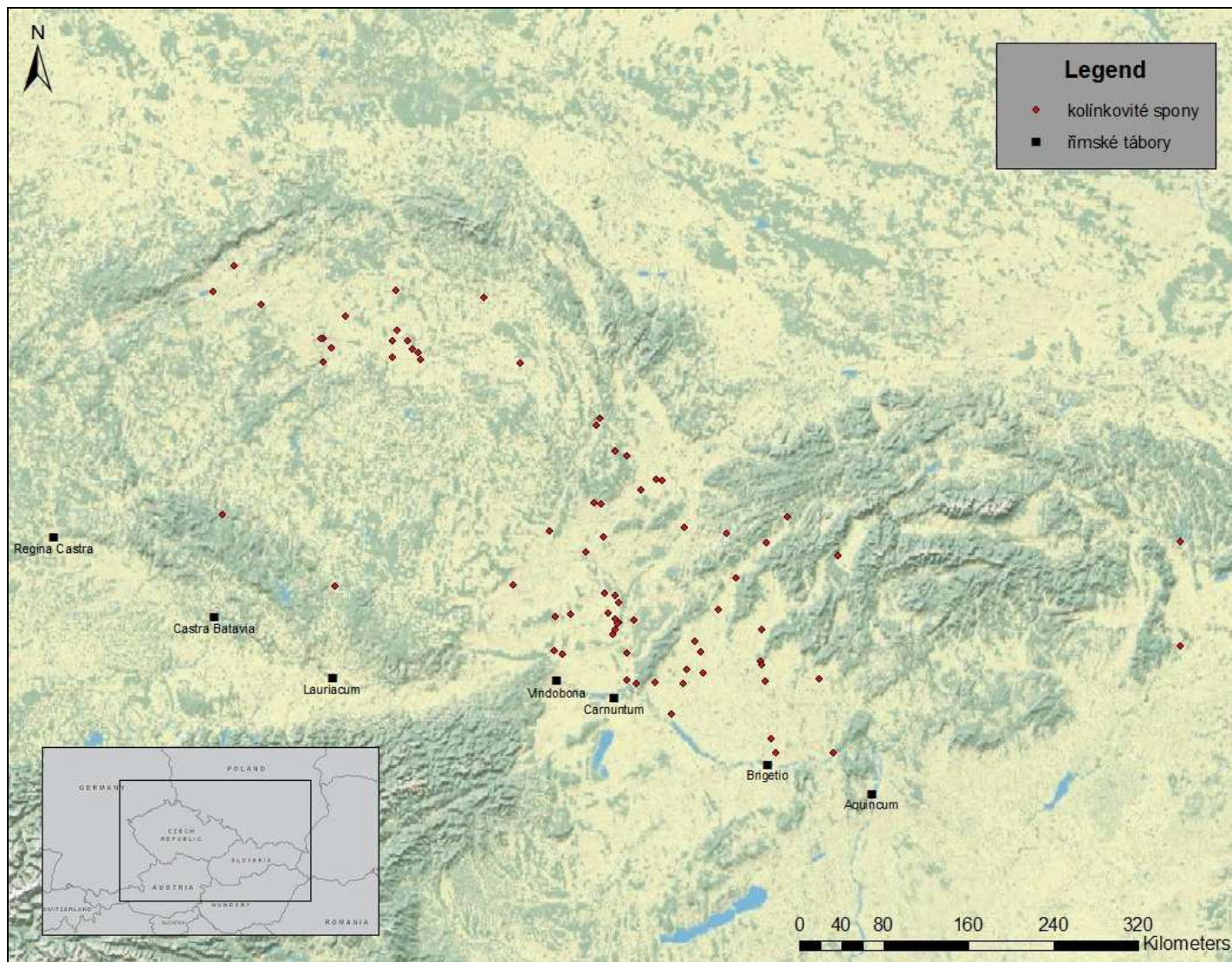
Mapa 27: Spony s emailem na lučiku.

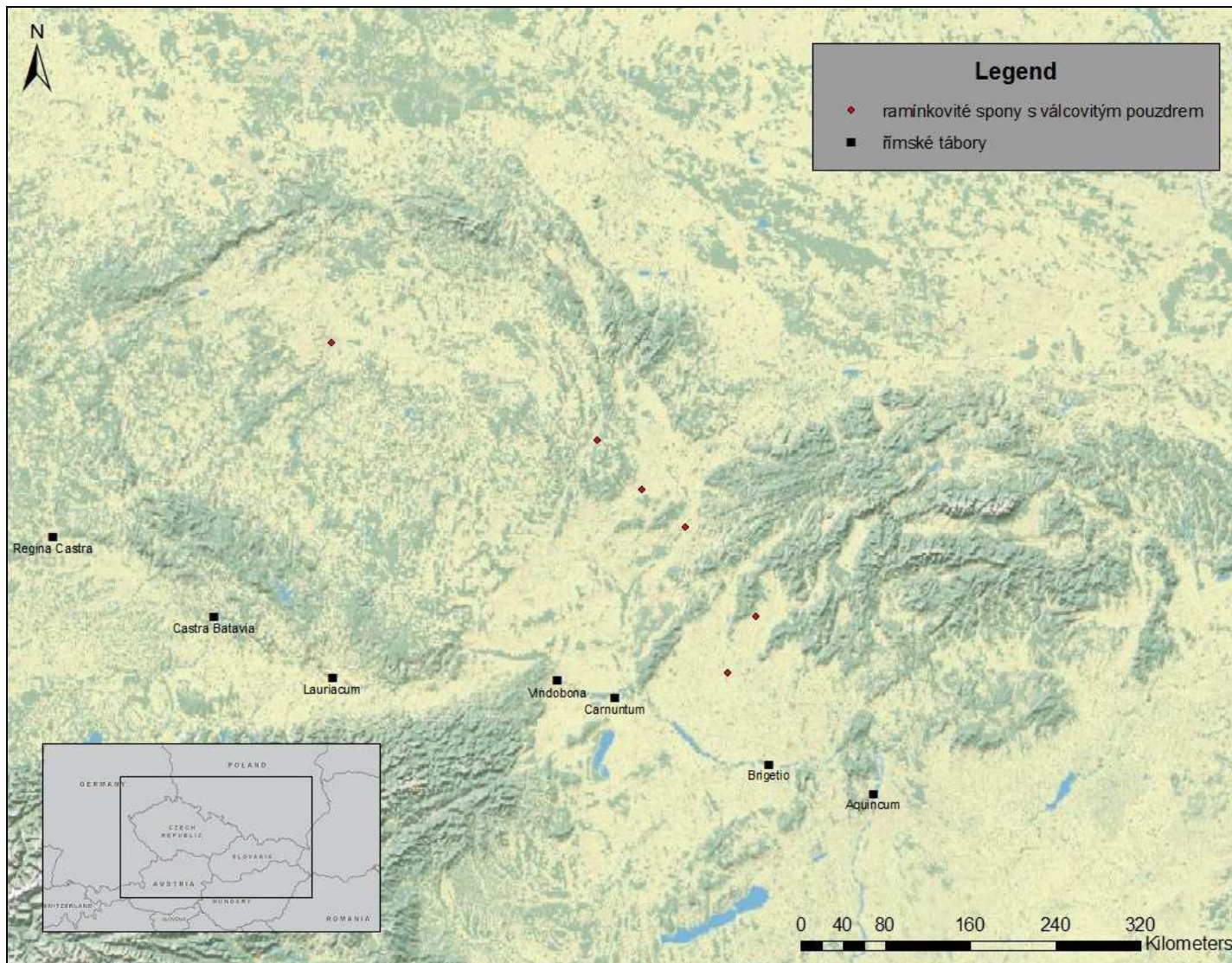
Mapa 28: Souměrné spony.

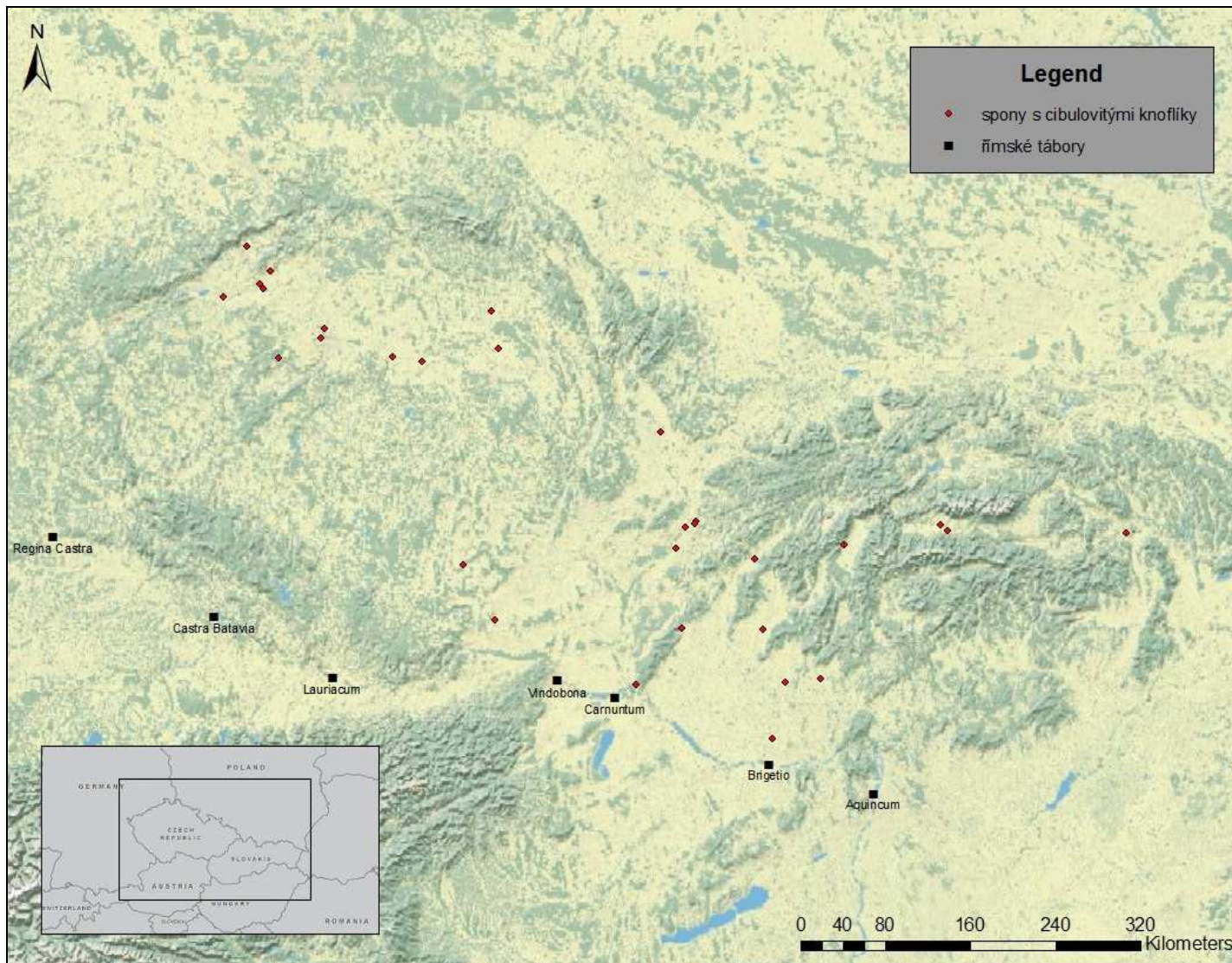
Mapa 29: Destičkovité spony.

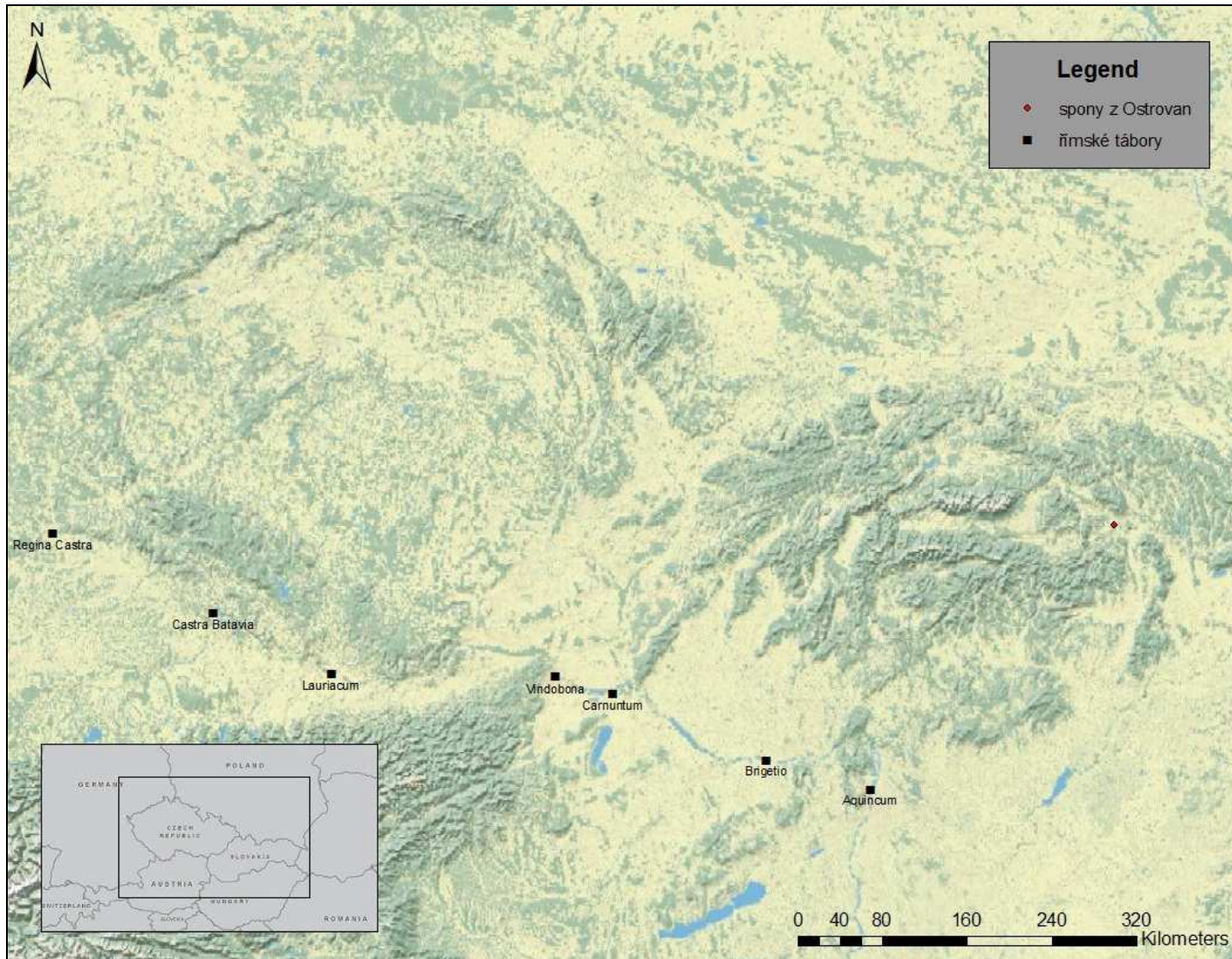
Mapa 30: Kolínkovité spony.

Mapa 31: Ramínkové spony s válcovitým pouzdrém.

Mapa 32: Spony s cibulovitými knoflíky.

Mapa 33: Spony z Ostrovan.

Tab. 1: Skupiny římsko-provinciálních spon.

Oblast I – Čechy;
 oblast II – Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko;
 oblast III – střední a východní Slovensko.

Skupina spon	Oblast I	Oblast II	Oblast III	Celkem
spony typu Okorág	0	2	1	3
podunajské výrazně profilované spony	122	397	53	572
podunajské spony se zvířecí hlavičkou	8	1	2	11
noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku	68	28	8	104
noricko-panonské spony s křídélky	10	13	5	28
panonské trubkovité spony	3	27	0	30
kotvovité spony	1	4	0	5
dvojdílné nečleněné spony s křídélky nad vinutím	0	8	0	8
spony typu Alesia	3	2	0	5
spony s límcem	2	0	0	2
bodlákovité spony	10	0	1	11
spony typu Aucissa	12	10	1	23
porýnské výrazně členěné spony	78	4	0	82
spony typu Almgren 22a	2	0	0	2
spony typu Nertomarus	3	0	0	3
spony typu Langton Down	2	1	4	7
tzv. Höckerfibeln	2	0	1	3
galské spony s křídélky	1	0	0	1
jednoduché galské spony typu Almgren 241	4	0	0	4
uzlíkovité spony typu Riha 1.5	3	0	0	3
spony s očky typu Haltern	4	0	0	4
tzv. vojenské spony	9	7	0	16
kruhové spony	1	1	0	2
šarnýrové spony	5	16	1	22
spony s ledvinkovitě prolamovanou záhlavní destičkou	0	1	0	1
spony s emailem na lučíku	1	15	2	18
souměrné spony	1	4	1	6
destičkovité spony	22	54	4	80
kolínkovité spony	33	115	5	153
ramínkovité spony s válcovitým pouzdem	1	5	0	6
spony s cibulovitými knoflíky	23	22	7	52
spony z Ostrovan	0	0	3	3
celkem	434	737	99	1270

Tab. 2: Spony typu Okorág.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Okorág	Dobročkovice	Vyškov	Morava	1
Okorág	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Okorág	Liptovská Sielnica-Liptovská Mara	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1

Tab. 3: Podunajské výrazně profilované spony.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Almgren 67a	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	7
Almgren 67a	Dobříň	Litoměřice	Čechy	1
Almgren 67a	Havraň	Most	Čechy	1
Almgren 67a	Praha-Bubeneč	Hlavní město Praha	Čechy	2
Almgren 67a	Radovesice	Litoměřice	Čechy	1
Almgren 67a	Třebusice	Kladno	Čechy	5
Almgren 67a	Velké Zboží	Nymburk	Čechy	1
Almgren 67a	Zliv	Jičín	Čechy	1
Almgren 67a	Nedakonice	Uherské Hradiště	Morava	1
Almgren 67a	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 67a	Abrahám	Galanta	Slovensko	2
Almgren 67a	Divinka	Žilina	Slovensko	1
Almgren 67a	Dolný Kubín-Velký Bysterec	Dolný Kubín	Slovensko	1
Almgren 67a	Hrabušice	Spišská Nová Ves	Slovensko	1
Almgren 67a	Nozdrovice	Ilava	Slovensko	1
Almgren 67a	Púchov	Púchov	Slovensko	1
Almgren 67a	Rajecké Teplice	Žilina	Slovensko	1
Almgren 67a	Vranie-Rochovica	Žilina	Slovensko	2
Almgren 67b	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	9
Almgren 67b	Ohnišťany	Hradec Králové	Čechy	1
Almgren 67b	Orasice	Louny	Čechy	1
Almgren 67b	Praha-Modřany	Hlavní město Praha	Čechy	1
Almgren 67b	Stehelčevy	Kladno	Čechy	3
Almgren 67b	Stradonice	Beroun	Čechy	1
Almgren 67b	Tišice	Mělník	Čechy	1
Almgren 67b	Třebusice	Kladno	Čechy	2
Almgren 67b	Želenice	Kladno	Čechy	1
Almgren 67b	Moravský Krumlov	Znojmo	Morava	1
Almgren 67b	Mannersdorf an der March	Gänserndorf	Dolní Rakousko	3
Almgren 67b	Abrahám	Galanta	Slovensko	11
Almgren 67b/c	Třebusice	Kladno	Čechy	1
Almgren 67c	Třebusice	Kladno	Čechy	2
Almgren 67	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	13
Almgren 67	Mikovice	Mělník	Čechy	1
Almgren 67	Nebovidy	Kolín	Čechy	1
Almgren 67	Nehvizdy	Praha-východ	Čechy	1
Almgren 67	Nymburk	Nymburk	Čechy	3
Almgren 67	Praha-Řáblice	Hlavní město Praha	Čechy	1
Almgren 67	Praha-Křeslice	Hlavní město Praha	Čechy	1
Almgren 67	Praha-Smíchov	Hlavní město Praha	Čechy	1
Almgren 67	Praha-Vysočany	Hlavní město Praha	Čechy	1
Almgren 67	Radovesice	Litoměřice	Čechy	1
Almgren 67	Sány	Nymburk	Čechy	1
Almgren 67	Stehelčevy	Kladno	Čechy	7
Almgren 67	Tuklaty	Kolín	Čechy	1
Almgren 67	Třebusice	Kladno	Čechy	11
Almgren 67	Tišice	Mělník	Čechy	2
Almgren 67	Poboří	Kolín	Čechy	1
Almgren 67	Blatnica	Martin	Slovensko	1
Almgren 67	Liptovská Sielnica-Liptovská Mara	Liptovský Mikuláš	Slovensko	3

Almgren 67	Podtureň	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1
Almgren 67	Skalka nad Váhom	Trenčín	Slovensko	1
Almgren 67	Zemplín	Trebišov	Slovensko	2
Almgren 67/68	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	1
Almgren 67/68	Abrahám	Galanta	Slovensko	4
Almgren 67/68	Chotín	Komárno	Slovensko	1
Almgren 67/68	Jasenica	Považská Bystrica	Slovensko	1
Almgren 67/68	Križovany nad Dudváhom	Trnava	Slovensko	1
Almgren 67/68	Ploštín	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1
Almgren 67/68	Sládkovičovo	Galanta	Slovensko	2
Almgren 68	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	2
Almgren 68	Odřepsy	Nymburk	Čechy	3
Almgren 68	Peruc	Louny	Čechy	1
Almgren 68	Třebusice	Kladno	Čechy	3
Almgren 68	Úherce	Louny	Čechy	1
Almgren 68	Dobročkovice	Vyškov	Morava	1
Almgren 68	Dyjákovice	Znojmo	Morava	1
Almgren 68	Klenovice na Hané	Prostějov	Morava	2
Almgren 68	Mikulov	Břeclav	Morava	4
Almgren 68	Moravský Krumlov	Znojmo	Morava	1
Almgren 68	Prosiměřice	Znojmo	Morava	1
Almgren 68	Šebetov	Blansko	Morava	1
Almgren 68	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	Morava	2
Almgren 68	Uherský Brod	Uherské Hradiště	Morava	1
Almgren 68	Velatice	Brno-venkov	Morava	3
Almgren 68	Vyškov	Vyškov	Morava	2
Almgren 68	Altenmarkt im Thale	Hollabrunn	Dolní Rakousko	1
Almgren 68	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	8
Almgren 68	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	35
Almgren 68	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	5
Almgren 68	Jedenspeigen	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 68	Mistelbach	Mistelbach	Dolní Rakousko	10
Almgren 68	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	12
Almgren 68	Tresdorf	Korneuburg	Dolní Rakousko	3
Almgren 68	Abrahám	Galanta	Slovensko	24
Almgren 68	Bratislava-Devínska Nová Ves	Bratislava IV	Slovensko	4
Almgren 68	Bratislava-Dúbravka	Bratislava IV	Slovensko	1
Almgren 68	Bratislava-Vajnory	Bratislava III	Slovensko	2
Almgren 68	Čataj	Senec	Slovensko	2
Almgren 68	Jánovce	Poprad	Slovensko	1
Almgren 68	Kostolná pri Dunaji	Senec	Slovensko	22
Almgren 68	Križovany nad Dudváhom	Trnava	Slovensko	1
Almgren 68	Láb	Malacky	Slovensko	6
Almgren 68	Likavka	Ružomberok	Slovensko	1
Almgren 68	Liptovská Sielnica-Liptovská Mara	Liptovský Mikuláš	Slovensko	6
Almgren 68	Liptovské Matiašovce	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1
Almgren 68	Ludanice	Topoľčany	Slovensko	2
Almgren 68	Malacky	Malacky	Slovensko	1
Almgren 68	Nitra-Chrenová	Nitra	Slovensko	1
Almgren 68	Púchov	Púchov	Slovensko	1
Almgren 68	Sládkovičovo	Galanta	Slovensko	30
Almgren 68	Spišské Tomášovce	Spišská Nová Ves	Slovensko	2
Almgren 68	Sučany	Martin	Slovensko	2

Almgren 68	Šurany	Nové Zámky	Slovensko	1
Almgren 68	Vlčkovce	Trnava	Slovensko	1
Almgren 68	Závod	Malacky	Slovensko	1
Almgren 68	Zemplín	Trebišov	Slovensko	10
Almgren 68	Zohor	Malacky	Slovensko	5
Almgren 68	Žehra	Spišská Nová Ves	Slovensko	1
Almgren 69	Nebovidy	Kolín	Čechy	1
Almgren 69	Tuklaty	Kolín	Čechy	1
Almgren 69	Mikulov	Břeclav	Morava	2
Almgren 69	Postoupky	Kroměříž	Morava	1
Almgren 69	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	2
Almgren 69	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	4
Almgren 69	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
Almgren 69	Grund	Hollabrunn	Dolní Rakousko	1
Almgren 69	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	2
Almgren 69	Straning	Horn	Dolní Rakousko	1
Almgren 69	Abrahám	Galanta	Slovensko	1
Almgren 69	Liptovská Sielnica-Liptovská Mara	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1
Almgren 69	Sládkovičovo	Galanta	Slovensko	1
Almgren 69/70	Beckov	Nové Mesto nad Váhom	Slovensko	1
Almgren 70	Hodonín	Hodonín	Morava	1
Almgren 70	Křenovice	Přerov	Morava	1
Almgren 70	Mikulčice	Hodonín	Morava	1
Almgren 70	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	Morava	1
Almgren 70	Vícemilice	Vyškov	Morava	1
Almgren 70	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	5
Almgren 70	Drasenhofen	Mistelbach	Dolní Rakousko	2
Almgren 70	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	7
Almgren 70	Dürnkrot	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 70	Eggenburg	Horn	Dolní Rakousko	1
Almgren 70	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
Almgren 70	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	6
Almgren 70	Abrahám	Galanta	Slovensko	1
Almgren 70	Bratislava-Vajnory	Bratislava III	Slovensko	1
Almgren 70	Čataj	Senec	Slovensko	4
Almgren 70	Liptovská Sielnica-Liptovská Mara	Liptovský Mikuláš	Slovensko	2
Almgren 70	Trnava	Trnava	Slovensko	1
Almgren 73	Hradiště	Písek	Čechy	2
Almgren 73	Praha-Řábice	Hlavní město Praha	Čechy	1
Almgren 73	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	Morava	1
Almgren 73	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	2
Almgren 73	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 73	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
Almgren 73	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 83	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 84	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	1
Almgren 84	Jevíčko	Svitavy	Čechy	1
Almgren 84	Třebusice	Kladno	Čechy	1
Almgren 84	Božice	Znojmo	Morava	1
Almgren 84	Dolní Bojanovice	Hodonín	Morava	1
Almgren 84	Hodonín	Hodonín	Morava	1
Almgren 84	Komofany	Vyškov	Morava	1
Almgren 84	Medlovice	Vyškov	Morava	1

Almgren 84	Mušov-Na Piskách	Brno-venkov	Morava	1
Almgren 84	Prostějovsko	Prostějov	Morava	1
Almgren 84	Rakvice	Břeclav	Morava	1
Almgren 84	Vrchoslavice	Prostějov	Morava	2
Almgren 84	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	7
Almgren 84	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	9
Almgren 84	Dürnkrot	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 84	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	5
Almgren 84	Kleinhöflein	Hollabrunn	Dolní Rakousko	1
Almgren 84	Oberrohrbach	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
Almgren 84	Rabensburg	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
Almgren 84	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	10
Almgren 84	Tresdorf	Korneuburg	Dolní Rakousko	2
Almgren 84	Abrahám	Galanta	Slovensko	2
Almgren 84	Beckov	Nové Mesto nad Váhom	Slovensko	1
Almgren 84	Beluša	Púchov	Slovensko	1
Almgren 84	Bešeňov	Nové Zámky	Slovensko	1
Almgren 84	Bohdanovce nad Trnavou	Trnava	Slovensko	4
Almgren 84	Bojná	Topoľčany	Slovensko	1
Almgren 84	Branč	Nitra	Slovensko	3
Almgren 84	Bratislava-Trnávka	Bratislava II	Slovensko	7
Almgren 84	Bratislava-Vajnory	Bratislava III	Slovensko	2
Almgren 84	Čataj	Senec	Slovensko	3
Almgren 84	Detva	Detva	Slovensko	1
Almgren 84	Hurbanovo	Komárno	Slovensko	3
Almgren 84	Kaplna	Senec	Slovensko	1
Almgren 84	Komoča	Nové Zámky	Slovensko	1
Almgren 84	Likavka	Ružomberok	Slovensko	1
Almgren 84	Liptovská Sielnica-Liptovská Mara	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1
Almgren 84	Liptovský Ján	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1
Almgren 84	Ludanice	Topoľčany	Slovensko	1
Almgren 84	Nitra-Mikov dvor	Nitra	Slovensko	1
Almgren 84	Smolenice	Trnava	Slovensko	1
Almgren 84	Trnava	Trnava	Slovensko	2
Almgren 84	Závod	Malacky	Slovensko	1
Almgren 84	Žehra	Spišská Nová Ves	Slovensko	1
Jobst 4F	Jevíčko	Svitavy	Čechy	1
Jobst 4F	Mikulov	Břeclav	Morava	1
Jobst 4F	Otaslavice	Prostějov	Morava	1
Jobst 4F	Přítluky	Břeclav	Morava	1
Jobst 4F	Rakvice	Břeclav	Morava	1
Jobst 4F	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	8
Jobst 4F	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
Jobst 4F	Etsdorf am Kamp	Krems-Land	Dolní Rakousko	1
Jobst 4F	Katzelsdorf	Mistelbach	Dolní Rakousko	2
Jobst 4F	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	2
Jobst 4F	Bíňa	Nové Zámky	Slovensko	1
Jobst 4F	Bratislava-Trnávka	Bratislava II	Slovensko	1
Jobst 4F	Bratislava-Vajnory	Bratislava III	Slovensko	1
Jobst 4F	Čataj	Senec	Slovensko	1
Jobst 4F	Ludanice	Topoľčany	Slovensko	1
blíže nejistý	Brozany nad Ohří	Litoměřice	Čechy	1
blíže nejistý	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	6

blíže nejistý	Kněževes	Rakovník	Čechy	1
blíže nejistý	Nebovidy	Kolín	Čechy	1
blíže nejistý	Otovice	Kladno	Čechy	2
blíže nejistý	Tišice	Mělník	Čechy	1
blíže nejistý	Židovice	Litoměřice	Čechy	1
blíže nejistý	Dolní Bojanovice	Hodonín	Morava	2
blíže nejistý	Gajary	Malacky	Slovensko	1
blíže nejistý	Liptovská Sielnica-Liptovská Mara	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1
blíže nejistý	Ludanice	Topoľčany	Slovensko	1
blíže nejistý	Nitra-Mikov dvor	Nitra	Slovensko	1
blíže nejistý	Slovenský Grob	Pezinok	Slovensko	1
blíže nejistý	Trnava	Trnava	Slovensko	1
blíže nejistý	Zbehy	Nitra	Slovensko	1

Tab. 4: Podunajské spony se zvířecí hlavičkou.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Demetz TKF Ia	Měcholupy	Louny	Čechy	1
Demetz TKF Ia	Straky	Nymburk	Čechy	2
Demetz TKF Ia	Tišice	Mělník	Čechy	1
Demetz TKF Ia	Úherce	Plzeň-sever	Čechy	1
Demetz TKF Ia	Bratislava-Staré mesto	Bratislava I	Slovensko	1
Demetz TKF Ia	Nozdrovica	Ilava	Slovensko	1
Demetz TKF Ib	Dobřichov-Piňchora	Kolín	Čechy	1
Demetz TKF Ib	Praha-Bubeneč	Hlavní město Praha	Čechy	2
Demetz TKF Ib	Liptovská Sielnica-Liptovská Mara	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1

Tab. 5: Noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Almgren 236a	Liptovská Sielnica-Liptovská Mara	Liptovský Mikuláš	Slovensko	2
Almgren 236b	Dobřichov-Piňchora	Kolín	Čechy	3
Almgren 236b	Dobříň	Litoměřice	Čechy	3
Almgren 236b	Liběšovice	Louny	Čechy	2
Almgren 236b	Nebovidy	Kolín	Čechy	1
Almgren 236b	Nehvizdy	Praha-východ	Čechy	2
Almgren 236b	Obříství	Mělník	Čechy	1
Almgren 236b	Ohnišťany	Hradec Králové	Čechy	1
Almgren 236b	Praha-Křeslice	Hlavní město Praha	Čechy	1
Almgren 236b	Siřem	Louny	Čechy	2
Almgren 236b	Třebusice	Kladno	Čechy	3
Almgren 236b	Tuklaty	Kolín	Čechy	1
Almgren 236b	Kočín-Lančár	Piešťany	Slovensko	1
Almgren 236b	Liptovská Sielnica-Liptovská Mara	Liptovský Mikuláš	Slovensko	2
Almgren 236b	Ludanice	Topoľčany	Slovensko	1
Almgren 236c	Dobřichov-Piňchora	Kolín	Čechy	8
Almgren 236c	Kolín	Kolín	Čechy	1
Almgren 236c	Nymburk	Nymburk	Čechy	1
Almgren 236c	Pasečnice	Domažlice	Čechy	1
Almgren 236c	Třebusice	Kladno	Čechy	5
Almgren 236c	Tuklaty	Kolín	Čechy	1
Almgren 236c	Velenka	Nymburk	Čechy	1

Almgren 236c	Altenmarkt im Thale	Hollabrunn	Dolní Rakousko	1
Almgren 236c	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	2
Almgren 236c	Mistelbach	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
Almgren 236c	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	2
Almgren 236c	Waltersdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 236c	Bratislava-Staré mesto	Bratislava I	Slovensko	1
Almgren 236c	Bratislava-Vajnory	Bratislava III	Slovensko	1
Almgren 236c	Dvorníky	Hlohovec	Slovensko	1
Almgren 236c	Kostolná pri Dunaji	Senec	Slovensko	2
Almgren 236c	Púchov	Púchov	Slovensko	1
Almgren 236c	Sládkovičovo	Galanta	Slovensko	3
Almgren 236c	Slovenský Grob	Pezinok	Slovensko	1
Almgren 236c	Zemplín	Trebišov	Slovensko	1
Almgren 236c	Žilina	Žilina	Slovensko	1
Almgren 236d	Třebusice	Kladno	Čechy	1
Almgren 236f	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 236h	Plotiště nad Labem	Hradec Králové	Čechy	1
Almgren 236h	Tuklaty	Kolín	Čechy	1
Almgren 236h	Nedakonice	Uherské Hradiště	Morava	1
Almgren 236h	Němčice nad Hanou	Prostějov	Morava	1
Almgren 236h	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
Almgren 236m	Lochenice	Hradec Králové	Čechy	1
Almgren 236n	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 236n	Bratislava-Staré mesto	Bratislava I	Slovensko	1
Almgren 236	Duchcov	Teplice	Čechy	1
Almgren 236	Kněževés	Rakovník	Čechy	1
Almgren 236	Mělník-Pšovka	Mělník	Čechy	2
Almgren 236	Nebovidy	Kolín	Čechy	1
Almgren 236	Odřepsy	Nymburk	Čechy	1
Almgren 236	Rašovice	Litoměřice	Čechy	2
Almgren 236	Třebenice	Litoměřice	Čechy	5
Almgren 237b	Budiměřice	Nymburk	Čechy	1
Almgren 237b	Větrušice	Praha-východ	Čechy	1
Almgren 237b	Všechlapy	Nymburk	Čechy	1
Almgren 237b	Morava	-	Morava	1
Almgren 237b	Abrahám	Galanta	Slovensko	1
Almgren 237c	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	2
Almgren 237c	Lysá nad Labem	Nymburk	Čechy	1
Almgren 237c	Třebusice	Kladno	Čechy	1
Almgren 237d	Dobříň	Litoměřice	Čechy	1
Almgren 237	Abrahám	Galanta	Slovensko	1
blíže nejistý	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	1
blíže nejistý	Liběšovice	Louny	Čechy	1
blíže nejistý	Nebovidy	Kolín	Čechy	1
blíže nejistý	Pečky	Kolín	Čechy	1
blíže nejistý	Praha-Vysočany	Hlavní město Praha	Čechy	1
blíže nejistý	Katzelsdorf	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
blíže nejistý	Zemplín	Trebišov	Slovensko	1

Tab. 6: Noricko-panonské spony s křídélky.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Almgren 238a	Stradonice	Beroun	Čechy	3
Almgren 238a	Zadní Poříčí	Příbram	Čechy	1
Almgren 238a	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 238a	Wien-Aspern	Wien	Dolní Rakousko	1
Almgren 238a	Bratislava-Staré mesto	Bratislava I	Slovensko	1
Almgren 238a	Košice	Košice	Slovensko	1
Almgren 238a	Šaľa	Šaľa	Slovensko	1
Almgren 238b	Lovosice	Litoměřice	Čechy	1
Almgren 238b	Třebusice	Kladno	Čechy	1
Almgren 238b	Vrbice	Rakovník	Čechy	2
Almgren 238d	Zemianske Podhradie	Nové Mesto nad Váhom	Slovensko	1
Almgren 238e	Zemplín	Trebišov	Slovensko	1
Almgren 238h	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	Morava	1
Almgren 238q	Uherský Brod	Uherské Hradiště	Morava	1
Almgren 238v	Chotín	Komárno	Slovensko	1
Almgren 238v	Ludanice	Topolčany	Slovensko	2
Almgren 238	Kolín	Kolín	Čechy	2
Almgren 238	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	Morava	1
Almgren 238	Mikulovsko	Břeclav	Morava	1
Almgren 238	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 238	Púchov	Púchov	Slovensko	2
Almgren 238	Zemplín	Trebišov	Slovensko	1

Tab. 7: Panonské trubkovité spony.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
panonská trubkovitá spona	Kdyně-Rýzmbek	Domažlice	Čechy	1
panonská trubkovitá spona	Kolín	Kolín	Čechy	1
panonská trubkovitá spona	Praha-Vokovice	Hlavní město Praha	Čechy	1
panonská trubkovitá spona	Bulhary	Břeclav	Morava	1
panonská trubkovitá spona	Morava	-	Morava	1
panonská trubkovitá spona	Moravský Krumlov	Znojmo	Morava	1
panonská trubkovitá spona	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	2
panonská trubkovitá spona	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	8
panonská trubkovitá spona	Dürnkrut	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
panonská trubkovitá spona	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	2
panonská trubkovitá spona	Katzelsdorf	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
panonská trubkovitá spona	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	3
panonská trubkovitá spona	Čataj	Senec	Slovensko	2
panonská trubkovitá spona	Hurbanovo	Komárno	Slovensko	1
panonská trubkovitá spona	Láb	Malacky	Slovensko	1
panonská trubkovitá spona	Zohor	Malacky	Slovensko	1
trubkovitá spona s fasetovanou hlaví	Malé Hradisko-Staré Hradisko	Prostějov	Morava	1
trubkovitá spona s fasetovanou hlaví	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1

Tab. 8: Kotvovité spony.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
kotvovitá spona	Nebovidy	Kolín	Čechy	1

kotvovitá spona	Břeclav	Břeclav	Morava	1
kotvovitá spona	Dobšice	Znojmo	Morava	1
kotvovitá spona	Kuřim	Brno-venkov	Morava	1
kotvovitá spona	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1

Tab. 9: Dvojdílné nečleněné spony s křídélky nad vinutím.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
dvojdílná nečleněná spona s křídélky nad vinutím	Křepice	Břeclav	Morava	1
dvojdílná nečleněná spona s křídélky nad vinutím	Medlovice	Vyškov	Morava	1
dvojdílná nečleněná spona s křídélky nad vinutím	Mikulčice	Hodonín	Morava	1
dvojdílná nečleněná spona s křídélky nad vinutím	Vyškov	Vyškov	Morava	1
dvojdílná nečleněná spona s křídélky nad vinutím	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	2
dvojdílná nečleněná spona s křídélky nad vinutím	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
dvojdílná nečleněná spona s křídélky nad vinutím	Čataj	Senec	Slovensko	1

Tab. 10: Spony typu Alesia.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Alesia	Praha-Běchovice	Hlavní město Praha	Čechy	1
Alesia	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Alesia	Waltersdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Alesia derivát	Třebusice	Kladno	Čechy	2

Tab. 11: Spony s límcem.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Bern-Gergovia	Tišice	Mělník	Čechy	1
Titelberg	Třebusice	Kladno	Čechy	1

Tab. 12: Bodlákovité spony.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Böhme-Schönberger 4	Třebusice	Kladno	Čechy	1
Böhme-Schönberger 4	Tuklaty	Kolín	Čechy	1
Böhme-Schönberger 4	Nozdovice	Ilava	Slovensko	1
Böhme-Schönberger 5	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	3
Böhme-Schönberger 6	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	1
Böhme-Schönberger 6	Pchery	Kladno	Čechy	1
Böhme-Schönberger 7b	Třebusice	Kladno	Čechy	2
blíže nejistý	Třebusice	Kladno	Čechy	1

Tab. 13: Spony typu Aucissa.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Aucissa typu Riha 5.2.1	Lučice	Klatovy	Čechy	1
Aucissa typu Riha 5.2.1	Třebusice	Kladno	Čechy	1
Aucissa typu Riha 5.2.2	Touchovice	Louny	Čechy	1
Aucissa typu Riha 5.2.2	Malé Hradisko-Staré Hradisko	Prostějov	Morava	1
Aucissa typu Riha 5.2.4	Chudonice	Hradec Králové	Čechy	1

Aucissa typu Riha 5.2.4	Mlékojedy	Litoměřice	Čechy	1
Aucissa typu Riha 5.2.4	Rabensburg	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
Aucissa typu Riha 5.2.4	Bošáca	Nové Mesto nad Váhom	Slovensko	1
Aucissa typu Riha 5.2.4	Bratislava-Dúbravka	Bratislava IV	Slovensko	1
Aucissa typu Riha 5.3	Medlovice	Vyškov	Morava	1
Aucissa typu Riha 5.3	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Aucissa typu Riha 5.3	Bratislava-Devínska Nová Ves	Bratislava IV	Slovensko	2
Aucissa typu Riha 5.3	Likavka	Ružomberok	Slovensko	1
Aucissa typu Riha 5.5	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
blíže nejistý	Český Újezd	Ústí nad Labem	Čechy	1
blíže nejistý	Češov	Jičín	Čechy	1
blíže nejistý	Slavhostice	Jičín	Čechy	1
blíže nejistý	Stradonice	Beroun	Čechy	1
blíže nejistý	Třebusice	Kladno	Čechy	3
blíže nejistý	Sierndorf an der March	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1

Tab. 14: Porýnské výrazně členěné spony.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Almgren 19al	Býčkovice	Litoměřice	Čechy	1
Almgren 19al	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	12
Almgren 19al	Duchcov	Teplice	Čechy	2
Almgren 19al	Jenišovice	Mělník	Čechy	1
Almgren 19al	Nymburk	Nymburk	Čechy	1
Almgren 19al	Ohrada	Kolín	Čechy	1
Almgren 19al	Ovčáry	Mělník	Čechy	1
Almgren 19al	Praha-Vysočany	Hlavní město Praha	Čechy	2
Almgren 19al	Přerov nad Labem	Nymburk	Čechy	2
Almgren 19al	Tišice	Mělník	Čechy	3
Almgren 19al	Třebestovice-Sadská	Nymburk	Čechy	1
Almgren 19al	Třebusice	Kladno	Čechy	9
Almgren 19al	Tuklaty	Kolín	Čechy	1
Almgren 19al	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 19all	Beroun	Beroun	Čechy	2
Almgren 19all	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	10
Almgren 19all	Hradiště	Louny	Čechy	1
Almgren 19all	Kropáčova Vrutice	Mladá Boleslav	Čechy	1
Almgren 19all	Líbeznice	Praha-východ	Čechy	1
Almgren 19all	Nehvizdy	Praha-východ	Čechy	1
Almgren 19all	Ohnišťany	Hradec Králové	Čechy	1
Almgren 19all	Praha-Bubeneč	Hlavní město Praha	Čechy	1
Almgren 19all	Radovesice	Litoměřice	Čechy	2
Almgren 19all	Ratenice	Kolín	Čechy	1
Almgren 19all	Tišice	Mělník	Čechy	1
Almgren 19all	Trmice	Ústí nad Labem	Čechy	1
Almgren 19all	Třebusice	Kladno	Čechy	5
Almgren 19all	Tuklaty	Kolín	Čechy	1
Almgren 19all	Bernolákovo	Senec	Slovensko	1
Almgren 19all	Reca	Senec	Slovensko	1
Almgren 19a	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	3
Almgren 19a	Liběšice	Most	Čechy	2
Almgren 19a	Nové Dvory	Kutná Hora	Čechy	1

Almgren 19a	Třebovle	Kolín	Čechy	1
Almgren 19a	Třebusice	Kladno	Čechy	5
Almgren 20	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1

Tab. 15: Spony typu Almgren 22a.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Almgren 22a	Kostomlaty nad Labem	Nymburk	Čechy	1
Almgren 22a	Stehelčeves	Kladno	Čechy	1

Tab. 16: Spony typu Nertomarus.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Nertomarus	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	2
Nertomarus	Nymburk	Nymburk	Čechy	1

Tab. 17: Spony typu Langton Down.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Langton Down	Stehelčeves	Kladno	Čechy	1
Langton Down	Tuklaty	Kolín	Čechy	1
Langton Down	Rabensburg	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
Langton Down	Folkušová	Martin	Slovensko	1
Langton Down	Nozdovice	Ilava	Slovensko	1
Langton Down	Turík	Ružomberok	Slovensko	1
Langton Down	Žehra	Spišská Nová Ves	Slovensko	1

Tab. 18: Tzv. Höckerfibern.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Demetz TKF II	Stehelčeves	Kladno	Čechy	1
Demetz TKF II	Třebusice	Kladno	Čechy	1
Demetz TKF II	Liptovská Sielnica-Liptovská Mara	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1

Tab. 19: Galské spony s křídélky.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Feugère 13b	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	1

Tab. 20: Jednoduché galské spony typu Almgren 241.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Almgren 241	Pečky	Kolín	Čechy	1
Almgren 241	Tišice	Mělník	Čechy	1
Almgren 241	Třebusice	Kladno	Čechy	1
Almgren 241	Žatecko	Louny	Čechy	1

Tab. 21: Uzlíkovité spony typu Riha 1.5.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Riha 1.5	Stehelčevy	Kladno	Čechy	1
Riha 1.5	Třebusice	Kladno	Čechy	2

Tab. 22: Spony s očky typu Haltern.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Haltern	Lomazice	Chomutov	Čechy	1
Haltern	Radovesice	Litoměřice	Čechy	2
Haltern	Třebusice	Kladno	Čechy	1

Tab. 23: Tzv. vojenské spony.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Almgren 15	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	2
Almgren 15	Dolínek	Praha-východ	Čechy	1
Almgren 15	Kostomlaty nad Labem	Nymburk	Čechy	1
Almgren 15	Praha-Bubeneč	Hlavní město Praha	Čechy	1
Almgren 15	Praha-Vysočany	Hlavní město Praha	Čechy	1
Almgren 15	Tišice	Mělník	Čechy	1
Almgren 15	Třebusice	Kladno	Čechy	1
Almgren 15	Tvršice	Louny	Čechy	1
Almgren 15	Velatice	Brno-venkov	Morava	1
Almgren 15	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	3
Almgren 15	Reintal	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
Almgren 15	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Almgren 16	Bratislava-Trnávka	Bratislava II	Slovensko	1

Tab. 24: Kruhové spony.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Bentumersiel	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	1
Sellye III	Bojná	Topoľčany	Slovensko	1

Tab. 25: Šarnýrové spony.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Riha 5.6	Dolní Bojanovice	Hodonín	Morava	1
Riha 5.6	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Riha 5.6	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Riha 5.6	Abrahám	Galanta	Slovensko	1
Riha 5.6	Čataj	Senec	Slovensko	1
Riha 5.7	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Riha 5.9	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	1
Riha 5.9	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Riha 5.12	Praha-Vysočany	Hlavní město Praha	Čechy	1
Riha 5.12	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	2
Riha 5.12	Dobročkovice	Vyškov	Morava	1
Riha 5.12	Abrahám	Galanta	Slovensko	2

Riha 5.12	Čataj	Senec	Slovensko	1
Riha 5.12	Bratislava-Trnávka	Bratislava II	Slovensko	1
Riha 5.12	Liptovská Sielnica-Liptovská Mara	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1
Riha 5.13	Stehelčeves	Kladno	Čechy	2
Riha 5.13	Kostolná pri Dunaji	Senec	Slovensko	2
Dobřichov-Pičhora	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	1

Tab. 26: Spony s ledvinkovitě prolamovanou záhlavní destičkou.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Böhme 22	Pobedim	Nové Mesto nad Váhom	Slovensko	1

Tab. 27: Spony s emailem na lučíku.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Riha 5.17.3	Prosiměřice	Znojmo	Morava	1
Riha 5.17.3	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
Riha 5.17.3	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Riha 5.17.4	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Riha 5.17.5	Třebusice	Kladno	Čechy	1
Riha 5.17.5	Horní Věstonice	Břeclav	Morava	1
Riha 5.17.5	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	3
Riha 5.17.5	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	2
Riha 5.17.5	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
Riha 5.17.5	Hrabušice	Spišská Nová Ves	Slovensko	2
Riha 5.17.5	Kostolná pri Dunaji	Senec	Slovensko	1
Riha 7.18	Veľký Meder	Dunajská Streda	Slovensko	1
Almgren 243	Mikulčice	Hodonín	Morava	1
blíže nejistý	Hurbanovo	Komárno	Slovensko	1

Tab. 28: Souměrné spony.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Exner II 1	Křepice	Břeclav	Morava	1
Exner II 1	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Exner II 1	Beluša	Púchov	Slovensko	1
Exner II 6	Praha-Modřany	Hlavní město Praha	Čechy	1
Exner II 14	Bratislava-Trnávka	Bratislava II	Slovensko	1
Exner II 19	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1

Tab. 29: Destičkovité spony.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Augst/Dobřichov	Dobřichov-Pičhora	Kolín	Čechy	1
tutulus	Pňov	Kolín	Čechy	2
tutulus	Křepice	Břeclav	Morava	1
tutulus	Morava	-	Morava	1
tutulus	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	2
tutulus	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	3
tutulus	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	1

tutulus	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	3
tutulus	Bratislava-Trnávka	Bratislava II	Slovensko	1
tutulus	Liptovská Sielnica-Liptovská Mara	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1
tutulus	Zohor	Malacky	Slovensko	1
spona s kruhovitou destičkou	Dobřichov-Třebická	Kolín	Čechy	1
spona s kruhovitou destičkou	Dolánky-Rubín	Louny	Čechy	1
spona s kruhovitou destičkou	Hrobce	Litoměřice	Čechy	1
spona s kruhovitou destičkou	Jevíčko	Svitavy	Čechy	1
spona s kruhovitou destičkou	Libochovice	Litoměřice	Čechy	3
spona s kruhovitou destičkou	Litoměřice	Litoměřice	Čechy	1
spona s kruhovitou destičkou	Lužice	Most	Čechy	1
spona s kruhovitou destičkou	Nymburk	Nymburk	Čechy	1
spona s kruhovitou destičkou	Pňov	Kolín	Čechy	2
spona s kruhovitou destičkou	Božice	Znojmo	Morava	1
spona s kruhovitou destičkou	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	3
spona s kruhovitou destičkou	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
spona s kruhovitou destičkou	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	3
spona s kruhovitou destičkou	Waltersdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
spona s kruhovitou destičkou	Abrahám	Galanta	Slovensko	1
spona s kruhovitou destičkou	Beckov	Nové Mesto nad Váhom	Slovensko	1
spona s kruhovitou destičkou	Bratislava-Devínska Nová Ves	Bratislava IV	Slovensko	1
spona s kruhovitou destičkou	Kostolná pri Dunaji	Senec	Slovensko	2
spona s kruhovitou destičkou	Láb	Malacky	Slovensko	1
spona s kruhovitou destičkou	Nitra-Mikov dvor	Nitra	Slovensko	1
spona s kruhovitou destičkou	Očkov	Nové Mesto nad Váhom	Slovensko	2
spona s kruhovitou destičkou	Spišské Tomášovce	Spišská Nová Ves	Slovensko	1
spona s kruhovitou destičkou	Trstené pri Hornáde	Košice-okolie	Slovensko	1
spona s kruhovitou destičkou	Zohor	Malacky	Slovensko	1
spona s oválnou destičkou	Vrbice	Nymburk	Čechy	1
spona s kosočtverečnou destičkou	Mistelbach	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
spona s kosočtverečnou destičkou	Abrahám	Galanta	Slovensko	1
spona s kosočtverečnou destičkou	Bohdanovce nad Trnavou	Trnava	Slovensko	2
spona s kosočtverečnou destičkou	Hurbanovo	Komárno	Slovensko	1
spona s kosočtverečnou destičkou	Spišské Tomášovce	Spišská Nová Ves	Slovensko	1
spona s trojúhelníkovitou destičkou	Zemianske Podhradie	Nové Mesto nad Váhom	Slovensko	1
spona s lunicovitou destičkou	Hurbanovo	Komárno	Slovensko	1
spona s vícero destiček	Čataj	Senec	Slovensko	1
prolamovaná spona	Dobřichov-Třebická	Kolín	Čechy	1
prolamovaná spona	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
prolamovaná spona	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
prolamovaná spona	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
prolamovaná spona	Waltersdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
prolamovaná spona	Kostolná pri Dunaji	Senec	Slovensko	1
svastika	Olomouc-Slavonín	Olomouc	Morava	1
svastika	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	2
svastika	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
svastika	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
zvířecí spona - jelen	Plaňany	Kolín	Čechy	1
zvířecí spona - kanec?	Plaňany	Kolín	Čechy	1
zvířecí spona - zajíc	Slatina	Kladno	Čechy	1
zvířecí spona - delfín	Velvary	Kladno	Čechy	1
zvířecí spona - laň	Zvoleněves	Kladno	Čechy	1
zvířecí spona - pták	Medlovice	Vyškov	Morava	1

zvířecí spona - zajíc	Mollmannsdorf	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
zvířecí spona - orel	Palterndorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
zvířecí spona - pták	Sierndorf an der March	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1

Tab. 30: Kolínkovité spony.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Jobst 13A	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	2
Jobst 13A	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	2
Jobst 13A	Katzelsdorf	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
Jobst 13A	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Jobst 13A	Abrahám	Galanta	Slovensko	1
Jobst 13B	Čechy	-	Čechy	1
Jobst 13B	Hříškov	Louny	Čechy	1
Jobst 13B	Žíželeves	Hradec Králové	Čechy	1
Jobst 13B	Asparn an der Zaya	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
Jobst 13B	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	3
Jobst 13C	Hořátev-Zvěřínek	Nymburk	Čechy	2
Jobst 13C	Chornice	Svitavy	Čechy	1
Jobst 13C	Jevíčko	Svitavy	Čechy	1
Jobst 13C	Kaplice	Český Krumlov	Čechy	1
Jobst 13C	Kostelec nad Labem	Mělník	Čechy	1
Jobst 13C	Nebovidy	Kolín	Čechy	1
Jobst 13C	Nová Ves I	Kolín	Čechy	1
Jobst 13C	Praha-Podbaba	Hlavní město Praha	Čechy	1
Jobst 13C	Praha-Smíchov	Hlavní město Praha	Čechy	2
Jobst 13C	Rejštejn-Kašperské Hory	Klatovy	Čechy	1
Jobst 13C	Semčice-Žerčice	Mladá Boleslav	Čechy	1
Jobst 13C	Morava	-	Morava	1
Jobst 13C	Moravský Krumlov	Znojmo	Morava	2
Jobst 13C	Šitbořice	Břeclav	Morava	1
Jobst 13C	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	Morava	1
Jobst 13C	Velatice	Brno-venkov	Morava	1
Jobst 13C	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	4
Jobst 13C	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	5
Jobst 13C	Dürnkrut	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Jobst 13C	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	2
Jobst 13C	Kleinhöfleín	Hollabrunn	Dolní Rakousko	1
Jobst 13C	Palterndorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Jobst 13C	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	10
Jobst 13C	Waltersdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Jobst 13C	Abrahám	Galanta	Slovensko	1
Jobst 13C	Bratislava-Vajnory	Bratislava III	Slovensko	1
Jobst 13C	Čataj	Senec	Slovensko	2
Jobst 13C	Hurbanovo	Komárno	Slovensko	1
Jobst 13C	Kraľovanky	Dunajská Streda	Slovensko	1
Jobst 13C	Púchov	Púchov	Slovensko	1
Jobst 13C	Slovenské Pravno	Turčianske Teplice	Slovensko	1
Jobst 13C	Stráže	Piešťany	Slovensko	1
Jobst 13C	Trnava	Trnava	Slovensko	1
Jobst 13D	Jevíčko	Svitavy	Čechy	1
Jobst 13D	Nebovidy	Kolín	Čechy	1

Jobst 13D	Praha-Michle	Hlavní město Praha	Čechy	1
Jobst 13D	Praha-Podbaba	Hlavní město Praha	Čechy	1
Jobst 13D	Semčice-Žerčice	Mladá Boleslav	Čechy	1
Jobst 13D	Sokoleč	Nymburk	Čechy	1
Jobst 13D	Tatce	Kolín	Čechy	1
Jobst 13D	Bojkovice	Uherské Hradiště	Morava	1
Jobst 13D	Brno-Líšeň	Brno-město	Morava	1
Jobst 13D	Křenovice	Přerov	Morava	1
Jobst 13D	Medlovice	Vyškov	Morava	1
Jobst 13D	Moravský Krumlov	Znojmo	Morava	1
Jobst 13D	Pouzďřany	Břeclav	Morava	1
Jobst 13D	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	Morava	2
Jobst 13D	Vrchoslavice	Prostějov	Morava	1
Jobst 13D	Žárovice-Hamry	Prostějov	Morava	1
Jobst 13D	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	4
Jobst 13D	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	6
Jobst 13D	Enzersfeld	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
Jobst 13D	Katzelsdorf	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
Jobst 13D	Klement-Oberleis	Korneuburg	Dolní Rakousko	1
Jobst 13D	Palterndorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Jobst 13D	Rabensburg	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
Jobst 13D	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	4
Jobst 13D	Tresdorf	Korneuburg	Dolní Rakousko	2
Jobst 13D	Abrahám	Galanta	Slovensko	1
Jobst 13D	Beckov	Nové Mesto nad Váhom	Slovensko	1
Jobst 13D	Bolešov	Ilava	Slovensko	1
Jobst 13D	Bratislava-Lamač	Bratislava IV	Slovensko	1
Jobst 13D	Bratislava-Vajnory	Bratislava III	Slovensko	2
Jobst 13D	Kráľová pri Senci	Senec	Slovensko	1
Jobst 13D	Láb	Malacky	Slovensko	2
Jobst 13E	Stradouň	Ústí nad Orlicí	Čechy	1
Jobst 13E	Mikulovsko	Břeclav	Morava	1
Jobst 13E	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	2
Jobst 13E	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	3
Jobst 13E	Jedenspeigen	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Jobst 13E	Chotín	Komárno	Slovensko	1
Jobst 13E	Závod	Malacky	Slovensko	1
Jobst 12A	Kouřim	Kolín	Čechy	1
Jobst 12A	Malé Hradisko-Staré Hradisko	Prostějov	Morava	1
Jobst 12A	Bernhardsthal	Mistelbach	Dolní Rakousko	1
Jobst 12A	Ringelsdorf	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
Jobst 12E	Nová Ves I	Kolín	Čechy	1
Bojovič 21, Var. 2	Praha-Podbaba	Hlavní město Praha	Čechy	1
Bojovič 22, Var. 1	Praha-Šárka	Hlavní město Praha	Čechy	1
blíže nejistý	Čířov	Louny	Čechy	2
blíže nejistý	Kolín	Kolín	Čechy	1
blíže nejistý	Most	Most	Čechy	1
blíže nejistý	Praha-Zbraslav	Hlavní město Praha	Čechy	1
blíže nejistý	Drösing	Gänserndorf	Dolní Rakousko	1
blíže nejistý	Bohdanovce nad Trnavou	Trnava	Slovensko	2
blíže nejistý	Branč	Nitra	Slovensko	1
blíže nejistý	Bratislava-Devínska Nová Ves	Bratislava IV	Slovensko	2
blíže nejistý	Bratislava-Vajnory	Bratislava III	Slovensko	1

blíže nejistý	Kvakovce	Vranov nad Topľou	Slovensko	1
blíže nejistý	Levice	Levice	Slovensko	1
blíže nejistý	Ludanice	Topoľčany	Slovensko	3
blíže nejistý	Nitra-Chrenová	Nitra	Slovensko	1
blíže nejistý	Nitra-Mikov dvor	Nitra	Slovensko	1
blíže nejistý	Slovenské Nové Mesto	Trebišov	Slovensko	1
blíže nejistý	Štúrovo	Nové Zámky	Slovensko	1

Tab. 31: Ramíkové spony s válcovitým pouzdrém.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Riha 6.4	Praha-Olišany	Hlavní město Praha	Čechy	1
Riha 6.4	Medlovice	Vyškov	Morava	1
Riha 6.4	Šebetov	Blansko	Morava	1
Riha 6.4	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	Morava	1
Riha 6.4	Bojná	Topoľčany	Slovensko	1
Riha 6.4	Šoporňa	Galanta	Slovensko	1

Tab. 32: Spony s cibulovitými knoflíky.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
Pröttel 1A	Duchcov	Teplice	Čechy	1
Pröttel 1A	Podsedice	Litoměřice	Čechy	1
Pröttel 1A	Roztoky	Praha-západ	Čechy	1
Pröttel 1A	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	Morava	2
Pröttel 1A	Primmersdorf	Waidhofen an der Thaya	Dolní Rakousko	1
Pröttel 1A	Žitavce	Nitra	Slovensko	1
Pröttel 1B	Kouřim	Kolín	Čechy	1
Pröttel 1B	Bílovice	Uherské Hradiště	Morava	1
Pröttel 2A	Duchcov	Teplice	Čechy	1
Pröttel 2B	Praha-Šárka	Hlavní město Praha	Čechy	1
Pröttel 2B	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	Morava	3
Pröttel 3/4B	Duchcov	Teplice	Čechy	6
Pröttel 3/4B	Chožov	Louny	Čechy	1
Pröttel 3/4B	Podsedice	Litoměřice	Čechy	1
Pröttel 3/4B	Velké Koloděje	Pardubice	Čechy	1
Pröttel 3/4B	Žatec	Louny	Čechy	1
Pröttel 3/4B	Mistřice	Uherské Hradiště	Morava	1
Pröttel 3/4B	Olomouc-Řepčín	Olomouc	Morava	1
Pröttel 3/4B	Uherské Hradiště	Uherské Hradiště	Morava	1
Pröttel 3/4B	Hurbanovo	Komárno	Slovensko	1
Pröttel 3/4C	Veselí nad Moravou	Hodonín	Morava	2
Pröttel 3/4D	Stradonice	Beroun	Čechy	1
Pröttel 5	Duchcov	Teplice	Čechy	1
blíže nejistý	Dolany	Kolín	Čechy	1
blíže nejistý	Chožov	Louny	Čechy	1
blíže nejistý	Pochedělice	Louny	Čechy	1
blíže nejistý	Praha-Šárka	Hlavní město Praha	Čechy	1
blíže nejistý	Předměřice nad Labem	Hradec Králové	Čechy	1
blíže nejistý	Ravelsbach	Hollabrunn	Dolní Rakousko	1
blíže nejistý	Bratislava-Dúbravka	Bratislava IV	Slovensko	1
blíže nejistý	Kláštor pod Znievom	Martin	Slovensko	1

blíže nejistý	Levice	Levice	Slovensko	1
blíže nejistý	Liptovský Ján	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1
blíže nejistý	Liptovský Mikuláš	Liptovský Mikuláš	Slovensko	1
blíže nejistý	Ludanice	Topoľčany	Slovensko	4
blíže nejistý	Smolenice	Trnava	Slovensko	1
blíže nejistý	Trenčín	Trenčín	Slovensko	2
blíže nejistý	Veľký Šariš	Prešov	Slovensko	2

Tab. 33: Spony z Ostrovan.

Typ spony	Lokalita	Okres	Oblast	Počet
spona s dvakrát pravouhle zalomeným lučíkem	Ostrovany	Sabinov	Slovensko	1
spona s oválnou destičkou se vsazeným onyxem	Ostrovany	Sabinov	Slovensko	1
spona se dvěma gombíky na konci ramen	Ostrovany	Sabinov	Slovensko	1

Proměnná	Korelace (Dobrichov_Pichora) Označ. korelace jsou významné na hlad. p < ,05000 N=128 (Celé případy vynechány u ChD)													
	bronzová nádoba	jehlice	kopí	nůž	nůžky	opasek	picí roh	štít	noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku	podunajské výrazně profilované spony	porýnské výrazně členěné spony	spony pozdnělaténského typu	spony s očky	
bronzová nádoba	1,00	-0,05	0,04	-0,04	0,08	0,45	0,30	0,29	0,15	0,16	-0,10	-0,06	0,19	
jehlice	-0,05	1,00	-0,18	-0,04	0,06	-0,04	-0,02	-0,02	-0,12	0,01	0,07	0,02	-0,01	
kopí	0,04	-0,18	1,00	0,07	0,02	0,05	0,09	0,30	0,16	0,05	-0,03	-0,21	0,07	
nůž	-0,04	-0,04	0,07	1,00	0,06	-0,06	-0,11	0,01	0,06	0,03	0,09	0,03	-0,06	
nůžky	0,08	0,06	0,02	0,06	1,00	0,15	0,19	0,10	-0,05	0,02	-0,01	-0,13	-0,01	
opasek	0,45	-0,04	0,05	-0,06	0,15	1,00	0,25	0,35	0,26	0,05	-0,04	-0,23	0,25	
picí roh	0,30	-0,02	0,09	-0,11	0,19	0,25	1,00	0,16	0,07	0,03	-0,17	0,04	0,13	
štít	0,29	-0,02	0,30	0,01	0,10	0,35	0,16	1,00	0,09	0,24	-0,02	-0,15	0,05	
noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku	0,15	-0,12	0,16	0,06	-0,05	0,26	0,07	0,09	1,00	0,01	0,04	-0,09	0,09	
podunajské výrazně profilované spony	0,16	0,01	0,05	0,03	0,02	0,05	0,03	0,24	0,01	1,00	0,10	0,01	-0,06	
porýnské výrazně členěné spony	-0,10	0,07	-0,03	0,09	-0,01	-0,04	-0,17	-0,02	0,04	0,10	1,00	-0,01	0,01	
spony pozdnělaténského typu	-0,06	0,02	-0,21	0,03	-0,13	-0,23	0,04	-0,15	-0,09	0,01	-0,01	1,00	-0,13	
spony s očky	0,19	-0,01	0,07	-0,06	-0,01	0,25	0,13	0,05	0,09	-0,06	0,01	-0,13	1,00	

Tab. 34: Dobřichov-Piřhora (korelační matice).

Vl. čísla (Dobrichov_Pichora) Extrakce: Hlavní komponenty				
Hodn.	vl. číslo	% celk. rozptylu	Kumulativ. vlast. číslo	Kumulativ. %
1	2,349007	18,06928	2,34901	18,0693
2	1,357118	10,43937	3,70613	28,5087
3	1,231640	9,47415	4,93776	37,9828
4	1,152732	8,86717	6,09050	46,8500
5	1,109422	8,53402	7,19992	55,3840
6	1,016881	7,82216	8,21680	63,2061
7	0,853959	6,56892	9,07076	69,7751
8	0,832851	6,40654	9,90361	76,1816
9	0,813704	6,25926	10,71731	82,4409
10	0,703354	5,41042	11,42067	87,8513
11	0,610750	4,69807	12,03142	92,5494
12	0,540478	4,15752	12,57189	96,7069
13	0,428105	3,29312	13,00000	100,0000

Tab. 35: Dobřichov-Piřhora (vlastní čísla vektorů).

Faktor. zátěže (Varimax normaliz.) (Dobrichov_Pichora) Extrakce: Hlavní komponenty (Označené zatěže jsou >,500000)					
Proměnná	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4	Faktor 5
bronzová nádoba	-0,376703	0,030975	0,474974	0,489335	-0,036026
jehlice	0,143409	0,672713	0,039371	-0,010597	0,247760
kopí	0,049723	-0,719861	0,131459	0,036941	0,285390
nůž	0,376213	-0,225217	0,157583	-0,164031	0,086767
nůžky	-0,176609	0,142381	0,132283	-0,105305	0,731014
opasek	-0,203935	-0,002203	0,302640	0,685688	0,205764
picí roh	-0,655311	0,006557	0,238276	0,167547	0,124316
štit	-0,079134	-0,264150	0,623813	0,180325	0,268299
noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku	0,152627	-0,356509	0,082113	0,520894	-0,191520
podunajské výrazně profilované spony	0,147371	0,041393	0,769455	-0,111846	-0,086689
porýnské výrazně členěné spony	0,711289	0,237023	0,166177	0,143619	-0,016460
spony pozdnělaténského typu	-0,197011	0,228846	0,132519	-0,340301	-0,627300
spony s očky	-0,050686	0,060833	-0,181299	0,672126	0,049390
Výkl.roz	1,407282	1,353584	1,501122	1,681702	1,256229
Prp.celk	0,108252	0,104122	0,115471	0,129362	0,096633

Tab. 36: Dobřichov-Piřhora (faktorové zátěže).

Dobřichov-Pičhora		Faktor 1	Faktor 1-	Faktor 2+	Faktor 2-	Faktor 3	Faktor 4	Faktor 5+	Faktor 5-	Počet hrobů
Pohřební rítus	žárový	17	17	23	17	20	21	18	20	128
Způsob uložení	bronzová nádoba	0	3	2	2	4	4	2	0	6
	popelnice	7	5	9	11	6	11	7	9	66
	jamka	10	9	12	4	10	6	9	11	56
Datace (podle Droberjar 1999a)	B1	0	5	4	6	6	2	6	1	38
	B1a	10	8	13	5	11	10	10	16	57
	B1b	7	4	6	3	2	9	1	3	24
	B2a	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	B2b	0	0	0	2	0	0	1	0	5
	B2/C1	0	0	0	1	1	0	0	0	3
Poloha	neurčeno	17	17	23	17	20	21	18	20	128
Pohlaví jedince	neurčeno	17	17	23	17	20	21	18	20	128
Věk jedince	dospělý	0	1	1	7	2	4	4	1	17
	dítě	0	1	0	1	0	1	0	0	2
	neurčeno	17	15	22	9	18	16	14	19	109

Tab. 37: Dobřichov-Pičhora (externí evidence).

Proměnná	Korelace (Abraham) Označ. korelace jsou významné na hlad. $p < ,05000$ N=123 (Celé případy vynechány u ChD)									
	bronzová nádoba	keramická nádoba	jehlice	kopí	nůž	nůžky	opasek	podunajské výrazně profilované spony	spony s očky	trubkovité spony
bronzová nádoba	1,00	-0,08	0,06	-0,04	0,09	0,39	0,18	0,13	0,00	-0,01
keramická nádoba	-0,08	1,00	-0,07	0,06	-0,05	-0,12	0,04	0,04	-0,07	-0,08
jehlice	0,06	-0,07	1,00	-0,17	-0,07	-0,04	0,09	0,03	0,03	0,10
kopí	-0,04	0,06	-0,17	1,00	0,25	0,12	0,04	-0,02	-0,13	-0,14
nůž	0,09	-0,05	-0,07	0,25	1,00	0,45	0,14	0,16	-0,05	0,20
nůžky	0,39	-0,12	-0,04	0,12	0,45	1,00	0,11	0,31	-0,06	0,05
opasek	0,18	0,04	0,09	0,04	0,14	0,11	1,00	-0,07	-0,01	0,09
podunajské výrazně profilované spony	0,13	0,04	0,03	-0,02	0,16	0,31	-0,07	1,00	-0,05	0,07
spony s očky	0,00	-0,07	0,03	-0,13	-0,05	-0,06	-0,01	-0,05	1,00	-0,10
trubkovité spony	-0,01	-0,08	0,10	-0,14	0,20	0,05	0,09	0,07	-0,10	1,00

Tab. 38: Abraham (korelační matice).

VI. čísla (Abraham)				
Extrakce: Hlavní komponenty				
Hodn.	vl. číslo	% celk. rozptylu	Kumulativ. vlast. číslo	Kumulativ. %
1	1,935314	19,35314	1,93531	19,3531
2	1,378461	13,78461	3,31377	33,1377
3	1,146274	11,46274	4,46005	44,6005
4	1,104189	11,04189	5,56424	55,6424
5	1,039482	10,39482	6,60372	66,0372
6	0,914745	9,14745	7,51846	75,1846
7	0,839481	8,39481	8,35794	83,5794
8	0,654507	6,54507	9,01245	90,1245
9	0,576938	5,76938	9,58939	95,8939
10	0,410610	4,10610	10,00000	100,0000

Tab. 39: Abrahám (vlastní čísla vektorů).

Faktor. zátěže (Varimax normaliz.) (Abraham)					
Extrakce: Hlavní komponenty					
(Označené zatěže jsou >,500000)					
Proměnná	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4	Faktor 5
bronzová nádoba	0,675930	0,179604	-0,237108	0,312864	0,066277
keramická nádoba	-0,070364	-0,022389	-0,164763	0,064504	-0,842176
jehlice	0,047778	0,626941	0,143537	0,214134	0,011037
kopí	0,046656	-0,776239	0,003161	0,137321	-0,112325
nůž	0,458116	-0,449377	0,458088	0,140081	0,127100
nůžky	0,816782	-0,197612	0,120662	0,047428	0,118608
opasek	0,129248	0,047405	0,090830	0,855923	-0,101376
podunajské výrazně profilované spony	0,629535	0,147189	0,121395	-0,469384	-0,272761
spony s očky	0,003685	0,159112	-0,437334	0,006714	0,500308
trubkovité spony	-0,001696	0,230084	0,831628	0,046465	0,079247
Výkl.roz	1,756330	1,371517	1,234237	1,143756	1,097879
Prp.celk	0,175633	0,137152	0,123424	0,114376	0,109788

Tab. 40: Abrahám (faktorové zátěže).

Abrahám		Faktor 1	Faktor 2+	Faktor 2-	Faktor 3	Faktor 4	Faktor 5+	Faktor 5-	Počet hrobů
Pohřební ritus	žárový	25	13	18	12	29	8	16	115
	kostrový	1	3	0	0	2	2	4	8
Způsob uložení	popelnice	22	12	15	12	24	7	14	104
	jamka	3	1	3	0	5	1	2	11
	hrobová jáma	1	3	0	0	2	2	3	7
	neurčeno	0	0	0	0	0	0	1	1
Datace (podle Kolník 1980b)	B1	1	0	2	0	2	0	2	6
	B1b	2	1	0	0	3	6	1	13
	B1b-B2a	0	1	0	4	1	0	0	5
	B1c	13	5	3	2	2	1	4	18
	B2	5	3	6	1	11	3	7	32
	B2/C1	0	0	0	0	2	0	1	5
	B2a	1	0	0	1	0	0	0	1
	B2b-c	2	1	0	4	2	0	1	6
	C1	0	0	1	0	1	0	1	7
	C2	1	1	1	0	2	0	1	4
	C3	0	0	0	0	1	0	0	2
	neurčeno	1	4	5	0	4	0	2	24
	Poloha	západ	16	8	12	10	17	5	8
střed		7	4	5	2	10	2	7	33
východ		2	3	0	0	3	3	5	19
neurčeno		1	1	1	0	1	0	0	3
Pohlaví jedince	muž	3	1	4	1	3	0	2	7
	žena	4	5	0	2	2	1	4	17
	neurčeno	19	9	14	9	26	9	14	99
Věk jedince	dospělý	23	15	12	11	24	8	13	90
	dítě	1	0	3	1	3	1	4	17
	neurčeno	2	1	3	0	4	1	3	16

Tab. 41: Abrahám (externí evidence).

Proměnná	Korelace (Kostolna_pri_Dunaji) Označ. korelace jsou významné na hlad. p < ,05000 N=55 (Celé případy vynechány u ChD)														
	bronzová nádoba	keramická nádoba	jehlice	klíč	kopí	meč	nůž	nůžky	opasek	ostruha	pochva meče	štít	podunajské výrazně profilované spony	trubkovité spony	
bronzová nádoba	1,00	0,18	0,05	0,15	0,19	0,20	0,08	0,28	0,28	0,30	0,25	0,16	-0,19	0,11	
keramická nádoba	0,18	1,00	0,04	-0,09	0,23	0,05	0,18	0,19	0,19	0,10	0,17	0,21	0,13	0,21	
jehlice	0,05	0,04	1,00	0,06	0,14	0,25	-0,03	-0,01	-0,01	0,16	0,18	0,11	0,30	0,12	
klíč	0,15	-0,09	0,06	1,00	-0,18	-0,11	-0,05	0,08	0,08	-0,07	-0,09	-0,15	-0,12	0,20	
kopí	0,19	0,23	0,14	-0,18	1,00	0,56	0,49	0,10	0,26	0,31	0,29	0,71	0,18	0,14	
meč	0,20	0,05	0,25	-0,11	0,56	1,00	0,37	0,24	0,15	0,53	0,64	0,74	0,20	0,23	
nůž	0,08	0,18	-0,03	-0,05	0,49	0,37	1,00	0,28	0,20	0,19	0,25	0,46	0,23	0,11	
nůžky	0,28	0,19	-0,01	0,08	0,10	0,24	0,28	1,00	0,06	0,33	0,24	0,12	-0,14	0,06	
opasek	0,28	0,19	-0,01	0,08	0,26	0,15	0,20	0,06	1,00	0,33	0,24	0,28	0,03	0,06	
ostruha	0,30	0,10	0,16	-0,07	0,31	0,53	0,19	0,33	0,33	1,00	0,57	0,37	0,13	0,31	
pochva meče	0,25	0,17	0,18	-0,09	0,29	0,64	0,25	0,24	0,24	0,57	1,00	0,46	0,06	0,24	
štít	0,16	0,21	0,11	-0,15	0,71	0,74	0,46	0,12	0,28	0,37	0,46	1,00	0,28	0,21	
podunajské výrazně profilované spony	-0,19	0,13	0,30	-0,12	0,18	0,20	0,23	-0,14	0,03	0,13	0,06	0,28	1,00	0,21	
trubkovité spony	0,11	0,21	0,12	0,20	0,14	0,23	0,11	0,06	0,06	0,31	0,24	0,21	0,21	1,00	

Tab. 42: Kostolná pri Dunaji (korelační matice).

Vl. čísla (Kostolna_pri_Dunaji)				
Extrakce: Hlavní komponenty				
Hodn.	vl. číslo	% celk. rozptylu	Kumulativ. vlast. číslo	Kumulativ. %
1	4,030029	28,78592	4,03003	28,7859
2	1,654555	11,81825	5,68458	40,6042
3	1,336226	9,54447	7,02081	50,1486
4	1,157555	8,26825	8,17836	58,4169
5	0,980304	7,00217	9,15867	65,4191
6	0,968552	6,91823	10,12722	72,3373
7	0,863029	6,16449	10,99025	78,5018
8	0,758832	5,42023	11,74908	83,9220
9	0,582229	4,15878	12,33131	88,0808
10	0,494720	3,53371	12,82603	91,6145
11	0,450327	3,21662	13,27636	94,8311
12	0,336353	2,40252	13,61271	97,2336
13	0,228032	1,62880	13,84074	98,8624
14	0,159258	1,13755	14,00000	100,0000

Tab. 43: Kostolná pri Dunaji (vlastní čísla vektorů).

Faktor. zátěže (Varimax normaliz.) (Kostolna_pri_Dunaji)					
Extrakce: Hlavní komponenty					
(Označené zatěže jsou >,500000)					
Proměnná	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4	Faktor 5
bronzová nádoba	0,244274	0,621670	0,079031	-0,005533	0,351032
keramická nádoba	-0,123446	0,140037	0,291365	0,651439	0,212917
jehlice	0,373648	-0,128356	0,508864	-0,173419	-0,281587
klíč	-0,221932	0,404181	0,485543	-0,236210	0,143351
kopí	0,510040	0,153881	-0,109358	0,602167	-0,176257
meč	0,876384	-0,014816	0,050989	0,225861	0,008836
nůž	0,257659	-0,007686	-0,052094	0,703144	0,116055
nůžky	0,237815	-0,014091	0,064799	0,195074	0,818232
opasek	0,166767	0,793325	-0,030159	0,250859	-0,182610
ostruha	0,708122	0,219684	0,205114	0,038891	0,202204
pochva meče	0,763743	0,117463	0,116922	0,065991	0,184373
štit	0,658255	0,109953	-0,044694	0,546098	-0,170365
podunajské výrazně profilované spony	0,148059	-0,296623	0,441181	0,376385	-0,487256
trubkovité spony	0,158165	0,059071	0,722965	0,184921	0,078791
Výkl.roz	3,007697	1,405066	1,383273	1,999238	1,363393
Prp.celk	0,214836	0,100362	0,098805	0,142803	0,097385

Tab. 44: Kostolná pri Dunaji (faktorové zátěže).

Kostolná pri Dunaji		Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4	Faktor 5	Počet hrobů
Pohřební ritus	žárový	5	8	6	8	9	55
Způsob uložení	bronzová nádoba	0	0	0	0	0	2
	popelnice	5	5	6	6	7	45
	jamka	0	1	0	2	0	4
	neurčeno	0	2	0	0	2	4
Datace (podle Kolník 1980b)	B1	1	3	0	2	2	10
	B1b-B2a	0	1	2	1	0	3
	B1c	2	1	4	3	4	19
	B2	1	2	0	1	1	14
	B2/C1	0	0	0	0	0	1
	neurčeno	1	1	0	1	2	8
Poloha	skupina 1	3	3	3	2	2	19
	skupina 2	2	3	1	3	5	23
	skupina 3	0	2	2	3	2	12
Pohlaví jedince	muž	0	0	1	2	0	5
	žena	1	1	0	1	1	4
	neurčeno	4	7	5	5	8	46
Věk jedince	dospělý	5	7	5	6	4	34
	dítě	0	0	1	1	2	8
	neurčeno	0	1	0	1	3	13

Tab. 45: Kostolná pri Dunaji (externí evidence).

Proměnná	Korelace (Sladkovicovo_I) Označ. korelace jsou významné na hlad. p < ,05000 N=68 (Celé případy vynechány u ChD)									
	bronzová nádoba	keramická nádoba	jehlice	kopí	nůž	nůžky	opasek	podunajské výrazně profilované spony	spony s očky	trubkovité spony
bronzová nádoba	1,00	0,13	-0,12	-0,04	0,03	0,11	0,14	0,19	-0,06	0,16
keramická nádoba	0,13	1,00	-0,01	0,08	0,05	0,02	0,06	0,14	-0,16	0,05
jehlice	-0,12	-0,01	1,00	-0,06	0,20	-0,00	0,02	0,04	0,17	-0,04
kopí	-0,04	0,08	-0,06	1,00	0,31	0,15	0,40	-0,16	-0,03	-0,09
nůž	0,03	0,05	0,20	0,31	1,00	0,35	0,21	0,19	-0,13	0,07
nůžky	0,11	0,02	-0,00	0,15	0,35	1,00	0,19	0,06	-0,16	0,19
opasek	0,14	0,06	0,02	0,40	0,21	0,19	1,00	0,18	0,21	-0,11
podunajské výrazně profilované spony	0,19	0,14	0,04	-0,16	0,19	0,06	0,18	1,00	-0,12	0,14
spony s očky	-0,06	-0,16	0,17	-0,03	-0,13	-0,16	0,21	-0,12	1,00	-0,19
trubkovité spony	0,16	0,05	-0,04	-0,09	0,07	0,19	-0,11	0,14	-0,19	1,00

Tab. 46: Sládkovičovo I (korelační matice).

Vl. čísla (Sladkovicovo_I)				
Extrakce: Hlavní komponenty				
Hodn.	vl. číslo	% celk. rozptylu	Kumulativ. vlast. číslo	Kumulativ. %
1	1,928658	19,28658	1,92866	19,2866
2	1,588836	15,88836	3,51749	35,1749
3	1,194627	11,94627	4,71212	47,1212
4	1,182086	11,82086	5,89421	58,9421
5	1,007814	10,07814	6,90202	69,0202
6	0,825749	8,25749	7,72777	77,2777
7	0,717680	7,17680	8,44545	84,4545
8	0,663561	6,63561	9,10901	91,0901
9	0,527892	5,27892	9,63690	96,3690
10	0,363097	3,63097	10,00000	100,0000

Tab. 47: Sládkovičovo I (vlastní čísla vektorů).

Faktor. zátěže (Varimax normaliz.) (Sladkovicovo_I)					
Extrakce: Hlavní komponenty					
(Označené zatěže jsou >,500000)					
Proměnná	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4	Faktor 5
bronzová nádoba	0,078497	0,107627	0,707884	-0,326923	0,013918
keramická nádoba	0,132663	-0,145914	0,209597	0,024403	-0,823185
jehlice	-0,040340	-0,015567	-0,031914	0,870759	0,077305
kopí	0,777538	0,187898	-0,291861	-0,114514	-0,152617
nůž	0,372683	0,582785	-0,000898	0,434230	-0,156020
nůžky	0,231199	0,752000	0,070985	0,003449	0,086915
opasek	0,793348	-0,001953	0,345186	0,057837	0,112681
podunajské výrazně profilované spony	-0,056146	0,095998	0,699474	0,289281	-0,244963
spony s očky	0,258155	-0,478262	0,128093	0,230916	0,594827
trubkovité spony	-0,354400	0,560492	0,288817	-0,106704	0,010538
Výkl.roz	1,647097	1,525671	1,344513	1,219113	1,165627
Prp.celk	0,164710	0,152567	0,134451	0,121911	0,116563

Tab. 48: Sládkovičovo I (faktorové zátěže).

Sládkovičovo I		Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4	Faktor 5+	Faktor 5-	Počet hrobů
Pohřební ritus	žárový	10	11	13	7	12	11	65
	kostrový	0	0	0	2	0	1	3
Způsob uložení	popelnice	9	9	13	7	12	10	62
	hrobová jáma	0	0	0	1	0	0	1
	neurčeno	1	2	0	1	0	2	5
Datace (podle Kolník 1980b)	B1	2	1	0	1	0	1	7
	B1b	1	0	2	0	3	1	6
	B1c	3	7	11	4	3	4	21
	B2	4	1	0	2	4	6	21
	neurčeno	0	2	0	2	2	0	13
Poloha	západ	1	3	1	1	2	4	15
	jih	2	2	3	1	0	3	11
	východ	7	5	9	7	10	5	40
	neurčeno	0	1	0	0	0	0	2
Pohlaví jedince	muž	1	0	2	2	0	2	7
	žena	1	1	3	1	2	2	12
	neurčeno	8	10	8	6	10	8	49
Věk jedince	dospělý	8	5	10	8	11	9	48
	dítě	1	1	1	1	0	1	4
	neurčeno	1	5	2	0	1	2	16

Tab. 49: Sládkovičovo I (externí evidence).

Tab. 50: Oblast I (Čechy; soupis hrobů použitých pro vektorovou syntézu).

Lokalita	Okres	Objekt	Pohřební rítus
Býčkovice	Litoměřice	hrob 1	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob I	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob II	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob VI	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 7	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 9	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 13	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 14	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 16	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 24	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 25	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 26	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 27	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 29	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 31	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 32	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 33	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 40	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 43	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 45	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 47	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 48	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 49	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 50	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 57	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 58	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 62	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 64	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 73	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 74	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 76	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 85	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 99	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 91	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 94	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 101	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 104	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 106	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 108	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 116	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 117	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 127	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 133	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 134	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 138	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 146	žárový
Dobřichov-Pičhora	Kolín	hrob 149	žárový
Dobřichov-Třebická	Kolín	hrob 2	žárový
Dolínek	Praha-východ	hrob	žárový

Duchcov	Teplice	hrob (80. léta 19. stol.)	žárový
Hradiště	Louny	hrob (poč. 20. stol.)	žárový
Kostomlaty nad Labem	Nymburk	hrob (1872)	žárový
Kostomlaty nad Labem	Nymburk	hrob (1973)	žárový
Kropáčova Vrutice	Mladá Boleslav	hrob (1882)	kostrový
Liběšice	Most	hrob	kostrový
Liběšovice	Louny	hrob (1939)	žárový
Liběšovice	Louny	hrob	žárový
Líbeznice	Praha-východ	hrob	kostrový
Libochovice	Litoměřice	hrob I	žárový
Libochovice	Litoměřice	hrob V	žárový
Lomazice	Chomutov	hrob 87	žárový
Mělník-Pšovka	Mělník	hrob (1938)	žárový
Mikovice	Mělník	hrob A	žárový
Nehvizdy	Praha-východ	hrob I	kostrový
Nehvizdy	Praha-východ	hrob II	kostrový
Nové Dvory	Kutná Hora	hrob	žárový
Nymburk	Nymburk	hrob 3	žárový
Nymburk	Nymburk	hrob	žárový
Obříství	Mělník	hrob (1865)	žárový
Odřepsy	Nymburk	hrob 1	žárový
Odřepsy	Nymburk	hrob 3	žárový
Ohnišťany	Hradec Králové	hrob 3	žárový
Ohrada	Kolín	hrob	žárový
Pečky	Kolín	hrob (před r. 1960)	žárový
Plaňany	Kolín	hrob 1	žárový
Plaňany	Kolín	hrob 4	žárový
Plotiště nad Labem	Hradec Králové	hrob 217	žárový
Pňov	Kolín	hrob 2	žárový
Pňov	Kolín	hrob 33	žárový
Poboří	Kolín	hrob	žárový
Praha-Bubeneč	Hlavní město Praha	hrob II	kostrový
Praha-Bubeneč	Hlavní město Praha	hrob IV	kostrový
Praha-Křeslice	Hlavní město Praha	hrob 1	žárový
Praha-Křeslice	Hlavní město Praha	hrob 3	žárový
Praha-Michle	Hlavní město Praha	hrob	kostrový
Praha-Modřany	Hlavní město Praha	hrob (1929)	žárový
Praha-Modřany	Hlavní město Praha	hrob	žárový
Praha-Vysočany	Hlavní město Praha	hrob 1	žárový
Praha-Vysočany	Hlavní město Praha	hrob 4	žárový
Přerov nad Labem	Nymburk	hrob 2	žárový
Radovesice	Litoměřice	hrob 2	kostrový
Ratenice	Nymburk	hrob 1	žárový
Slatina	Kladno	hrob	žárový
Stehelčevy	Kladno	hrob U 1	žárový
Stehelčevy	Kladno	hrob U 2	žárový
Stehelčevy	Kladno	hrob G 1	žárový
Stehelčevy	Kladno	hrob U 3	žárový
Stehelčevy	Kladno	hrob U 4	žárový
Stehelčevy	Kladno	hrob U 5	žárový
Stehelčevy	Kladno	hrob G 6	žárový
Stehelčevy	Kladno	hrob U 3/62	žárový

Straky	Nymburk	hrob I	kostrový
Tišice	Mělník	hrob 1	žárový
Tišice	Mělník	hrob 8	žárový
Tišice	Mělník	hrob 20	žárový
Tišice	Mělník	hrob 34	žárový
Tišice	Mělník	hrob 48	žárový
Tišice	Mělník	hrob 67	žárový
Tišice	Mělník	hrob 76	žárový
Tišice	Mělník	hrob 79	žárový
Tišice	Mělník	hrob 80	žárový
Třebovle	Kolín	hrob (1905)	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 9	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 109	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 188	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 202	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 212	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 214	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 241	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 249	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 253	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 285	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 320	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 322	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 340	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 417	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 445	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 446	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 449	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 450	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 451	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 453	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 469	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 473	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 476	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 492	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 511	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 514	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 522	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 585	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 587	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 589	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 590	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 693	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 699	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 708	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 714	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 730	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 732	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 746	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 748	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 808	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 867	žárový

Třebusice	Kladno	hrob 875	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 896	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 900	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 901	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 910	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 927	žárový
Třebusice	Kladno	hrob 956	žárový
Tvršice	Louny	hrob V	žárový
Velké Zboží	Nymburk	hrob (1895)	žárový
Vrbice	Rakovník	hrob 7	žárový
Všechlapy	Nymburk	hrob (1899)	žárový
Zliv	Jičín	hrob (1885)	žárový
Zvoleněves	Kladno	hrob (1893)	kostrový

Proměnná	Korelace (oblast_I) Označ. korelace jsou významné na hlad. p < ,05000 N=166 (Celé případy vynechány u ChD)														
	bronzová nádoba	jehlice	kopí	nůž	nůžky	opasek	perla	picí roh	štít	noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku	podunajské výrazně profilované spony	porýnské výrazně členěné spony	spony pozdnělaténského typu	spony s očky	vendické spony
bronzová nádoba	1,00	-0,12	0,08	-0,00	-0,00	0,44	-0,06	0,21	0,25	0,03	0,13	-0,08	-0,08	0,16	0,18
jehlice	-0,12	1,00	-0,12	0,14	0,22	-0,02	-0,01	0,10	-0,05	-0,06	0,05	0,20	0,14	0,07	-0,06
kopí	0,08	-0,12	1,00	0,09	-0,01	0,22	-0,05	0,15	0,41	0,11	-0,01	-0,08	-0,16	0,21	0,08
nůž	-0,00	0,14	0,09	1,00	0,19	0,14	-0,16	-0,06	0,09	0,13	0,10	0,06	0,04	0,04	0,11
nůžky	-0,00	0,22	-0,01	0,19	1,00	0,18	-0,09	0,16	-0,06	-0,02	0,08	0,06	0,07	0,02	0,14
opasek	0,44	-0,02	0,22	0,14	0,18	1,00	-0,11	0,20	0,29	0,09	0,11	-0,07	-0,13	0,23	0,18
perla	-0,06	-0,01	-0,05	-0,16	-0,09	-0,11	1,00	-0,12	-0,10	-0,15	-0,11	-0,10	0,01	-0,12	-0,00
picí roh	0,21	0,10	0,15	-0,06	0,16	0,20	-0,12	1,00	0,16	-0,03	0,09	-0,05	0,09	0,08	0,14
štít	0,25	-0,05	0,41	0,09	-0,06	0,29	-0,10	0,16	1,00	0,04	0,17	-0,09	-0,07	0,18	-0,02
noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku	0,03	-0,06	0,11	0,13	-0,02	0,09	-0,15	-0,03	0,04	1,00	-0,22	-0,22	-0,12	0,07	-0,04
podunajské výrazně profilované spony	0,13	0,05	-0,01	0,10	0,08	0,11	-0,11	0,09	0,17	-0,22	1,00	-0,31	0,02	0,09	-0,06
porýnské výrazně členěné spony	-0,08	0,20	-0,08	0,06	0,06	-0,07	-0,10	-0,05	-0,09	-0,22	-0,31	1,00	0,02	0,07	-0,01
spony pozdnělaténského typu	-0,08	0,14	-0,16	0,04	0,07	-0,13	0,01	0,09	-0,07	-0,12	0,02	0,02	1,00	-0,12	0,14
spony s očky	0,16	0,07	0,21	0,04	0,02	0,23	-0,12	0,08	0,18	0,07	0,09	0,07	-0,12	1,00	0,08
vendické spony	0,18	-0,06	0,08	0,11	0,14	0,18	-0,00	0,14	-0,02	-0,04	-0,06	-0,01	0,14	0,08	1,00

Tab. 51: Oblast I (Čechy; korelační matice).

VI. čísla (oblast_I)				
Extrakce: Hlavní komponenty				
Hodn.	vl. číslo	% celk. rozptylu	Kumulativ. vlast. číslo	Kumulativ. %
1	2,379754	15,86503	2,37975	15,8650
2	1,656364	11,04243	4,03612	26,9075
3	1,380409	9,20273	5,41653	36,1102
4	1,235516	8,23677	6,65204	44,3470
5	1,180427	7,86952	7,83247	52,2165
6	1,016972	6,77981	8,84944	58,9963
7	0,981449	6,54300	9,83089	65,5393
8	0,949141	6,32761	10,78003	71,8669
9	0,848434	5,65622	11,62847	77,5231
10	0,828361	5,52241	12,45683	83,0455
11	0,642479	4,28320	13,09931	87,3287
12	0,561548	3,74365	13,66085	91,0724
13	0,509753	3,39835	14,17061	94,4707
14	0,465094	3,10063	14,63570	97,5713
15	0,364298	2,42866	15,00000	100,0000

Tab. 52: Oblast I (Čechy; vlastní čísla vektorů).

Proměnná	Faktor: zátěže (Varimax normaliz.) (oblast_I) Extrakce: Hlavní komponenty (Označené zatěže jsou >,500000)					
	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4	Faktor 5	Faktor 6
bronzová nádoba	0,795900	-0,093512	0,086205	0,110112	0,020967	0,048505
jehlice	-0,208762	0,534054	0,075490	-0,164197	0,398992	-0,005673
kopí	0,038240	-0,024114	0,055276	-0,049582	-0,190708	0,829625
nůž	-0,048822	0,679229	0,062858	0,060803	-0,245620	0,088680
nůžky	0,129086	0,574520	0,316187	0,006644	0,089082	-0,137476
opasek	0,717310	0,203880	0,067852	0,057874	-0,067507	0,206309
perla	-0,183670	-0,499325	0,186705	0,009989	0,098008	-0,063997
picí roh	0,255010	0,058893	0,449267	0,066677	0,228024	0,313579
štít	0,178878	0,018039	-0,049002	0,168147	0,060396	0,764758
noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku	0,007130	0,202078	-0,095768	0,022071	-0,806080	0,079497
podunajské výrazně profilované spony	0,142673	0,221119	-0,122376	0,745069	0,415282	0,061398
porýnské výrazně členěné spony	-0,023282	0,171700	-0,083215	-0,804183	0,328919	-0,055452
spony pozdnělaténského typu	-0,324854	0,084720	0,639478	0,087120	0,176957	-0,071769
spony s očky	0,376036	0,198069	-0,208716	-0,204107	0,097536	0,349348
vendické spony	0,341481	0,003784	0,672608	-0,143072	-0,167622	-0,038740
Výkl.roz	1,727334	1,546284	1,299784	1,353498	1,333410	1,589132
Prp.celk	0,115156	0,103086	0,086652	0,090233	0,088894	0,105942

Tab. 53: Oblast I (Čechy; faktorové zátěže).

Oblast I		Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4+	Faktor 4-	Faktor 5	Faktor 6	Počet hrobů
Pohřební ritus	žárový	25	29	21	38	36	31	27	155
	kostrový	3	0	3	0	6	0	0	11
Způsob uložení	bronzová nádoba	3	1	1	2	0	1	3	3
	popelnice	15	21	14	22	25	19	12	104
	jamka	2	5	4	9	8	7	8	33
	pohřební komora	2	0	2	1	0	0	0	2
	neurčeno	6	2	3	4	9	4	4	24
Datace (podle Droberjar 1999b)	A	1	0	2	0	0	1	1	4
	B1	3	6	3	18	6	7	8	41
	B1a	12	13	12	11	18	11	12	63
	B1b	11	8	7	5	18	9	5	39
	B2	0	1	0	1	0	2	1	3
	B2a	0	1	0	2	0	0	0	3
	B2b	0	0	0	0	0	1	0	5
	B2/C1	1	0	0	1	0	0	0	4
Pohlaví jedince	C1	0	0	0	0	0	0	0	4
	muž	1	1	2	0	0	1	0	3
	žena	0	1	3	5	3	1	0	17
Věk jedince	neurčeno	27	27	19	33	39	29	27	146
	dospělý	2	5	8	7	4	6	3	30
	dítě	4	2	2	2	2	4	2	12
	neurčeno	22	22	14	29	36	21	22	124

Tab. 54: Oblast I (Čechy; externí evidence).

Tab. 55: Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; soupis hrobů použitých pro vektorovou syntézu).

Lokalita	Okres	Objekt	Pohřební rítus
Abrahám	Galanta	hrob G	žárový
Abrahám	Galanta	hrob H	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 3	kostrový
Abrahám	Galanta	hrob 4	kostrový
Abrahám	Galanta	hrob 6	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 12	kostrový
Abrahám	Galanta	hrob 14	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 26	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 40	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 43	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 44	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 46	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 67	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 78	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 81	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 82	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 85	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 86	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 92	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 102	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 106	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 121	kostrový
Abrahám	Galanta	hrob 124	kostrový
Abrahám	Galanta	hrob 135	kostrový
Abrahám	Galanta	hrob 163	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 166	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 170	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 176	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 179	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 184	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 201	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 202	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 208	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 209	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 211	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 217	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 220	žárový
Abrahám	Galanta	hrob 225	žárový
Altenmarkt im Thale	Hollabrunn	hrob	neurčeno
Bešeňov	Nové Zámky	hrob 70	žárový
Bratislava-Devínska Nová Ves	Bratislava IV	hrob 1	žárový
Bratislava-Devínska Nová Ves	Bratislava IV	hrob (1936)	kostrový
Bratislava-Vajnory	Bratislava III	hrob 1	žárový
Hurbanovo	Komárno	hrob (1961)	kostrový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob A	žárový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob B	žárový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 5	žárový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 6	žárový

Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 7	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 9	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 17	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 18	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 21	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 25	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 26	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 31	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 32	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 33	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 36	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 39	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 44	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 50	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 57	žarový
Kostolná pri Dunaji	Senec	hrob 58	žarový
Križovany nad Dudváhom	Trnava	hrob I	žarový
Malacky	Malacky	hrob (1955)	žarový
Mannersdorf an der March	Gänserndorf	hrob (1988)	žarový
Mannersdorf an der March	Gänserndorf	hrob	žarový
Mikulov	Břeclav	hrob 1	žarový
Mikulov	Břeclav	hrob 6	kostrový
Mikulov	Břeclav	hrob 21	kostrový
Mistelbach	Mistelbach	hrob 1	žarový
Mistelbach	Mistelbach	hrob 2	žarový
Mistelbach	Mistelbach	hrob 4	žarový
Mistelbach	Mistelbach	hrob 6	žarový
Mistelbach	Mistelbach	hrob 7	žarový
Mistelbach	Mistelbach	hrob 9	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob A	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 1	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 17	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 27	kostrový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 32	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 36	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 39	kostrový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 42	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 47	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 51	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 52	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 54	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 58	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 59	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 62	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 63	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 68	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 70	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 73	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 77	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 78	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 80	žarový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 82	žarový

Sládkovičovo I	Galanta	hrob 84	žárový
Sládkovičovo I	Galanta	hrob 86	žárový
Šitbořice	Břeclav	hrob 20	žárový
Velatice	Brno-venkov	hrob 2/1923	žárový
Velatice	Brno-venkov	hrob I/1943	žárový
Velatice	Brno-venkov	hrob (1943)	kostrový
Vlčkovce	Trnava	hrob	žárový
Vyškov	Vyškov	objekt 584 - H 801	kostrový
Zohor	Malacky	hrob 2	žárový
Zohor	Malacky	hrob (1956)	žárový

Proměnná	Korelace (oblast_II) Označ. korelace jsou významné na hlad. $p < ,05000$ N=110 (Celé případy vynechány u ChD)									
	bronzová nádoba	keramická nádoba	jehlice	kopí	nůž	nůžky	opasek	štít	podunajské výrazně profilované spony	trubkovité spony
bronzová nádoba	1,00	-0,07	0,12	0,14	0,26	0,32	0,15	0,21	0,13	0,26
keramická nádoba	-0,07	1,00	0,09	0,04	-0,07	-0,09	-0,00	0,04	0,12	0,15
jehlice	0,12	0,09	1,00	0,10	0,11	-0,04	0,15	0,26	0,12	0,15
kopí	0,14	0,04	0,10	1,00	0,44	0,04	0,28	0,56	-0,07	0,17
nůž	0,26	-0,07	0,11	0,44	1,00	0,44	0,13	0,21	0,07	0,25
nůžky	0,32	-0,09	-0,04	0,04	0,44	1,00	0,12	-0,11	0,11	0,28
opasek	0,15	-0,00	0,15	0,28	0,13	0,12	1,00	0,24	0,02	0,19
štít	0,21	0,04	0,26	0,56	0,21	-0,11	0,24	1,00	0,09	0,30
podunajské výrazně profilované spony	0,13	0,12	0,12	-0,07	0,07	0,11	0,02	0,09	1,00	0,11
trubkovité spony	0,26	0,15	0,15	0,17	0,25	0,28	0,19	0,30	0,11	1,00

Tab. 56: Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; korelační matice).

VI. čísla (oblast_II) Extrakce: Hlavní komponenty				
Hodn.	vl. číslo	% celk. rozptylu	Kumulativ. vlast. číslo	Kumulativ. %
1	2,530139	25,30139	2,53014	25,3014
2	1,465143	14,65143	3,99528	39,9528
3	1,241961	12,41961	5,23724	52,3724
4	0,950246	9,50246	6,18749	61,8749
5	0,871930	8,71930	7,05942	70,5942
6	0,803837	8,03837	7,86326	78,6326
7	0,774033	7,74033	8,63729	86,3729
8	0,663439	6,63439	9,30073	93,0073
9	0,394706	3,94706	9,69543	96,9543
10	0,304566	3,04566	10,00000	100,0000

Tab. 57: Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; vlastní čísla vektorů).

Faktor. zátěže (Varimax normaliz.) (oblast_II) Extrakce: Hlavní komponenty (Označené zátěže jsou >,500000)				
Proměnná	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4
bronzová nádoba	0,167595	0,551457	0,374259	-0,176766
keramická nádoba	0,002379	-0,113021	0,064327	0,910868
jehlice	0,351979	-0,122842	0,672273	-0,040441
kopí	0,829316	0,168387	-0,244106	0,089402
nůž	0,384660	0,679365	-0,124763	-0,006935
nůžky	-0,134571	0,865964	-0,000921	-0,031687
opasek	0,493287	0,136928	0,173509	-0,089462
štít	0,817089	-0,027758	0,191152	0,096623
podunajské výrazně profilované spony	-0,149828	0,178187	0,659899	0,221259
trubkovité spony	0,279663	0,472583	0,214068	0,408084
Výkl.roz	2,017447	1,846358	1,219250	1,104435
Prp.celk	0,201745	0,184636	0,121925	0,110444

Tab. 58: Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; faktorové zátěže).

Oblast II		Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4	Počet hrobů
Pohřební ritus	žárový	16	26	14	15	95
	kostrový	0	0	4	7	14
	neurčeno	0	0	0	0	1
Způsob uložení	bronzová nádoba	1	0	0	0	1
	popelnice	15	23	14	14	86
	jamka	0	0	0	0	1
	hrobová jáma	0	0	2	3	5
	neurčeno	0	3	2	5	17
Datace (podle Kolník 1980a)	B1	3	0	0	0	7
	B1b	1	2	1	2	13
	B1c	10	21	17	15	72
	B2	1	0	0	1	2
	B2a	0	2	0	0	3
	B2b	0	0	0	1	3
	B2c	0	1	0	0	2
	B2/C1	1	0	0	3	7
C1	0	0	0	0	1	
Pohlaví jedince	muž	2	2	2	2	7
	žena	1	4	3	5	16
	neurčeno	13	20	13	15	87
Věk jedince	dospělý	10	18	13	13	60
	dítě	1	2	1	3	12
	neurčeno	5	6	4	6	38

Tab. 59: Oblast II (Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; externí evidence).

Proměnná	Korelace (oblast_I_a_II) Označ. korelace jsou významné na hlad. p < ,05000 N=276 (Celé případy vynechány u ChD)															
	bronzová nádoba	keramická nádoba	jehla	jehlice	kopí	meč	nůž	nůžky	opasek	picí roh	štít	noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku	podunajské výrazně profilované spony	porýnské výrazně členěné spony	spony pozdnělaténského typu	spony s očky
bronzová nádoba	1,00	0,05	0,03	-0,05	0,14	0,24	0,14	0,19	0,27	0,15	0,23	-0,08	0,23	-0,15	-0,11	0,03
keramická nádoba	0,05	1,00	-0,00	-0,02	0,01	-0,00	-0,08	0,03	-0,00	-0,01	0,02	-0,13	0,11	-0,07	0,01	-0,03
jehla	0,03	-0,00	1,00	0,22	-0,04	-0,00	0,06	0,25	-0,01	0,17	-0,04	-0,11	0,06	0,03	0,09	0,11
jehlice	-0,05	-0,02	0,22	1,00	-0,04	0,11	0,11	0,10	0,05	0,07	0,06	-0,06	-0,00	0,20	0,14	0,07
kopí	0,14	0,01	-0,04	-0,04	1,00	0,40	0,26	0,03	0,23	0,11	0,48	0,09	0,04	-0,10	-0,14	0,08
meč	0,24	-0,00	-0,00	0,11	0,40	1,00	0,15	-0,04	0,19	0,07	0,51	0,06	0,06	-0,09	-0,08	0,19
nůž	0,14	-0,08	0,06	0,11	0,26	0,15	1,00	0,31	0,13	-0,06	0,14	0,06	0,13	0,00	0,01	-0,02
nůžky	0,19	0,03	0,25	0,10	0,03	-0,04	0,31	1,00	0,14	0,07	-0,08	-0,08	0,15	-0,01	0,02	-0,03
opasek	0,27	-0,00	-0,01	0,05	0,23	0,19	0,13	0,14	1,00	0,18	0,27	0,08	0,04	-0,03	-0,09	0,17
picí roh	0,15	-0,01	0,17	0,07	0,11	0,07	-0,06	0,07	0,18	1,00	0,17	-0,01	-0,00	0,03	0,12	0,09
štít	0,23	0,02	-0,04	0,06	0,48	0,51	0,14	-0,08	0,27	0,17	1,00	-0,01	0,13	-0,07	-0,06	0,12
noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku	-0,08	-0,13	-0,11	-0,06	0,09	0,06	0,06	-0,08	0,08	-0,01	-0,01	1,00	-0,33	-0,11	-0,06	0,08
podunajské výrazně profilované spony	0,23	0,11	0,06	-0,00	0,04	0,06	0,13	0,15	0,04	-0,00	0,13	-0,33	1,00	-0,40	-0,10	-0,03
porýnské výrazně členěné spony	-0,15	-0,07	0,03	0,20	-0,10	-0,09	0,00	-0,01	-0,03	0,03	-0,07	-0,11	-0,40	1,00	0,12	0,15
spony pozdnělaténského typu	-0,11	0,01	0,09	0,14	-0,14	-0,08	0,01	0,02	-0,09	0,12	-0,06	-0,06	-0,10	0,12	1,00	-0,04
spony s očky	0,03	-0,03	0,11	0,07	0,08	0,19	-0,02	-0,03	0,17	0,09	0,12	0,08	-0,03	0,15	-0,04	1,00

Tab. 60: Oblast I a II (Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; korelační matice).

VI. čísla (oblast_ I_a_II)				
Extrakce: Hlavní komponenty				
Hodn.	vl. číslo	% celk. rozptylu	Kumulativ. vlast. číslo	Kumulativ. %
1	2,552017	15,95011	2,55202	15,9501
2	1,692761	10,57975	4,24478	26,5299
3	1,672703	10,45439	5,91748	36,9843
4	1,265886	7,91178	7,18337	44,8960
5	1,127741	7,04838	8,31111	51,9444
6	1,021299	6,38312	9,33241	58,3275
7	0,972428	6,07768	10,30483	64,4052
8	0,914577	5,71611	11,21941	70,1213
9	0,816928	5,10580	12,03634	75,2271
10	0,787422	4,92139	12,82376	80,1485
11	0,719314	4,49571	13,54308	84,6442
12	0,628482	3,92801	14,17156	88,5722
13	0,558639	3,49150	14,73020	92,0637
14	0,470398	2,93999	15,20060	95,0037
15	0,436385	2,72740	15,63698	97,7311
16	0,363020	2,26888	16,00000	100,0000

Tab. 61: Oblast I a II (Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; vlastní čísla vektorů).

Proměnná	Faktor. zátěže (Varimax normaliz.) (oblast_ I_a_II) Extrakce: Hlavní komponenty (Označené zatěže jsou >,500000)						
	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4	Faktor 5	Faktor 6	Faktor 7
bronzová nádoba	0,174805	0,229782	-0,039877	0,187656	0,580531	-0,128978	0,205880
keramická nádoba	0,000095	-0,040740	-0,238940	-0,070306	0,158696	0,078978	0,620389
jehla	-0,126980	0,122511	0,741856	0,090422	0,118516	0,075645	-0,022348
jehlice	0,179237	-0,263965	0,581336	0,173742	-0,173245	0,157789	0,096758
kopí	0,702752	0,045838	-0,138405	0,188569	0,149442	-0,018978	-0,112505
meč	0,783459	0,036624	0,114689	-0,007652	0,056219	-0,104140	-0,014971
nůž	0,264183	-0,008482	0,049815	0,798881	-0,022357	0,001582	-0,104431
nůžky	-0,218065	0,066256	0,226173	0,680412	0,354654	0,013583	0,070113
opasek	0,241591	-0,125577	-0,041901	0,144470	0,662789	-0,157918	-0,045676
picí roh	0,090037	0,042738	0,269647	-0,266643	0,610366	0,430540	-0,078656
štít	0,820249	0,054604	0,011156	-0,047697	0,165979	0,037668	0,084142
noricko-panonské spony se dvěma uzlíky na lučíku	0,050211	-0,060754	-0,220913	-0,005566	0,095588	-0,004326	-0,790356
podunajské výrazně profilované spony	0,097399	0,684572	0,194349	0,132130	0,003918	-0,163241	0,419130
porýnské výrazně členěné spony	-0,078937	-0,862287	0,134838	0,038370	-0,042137	0,005936	0,137624
spony pozdnělaténského typu	-0,041858	-0,156053	0,166235	-0,013498	-0,066669	0,764966	0,040870
spony s očky	0,168800	-0,274687	0,426509	-0,268281	0,229648	-0,489252	-0,109322
Výkl.roz	2,091586	1,483302	1,421818	1,400671	1,465529	1,127849	1,314080
Prp.celk	0,130724	0,092706	0,088864	0,087542	0,091596	0,070491	0,082130

Tab. 62: Oblast I a II (Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; faktorové zátěže).

Oblast I a II		Faktor 1	Faktor 2+	Faktor 2-	Faktor 3	Faktor 4	Faktor 5	Faktor 6	Faktor 7+	Faktor 7-	Počet hrobů
Pohřební ritus	žárový	31	25	45	28	46	36	34	22	39	250
	kostrový	0	1	6	3	0	4	1	10	1	25
	neurčeno	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Způsob uložení	bronzová nádoba	4	1	0	2	0	2	1	0	1	4
	popelnice	21	17	30	19	39	26	22	18	27	190
	jamka	3	3	10	5	3	4	8	2	7	34
	hrobová jáma	0	0	0	1	0	0	0	3	0	5
	pohřební komora	0	0	0	0	0	2	0	1	0	2
	neurčeno	3	5	11	4	4	6	4	8	6	41
Pohlaví jedince	muž	1	1	0	1	3	1	1	3	1	10
	žena	0	4	3	8	7	3	5	8	2	33
	neurčeno	31	21	48	22	36	36	29	21	38	233
Věk jedince	dospělý	12	11	5	12	24	9	9	18	10	90
	dítě	0	1	3	1	4	7	2	5	4	24
	neurčeno	19	14	43	18	18	24	24	9	27	162

Tab. 63: Oblast I a II (Čechy, Morava, naddunajská část Dolního Rakouska a jihozápadní Slovensko; externí evidence).

Tab. 66: Kostolná pro Dunaji
(společný výskyt typů a skupin římsko-provinciálních spon
a ostatních artefaktů hrobové výbavy, čísla udávají počty hrobů).

Kostolná pri Dunaji	Počet hrobů	bronzová nádoba	keramická nádoba	skleněná nádoba	hřeben	jehla	jehlice	klíč	kopí	meč	nůž	nůžky	opasek	ostruha	perla	pochva meče	přeslen	štit	zavěsek	germánská spona
Almgren 68	15	7	4	1			9		9	6	12	3	5	3		3		9		5
Almgren 236	2								1		1									
římské destičkovité spony	3	1		2			2		1	1	2			1	1	1		1	1	1
spony s emailem na lučíku	1	1			1	1	1					1					1			
šarnýrové spony	1	1							1	1	1	1	1	1		1		1		1

Tab. 67: Sládkovičovo I
(společný výskyt typů římsko-provinciálních spon
a ostatních artefaktů hrobové výbavy, čísla udávají počty hrobů).

Sládkovičovo I	Počet hrobů	bronzová nádoba	keramická nádoba	jehla	jehlice	klíč	kopí	nůž	nůžky	opasek	ostruha	picí roh	přeslen	zámek	germánská spona
Almgren 67	2	1	1									1	1		
Almgren 68	19	11	4	2	4	2	3	11	9	8	3		1	1	8
Almgren 69	1		1					1							1
Almgren 236	3	1					1	1		1					

Tab. 68: Oblast I
(Čechy; společný výskyt typů a skupin římsko-provinciálních spon
a ostatních artefaktů hrobové výbavy, čísla udávají počty hrobů).

Oblast I	Počet hrobů	bronzová nádoba	keramická nádoba	skleněná nádoba	stříbrná nádoba	hřeben	jehla	jehlice	klíč	kopí	meč	náramek	nůž	nůžky	ocílka	opasek	ostruha	perla	pící roh	pinzeta	pochva meče	přeslen	sekera	šídlo	šíp	štit	zavěsek	germánská spona
Almgren 67	48	11	2	1			5	17	3	7	3	2	23	11		21	2	2	10		2	4	1	1	2	9	3	24
Almgren 68	3	1							1				1	1	1						1							
Almgren 84	1	1																										
Almgren 236	30	5	1					7		6	4		15	3		11			3	1	1				1	2		13
Almgren 237	4	1						2					4	3		3			1					1		2		3
bodlákovité spony	3	2			1		1			1	1		1	1		2			1									2
galské spony s křídélky	1									1			1													1		
jednoduché galské spony typu Almgren 241	2									1				1														
kruhové spony	1												1	1														
noricko-panonské spony s křídélky	1																											1
podunajské spony se zvířecí hlavičkou	4	2	2		1		1	1		1	1		1	2		3	1		2			1						4
porýnské výrazně členěné spony	53	6	4	1			4	24		5	1		25	12		15		2	6							3		26
římské destičkovité spony	1					2		3		1			2			1		6	1								2	3
římské kolínkovité spony	1		1															1										
souměrné spony	1																	1										1
spony s límcem	2		1																1									1
spony s očky typu Haltern	1							1											1									1
spony typu Almgren 22a	2	1												1		1												2
spony typu Aucissa	4							1					2	1		1												2
spony typu Langton Down	1							1																				1
spony typu Nertomarus	1												1															1
šarnýrové spony	4	1						2					2			2			1							1		4
tzv. "Höckerfibeln"	2							2		1	1		1		1	1										1	1	1

